

منتدی اقر الشقافى

www.iqra.ahlamontada.com

سارپڑى بريننه كان له ئىسلامدا

عبداللہ خاکی

بۆدابه‌زاندنی چۆرهما کتیب:سەردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

پەراي دانلود کتایه‌ای مەختلف مەراجعه: (منتدى اقرا الثقافى)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتيب (کوردی ، عربی ، فارسی)

سارپڙي برينه کان له ئيسلامدا

نووسينى: عبدالله خاكي

سایه‌پری برینه‌کان له ئیسلامدا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ناسنامهی کتیب

ناوی پهرتووک: "سارنژی برینه کان له ئیسلامدا"
نووسەر: "عبدالله خاکی"
پیداچوونهوهی: "رهنج شیخانی"
دیزاینی بهرگ: "عوسمان محمد"
دیزاینی ناوهوه: "عبدالله خاکی"
نۆرهوسائی چاپ: "یه که م ۲۰۱۹، ۱۴۴۱"
چاپخانه ی: "حاجی قادری کوپی"

له بهرتوه بهرایه تی گشتی کتیبخانه گستییه کان

ژمارهی سپیاردنی (۹۲۹) سائی (۲۰۱۹) پیدراوه

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾

(٥٠) المائدة.

پیشکش

- * به و گه نچ ولاوانه ته مه نی خویان تهرخان کرد بو ئیسلام و گه رانه وه بۆلای خوا به سهر به رزی.
- * به وانه ی خه مخوری ئهم ئیسلامه ن هه موو کات هه وئی بۆلو کردنه وه ی ئه دهن تا به ئینی خوا دیته دی.
- * به وانه ی سهر پر استانه شو ئنگه وته ی پیغه مبه ری خوشه و یستن ﴿وَعَلَىٰ﴾ و شوین پی هه لگری نه ون بست به بستی.
- * به و بانگخوازانه ی سهر خستی ئیسلام بۆته غه میان له داخ و چه سره ت پیری کردوون.
- * به وانه ی قوتابی قورئان و سوننه تن ئیسلام ده که نه رپیازی ژبانیان تا کو دوا پرۆژیکی گه ش بو مرۆفایه تی ده سته به رکه ن.
- * به و دایک و خوشکانه ی ئاماده نین جلی شه رم و شکۆ داکه نن ته نها بو خودا نه ژین.
- * به و باوک و دایکانه ی هه ر له زوو وه دئی مندا له کانیان به ئیمان و قورئان ئاوه دهن تا بیا نه نه ژیره زامه ندی خوا و به هه شتی پان و به رین.

خاکی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ. وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا، يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا..

أَمَّا بَعْدُ: فَإِنَّ أَصَدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ، وَخَيْرَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا، وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ، وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ

پیشه کی ماموستا: رهنج شیخانی

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على خاتم الأنبياء والمرسلين المبعوث رحمة
للعالمين محمد (ﷺ) وعلى آله وصحبه أجمعين.

له پاشاندا:

سوپاس و ستایشی خوای به سوژ و به به زه بی ده که م، که ئەم جارەش فەزلی ئەو هی پێ
به خشیم پێدا چونه وهیه ک بو ئەم پەرتوکه نایاب و به پێژەری کاکه عبدالله خاکی بکه م،
پیش گه یشتنی به خوێنه رانی نازیزو خوێشه ویست سارنژی برینه کانی ئەم بهنده تاوانبارە
بکات و به کۆمه لێک نامۆزگاری شهرعی و یادخستنه وهی قیامه تی به سوود، دل و
دهرونمان ئارام و ئاسوده بکات و خوای گه وره له جی گومانی باشی به پێزیان دا
حسابمان بو بکات، که ئەمه بو دووهم جارە داوای پێدا چونه وهی پەرتوکه کانیم لی
دهکات که له راستی دا خویم به شیاوی ئەوه نابینم و نازانم، به لām کاتێک که جوهدو
توانای ئەم برایه ده بینم ده مه ویت زیاتر هانده ریان بم له و کاره خێرهی دهستی داوه تی.
ئەوهی که جی بایه خه باسی بکه م له م پەرتوکه دا دهست خستنه سه ر زۆرێک له ئازارو
کێشه و نارەحه تیه کانی نیو ژبانی تاک و خێزانی کورده، که به هۆی دوورکه وتنه وه یان
له به رنامه ی پاک و بێ گه ردی پیرۆزی نیسلام، پۆژ له داوای پۆژ قهیرانی خراپترو
نارەحه تی و ئازاوهی گه وره تر به روکی ئەومیلله ته ده گریت و ئەوهی که جی داخه
له جیاتی چاره سه ری کێشه و پرووداویک هه ر زۆر به زوویی کێشه و پرووداویکی خراپتر پروو
ده دات که ئەوهی پیشتر له بیرده باته وه ناشتوانریت چاره سه ری هه تی بو ئەو هه موو
کێشه و قهیرانه بدۆزیتته وه،

به هؤى نه وهى نه وړنگه يهى كه هه وئى چاره سهرى كيښه كاني ژباني تاك و كومه لگه ي پڼ
ده دريت سهر له بهريان داتاشراوى ده ستى مروفه و له جياتى چاره سهر!، كيښه كه
نالوترو خراپتر ده كات.

هر بويه له م پهرتوكه دا كاتيك باسى هر كيښه يه ك كراييت نه وه زور به جوانى
له دهرمان خانى قورئان و سوننه ت به تيگه شتى پيشينه چا كه كاني نوممه ت
چاره سهره كه يشى باس كراوه.

هيوادارم برايان و خوشكاني به پرم له گه نج و لاوه كان تا دايكان و باوكان به گرنكي يه وه
نه م پهرتوكه بخويننه وه تاوه كو زياتر به ناگابن و له فرت و فيله كاني نه فس و شه يتان و
سهرجه م نه وكه س و لايه نانه ي كه ده يانه ويت گه نج و لاوه كانمان دوور بخه نه وه
له به رنامه ي پيروزى ئيسلام و داب و نه ريتى جوانى كورده وارى و له هه وئى دارپمانى
رهوشى تاك و كومه لگه و هه لوه شاننده وهى خيزانى موسولمانان دان، و نه گهر واش
بروات رهوشه كه خراپتر ده بيت و، بويه نه گهر ده تانه ويت چاره سهرى سهرجه م كيښه و
نارپه حه تيه كانيان بكرت نه وه بگه رپنه وه بو لاي خواى گه وره پاشان پيغه مبه ره كه ي
(ﷺ) تاوه كو به خته وهى دونياو دواړوژ بن.

داواكارم له خواى گه وره نمونه ي كاكه عبدالله خاكي زياد بكات كه له م ته مه نه
گه نجبه تيه ي دا وهك نه ركيكى قيامه تى له خه مى براو خوشكه گه نج و لاوه كان و
سهرجه م دايكان و باوكانى موسولمان و خيزانه به پرمزه كاني كومه لگه كه ي دايه داوايان
لن ده كات كه ورياي خويان بن، و نه و شالاهه فيكرى و داگيركاربه ي كه سهرجه م ولا تانى
گرتوته وهو بوته هوكارى لاواز كرنى په روهرده ي په سهنى ئيسلامه تى نه وانيش له گه ل
خويدا په لكيش نه كات و،

بۆخوا ژبان و بۆخوا سولحان له م سهرده م فیتنه یه دا پښگه ی هه مووان بێت تا
سه به رزانه ده گه پښنه وه خزمه تی خوا ی په روه ردگار.

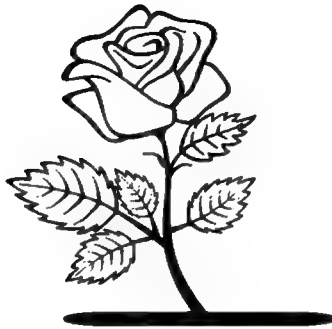
له خوا ی گه وره ده پاپښمه وه به باشتین پاداشت پاداشتی خیری کاکه عبدالله بداته وه و
نهم په رتوکه ی بۆ بکاته تویشوی دواړوژی و، جیگای په زامه ندی خوا ی گه وره و پاشان
ببیته هۆکارنیکیش بۆ هیدایه ت و پښگا پۆشن که ره وه ی نه و خیزان و گه نج و لاوانه ی که
که و توونه ته ناو تاوان و کیشه و ئاژاوه و نازانن په نا بۆ کوئ بهرن و چۆن چاره سه ری
کیشه کانیا ن بکه ن و سوود له سه رجهم نامۆزگاری و یادخستنه وه کانی ناوی ببینن.

له گه ل پښی برات:

په نج شیخانی

۲۰۱۹/۰۷/۲۱

یه ک شه مه

پیشه کی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين الصلاة والسلام على قائد المرسلين محمد (ﷺ) وعلى اله و أصحابه ومن تبعه بإحسان إلى يوم الدين.
رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ. أما بعد:

له پاش وه فاتى پیغه مبهرى نازیز (ﷺ) باشتین ناموژگارى و پرتمای بو مروقه کان و به تایبته بو ئیمانداران، تاوه کو ژبانیاں خوشبیت و دوورین له ناخوشی و به خته وهر بژین، ته نه قورئان و فهرمووده کانی پیغه مبهرن (ﷺ)

بو په پیغه مبهر (ﷺ) فهرموویه تی: (تَرَكْتُ فِيكُمْ شَيْئَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُمَا: كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّتِي)^۱ واته: دوو شتم له ناوتاندا به چي هیشتووه نه گهر دهستی پیوه بگرن هه رگیز گومرپانابن نه ویش: قورئانی پرۆز و سوننه ته کانی منه.

بو په هه فهرمانیک له قورئان و فهرمووده سه حیه کان هاتبوو، پیویسته موسولمان ملکه چی بیت و جیبه جییاں بکات، تاوه کو له بری به ندایه تیمان بو خوی گه وره ژبانیکی خوش له دنیا، له قیامه تیش به هه شتمان پی بهه خشیت.

داوا له خویننه ری به ریز ده که م، به وردی نه م چه ند ناموژگاریه بیخویننه وه، به نده وه کو برایه کی دلسۆز هه موو هه ولێکماندا تاوه کو نه م چه ند ناموژگاریه مان نووسی و خستمانه خزمه تتان، بو نه وهی له م ژیا نهی دنیا سه ره رزانه بژین و بمیرین.

خویننه ری خوشه ویست نه م کتیبه ی به رده ست پیکه اتوو له چه ندين بابته کی کورت و پوخت به پشت به ستن به سه رچاوهی قورئان و فهرمووده پرۆزه کان،

^۱ - أخرجه الدارقطني في "السنن" (٢٤٥/٤)، والبخاري في "مسند" (٨٩٩٣)، والحاكم في "المستدرک" (٣١٩)، وأبو بكر الشافعي في "الغيلانيات" (٦٣٢)، والبيهقي في "السنن الكبرى" (٢٠٣٣٧)

زۆریه ی کیشه کان که له ژبانی مروّفه کان دیته ئاراوه پروونمان کردۆته وه به زمانیکی پاراو تاوه کو سوودی هه بیته و به جوانترین شیوه لێ حالی بین و تیبگه ن.

ئیمه بۆئه وه ده ستمان نه داوه ته ئه م نووسینه تاکو نازناوی نووسهرمان هه بیته، یاخود بۆئه وه ی بلین نووسینه که کاریگهره!، یان خۆمان بهینینه پری نووسهران بۆ فیزو شانازیکردن، به پێچه وانه وه تاکه هیواو ئاواتمان په زامه ندی خودای گه وهریه، جا ههر په خنه و قسه یه که ده کرت ده باره ی کتیبه که لاما ن ئاساییه، ئه وه ی گرنگه لاما ن خوای گه وهره لیمان قبول بکات، پاشان که سیک سوود بینیت و بیته هۆی هیدایه تی بۆ سه ر پنگای راست به هۆی نووسینه که وه ئه وه ئامانجی سه ره کیمانه به ئیزنی خودا.

ته واوی هه موو باسه کانی ئه م په راوه هه لقولای کیشه و ناخۆشیه کانی ئه م سه رده می غوربه ت و بینازیوونی ئه م ئیسلامیه، که چۆن ناحه زانی به گشت شیوه یه که ده یانه ویت پرووناکی و نوری خودای مه زن به هه موو هه ول و تیکۆشانیان بکوژینه وه و له پنگای ساردکردنه وه و دوورخستنه وه ی موسولمانان، به راستی دلمان ژان ده کات خه و و خۆشیمان لێپراوه، له غه م و ناسۆرو میحه نه تی ئه و ئیسلامه پیرۆزه که له م رۆژگاره دا بێ په رژین و نامۆیه، زۆر به داخه وه زۆرینه ی ئه وانه شی خۆیان به شوێنکه و تووی ده زانن، بێوه فان و پشتیان لێ کردوه و قه دری ناگرن، له و لاشه وه دووژمنان به هه رچی رق و کینه ی دلیان به هیزی فیکرو هزر دژایه تی ده که ن، موسولمان دوورده خه نه وه و ساردیان ده که نه وه له ئیسلام.

پاشان وریاکه ره وه یه کی له ناکاوه، بۆ ئه و که سانه ی ده ستیان له قیامه ت شوستوه، هه ر بۆ دنیای کاتی تیده کوژن!، به رۆکیان ئه گری به هیز رایان ئه چله کێتی دلیان دینیته له رز، هه ولێ به ناگا هینانه وه یان ئه دات، بۆ رۆژیک نه باوک سوودی هه یه بۆ منداله که ی و نه مندالیش بۆباوکی، پێیان ئه ئی: له غه می تۆداین بۆ قیامه ت غه مبار و بێتاقه تین، جێ داخ نیه تۆ پنگای ئیسلامت و نکرده؟.

هاوړیکانت هه مووی په ره رده ی قوتابخانه ی ئیسلامن به ئینی به یه که گه یشتیان له گه ل پێغه مبه ر (ﷺ) له سه ر چه وزی که وه سه ره!

جی داخ نیه کاتیڤ به رهو لای پیغه مبهه (ﷺ) نه چی فرشته کان ناهیلن نزیک پیغه مبهه (ﷺ) بکه ویته وه؟، به هوئی نه وهی له دنیا شوینکه وتهی رپبازی نه وه نه بووی به راست و دروستی! دایکه عایشه (رهزای خوی لیبت) فهرموویه تی: گویم ئی بوو پیغه مبهه ری خوشه ویست (ﷺ) دهیغه رموو: (إِنِّي عَلَى الْخَوْضِ أَنْتَظِرُ مَنْ يَرُدُّهُ عَلَيَّ مِنْكُمْ، فَلْيُقْطَعَنَّ رِجَالُ دُونِي، فَلَا قَوْلَنِّي يَا رَبِّ أُمَّتِي أُمَّتِي، فَلْيُقَالَنَّ لِي: إِنَّكَ لَا تَذَرِي مَا عَمِلُوا بَعْدَكَ، مَا زَالُوا يَرْجِعُونَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ)^۱. واته: من له سهه رهوزی (کوثر) ده وه ستم و سهه ره ده که م تا بزانه کئ له ئیوه (موسولمانان) دین بو لام، بویه که سانیک ده یانه ویت بین بو لام بو سهه ره رهوزی (کوثر) به لام رپیان ئی ده گیریت و ناهیلریت بین سهه ری، منیش ده ئیم: نهی پهروه ردگارم نه وانه له من و له نوممه تی من (موسولمانان)، له و کاته دا ده گوتریت: ئایا ده زانیت نه وانه دوی تو چیان کردووه، به رده وام پاشه کشیان ده کرد له دینه که ت و پاش گه ز ده بوونه وه، بیرکه وه له وکاته دا جی به پیغه مبهه (ﷺ) نه ئین: تو نازانی له پاش تو وازیان له به رنامه که ت هینا و گوئرایه ئی فهرمانی خوی گه وره نه بوون، له پیناو خوشی دنیا رنکا راسته قینهی ئیسلامی وونکردبوو! بویه ده مه وئ سواری که شتی کاروانی چاکه کاران بیت که به رهو به هه شتی پان و به رین ههنگاو ده ئی.

به پشتیوانی خوی گه وره نه م کتبه توفانی که به بای به هیزی ئیمان رنکهی گومرایی له بنه چه دا رهگ و ریشالی نه پسینیت، پهروه ردهیه کی ئیسلامی ره سه نی پیشکه ش به موسولمانان ده کات، نه یانکات به قوتابی قوتابخانهی پیغه مبهه ری خوشه ویست (ﷺ) که بینه نمونهی ئیمان داری بو خوا سولحاو، به شیوهیه ک ژبان به رته سهه ره که نه تی ته نه با بو خودا یه کلایی بکاته وه و، گشت کاریکی بو په زامه ندی خوی گه وره بیت، تاوه کو له م دنیا کاتیبه دا به ژبانیکی خوش و به خته وهر کاته کانمان به رینه سهه ره و سهه رنه نجام به هه شتی به رین جیگا و مه کانی هه میسه یمان بیت.

۱- (رواه احمد (۳۸۸/۴۱) وصححه المحققون).

پاشان ههولێ بانگکردنی موسوڵمانانمان داوه، بۆسهر له نوێ دهستگرتن به ئیسلام و خو ته سلیم کردن به خوای گهوره، چونکه تاکه پنگا بو خوشبهختی دنیا و دواپوژ تهها گه پانه وهیه بۆسهر پنبازی ئیسلام.

به کورتی و پوختی له م کتیبه ی بهردهستت دهرمانی زۆرێک له دهردهکانی تیدا دهست دهکهویت، ئه و دهردانه ی دهرمانهکانیان نیه و ن و دهست ناکهویت!، له م کتیبه دهرمانی برینه سهختهکانی تیدایه و چارهسهری بو داناون، به قورئان و فهرمووده پیرۆزهکان، به تایبعت ئه و فهرموودانه ی (بوخاری و موسلیم) پڕوایه تیان کردوون، که پاسترین کتیبین له دوا ی قورئانی پیرۆز، وه فهرمووده ی حه سه ن که زۆر به که می به کارم هیناوه، ههروهها هیچ فهرمووده یه کی لاوازمان به کارنه هیناوه.

له کۆتاییدا: چاوپۆشی و په شیمانی دهرده برین له خودای گهوره بو ههر هه له و ناته وایه ک له م نووسینه گهر هه مان بێ، چونکه ههر خوایه بێ هه له و که م و کورتی، داواکارم له خوای گهوره به گهوره ی خو ی ئه م ماندوو بوونه مان بێ قبول بکات، وه خوشه و یستی خو بی و پاشان پیغه مبه ره که ی (ﷺ) و ئیسلام و ئیمان و تیکۆشه رانی له ههر کو بیه کی ئه م زهویه هه ن له دل و دهر و و نمان دا زیاد بکات و، په گو پشالی مه به سه ته دنیا ییه کان له دل مان خالی بکات و، عاقیبه ت خیر و دامه زراوی پنگای راستمان بێ به خشی ت.

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ.

بهنده ی هه ژار و هه می شه ئیحتیاجی خودای گهوره: عبدالله خاکی

۳ رهجه بی ۱۴۴۰ ی کۆچی

۲۰/۱۹/۳/۱۰ زاینی

یه ک شه مه

سارڙي برينه کان له ئيسلامدا.

تاکه بهرنامه يه ک هه بښت له م ژبانې دونه ته نه ئيسلامه که چاره سهرې گشت کښه و گرفته کاني کومه لگای گه لان بکات، بو هه موو سهرده من دهرمانی گشت دهرده کانه بو سهر پرووی نه م زه مينه.

گهر مروفايه تي له راستي و حه قيقه تي بهرنامه ي خواي گه وره تيښگه شتنيابه، نه وه هيچ کات ئيسلاميېان پشتگوځ نه نه خه ست و هه موو هه و لښکيان نه دا، بو نه وه ي ياسا و رښساکانيېان جښه جښ بکردياوه، به هيچ شپوه يه ک دوور نه نه که وتنه وه له ئيسلام ورازي ده بوون که تاکه بهرنامه و رښنيساندهرېان بڼ و نه يان پاراست به گيان و مال و ژبانيېان. به لام به داخه وه مروفايه تي و موسولمانيش تاکه شتښک هه بڼ لايان که زور غه مې لښنه خوڼ و پشتگوځ خرابښت و به لايېانه وه گرنگ نه بښت بهرنامه ي ئيسلامه، به لام بو شته دونيايې و بښسوده کاني ژبان زور به غه م و په ژارهن، نه گهر بښت و له ياري توږې بڼ نه و يانه ي خوښي ده وځ بدوړي هيچ کات له بيري ناکات و، به درژاي ته مه ني له بيري ته له بېرو هه ستي ناروات، ده ل له فلانه روژ و به رامبه ر فلانه يانه شکستي هښناوه، ياخود کاتزميړنکي جواني لڼ ون بووه که جي قه د له بيري ناچښت و خه مې بڼ ده خوا، يان روژنک له روژان کچنکي جواني ديوه له بيري ناکات هه موو کات لاي هاوړنکاني باسي ده کات که هيچ کاتي کچي له و جوانتري نه ديوه!، نه مانه و چندان شتي تري بښسودي دونيايې له بيري ناکات، به لام بهرنامه يه ک که ئيسلامه پابه ندبوون پښه وه سهرفرازي و خوښه ختي دونيا و قيامه تي پښه به ننده، که جي نيمه ي مروف له بېرمان کردووه، هيچ گرنگي پښاده يڼ که فيري ياساو رښساکاني بښن.

په حمه تي خواي گه وره ت لښښت، چاک بزانه نه م دونيايې ژبانيکي تال و بڼ به هايه و به بڼ ئيسلام هيچ خوښي و له زه تيکي راسته قينه ي نيه بو مروفايه تي.

مرۆف به دپهینراوی خودای به دپهینه ره، هه رخۆشی مافی یاسا دانان و فه رمانپیکردنی مرۆفه کانی هه یه بۆ هه ر شتیك خۆی ویستی لیبیت، هه ر خۆی شایه نی هه لپژاردنی به رنامه یه بۆ مرۆفه کان تاكو له ژياندا بژین. هه روهك خودای گه وره ده فه رموویت:

﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ﴾^۱. واته: ئایه خودایهك كه خۆی دروستكراوه کانی دروست کردوو ه ئاگای له خۆیان و نهینه کانیان و دلیان نیه، بیگومان ئاگای لیپانه و خۆی شاره زاتره به دروستكراوه کانی كه چ یاساو پرسیایهك بۆیان گونجاو و شیاوه، نه وهی بۆ هه لپژاردوون. به ئی براو خوشکانم ئه م ژيانه ی دونیا به بن به رنامه و یاسا به پتوه ناچیت، ده بیت هه ر پرسیایهك هه بیت بۆ مرۆفایه تی تاكو ژيانی به بن کیشه به پتبات، هه موو شتیك كه له دونیا بوونی هه یه یاسای خۆی هه یه چۆن کاربكات تاكو بمینیته وه.

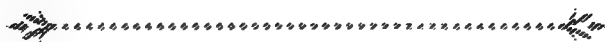
بۆنمونه: کۆمپیۆتەر كه ده یكری کتابیکی له گه له باسی چۆنیه تی به کارهینانی کراوه، ماوس بۆ نه وه به کاردی، کیبۆرد بۆ نو سین به کاردی، نه و دوگمه یه بۆ گه وره کردنی نووسین و نه وه بۆ تۆخکردن و نه وه بۆ کوژانه وه، یان زۆر به کارهینانی له سه ر شه حن پاترییه که ی له کارده که وئ و ده سووتی، نه مه هه موو یاسای کۆمپیۆتەر که یه، ئینجا نه گه ر بیته به بن یاساو لپزاین به کاری بهینین زوو خراب ده بن و له کار ده که وئ.

بۆیه خوای دروستکه ری ئه رز و ئاسمان ده زانی چ به رنامه یهك بۆ مرۆف باشه و به خته وه ربی مرۆفی تپدایه بۆی هه لپژاردوون، ئینجا هه ر خۆی پازی بووه كه ئیسلام به رنامه ی دروستكراوه کانی بیت.

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾^۲. واته: ئه مرۆ ئاین و به رنامه که تانم به کوتایی گه یاندو نازو نیعمه تی خۆم بۆ ته واو کردن و پازیم به وهی كه ئیسلام ببیته به رنامه و دین و ئاینتان.

^۱ - سوره تی الملك نایه تی (۱۴).

^۲ - سوره تی المائدة نایه تی (۳).

جیبه جیکردنی فه زمانه کانی خوای گه وره له لایهن مروّفه وه، مروّف خوشبهخت و سهرفراز دهکات له دنیا، چونکه بۆ خوا ژبان له دنیا ده بیته هۆی به ده سته پینانی په زامه ندی خوای گه وره، پاشان له قیامهت به ههشت شوین و مه کانی ده بیته. ههروهک فهرموویه تی: ﴿تِلْکُمُ الْجَنَّةُ اُورِثْتُمُوهَا بِمَا کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾^۱. واته: نه وه نه وه به ههشتهیه که پیتان دراوه به هۆی نه وه کارو کرده وانهیه که له دنیا نه نجامتان ده دا. به ئی خوینه ری به ریز: بزانه هۆکاری به ده سته پینانی به ههشت خۆماندوو کردنه به و کرده وانه ی فه زمانه پیکراوی خوای گه وره پاشان پیغه مبه ری ئازیزن ﴿وَاللّٰهُ﴾ چونکه به ههشت به ئاسانی به ده ست نایهت و شه و نخونی و کارو کرده وه ی چاکی ده ویت، نه وه کرده وانه ش ده بی به پی یاساو به نامه ی ئیسلام بیته.

ئینجا نه گهر بیت و سهیری سهرده می پش هاتی ئیسلام بکهین، که مروّفایه تی چۆن نه فام و نه زان بوون و گومرا بوو بوون له جاهیلیه تی خۆیان که وتبوونه نیو شیرک و کوفر و گومراییه کی ئاشکرا، هه رچی خراپه و تاوان هه یه نه یان کردو نه نجامیان نه دا، خوینیان به ناحق نه رشت، ئازاری دراوسییان نه دا، کهس له کهس نه مین نه بوو متمانه یان به یه که نه بوو، هه رکهس مندائی کچی بوایه پی شهرم بوو به منائی زینده به چالیان نه کرد، ده سته ریزان نه کرده سهر ناموسی یه کتر، عه دالهت و یه کسانی نه بوو له نیو ده و له مه ند و هه ژار، ده و له مه ند هکان هه ژاریان نه چه وسانده وه زو لمیان ئی نه کرد، بت و په یکه ر و دار و به رد و نه سته ره و رۆژیان نه په رست په نا به خوای گه وره. نه مانه و سه دان خراپه و تاوانی تر، که رۆژگاری تاریک کردبوون و ژبانی مروّفه کانی سهخت و دژوار کردبوو، وهک مروّف نه یان ده توانی بژین به لکو به پیچه وانه وه وهک ئاژه ل نه ژبان و ته نها خواردن و خه و و رابواردن بوو، نه و جا خوای په روه ردگار پیغه مبه ریکی بۆ ناردین، له شه وه زهنگ و زۆنگاوی جاهیلی و نه زانی رزگاری کردین، پێنمونی کردین بۆ پێگای سهرفرازی و به خته وه ری و پێبازی ئیسلام،

۱- سوره تی الاعراف نایه تی (۴۳).

﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾^۱. واته: هه ره نهو خواجه پیغه مبه ره که ی خوی (ﷺ) نار دووه هاوړی له گه ل هیدایهت و پرتنمووی و ناینی حه ق و راستیدا که ئیسلامه، تا سه ری بخت به سه ر هه موو پرتسا و ناین و بهرنامه ده سترکرده کاند.

به ئن خوینه ری به رت: بویه خوی کارزان تاکه بهرنامه و دین و ناینیک هه ب له دونیادا که پتی پازیبیت ته نها ئیسلامه و، غه یری دینی ئیسلام هه ر دینیکی تر مروف په پره وی بکات لی قبول ناکریت و، ته نها ماندبوونی بو هه یه به ب پاداشت.

وه نه گه ر هه موو دونیا پشت له دین و یاسای خوی گه وره بکات، بچه سه ر ناین و بهرنامه یه کی تر، خوی گه وره کاروکرده و هیان قبول ناکات، هیچ پاداشت و چاکه یان بو نیه له قیامهت دا، چونکه بهرنامه ی تریان هه لبار دووه و په پره وی ده که ن به سه ر بهرنامه ی دروستکه ری گشت بوونه وهر که خوی گه وره یه.

﴿وَمَنْ يَلْتَمِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾^۲. واته: جا نه وه ی بچگه له ناینی ئیسلام په پره وی هه ر یاساو ناینیکی تر بکات لی وهرناگیریت، له قیامه تیشدا له خه ساره تمه ندو زهرمه ندانه.

بویه هه رکه سیك له دهره وه ی بازنه ی ئیسلام، هه ر کارک بکات هه ر چاکه یه ک بکات، هه ر خزمه تیک به خه لکی بکات لی قبول ناکریت و ده بیت ئیلا موسولمان بیت و ئیسلام بهرنامه ی بیت و پیغه مبه ریش (ﷺ) پیشه وای بیت.

بو نمونه: نه بو تالیبی مامی پیغه مبه ر (ﷺ) که زور بهرگری له پیغه مبه ری خوا (ﷺ) کرد دزی خزم و دووژمنانی، تا له زیان بوو نه ی هیشت که س نازاری پیغه مبه ر (ﷺ) بدات به لام نه و چاکانه سودی بو نه بوو، تا له ناگری دوزه خ رزگاری بکات.

^۱ - سوره تی الصف نایه تی (۹).

^۲ - سوره تی ال عمران نایه تی (۸۵).

ههروهك پيغه مبهه (ﷺ) فهرموويه تی: عن ابن عباس (رضی اللہ عنہ) أن النبي (ﷺ) قال: (أَهْوَنُ أَهْلِ النَّارِ عَذَاباً أَبُو طَالِبٍ وَهُوَ مُنْتَعِلٌ بِنَعْلَيْنِ مِنْ نَارٍ يَغْلِي مِنْهُمَا دِمَاغُهُ)^۱. واته: له (ئيبين و عه باسه) وه (رهزای خوای لیبیت) پیغه مبهه ری خوا (ﷺ) فهرموويه تی: سوکترین سزای نه هلی دۆزه خ بۆ ئه بو تالیبه که دوو سه رپی له پییه (نه علی له پییه) میسکی ده کوئی. که وابو بزنان ره حمه تی خواتان لیبیت، چاکه و خزمه تی خه لک بۆ که سیک ئیسلام به رنامه ی نه بیست سوودی نیه بۆ پاشه پۆزی که قیامه ته، ئه وه ئه بو تالیبه که مامی پیغه مبهه (ﷺ) که زۆر پشتیوانی پیغه مبهه (ﷺ) بوو، که چی نه هلی ناگره.

بۆیه تاکه دین و به رنامه ی قبو لکرا و لای خوای گه و ره هه ر ئیسلامه.
 ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾^۲. واته: به راستی دین و ئایینی په سه ندکرا و لای خوا ته نها ئایینی ئیسلامه.

بۆیه ده ب ئیمه ی موسو لمان پابه ندی به رنامه که مان بین، له و رتسا و یاسایانه ی خوای گه و ره فه رمانی پیکردووین، تا وه کو له دنیا و قیامه ت سه رفرا زین، که به رنامه ی ئیسلام هیچ به رامبه رتیکی نیه له سه ر زه وی که ته واوترین و باشترین به رنامه و یاسایه بۆ مرو فه کان، که تییدا به خته وه ری و سه رفرازی به ده ست دیت.

خودای گه و ره ده فه رمویت: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾^۳. واته: به راستی خوا فه رمان ده دات به دادپه وه ری و چاکه کاری و یارمه تیدان و به خشنده یی به خزمان و قه دهغه له گونا هو تاوان و ده سترتزی ده کات بۆ سه ر ما ل و نه فس و نامووس و ناموژگاریتان ده کات بۆ ئه وه ی یاده وه ری وه ریگرن و تیفکرن.

^۱ - مسلم گپراویه ته وه، ژماره ی فه رمووده: (۲۱۲).

^۲ - سوره تی ال عمران نایه تی (۱۹).

^۳ - سوره تی النحل نایه تی (۹۰).

له م پوژگارهی پری ناخوښی و فیتنه و نازاوهی که دونیای گرتوته وه، هیچ بهرنامه و یاسایه ک چاره و چاره سهریه کی نه وتوی پښ نییه به غهیری دینی نیسلام، پوژ به پوژ باس و خواس ده بیستین له فلانه ده ولت و فلانه شار، قهیرانی ئابوریه، کیشه ی ئاو و کاره بایه، کیشه ی پښگا و بانه، کیشه ی نه بوونی خوړاکه، سهدان کیشه یان هه یه له کوټایش دا له خوښاندانه که دا ده یان و سهدان که س کوژران!

چونکه بهرپرسانی ولت له غهیری دینی نیسلام، بهرنامه ی تر په پړه و ده کهن، که خوښان به ناره زووی نه فسی خوښان دایان هیناوه و نوو سیویانه ته وه بۆ مرؤفایه تی که پښی ده لښ: دیموکراسی، له ژیر سایه ی نه م بهرنامه یه دا پرپته تی له زوښ و سته م و ناپاکي، پرپته تی له نادادگه ری و بڼ پوهوشی، که شوپښ که وتی نه م بهرنامه یه و رازی بوون پښی کوفر و شیرکه په نا به خوی گه وره. بۆیه چاره سهری و خوښگوزهرانیان پښ نییه بۆ مرؤفایه تی، جگه له شه پ و نازاوه و ناخوښی و برسییه تی و نه بوونی، به لام بهرنامه و یاسای نیسلام جوانتری و دادگه رترین یاسایه، له ناو گشت بهرنامه کان تاکه پښاییه بۆ هیناوه دی خوښگوزهرانی که چی مرؤفایه تی پښت گوټیان خسته!

بۆیه گهر هه موو خه لکی دنیا کوښنه وه تاکو بهرنامه یه ک دابنښ بۆ مرؤفایه تی که ژانیان به خته وهر و خوښ بکات، نه وه نه جاحه ت و سهرکه وو تن به ده ست ناهښن، چونکه چوښ ده کری بهرنامه یه ک دابنښی که ناره زووی ده ستی مرؤفه کان بښت دژی بهرنامه ی خوی دروستکه ری مرؤف.

هه روه ک نه و که سه ی که کوښپوټه ری دروستکردوه خوی شاره زاتره به چوښه تی به کاره ښانی، ئایه ده کریت که سیکی نه زانی نه خوښنده وار خوی بکاته خاوه نی کوښپوټه ر و، هه ر له خوښه وه به بڼ شاره زای بلښت: نه وها به کاری بښن، پښمای بدات بۆ به کاره ښنه ره کانی، بۆیه هه رکه س به گوټی بکات زهره ر ده کات و کار و ژانی ده فته وتی و له ناو ده چښت.

بۆیه هه رکه س یاسای غهیری یاسای نیسلام بۆ مرؤفه کان ده ریکات نه وه خوی و شوښنه که وتوه کانی گومرا ده کات، و ده یان خاته ناو ژانیکی پر له ناخوښی و نه هاهمه تی.

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾^۱. واته: ئاخىر بۆ بیرناکه نه وه کى ههیه به قه ده ر خوا حوکى جوان و دادپهروهرو چاک و به جى بىت، (به تايبهت) لای نه و که سانه ی که به وردی سهرنج ده ده ن و ویزدان و هه سى زیندوو یان هه یه.

مێزوو شاهیده به درێزای رۆژگار که نه و کاته ی ئیسلام حوکى ده کرد، چۆن ژيانى مرقفایه تی له نه وه رى به خته وه رى و خوشگوزهرانى بوو.

نمونه ش: داپهروه رى پێشه و (عومه رى کورپى خه تاب) (رهزای خواى لیبىت) که له سه رده مى نه ودا مندالى شیره خۆر پاره و موچه ی خۆى هه بوو.

خۆشترین ژيانىان بۆ مرقفایه تی ده سته به ر کردبوو که خۆى له ناو به رنامه ی ئیسلام ده بینیته وه. یاخود نمونه ی: خه لى فه ی له خواترسى پینجه م، پێشه و (عومه رى کورپى عبدالعزیز) (رهزای خواى لیبىت) که له سه رده مى حوکومپرانى نه ودا پاره و پولی زه کات نه وه نده زۆر بوو، خه لکه که ش له نه و په رى خوشگوزهرانى و خوشى دابوون.

نه مه ش هه موو له فه رو به ره که تی یاساو به رنامه ی خواى کارزانه که ئیسلامی پیرۆزه، بانگده رێک له شه قامه کاندایانگ ده کات: کى ده یه وى ژن بىت بۆ دى تى ن، کى ده یه وى مالىکى بۆ دروست بکه ی ن بۆ دروست ده که ی ن. کى قه رزاره قه رزه که ی بۆ ده ده ی نه وه.

ئه م ووشانه له سه رده مى ئیستاماندا نه و تراوه، وه له سه رده مى هه لسانه وه ی نه و روو پاش نه و تراوه، وه له ده و له ته پر له نه و ت و کانزاکانیش نه و تراوه.

به لام خه لى فه ی دادپهروه ر (عومه رى کورپى عبدالعزیز) له ماوه ی دوو سال و پینج مانگى حوکمیدا، زه کاتیان ده گێرا به سه ر خه لکیدا که س وه رى نه ده گرت!!

تا فه رمانى کرد له سه ر لووتکه و چیاکان گه نم برێژن و بلاوى بکه نه وه، پاشان ووته به ناوبانگه ی فه رموو: بۆ نه وه ی خه لکى پیم نه ئى بالنده کان له ولا تى موسولمانان برسى بوون!!^۲

^۱ - سورته تى المائدة نایه تى (۵۰).

^۲ - (سیره عمر عبدالعزیز لابى الحکم ص ۱۶۴).

به لّام به داخه وه ئه مرۆکه نهك بائنده كان، به لكو سه رجه م مرؤفايه تيان برسی و به دخوراك كردوو! به راستی ئه وانه نمونهی: قوتابی سه ر راست و گۆشکراوی به نامه ی ئیسلام و، شوین پێ هه لگری راسته قینه ی پێغه مبه ری خوا (ﷺ) بوون. ئه مه یه به روبومی به نامه و یاسای خوای گه وره، ئه مه چه ندين سه ده یه میژوو پیاوی وهك كه له پیاوانی ئیسلامی به خووه نه دیوه، له ئازایه تی و جوامیڤی، خواویستی، دنیا نه ویستی و خاکی بوون، دادپه روه ری، هه رچی سیفاتی چاك و باش هه یه له واندا كۆبوو بوویه وه، چونكه به راستی ئه مانه ده رچووی قوتابخانه ی پێغه مبه ر (ﷺ) و شوین رێبازی ئیسلام كه وتبوون، نهك هه واو هه وه سی نه فسی خوێان كۆیرانه نه كه وتنه دوا ی داوی شه یتان.

بۆیه جیهان جارتکی تر خووشی و خوشگوزهرانی به خوویه وه نابینیت، تا به زه لیلی نه گه رپنه وه بۆ ژێر یاساو به نامه ی دروستکه ری گشت بوونه وه ر كه ئیسلامه، بۆیه تا فرسه ته و له ژيان داین و نه مردووین باخۆمان ته سلیمی یاساو فه رمانی خوای مه زن بکه ین.

﴿وَأَنبِئُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ﴾^۱ واته: بگه رپنه وه بۆلای خوا به ملکه چی، خۆتان ته سلمی بکه ین.

چونکه هه ر ئیسلامه مایه ی خوشگوزهرانی بۆ مرؤفايه تی له دنیا و قیامه ت، بۆیه ده لێن به ئی ئیسلام سارپێزکه ری گشت ده رد و برینه پێ ده رمانه کانه. که وابه ئه ی موسوڵمانان با له ئیستاوه به لێن به خوای گه وره به دین سه ر راستانه بۆ ئیسلام بژین و به مرین، تا له قیامه ت پاداشتمان به هه شتی پێ له نازو نيعمه ت بێت، به ئیزنی الله تعالی.

^۱ - سورەتی الزمرنايه تی (۵۴).

وهفانو سۆزىڭ بۇ پېشەواكەم

به پراستی كه بیرم كرده وه بچمه خزمەت پېغه مبهری خوا (ﷺ) وهك وهفایهك كه مێك باسی ژبانی بكه، به لām له ئاستی دا وهك مندالێكى تازه له دایك بوو وابوم و زمانم گۆی نه ده كردو نه م ده زانی له چ پروویه كه وه له سهریان بدویم، چونكه هینده مه زنه به هیچ شیوهیهك وه سفی ناكړیت، له مهردایه تی و جوامیږی، له خوا ویستی و دنیا نه ویستی، له به خشین و دهستكراوه یی، له خوا په رستی و چاكه كارى، له ته وازو و خاكی و خۆبه كه مگرى، له خشوع و له خواترسانى، له نه رمونیانى و ئارامگرى، له سۆزو رهحم و مېهره بانى، له جهاد و تېكۆشانى، له سهركردایه تی و پېشه وایه تی، نه مزانی چۆن وه سف و سه نای نه و سهركرده و پېشه وایه دلێره بكه، به پراستی ئه قى و بېرو هۆشم منیان وه ستاند له به رامبه ر وه سف و بیا هه ئدانى نه و گه و ره و پېشه وایه، رایانچه كاند م به وه ی كه هه رگیز قه له مى به نده یه كى موحتاجى خودای گه و ره ناتوانیت بگاته ئاستی وه سف كردنى نه م پېشه وایه مه زن و جوامیږه، به لām دلى شه كه ت و ماندووی له تاو ئازارو ناخۆشى رۆژگار به فرمیسك و گرپانه وه به هه ناسه یه كى قول و له ناخپكى پر ئازاره وه ها ته وه لām قبولی نه كرد به وه ی نه نوسم له سه ر رابه ر و نوری چاومان، گوتی: هه سته و قه له م بگره ده ست و ده ست بكه به نووسین و بنووسه له سه ر خه مخۆرى ئوممه تی ئیسلام، پېشه نگ و پېشه وای پېغه مبه ران "محمد مصطفى" (ﷺ) بنووسه گه ر چه ند دېر كیش بېت یان ته نانه ت چه ند ووشه یه كیش بېت، بېكه به نامه و به سه راپای جه اندا بلاوى كه وه رابېگه یه، بېنێره بۆ پادشاو سه رۆك و كار به ده ستان پېیان رابگه یه ئیوه شه رمه زار و سه ر شوڤن به رامبه ر رابه ره كه م، ئیوه ناگه ن به توۆزى ژېر پېیه پېرۆزه كانى، پېیان بلى ئیوه ته نها بۆ خۆشى خۆتان ئه ژین، دونیاتان كرد به دۆزه خ بۆ مرۆفه كان له پېناو خۆشى خۆتان، به لām پېشه واکه م بۆگشت ئوممه ت ژبا تاكو رزگاریان بكات له شه وه زهنگى تاریكى و نه فامى،

بۆ پرووناکی رحمت و سۆزو مېهربانی ئیسلام، له ناخۆشی و نه هامة تی و برسیه تی بۆ به خته وه ری خوشگوزهرانی و دادپهروه ری.

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾^۱. واته: ئە ی موحه ممه د ﴿ﷺ﴾ تۆمان ته نها بۆ ئە وه ناردوو ه که په حمت بیت بۆ جهانیان.

به ئی رابه ره که م له ماوه ی بیست و سئ سالی پیغه مبه رایه تی ته وای جهانی گۆری له نه هامة تی و ناخۆشی و یه کتر کوشتن و غه درو زو لیم و سته م و خراپه بۆخۆشی ژیان و هه سته کړدن به مانای مرؤف بوون، له به ندایه تی کړدن بۆ به ند ه بۆ به ندایه تی خوای گه وه ره، به ئی خوای گه وه ره ئە م پیغه مبه ره ﴿ﷺ﴾ بۆ کړدین به نورو پرووناکی تا خه لکی ئاگادار بکاته وه به وازه یتان له و کړده وانه ی سنووری خوا ده به زیتن و ئاشنایان بکات به ته شرع و به رنامه ی ئیسلام و فه رمانه کانی خوای گه وه ره.

﴿وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا﴾^۲. واته: هه روه ها بانگه واز ده که ی بۆلای خوا له سه ر مۆله تی ئە و، چرایه کی پرووناکیشی بۆ سه رجه م سه رگه ردانان.

له میژووی مرؤفایه تی ه یچ مرؤفیک نه له پێش خۆیه وه نه له دوا ی خۆی وه ک ئە و نه بو ه و ناب، له هه موو پرویه که وه سه ر مه شقه هه ر له پێش ئە وه ی خوای گه وه ره بیکات به پیغه مبه ر ﴿ﷺ﴾ به راستگۆی ده سته پاك ناسرابوو، له نیو خه لکی واته ده سته پاك ترین و راستگۆترین که س بوو، له پرووی ره وشت و ئە خلاقه وه باشته رین مرؤف بووه هه تا له گه ل مندا ل و پیرو گه وه ره کاند، کاتی به لای مندا لاند ا تپه ر ده بوو سلاوی لپده کړدن.

جوانترین ره وشتی به رامبه ر به خه ترانه کانی په یرو ده کړد، بۆ ده ربړنی خوشه و یستی ناوی (عائیشه) ی (ره زای خوای لی بی ت) کورت ده کړده وه ده یفه رموو: (یاعائش) به شیویه ک ریزی ده گرتن که به ناوی باوکییه وه بانگی ده کړد و ده یفه رموو: کچی صدیق، هه تا له گه ل شیت و که م عه قله کان به جوانترین شیوه مامه له ی کړدوو ه.

^۱ - سوره تی الانباء نایه تی (۱۰۷).

^۲ - سوره تی الاحزاب نایه تی (۴۶).

ئەنەسە کوری مالیک (پەزای خوای لیبیت) دەلێت: ئافەرەتێک کە مێک عەقڵی ناتەواو بوو، گوئی: ئەو پێغەمبەری خوا (ﷺ) پێوسیەکم پێتە، پێی فەرموو: ئەو دایکی فلانە کەس بزانە بۆ کویت دەوێت تا پێوسیەت کەت بۆ جیبە جێ بکەم، ئەویش بەو پێگایانەدا بردی تا پێوسیەت کەت تەواو کرد.^۱

بەپراستی مەرۆف ناتوانی بە ووتە باسی سیفەت و ئەخلاق بەرزى ئەم سەرکردەیه بکات، ئەم ئافەرەتە عەقڵی تەواو نەبوو ئاوا لەخزمەتی بوو کەرەکەى بۆ پاپەراندوو بەبێ هیچ کرێ و بەرزەوهندیهک، ئەم پەيامە کە ئیسلامە بۆ پێغەمبەر (ﷺ) هاتوو مایەبێ پەحمەت و بەختەوهریه بۆ گشت مەرۆفایەتی بەبێ جیاوازی عاقل و بێ عەقڵ پەش و سبى، عەرەب و عەجەم، گشت کەسێک دەبێ مافی خۆی پێ بدرێت لە هەرشوێن و جێگایەک بێت، بۆیه هەرچى باس بکەین لە ئاست ئەخلاق و گەورەى ئەم پێشەوايه هەرکەمە، ئەمەش شاھیدی خوای گەورەیه بۆی هەرۆک وەسفی دەکات.

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾^۲. واتە: بەپراستی تۆ لەسەر پەوشت و ئەخلاقێکی ئیجگار بەرزو گەورەیت.

بەئێ ئەم رابەرە لەپێ هەڵدانی کۆتای نایەت مەرۆفیکە لەوەسف و سەناو گەورەیدا کانیایێکی سازگارە هەڵدەقوێن لەبەری دەروات هەتا دنیا ماوه کۆتای پێ نایە. بەئێ بەلام بەداخەو زۆرینەى خەلکی لەم سەردەمەدا بێ وەفان بەرامبەر پێغەمبەری خوا (ﷺ) کە سەرتاپای تەمەنی بۆخزمەتی دینی خوا پاشان بۆ پزگارکردنی مەرۆفایەتی لەنەهامەتی بۆ خوێش و کامەرانی کردە قوربانی تاكو بەتاک و تەنھا خوای گەورە بپەرستێ ئەسەر زەوی، تاكو تەشریع و دەستوری خودای بەدەسەلات حاکم بێت لەسەر زەوی خوێشەکانی ژبانی خۆی کردە فیدای مەرۆفەکان، میحنەت و تالی زۆری چێشت بۆهینانەدی رووناکی بەرنامەى ئیسلام.

^۱ - مسلم گێراویە تەو، ژمارەى فەرموو: (۴۴۱۴).

^۲ - سورەتی القلم نایەتی (۴).

دوینیا نه ویستانه ژبا بوخوای گه وره قیامت و به هه شتی هه لێژارد به سهر خوشی که می
دونیای کاتی، ئا ئه وه یه سهر کرده ئه وها ژباوه هه تا له دونیا بوو له سهر دۆشهک و
ما فوریکی نهرم نه خهوت، به پێچه وانه ی ئه م سهر کردانه ی ئیستا به درۆ ناویان له خو
ناوه سهر کرده به زه بری هیژ هاتوو نه ته سهر حوکم و مافی خه لکی هه ژار ده خو ن له سهر
حیسابی فه قیر و هه ژاری خوشی نه دیو ئه ژین، دونیا یان داگیر کردوو به رزترین خانوو
و کو شکیان هه یه، خوشترین خواردن ئه خو ن، به رزترین مۆدی لی سه یاره یان هه یه، و
ده زانن دونیا به س هی ئه وانه هه روا بۆ رابواردن دروستکراون، ئینجا بابجینه خزمهت
پێغه مبه ری خوشه ویست (ﷺ) بزانیان حالی ئه و سهر کرده چۆن بووه له کاتی کدا ئه ویش
ده ی توانی با شتر له مانه بژیت، با به یه که وه سه یرێکی مالی ئه م پێغه مبه ره ئازیزه (ﷺ)
بکه ین له سهر چی نه ستوو ه.

(دَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ) عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ (رضي الله عنه) ذَاتَ يَوْمٍ فَوَجَدَهُ قَدْ نَامَ عَلَى حَصِيرٍ
وَأَثَرَ الْحَصِيرِ فِي جَسَدِهِ، فَبَكَى عُمَرُ فَقَالَ: لَهُ مُحَمَّدٌ (ﷺ) مَا يُبْكِيكَ؟ قَالَ عُمَرُ: يَا رَسُولَ
اللَّهِ (ﷺ) فَإِنَّ كِسْرَى وَقَيْصَرَ فِيمَاهُمُ فِيهِ وَأَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) فَقَالَ: أَمَّا تَرْضَى أَنْ
تَكُونَ لَهُمُ الدُّنْيَا وَلَنْ الْآخِرَةَ؟^۱ واته: جارێک (عومه ری کورپی خهتتاب) (رهزا و په حمه تی
خوا ی له سهر بیئت) رۆیشت بۆ لای پێغه مبه ری خوا (ﷺ) دیتی له سهر (حه سیرێک)
پا لی داوه ته وه، شویننه واری (حه سیره که) له لاشه ی پێغه مبه ره (ﷺ) ده رکه و ته وه،
(عومه ر) (رهزای خوا ی لی بیئت) گریا، پێغه مبه ریش (ﷺ) فه رمووی: بۆ ئه گریت؟ ووتی:
ئه ی پێغه مبه ری خوا (ﷺ) کیسرا و قه یسه ره له چی دان و تۆش له چی دایت ئینجا
پێغه مبه ره (ﷺ) فه رمووی: جا ئه ی (عومه ر) تۆ حه ز نا که یت ئه وان دونیا یان هه بیئت و
نیمه ش قیامت و دوا رۆژ؟

^۱ - (صحيح البخاري، ژماره ی فه رمووده: ۴۹۱۳).

به ئن ئهم پابه ره دواپوژی هه ئبژارد، ئازار و ناخووشی دونیای خسته کوژ و به نه بوونی ژبا، رۆژێک ژمه خواردنی خووشی نه خوارد، ئهمه دایکه (عائیشه) (پهزای خوای لیبت) باسی سهختی و نه بوونی ژبانی ئهم پيشهنگه نهکات.

(عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا) زَوْجِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَتْ: لَقَدْ مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) وَمَا شَبَعَ مِنْ خُبْرٍ وَزَيْتٍ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ مَرَّتَيْنِ^۱. واته: (عائشه) ی خیزانی پیغه مبهه (ﷺ) (پهزای خوای لیبت) ده ئیت: پیغه مبهه ری خوا (ﷺ) تا وه فاتای کرد له رۆژێکدا دوو جار تیرنان و رۆنی نه خواردوه.

به ئن ئهو سه رکرده بوو هاوه لان هه موو گیانیان له سه ر ده ست بوو بۆی ئهی توانی خوشتین ژبان به رێ بکات، به یه ک قسه خوشتین خواردنیان ده هینا خزمه تی و به رزترین خانوویان بۆ له زێر دروست نه کرد، به لام خووی داوا له خودای گه و ره ده کات رزق رۆزی خاو خیزانی هه ر ئه وه نده بیئت پێ بژین.

(عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (اللَّهُمَّ اجْعَلْ رِزْقَ آلِ مُحَمَّدٍ قَوْنًا)^۲. واته: (ئه بو هورهیره) (خوای ئی رازی بیئت) ده ئی: پیغه مبهه ری خوا (ﷺ) فه رموویه تی: خوایه رزق و رۆزی بنه ماله و نه وه ی (محمد) هه ر ئه مه نده بیئت پێ بژین.

قوربانی پیغه مبهه که م بم بزانه ئهی براو خوشکی من په حمه تی خوات لیبت، چۆن داوا له خوای گه و ره ده کات ته نها ئه وه نده رزق و رۆزیان پیدات که ته نها بژین، نه ک داوای هه موو دونیا بکات بۆ خووی و کهس و کاری چونکه دهیزانی کاری ئهو ته نها خووشی و رابواردن و پالدا نه وه نیه به لکو بۆ ماوه یه کی کاتی له دونیا ئه مینیته وه تا کو په یامی خوا به سه ر زه وی بلاو کاته وه ئه رکی خووی که بانگه وازی ته وحید و یه کخوا په رسته یه دواتر ئه بێ بم ریت و بگه رپته وه بۆ لای خودای گه و ره.

۱- (صحيح مسلم، ژماره ی فه رمووده: ۲۹۷۴).

۲- (صحيح البخاري، ژماره ی فه رمووده: ۶۴۶۰، ومسلم ژماره ی فه رمووده: ۱۰۵۵).

﴿إِنَّكَ مَبِيتٌ وَإِنَّهُمْ مَبِيتُونَ﴾^۱. واته: نهی محمهد (ﷺ) به پراستی تۆ دهمری و نه وانیش دهمرن.

به ئۆ بۆیه دلی به دونیا و خوشیه کانی نه دا، گه رنا و بستبای داوای له خوای گه وره ده کرد شاخ و چپا کانی بۆ نه کرد به زێر و گه وههر، به لام نهی و بست بۆیه ده فهرموویت: (لو کان لی مثل أحد ذهباً لَسُرْنِي أَنْ لَا تَمْرَ عَلَيَّ ثَلَاثَ لَيَالِي وَعَنْدِي مِنْهُ شَيْءٌ إِلَّا شَيْئاً أُرْصَدُهُ لِدَيْنٍ)^۲. واته: گهر به قهه کتوی ئو خود زێرم هه بووایه، ئاسووده نه بووم که سی شهو به سه رمدا ئاوا نه بیئت، که هیچ شتی کم لهو زێره لا ماییت، ته نه ئه وهنده نه بیئت که بۆ قهرز به پێلمه وه.

سبحان الله له گه وره ی ئه و پێشه وایه به پراستی شه رمه بۆ موسو لمان پێگه و پێبازی ئه و نازیزه ی کردو ته قوربانی خولیا ی و بست و ئاره زوو ه کانی به دووای پێچکه ی گو مپرای و داوای شه بیتان که وتوو ه.

ئه و جا ئه و رابه ر و پێشه وایه له دوای وه فاتی کۆچی به نازاری هیچ میرات و شتیکی وا له دوای خۆی به جێ نه هێشت که شایه نی باسکردن بیئت، وه کو به ناو سه رکرده دونیا په رسته کانی ئه م سه رده مه که به هۆی زۆری پاره و مو لکیان له بانکی و لاتان هه لئه گرن، بۆخۆشی نه فسی نا پووختیان شوقه و مو ل و کو مپانیا له و لاتان ده کپن، نازانن چی له پاره و سه روه تیان بکه ن مندا له کانیان هه ر پۆژه و مو دیلی سه یاره و جل و به رگ و پێلاویان ئه گۆرن، گه رما و سه رمای هاوین و زستانیان له و لاتیک به سه ر ئه به ن بۆخۆشی رابواردنی خۆیان.

ئه مه ش میراتی گه وره ی مرؤ فایه تی که پێغه مبه ری خوایه (ﷺ) بزانی ن چی له پاش به جێما وه.

^۱- سوره تی الزمر نایه تی (۳۰).

^۲- (رواه البخاري عن ابي هريرة، ژماره ی فهرمووده: ۲۳۸۹).

(عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) قَالَ مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ مَوْتِهِ دِرْهَمًا وَلَا دِينَارًا وَلَا عَبْدًا وَلَا أَمَةً وَلَا شَيْئًا، إِلَّا بَغْلَتُهُ الْبَيْضَاءُ وَسِلَاحُهُ وَأَرْضًا جَعَلَهَا صَدَقَةً^۱. واته: له (عمرو کوری حارث) (خوای گه وره لئی پازی بیټ) ده گێر نه وه ده فهرموئ: کاتی که پیغه مبهه ﷺ وه فاتی فهرموو: ته نه درهه من یان دیناری یان بهندهیه ک یا کۆیلهیه ک یا هیچ شتیکی له پاشه خوئی به جی نه هیشت، ته نه هیستره سپیه که ی و شمشیره که ی و زهویه که نه بیټ که بۆ خیر هه لی گرتبوو.

نازار و ناخووشی و میحه نه تی ئه م پێشه وایه به نوسینیکی کورت ته و او نابن، چونکه به راستی نه وه له زبانی دنیا تیگه یشتبوو که ماوه یه کی زۆر که مه، بۆیه به رگه ی گشت نازار و ناخووشیه کی نه گرت، له (عبدالله کوری مسعود) وه (رهزای خوای لیبیټ) ده گێر نه وه ده فهرموئ: پیغه مبهه ﷺ له سه ر هه سیرێک پال که وتبوو، ئاسه واری هه سیره که له سه ر پێستی دیار بوو! نه ئی: منیش چووم ئاسه واره که م له سه ر پێستی پیغه مبهه ﷺ سه ریه وه گوتم: دایک و باوکم به قوربانیت بیټ نه ی پیغه مبهه ری خوا ﷺ پنگه مان پێ نادهیت که شتیکی تری بۆ پابخه یین تا له سه ری بخه ویت؟ پیغه مبهه ریش ﷺ فهرموو: (مَا أَنَا وَالْدُّنْيَا! إِنَّمَا أَنَا وَالْدُّنْيَا كَرَائِبٍ اسْتَظَلَّ تَحْتَ شَجَرَةٍ. ثُمَّ رَاحَ وَتَرَكَهَا)^۲. واته: من چیم داوه له دنیا، من له گهل دنیا ته نه وه که نه و سواره وام، که ماندوو نه بێ و پاشان له ژێر سیبه ری دارێک دا نه نیشتی و پاشان نه پروا و جی ده هیلیټ.

بۆیه ته نه یه بۆ نه وه ژیا تا کو به ته شرع و ده ستوری خوا سه ر زهوی رووناک بکاته وه تا که به رنامه و یاسا ته نه ی قورئان بیټ، که باشتین یاسا و پرۆگرامه بۆ خو شگوزه رانی ته وای مرؤفایه تی.

^۱ - (صحيح البخاري، ژماره ی فهرمووده: ۴۴۶۱).

^۲ - (أخرجه الترمذي، ۵۷۸/۴)، ژماره ی فهرمووده: (۲۳۵۳)، وأحمد (۳۸۳/۱۶)، ژماره ی فهرمووده: (۱۰۶۵۴).

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾^۱. واته: ئاخو بۆ بیرناکه نه وه کێ ههیه به قهدهر خوا حوکمی جوان و دادپهروهرو چاکو به جێ بێت، به تایبەت لای ئەو که سانهی که به وردی سهرنج دهدهن و وێژدان و ههستی زیندوو یان ههیه. به ئێ ئهم پێشهنگ و سهرمه شقی مروفایه تیه ته نهها بۆ نه وه ژیا تا وه کو گشت یاساو دین و بهرنامه و بریارێک ته نهها بۆ خوای ئهرز و ئاسمان بێت.

﴿وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾^۲. واته: تا دین و بهرنامه و بریار ههر هه مووی بۆ خوا بێت. به لام زۆر به داخه وه بۆ موسوڵمانان که هیچ گرنکی بهو پێشه وایه نادهن و پێگا و سوننهت و ئاکاری ئهویان پشت گوێ خستوه، ته نهها ئامانجیان خوێ و له زهتی که می دونیا به بۆیه حالی موسوڵمان و ته وای ئوممهتی ئیسلام په شیوه و دوو به رهکی که وتۆته نیاوانیان له بهر ته ماحی مالی دنیا پشیمان له پێگا که ی کردووه، ئه گهر سه یری هاوه لانی بکه یان به پراستی هه موو سه روهت و سامان و مالیان ته نانهت گیان و روحیان خستبووه ناو له پی ده ستیان و پێشکهش به پێشه واکه یان کردبوو.

کاتێک (عهلی کوپی ئه بو طالیب) (فاطمه ی) کچی پێغه مبه ری خوای (ﷺ) به هاوسه ر گرت، (خوای گه و ره له هه ردووکیان پازی بێت) بۆ مالیک ده گه را تا تیایدا نیشه جی بێت، به لام خانوویه کی دوور له مالی پێغه مبه ری خوای (ﷺ) ده ست که وت و له وێ گواستیه وه، پێغه مبه ر (ﷺ) هات بۆ مالیان و پی فه رموون: ده یه ویت نزیکیان بکاته وه له مالی خوێ.

(فاطمه ش) گوتی: داوا له (حارثه) (رهزای خوای ئیبت) بکه تا شوێنه که ی بگۆرێته وه له گه لمان تا نزیک بینه وه، پێغه مبه ریش (ﷺ) فه رمووی: (حارثه) هینده شوێنی خوێ بۆ چۆلکردوین ئیتر پووم نایهت پی بلیم).

^۱ - سورهتی المائدة نایهتی (۵۰).

^۲ - سورهتی الانفال نایهتی (۳۹).

(حارثه) (رهزای خوای لیبیت) ئەوەی بیستەوه و هات بۆ لای پیڤه مبه‌ری خوا (ﷺ) و گوئی: ئەی پیڤه مبه‌ری خوا (ﷺ) بیستوو مه ده‌ته‌ویت (فاطمه) لیت‌ه‌وه نزیك بێت و ئەوه‌ش خانوو ده‌کانی من، من خۆم و ئەوه‌شی هه‌مه بۆ خوا پاشان پیڤه مبه‌ری خواجه (ﷺ) سویند به‌خوا ئەی پیڤه مبه‌ری خوا (ﷺ) ئەوەی تۆ لێم وهرده‌گرت لام زۆر خۆشتره له‌وهی وازی لێ دینیت بۆم، پیڤه مبه‌ریش (ﷺ) فهرمووی: (راست ده‌که‌یت، خودا به‌ره‌که‌ت برژینیت به‌سه‌رتدا)، ئەوه‌بوو (فاطمه) هاته‌ ناو خانویه‌کی (حارثه) که نزیك مزگه‌وتی پیڤه مبه‌ر (ﷺ) بوو، (حارثه) له نزیك مزگه‌وتی پیڤه مبه‌ر (ﷺ) چه‌ند خانویه‌کی هه‌بوو، هه‌ر جاره‌و یه‌کێک له‌و خانوانه‌ی چۆل ده‌کرد بۆ خۆشه‌ویستیکی پیڤه مبه‌ری ئازیز (ﷺ) تاكو هه‌موو خانوو ده‌کانی ئەو شوینیه‌ی دا به‌ پیڤه مبه‌ر (ﷺ) و هاوسه‌ره‌کانی^۱.

ئه‌مانه‌ن نمونه‌ی پیاوی جوامێرو گیان فیدای پێبازی ئیسلام، ئەم هه‌لوێستانه‌یان شاهیدی ئەوه ئەدات ئەمانه ئەه‌لی به‌هه‌شتن، که گشت کارو کرده‌وه‌یان بۆ په‌زامه‌ندی خوای گه‌وره‌بوو به‌سه‌رو مال له‌خزمه‌ت خۆشه‌ویستی خودا بوونه.

ئه‌مه‌ش کافره‌کانی سه‌رده‌می پیڤه مبه‌ری خودا (ﷺ) دان به‌و راستیه‌ ده‌نێن که هیچ که‌س له‌مێزوو وه‌ک هاوه‌لانی پیڤه مبه‌ر خودا (ﷺ) نه‌بوونه بۆ خۆشه‌ویسته‌کانیان به‌ئه‌ندازه‌ی هاوه‌لان.

له‌ (سو‌ل‌حی حوده‌بییه) دا نێردراوی کافره‌کان (عروه‌ی کورپی مسعود) ویستی ده‌ست بدات له‌ پرشی پیرۆزی پیڤه مبه‌ری خودا (ﷺ) له‌ کاتێکدا قسه‌ی له‌گه‌ڵدا ده‌کرد، هاوه‌لی خۆشه‌ویست (مغیره‌ی کورپی شعبه) (رهزای خوای لیبیت) نوکی شمشیره‌که‌ی دا له‌ده‌ستی (عروه‌ی کورپی مسعود) و پێی فهرموو: ده‌ست دوور به‌خه‌روه‌و له‌ پرشی پیڤه مبه‌ری خودا (ﷺ) ده‌ست نزیك مه‌خه‌روه‌و ئەگینا ده‌ست و مه‌چه‌کت ده‌برم و نایه‌لم جارێکی تر به‌سه‌لامه‌تی ده‌ست بگێڕه‌ته‌وه.

۱- (الطبقات الکبری لابن سعد، ج ۸، ص ۱۶۶).

کاتیک (عروهي کورې مسعودی) بن باوهر گه پايه وه بو لای بن باوهره کانی شاری مه ککه پيانی گوت: (سویند به خودا نازانم نه مانه چ کومه لیکن چهنده ها جار به وه فدی چوومه بو لای پاشاکان و به وه فدی چوومه بو لای قه یسه ری پاشای پوم و کیسرای پاشای فارس و نه جاشی پاشای حه به شه سویند به خودا هیچ پاشایه کم نه بینووه که هاوه ل و هاوړیکانی به گه وره ی بزانه و پرتزی بو دابنن به نه ندازه ی نه و پرتزو گه وره ییه ی که هاوه لانی (محمد) ﷺ له موحه مه دی ده گرن، سویند بیت به خودا نه گهر محمد ﷺ تف فری بدات نهوا بیگومان ده که ویته له پی یه کیک له هاوه لانیه وه، نهو هاوه له بیش نهو تفه ده هینیت به دهمو چاو و پیستیدا، هر کاتیک فه رمانیان پ بکات یه کسه ر هاوه له کانی فه رمانه که ی جی به جی ده کهن، کاتیک ده ست نویتز بگریت دوور نییه له سه ر ناوی ده ست نویتزه که ی بکه نه شه ر له ناو خو یاندا، کاتیک له خزمه تیدا قسه بکه ن ده نگیان نزم ده که نه وه، نه وه نده گه وره به پرتزه لای هاوه له کانی ناتوانن پ به چاو ته ماشای بکه ن له بهر نه وه ی زور به پرتزه لایان و شه رمی لی ده کهن)¹.

به لام موسولمانی ئیستا که هیچ شاره زانین به ناسینی پیغه مبه ره که یان ﷺ که ناوی چیه و بوچی خوی گه وره نار دوویه تی؟، به لام به پیچه وانه وه ناوی یاریزان و نه کته ری فیلم و گوران بیتره فاشله کان هه موو ده زانن!

مه لایه ک گوتی: چوم ژن ماره بکه م، له کوره که م پرسى پیغه مبه رمان ﷺ ناوی چیه؟ گوتی: ماموستا من موسولمانم هه مووشت نه زانم، گوتم: که وایه هه مووشت نه زانی ناوی چیه، گوتی: پیغه مبه ر ناوی (الله) یه! گوتم: جاوهره شیت مه به موسولمانه و نازانی خوی گه وره پاشان پیغه مبه ر لیک جیابکاته وه.

¹. (رواه البخاري: ژماره ی فهرموده: ۲۵۸۱).

به پراستی جی داخه بۆ موسولمانی ئەم سەردەمە کە زۆر پشیتیکەرن له نیسلام و رابەرە کە یان، ئەم پێغه مبه ره (ﷺ) خەم خۆری ئوممە تە کە یه تی له دونیا و دواړۆژدا، کاتیک دونیا خراپ بوو کاتی لێرسینه وه و حەشر و حیساب دیت بابزانین هه لئوستی ئەو سەرکردیه چۆنه، تەنها خەمی خۆیه تی یان مال و خێزانی.

(قه تتاده) یان (که عب) ئەلێت: ئەو پۆزی که خەلکی له بەردەم باره گای خوا پائە گیرین، گویم له حەسەنی بەسری بوو ئە یگوت: جی ئەلێت به و کە سانه ی که په نجا هه زار سال به بێ خواردن و خواردنه وه، پا ئە گیرین، هه تا گه روویان له تینۆتیه وه ئە پچرپت، هه ناویان گر ئە گریت له برسان، کانیه ک شک ئە بهن که پێی ئەلێن: (آنیة) ئە چن لێی بخۆنه وه زیاتر گروو تینیان پێ هه لئه سیٹ، تا بێ هیزی ته واو پروو له هه مووان ئە کات و خەلکی له خۆ بیزار ئە بن. ئینجا خەلکه که هەر کە سه و هه لده سیٹ، به دواي خوشه و یستیکي خۆیدا ئە گه پت، که له دونیا چاکه یه کی له گه لدا کردبوو، ئە مرق بتوانیت، یارمه تی بدات و له و پۆزی پزگار بکات، جا یان بخرپنه به هه شت و یان بخرپنه دۆزه خ، گشت خەلکی پا ئە کە نه لای ئاده م، پاشان ئیپراهیم، ئینجا موسا و عیسا (سه لامی خویان لێی) که جی هه موو ئە وانه ئەلێن: ئە مرق خوی گه و ره به جوریک تووره بووه، که قهت له مه و پێش به و شیوه تووره نه بووه، هه موو تیکرا باس له تو په یی خوا ئە کەن، بۆیه هه موو ئەلێن: (نفسی نفسی)، هەر کە سه و به نه فسی خۆیه وه سه ر قال ئە بیٹ، وه ک خوی گه و ره ده فهرموی:

﴿يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا﴾^۱. واته: پۆژتک دیت که هه موو که س خەمی خۆیه تی، به رگری له خۆی ده کات، پا کانه بۆ خۆی ده کات، گوئ به کە سی تر نادات. بیریکه وه که چۆن ئەو هه موو خەلکه هەر هاواری نه فسی خۆیه تی، هیچ شتیکت له و پۆژهدا گوئ لێ نابیت، تەنها نه فسی نه فسی نه بیٹ، ئای! ده بێ ئەو پۆژه چ پۆژتکی سه خت بیت، چ پۆژتکی سامناک و ناره حه ت بیت..!

۱ - سورەتی النحل نایه تی (۱۱۱).

بیریکه وه ئه و پښغه مبه رانه ی که خه لکی په نایان بو ئه بهن چ پرتنکیان هه یه لای خوا، که چی ئه وه تا ئه وانیش هیچ شتیکیان به ده ست نییه، هه موو له ترسی تووره یی خودا ناتوانن شه فاعه ت بکه ن. که واته تو کیت؟ تو چیت؟ تو چ نرخیکت هه یه له ئاست ئه و پښغه مبه رانه!!

تا خه لکی بن هیوا ئه بن له هه موو شت، دینه لای پښغه مبه ری نازیز (ﷺ) داوای شه فاعه ت و تکای ئی ئه که ن که لای په رور دگاریان بو بکات، ئه ویش هه لده سیټ ئه چیته لای په روه ردگاری و ئیزی ئی ئه خوازیت و خوداش ئیزی ئه دات ئینجا بو ی ئه که ویته سه ر سوژده و ده ست ئه کات به مه دح و سه نای خوا ی په رور دگار و له خوا ئه پارته وه که حه شر و (حیساب) له گه ل ئه و خه لکه دا بکات، له شوینیکا ده فه رمویت، سی دانه سال پښغه مبه ر (ﷺ) سه ر له سه ر سوچه ئه بیت و له خودا ده پارته وه، ئینجا خوا وه لامی ئه داته وه، یان له شوینی تر دا ده فه رموی: خه لکه که دین و ده لئین: ئه ی موحه ممه د، (ﷺ) تو پښغه مبه ری خوایت، خاته می پښغه مبه رانیت، خودا له گوناھی پش و دوایت خو ش بووه، ده لای په روه ردگارت شه فاعه تمان بو بکه، ئایا نابینیت که ئیمه له چ ناره حه تیکداین؟ پښغه مبه ر (ﷺ) ده فه رموی: پاشان هه ئه سم، ئه چمه ژیر عه رشی خوا وه ئه که ومه سوژده بو په روه ردگارم، ئینجا خوا سوپاس و ستایشیکی چاکم ئه خاته سه ر زمان، که له پش مندا نه یخستوته سه ر زمانی هیچ که سیکه وه، ئینجا خوا ده فه رموی: ئه ی موحه ممه د، سه رت به رز که، داوا بکه پیت ئه دریت، شه فاعه ت بکه وهر ئه گیریت، ئه لئین: منیش ئه لیم: ئوممه ته که ی خو م.. ئوممه ته که ی خو م ئه ی په روه ردگار، ئه گو ترئ: ئه ی موحه ممه د (ﷺ) ده هه لسه له ئوممه ته که ی خو ت که سانی که هیچ حیسابیکیان له سه ر نییه، بو به هه شت و له ده رگای راستیه وه به رتکه)¹.

¹ - (صحيح البخاری، ژماره ی فه رمووده: (۷۵۱۰)، صحيح مسلم، ژماره ی فه رمووده: (۱۹۳).

به ئن به دایک و باوک وه قوربانی بین ته نها ئه وه غه مخورمانه له دونیا و دوارپوژ، بۆیه ئه ی بهنده گانی خوا نه گهر سه رفرازی و خوشبهختی دنیا و دوارپوژت ئه و ئ دهست به سوننهت و ئاکاری ئه و پیشه وایه بگره، مال و مندالت پنگاکه یان بخه ره سه ر پچکه و رپبازی ئه و رابه ره که ههنگاو بنین به ره و ئاسۆی روون که تاکه رپنگایه تیشکی روونای نوری خوای پهروه ردگار پارێزه ری پنگاکه یانه تا ئه یانخاته به ههشتی پان و به رین.

﴿وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾^۱. واته: هه ر که س گوێپایه ئی خوا پاشان پیغه مبه ره که ی بکات ئه وه به راستی سه رکه و تنیکی گه و ره ی به دهست هیناوه.

که و ابوو باهه موومان به وه فابین بو ئه و سه رکرده ئازاو جوامیره که چو ن له غه می نومه ته که ی دایه، بۆیه بائیمه ش په یمان بده ی رپاستگۆبین تا کو له ژبانداین له سه ر رپبازی ئه و بژین و بمرین بو ئه وه ی ب ب ه ش نه بین له و به هه شته ی که پیغه مبه ری خوای (ﷺ) لیبیه، به ئیزنی الله تعالی.

سلاو و ره حمهت و مه پره بانی خودای گه و ره له سه ر پیغه مبه ری خوشه و یست (ﷺ) و هاوه لان و پێشینه چاکه کان و سه رجه م تیکۆشه رانی دلسۆزی رپبازی پاکی ئیسلام.

^۱ - سوره تی الاحزاب نایه تی (۷۱).

هه موو نه وهی ئادهمین!

ئهم سهرده مهی ئیستا که تیدا ده ژین سه ره پای دوور که تنه وهی موسو لمان له دینه که ی و پشت کردن له خوای گه و ره، مرو فایه تی په نا به خوای گه و ره زۆر به یان له خوا په رسته وه بۆ شه خس په رستی و پاره په رستی و ژن په رستی، ده یان جوړی تری په رستن وازیان له خودای تاک و ته نها هی ناوه.

جوړی کی تری په رستن که ئیستا به ناو موسو لمانانی شی گرتۆته وه بریتیه له قه و م و عه شیر هت و بنه ماله په رستی، به شی ویه که واده زانن خوای گه و ره دنیای ته نها بۆ عه شیر هتی نه وان دروست کردوه، ته نها نه وان له سه ر زه وی بوونیان هه یه، هه یی تر نیه له وهی خو یان به پزتر و به ناوبانگترو گه و ره ترییت، نه وان له زترو نه لماس دروستکراون و خه لکانی تر له ماده ی بۆ به ها دروست بوونه!

پیغه مبه ری خوا ﴿يَا أَيُّهَا الْمَدْيَنِيُّ﴾ ده فره مویت: (كُلُّكُمْ لَادِمٌ وَاَدِمٌ مِنْ تُرَابٍ)^۱. واته: هه مووتان نه وهی ئاده من وه ئاده می ش له خو ل دروست بووه.

بیئا گایه له وهی گشتی له خو ل دروست بوونه به فره مان ی خوای گه و ره، بۆیه جیا وازی دوو به ره کی رق که وتۆته نیوان مرو فایه تی، خو شو یستی دنیا و رق لیبونه وه له مردن و به دوو زانیی قیامهت که وتۆته دلّه کان، هه موو شتیک بۆته واسته و واسته کاری و خزم خزمایه تی، گه ره له عه شیر هتی نه و بۆ نه گه ره هه یی مسته واشی نه بییت ده ی کاته به پرسی، یان بۆ کاری خیر ته نها ده بۆ له خزمی خو ی بییت، گه ره زۆر هه ژاریش بۆ خیریان پینادات، یان بۆ ژن و ژنخوازی به هه مان شی ویه کچیان نادهن به قه و م و عه شیر هتی تر به مه ش پزته ی قه ی ره یی و مانه وهی کچان به پیری پروو له زیاد بوون ده کات.

^۱ - (أخرج أبو داود في كتاب الأدب، ژماره ی فره مووده: ۵۱۱۶).

ئیمه‌ی موسوڵمان دین و به‌نامه‌یه‌کمان هه‌یه‌ که ئیسلامه، واته: خو به‌ده‌سته‌وه‌دان به‌سه‌ر و مأل و پازی بوون به‌هه‌موو فه‌رمانیکی خوای گه‌وره، پاشان پازی بوون به‌گشت ده‌قیکی پراساکه‌ی و بئ پروابوون به‌گشت یاسا و به‌نامه‌ی تر. خوای گه‌وره ئه‌م ئیسلامه‌ی به‌ره‌حمه‌ت بو ناردین تا‌کو پزگارمان بکات له‌ناخۆشی و ته‌نگ و چه‌له‌مه‌ی ژبان، بۆیه‌ مرقوف به‌بئ به‌نامه‌ی ئیسلام مانای مرقوفایه‌تی نادات و ده‌چیته‌ ئاستی ئازهل و درنده‌کان، که‌ته‌نها بو‌حه‌زو ئاره‌زوو ده‌ژین به‌بئ ئه‌وه‌ی له‌مانای ژبان تیبگه‌ن و خۆشی راسته‌قینه‌ بیه‌ین که‌ پابه‌ندبونه‌ به‌ئیسلا‌م و شو‌تکه‌وتنی پی‌غه‌مبه‌ری خوايه (ﷺ).

ئینجا ئه‌گه‌ر بی‌تو سه‌یری سه‌رده‌می پيش هاتنی ئیسلام بکه‌ین، که‌ چۆن مرقوفایتی ناخۆشی به‌خۆیه‌وه‌ بیه‌ی بوو گشتی گومراو غه‌رق جه‌هل و نه‌زانی ببوون، پۆچوبوون له‌ نیو شیرک و کوفر و گومراییه‌کی ئاشکرا، هه‌رجی خراپه‌ و تاوان هه‌یه‌ ئه‌یانکرد، ئه‌وجا خوای په‌روه‌ردگار پی‌غه‌مبه‌ریکی بو ناردین، تا‌کو مرقوفایه‌تی بخاته‌ سه‌ر پنگای رووناکی ئیسلام.

﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾^١. واته: هه‌ر ئه‌و خوايه پی‌غه‌مبه‌ره‌که‌ی (ﷺ) خۆی ناردووه‌ هاو‌پۆی له‌گه‌ل هیدایه‌ت و پێنمووی و ئایینی حه‌ق و راستیدا که‌ ئیسلامه، تا سه‌ری بخات به‌سه‌ر هه‌موو پراسا و ئاین و به‌نامه‌کاندا. بۆیه‌ ئیسلام دژی په‌گه‌ز په‌رستی و عه‌شیره‌ت په‌رستی، به‌تیکرا ئه‌وانه‌ی ده‌بنه‌ موسوڵمان گشتی به‌براو خوشکی په‌کتر داده‌نیت، گه‌ر هه‌ر په‌کیکیان له‌و په‌ری شه‌رق و غه‌رب بی‌ت مادام ئیمانداره‌ و خۆی ته‌سلیحی خوا کردووه‌.

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾^٢. واته: بی‌گومان به‌راستی ئیمانداران گشتی برای په‌کترن.

^١ - سوره‌تی الصف نایه‌تی (٩).

^٢ - سوره‌تی الحجرات نایه‌تی (١٠).

(سهید قوتب) خوای گه وره لێ خوشی، ووتیه کی جوانی ههیه، دهئیت: من سهر به نومه تیکم که نه وهی یه که می بریتی بوو له نه بو به کری عهره بی و بیلالی حه به شی و سو هه بی رومی و سه لمانی فارسی، نومه ته که ی من یه ک دانه ناسنامه ده ناسی ئه ویش باوهر و عه قیده یه.

بیگو مان تا که شتیک بۆ مروق موسو لمان گرنگ بیئت ته نها عه قیده و بیرو باوهره که موسو لمان له تاریکی و نه زانی نه وه ده گو پیت بۆ رووناکی ئیسلام و به خشی عه قل و بیرو هوشیکی پاک و سه لامهت.

خوای گه وره به هوی به رنامه ی ئیسلامه وه موسو لمانه کانی کردو وه به یه ک جه سته و لاشه دله کانی هه موو به یه که وه ده به سیتته وه به پ شهرع و یاسای خو ی، دله کانیان پر ده کات له خو شه ویستی یه کتر تا کو ههر یه کیک له وان بب نه یه ک جه سته و لاشه بۆ دینی خوا تیکوشن و سه ر نه جام به هه شتیان بکاته خه لات.

عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِهِمْ وَتَرَاحِمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ، إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى)^۱. واته: (نوعمانی کوری به شیر) (رهزای خوای لی بیئت) ده ئی: پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموو یه تی: نمو نه ی موسو لمانان له ناو خو یاندا له به زه بی هاتنه وه یاندا به یه کتری و له یه کتر خو شو ویستیان و له هاو سو زییان به رامبه ر به یه کتری وه کو یه ک جه سته ن، که نه دما یکی ئازاری دیت، ههر هه موو نه دما هه کانی تری جه سته که تایان لێ دیت و شه ونخوونی ده کیشن بۆی.

به ئی پیغه مبه ری خوا (ﷺ) نمو نه ی موسو لمان بۆ برا موسو لمانه که ی وه ک یه ک جه سته دینیتته وه، واته یه ککیان نه خو ش بوو ئازاری هه بوو، نه وه ی تر هه ست به ئازارو نه خو شیه که ی برا که ی ده کات، دلی خو ش نابیت تا کو برا که ی ئازاری له سه ر سووک نه بیئت.

^۱ - (البخاري، الأدب، ژماره ی فه رمووده: ۵۶۶۵).

جوانترین نموونه ی ئەم یەک جەستەییە له سیپهری سه له فی سألحی ئەم ئوممه ته دا،
که به کیکیان یه کیکێ تریانی ده بیینی وا ده گری، بۆی ده که وته گریان پیش نه وهی لێ
پرسیت که بۆچی ده گرت؟!

(ئه بو جه همی کوری حوزەیفه ی عه ده وپی) (خوا لێ رازی بێت) ده فه رموی: (انطَلَقْتُ
يَوْمَ الْيَوْمِ أَطْلُبُ ابْنَ عَمِّي، وَمَعِيَ سَنَةٌ مِنْ مَاءٍ، وَإِنَاءٌ، فَقُلْتُ: إِنْ كَانَ بِهِ رَمَقٌ سَقَيْتُهُ
مِنَ الْمَاءِ، وَمَسَحْتُ بِهِ وَجْهَهُ، فَإِذَا أَنَا بِهِ يَنْشَعُ، فَقُلْتُ لَهُ: أَسْقِيكَ؟ فَأَشَارَ أَنْ نَعَمْ، فَإِذَا
رَجُلٌ، يَقُولُ: آه، فَأَشَارَ ابْنُ عَمِّي أَنْ انْطَلِقُ بِهِ إِلَيْهِ، فَإِذَا هُوَ هِشَامُ بْنُ الْعَاصِ أَخُو
عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ، فَأَتَيْتُهُ، فَقُلْتُ: أَسْقِيكَ؟ فَسَمِعَ آخَرَ، يَقُولُ: آه، فَأَشَارَ هِشَامٌ أَنْ
انْطَلِقُ بِهِ إِلَيْهِ، فَجِئْتُه فَإِذَا هُوَ قَدْ مَاتَ، ثُمَّ رَجَعْتُ إِلَى هِشَامٍ، فَإِذَا هُوَ قَدْ مَاتَ، ثُمَّ
أَتَيْتُ ابْنَ عَمِّي، فَإِذَا هُوَ قَدْ مَاتَ)^۱. واته: له غه زای یه رموو کدا له دووی ئاموزایه کم
ده گه پام، ده فرنگ و که میکم ئاو پیمابوو، ده مووت به لکو نه گهر بریندار بوو بێت و
هه ناسه ی تیدا ماییت فریای که وم بیده من و ده موچاوی پێ ته ر بکه م، دوزیمه وه، هه ر
وا بوو که خۆم بیرم لیکرد بوو یه وه، له گیانه لادا بوو، رامکرده سه ربی پیم گوت: ئاوت
بده من؟ گوتی: به ئی. له و کاته دا گوئی لێ بوو پیاوینکی تر ده یووت: ئاای.. ئاموزاکه م
ئامازه ی بۆ کردم که بیده م به و، هه ر ده ینا لاند.

ده بینم (هیشامی کورپی عاصی) برای (عه مری کورپی عاصه)، له سه ره مه رگیدایه، پیم
گوت: ئاوت بده من؟ گوئی له یه کینکی تر بوو هه ر ده یووت: ئاای، هیشامیش ئامازه ی
بۆ کردم که فریای ئەو که وه (ئاوه که ی به ده مه وه که). خۆم گه یاندی، فریای نه که وتم،
گیانی ده رچوو.

خیرا هاتمه وه لای هیشام، ده بینم نه ویش گیانی ده رچوو، گه رامه وه سه ر ئاموزاکه م
ده بینم نه ویش ته واو بووه و مردوو.

^۱ - (الزهد والرقائق، ژماره ی فه رموده: ۵۱۳).

ئه گهر سهیری هاوه لانی پیغه مبهری خوشه ویست (ﷺ) بکهین، که هه ربه که و له قهوم و هۆز و زمانیکی جیاواز بوون، به بێ ئه وهی نه ته وه په رست بن و بێ جیاوازی نیوان نه ته وه یان و په نگ و شیوه و زمانیان هیچ له م شتانه کاریان نه کرده سهریان یه ک گیان و یه ک جهسته تیکۆشان بۆ بلاوکردنه وهی پرۆگرام و یاسای خوای گه و ره، بۆیه خوای گه و ره ی مرۆفایه تی پێ پرزگارکردن له ده ست زوڵم و خراپه ی سته مکاران، بۆخۆشی و به خته وه ری و گه یشتن به ئاسووده ی راسته قینه.

ئا ئه وه (گاوانی کوردی و بیلال حه به شی و سه لمان فارسی و سه وه یی رۆمی)، (په زاو په حمه تی خوا له هه موویان بێت) که هه ربه که و پێش ئیسلام بوونیان بت په رست و ئاگر په رست و خاچ په رست بوون له ولاتی که وه هاتبوون، ته سلیم بوون به خوای گه و ره، به رنامه ی ئیسلامیان کرده یاسای ژبانیان، جا کاتیک له ده ست ئازار و نه زیه تی کافره کان کۆچ ئه که ن بۆ شاری (مه دینه)، به بێ مال و پارو به ته نیاو بۆشاکیک کۆچیان کرد و دور که و تنه وه له خزم و کهس و کارو ولاتیان چوون بۆ ولاتیکی تر، بۆ لای که سانیک نه خزم و ناسیاریان بوون نه عه شیرت و بنه ماله ی ئه وان بوون، به ئکو پیغه مبه ری ئازیز (ﷺ) به فه رمانی خوای گه و ره کۆچی پێکردن بۆ لایان.

ئینجا ئه و کات له شاری (مه دینه) پیغه مبه ری خوا (ﷺ) برایه تی ئه خاته نیوانیان، که برایه تیه ک له سه ر دین و ته قوا زۆر تووندو تۆل دروست ده بێت، ئه نسا ره کانی مه دینه هه موو مال و سه ره وتیان له گه ل برا موهاجیره کۆچکردووه کان به ش ده که ن و نه یده ن به برا کانیان، که خوای گه و ره ئه م برایه تیه به هۆی ئیسلام و ئیمان ه وه خسته نیوانیان دله کانی په یوه سته کردن به یه که وه، له کاتیکدا مرۆفایه تی ئه و سه رده می هیچ خۆشی و ئارامیه کی به خۆیه وه نه بیینی بوو.

خوای پهروهردگار باسی ئه و براهه تی و په یوه نندی ئیمانیه دهکات که له سه ره دهستی پیغه مبهری نازیز (ﷺ) به فهرمانی خوئی خسته نیو نه نساو و موهاجیره کان. (وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلْفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ) ^۱. واته: دلّه کانیشیانی به ست به یه که وه، نه گهر هه رچی دارایی زهوی هه یه، هه ره هه موویت خه رج بکردایه تا دلّه کانینت په یوه ند بکردایه به یه که وه، ئه وه نه تده توانی ئه و دلانه په یوه ست بکه یت به یه که وه، به لام خوا به هوئی ئاینی ئیسلامه وه خوئی و به کریزی و براهه تی له نیوانیندا به ریا کرد.

به ئی خوای گه و ره ده فهرمووی گهر هه رچی سه روه ت و سامانی دونیا هه یه به خشرابا، هیچ کات براهه تیه ک له م شیویه دروست نه ده بوو له سه ره زهوی، به لام به هوئی ئیسلامه وه خوای گه و ره براهه تیه ک ئه خاته نیو موسوئلمانان له پیناو خوا بویه کتر خوئیان نه دهن به کوشت، بویه دووژمنایه تی موسوئلمان و جووله که ی مه دینه له سه ره نازاردانی خوشکیکی هاوه ئی ئیماندار دروست بوو.

(ئین هیشام) له (ئه بو عه ونه وه) ربوایه تی کردووه، ئافره تیکی موسوئلمان ملوانکه یه کی خوئی برد بو بازاری نه وه ی قه ینوقاع تا کو بیفرؤشی له وئ دانیشت، چهن جووله که یه ک ویستیان گالته ی پ بکه ن روخساری به دهرخن، ئه ویش روخساری نیشان نه دان، زه رنکه ره که دهستی برد و چمکی کراسه که ی به ست به پشتیه وه، پ نه وه ی ئافره ته که ئاگای لیجی، کاتیک هه ستا رویشت لاشه ی به دیار که وت، جووله که کان دهستیان کرد به گالته و پیکه نین، ئافره ته که هاواری کرد، به کسه ره ئیمانداریک به هانه یه وه هات خوئی کرده قوربانی شه ره ف و ناموسی و خوشکی ئیماندار ی دوکانداره که ی کوشت، جووله که کانیش هه لمه تیان دایه سه ره ئه و موسوئلمانه و کوشتیان) ^۲.

^۱ - سوره تی الأنفال نایه تی (۶۳).

^۲ - (زیانی نازیزمان - حبیب محمد سعید ، لا ۷۰۸).

بۆیه جهنگ دروست بوو له نێو موسوڵمان و جووله که ی نه وه ی قه ینوقاع، نه مه ش هه مووی ته نها له سه ر شه ره فی خوشکیکی ئیماندار، نه خزم و قه و مایه تی له نێوانیان هه بوو نه هیج په یوه ندیه کی دونیای. به لām گه ر سه یری میژووی ئه وانه بکه یین دووربوونه له خوای گه و ره و به رنامه که ی چیان کردووه به یه کتر، گه ر سه یری سه رۆک و پادشاکان بکه یین، له پیناو پله و پۆستی دونیای کورپ باوکی خۆی کوشتووه، برازا مامی کوشتووه تاکو خۆی ببیته سه رۆک و پادشا.

به لām له ئیسلام ته نها ته قوا و دینداری گرنکه گه ر په ش پیستیک بوو به س خاوه نی ته قوا و عیلم بوو نه وه به تیکرای موسوڵمانه کان ده یکه نه براو گه و ره و ئیمامی خو یان، بزانه ئه مه له سه رده می ئیمامی (عومهری کوری خه تابه) (رهزای خوای لیبیت) که کارگوزار واته خزمه تکارێک ده که ن به به رپرسی ناوچه یه ک، ته نها به هۆی شارهزای له قورئان و ئیسلام کراوه به کاربه ده ست.

(عَنْ عَامِرِ بْنِ وَائِلَةَ ؓ) أَنَّ نَافِعَ بْنَ عَبْدِ الْحَارِثِ لَقِيَ عُمَرَ بِعُسْفَانَ وَكَانَ عُمَرُ يَسْتَعْمِلُهُ عَلَى مَكَّةَ فَقَالَ مَنْ اسْتَعْمَلْتَ عَلَى أَهْلِ الْوَادِي فَقَالَ ابْنُ أَبِزَى قَالَ وَمَنْ ابْنُ أَبِزَى قَالَ مَوْلَى مِنْ مَوَالِينَا قَالَ فَاسْتَخْلَفْتُ عَلَيْهِمْ مَوْلَى قَالَ إِنَّهُ قَارِئٌ لِكِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِنَّهُ عَالِمٌ بِالْفَرَائِضِ قَالَ عُمَرُ أَمَا إِنَّ نَبِيَّكُمْ ﷺ قَدْ قَالَ إِنَّ اللَّهَ يَرْفَعُ بِهَذَا الْكِتَابِ أَقْوَامًا وَيَضَعُ بِهِ الْآخَرِينَ ^١. واته: له (عامری کوری وائله) (رهزای خوای لیبیت) ده ئی: که عومهر کردبووی به کار به ده ست، (نافع) ی (عبدالحارث) له (عه سفات) که گه یشت به عومهر گوئی: کیت کردووه به کاربه ده ست له سه ر خه لکی ئه م دۆله؟ گوئی: (ابن لابیژی) گوئی: (ابن لابیژی) کێیه؟ گوئی: به کێکه له کارگوزاره کانمان گوئی: جا کار گوزارت کردووه به جینشینی خۆت له سه ریان؟ گوئی: ئه و که سیکی قورئان خوینه و شارهزای زانستی میرات به ش کردنه.

^١ - (صحيح مسلم، ژماره ی فهرموده: ٨١٧).

عومهر (پهزای خوای لیبت) گوتی: راسته که پیغه مبه ره که تان ﴿ﷺ﴾ فهرموویه تی: له راستیدا خوا به هوی ئه م قورئانه وه چه ند گهل و هوژیک سهره رز ده کات و چه ندانی تریش نزم و نه وی ده کات.

به ئ ته نها به هوی نیسلامه وه مروف سهره رز ده بیت نه گهر هاتوو به نده یه کی راستگو بوو له گهل خوای خویدا، با رهش پیست ب، له و په ری شهرق و غه رب بیت که ته قوای خوای هه بوو، ئه وه براوه یه و سهره رازه له دونیا و قیامهت، بویه پیغه مبه ری خوا ﴿ﷺ﴾ ده فهرمویت: (لَا فَرْقَ بَيْنَ عَرَبِيٍّ وَلَا أَعْجَمِيٍّ وَلَا أبيضٍ وَلَا أَسْوَدَ إِلَّا بِالتَّقْوَى)¹. واته: جیاوازی نیه له نیوان که سیکی عه رب و که سیکی غه یره عه رب وه جیاوازی نیه له نیوان که سیکی سهی پیست و رهش پیستیدا نیلا به ته قوا نه بیت.

بویه تاکه شتیک هه بیت لای خوای گه وره گرنگ بیت ته نها ته قواو کرده وهی چاکی مروفه کانه تا کو له سه ری پاداشت بدرینه وه، به لام مروف زور سپله و دونیا په رسته خوی هه ئده کیشی به جوانیه که ی یان به سه روهت و سامانه که ی یان به بنه ماله و عه شیر ته که ی، که چی هیچ شتیک خوی خاوه نی نیه و گشت شتیک هی خوای گه وره یه، هه تا خودی خوی لاشه ی خوینی ده مار و ماسولکه ی هه موو به فهرمانی خوای گه وره کار ده کات و ئاگاداره به وه رینی گه لای دار، خودای گه وره ده فهرمویت: ﴿وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَكْتُبُهَا﴾². واته: هیچ گه لایه ک نیه بکه ویته خواره وه خوا پی نه زانیت.

که وایه توجیت نهی مروف شانازی به شتیکه وه بکه ی که هی خوت نه ب، به لام شانازی به ئه خلاق و په وشته که ت بکه، به ئیمان و عه قیده که ت بزانه به راستی له سه ر پربازی خوای گه وره یت، چونکه ئه مه به ویستی خوته هه لباردنی.

¹- (صحيحه الألباني في "الصحيحه" ١٩٩/٦).

²- سورة النعام نايه تی (٥٩).

نایه که سیکی ژبرو ئاقل دهبی و رهوشته کهت پنگهت نادا نزیک کاری خراپ بیهوه، یان شهراوی و کاری خراپ دهکهیه پیشهت و ئازاری مروقه کان نهدهی؟، بویه نهوه بزانه هه موو قهوم و هۆزه کان هیچیان بهوویستی خویان نهبووه، چ زمان و چ پهنگ چ قهوم و شاریک دهکه نه مۆلگهی خویان، بهفهرمانی خوی گهوره له دایک بوونه هاتونه ته سه ر زهوی بۆماوهیه ک دواتر هه مووان جی دههیلن!

﴿وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ شَيْئًا﴾^۱. واته: خوا ئیوهی له سکی دایکتان دهرهیلناوه بئ نهوهی هیچ شتیک بزائن.

به ئ هه موو مروقه کان به بئ ویستی خویان له دایک بوونه، هه موو کهس ئاره زووی ده کرد جوانترین مروقبا له دونیا، یاخود پهنگی چاوی جوانترین و، بالا بهرترین، بنه ماله ی زۆرترین سه رزهوی و به ناویانگترین بایه، به لام خوی گهوره هیچ نهو شتانه ی به لاوه گرنگ نه بوو، ته نه نهوهی گرنگ بیت لای خوا ته نه ته قوایه، که کام له بهنده کانی زیاتر له دونیا خوی ماندوو ده کات به دلسۆزی بۆ به دهسته پینانی په زامه ندی و ئیخۆشبوونی.

﴿اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ اَتْقٰكُمْ﴾^۲. واته: به راستی به پزیرینتان لای خوا نهو که سه تانه که زۆرتر له خواتر سه و فه رمان به رداری فه رمانی خوایه.

به لام نهو که سانه ی ته نه به ناو موسو لمانن هه می شه به دوا ی رابواردن و خۆشی دونیا وهن، گهر له مائی خوابی یا له مزگه وت ته نه باس باسی قهوم و بنه ماله یه، نه گهر موسو لماننیک پروات بۆ مزگه وت نوێزیکات، پرسیا ری لیده که ن تۆ چ بنه ماله و عه شیرت و له کام شیخی، هینده قهومی خۆی خۆشده وئ واده زانی به ته نه قهومی نهو له سه ر زهوی بوونی هه یه، به راستی شه رمه بۆ موسو لمان نهوه په وشتی بیت، گهرتۆ هینده خۆت پئ شه ریفه و ئیمانداره پرسیا ری عه قیده و یه کخوا په رستی لیبکه،

^۱ - سوره نالی النعل نایه تی (۷۸).

^۲ - سوره نالی الحجرات نایه تی (۱۳).

بَلَىٰ خُودَات كَیْیه و بۆچی دروستی کردووی؟ پیغه مبهری خوا (ﷺ) بۆ هاتوووه بۆ مروفه کان؟ نیسلام فهрман به چی دهکات و پښگری له چی دهکات؟ خوای گه وره بۆ قورئانی دابه زاندوووه بۆ مروفه کان؟ ئەمە یه هه لۆیستی موسولمانی راستگۆی شوینکته و تهی نیسلام، قهوم و قیله و عه شیرهت و باوک و دایک و کهس و کارو خزمی دهکاته قوربانی بۆ خوای گه وره و دینه که ی.

﴿قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تُرَضُّونَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾^۱. واته: ئە ی پیغه مبهر (ﷺ) پێیان بلی: ئە گهر باوک و کوپ و برا و ژن و عه شرهت و هۆزتان و مال و سامانیک که به دهستان هیناوه، یاخود بازارگانیهک دهترسن که شکان و بن بازاری پرووی تیبکات و خانوو به ره و کۆشک و ته لاریک که چهز ده کهن لیلتان تیک نه چیت و دلخۆشن پێ و خۆشتان دهوئ، لاتان خۆشه و یست ترو نازدارتر بیت له خوا پاشان پیغه مبه ره که ی و جهاد و تیکۆشان له پیناو رێبازی ئەو زاته دا، ده ئەوه چاوه پروان بن، هه تا خوای گه وره سزاتان بۆ ده نێری خوای پهروه ردگاریش هیدایهت و رێنمووی قهومی یاخی و له سنوور ده رچوو ناکات.

بۆیه به غهیری تهقوا و یه کخوایه رستی هیچ شتیکی تر به لای خوای گه وره گرنگ نیه نه ناوبانگ و پله و پۆستی دونیای نه جوانی و زۆری پارو سه ره وهت. که وابو ئە ی بهنده ی خوا دل خۆش به که تو سه ر راستانه دل کهت په یوه سته به خوای گه وره و دینه که ی، غه م مه خۆ په نگت چۆنه، شیوهت و زمانت چیه، و بنه ماله و هۆزت بن ناوبانگه.

^۱ - سورتهی التوبة نایهتی (۲۴).

سه یبرکه و بیری لیبکه وه بزانه خوای گه وره له قورئانه که ی باسی پیاوئکی ئیماندار دهکات که به قه و مه که ی ده لیت: به دهم بانگه وازی پیغه مبه رانه وه بچن و ته نها خوای تاك و ته نها بیه رستن، بزانه ئەم که سه خوای گه وره به رزگار که ری میله ته که ی باسی کردووه، به لام چ سیفات و تاکار و نه سب و عه شیره تی له گه ل باس نه کردووه.

﴿ وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴾^۱. واته: نه وسا له و به پری شاره وه پیاوئکی ئیماندار به په له، به گورج و گو ل هات و گو تی: نه ی قه و مه که م ئەم پیغه مبه رانه راست ده که ن، ئەم په یام به رانه راست ده لێن شو ئینیان بکه ون، بر وایان پ بکه ن، ئیمانیا ن پ بھینن.

بزانه خوای گه وره باسی رهنگ و شیوه ی پیاوه که ی نه کرد، نه یفه رموو پیاوه که ی فلانه قه و م و بنه ماله، یان فلانه زمان بوو، یان خزمی فلانه پادشابوو نه خیر ته نها پیاوئکی ئیماندار بوو داوای کردووه به دوا ی بانگه وازی په یام هیننه ره کانی خوای گه وره بکه ون، که بانگی خه لکی ده که ن بو رینگای سه رفرازی و به خته وه ری.

بو به ره حمه تت لیبیت بزانه ته نها ئەو که سانه به ریزن لای خوای گه وره که له خودا ترس و موته قین. (عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رضی اللہ عنہ)، قَالَ: سُمِّلَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ؟ قَالَ: أَتَقَاهُمْ^۲. واته: له (ئەبو هوریره وه) (په زای خوای لیبیت): ده فه رموئیت: په رسیان له پیغه مبه ری خوا (ﷺ) به ریزترین خه لک کامه یه، فه رموو ی: ته قوادارترینیا ن.

به ئ ئەو که سه به ریزترینه که له خوا ترسه با رهش پیستیک بیت له و په ری شهرق و غه رب بیت له ناو کو شک و ته لار بیت یان ئەشکهوت و ژیر زهوی، نه وه ی گرنگه ته نها موسو لمانه و له خوا ترسه و له سه ر رتبازی ته وحیده، له دینی نیسلام له نیوان ئەو قه و م و هو زانه ی سه ر زهوی هیچ شتیک جیا وازی نیه لای خوای پایه به رز نه زمان نه رهنگ، نه قه و م نه شیوه ته نها ته قوا و له خوا ترسان نه ییت.

^۱ - سوره تی یس نایه تی (۲۰).

^۲ - (صحيح البخاری، ژماره ی فه رمووده: (۳۳۵۳)، صحيح مسلم، ژماره ی فه رمووده: (۲۳۷۸).

پېغه مبهري خوشه ويست (ﷺ) دهفه رمويت: (يَا أَيُّهَا النَّاسُ، أَلَا إِنَّ رَبَّكُمْ وَاحِدٌ، وَإِنَّ أَبَاكُمْ وَاحِدٌ، أَلَا لَا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى أَعْجَمِيٍّ، وَلَا لِعَجَمِيٍّ عَلَى عَرَبِيٍّ، وَلَا لَأَحْمَرَ عَلَى أَسْوَدَ، وَلَا أَسْوَدَ عَلَى أَحْمَرَ إِلَّا بِالتَّقْوَى)¹. واته: نهی خه لکینه، خودای ئیوه به که، وه باوکتان به که، عه ره بیک له نه عجه ميه ک زیاتر نیه، وه نه عجه ميه ک له عه ره بیک، وه سوور پستیک به سهر رهش پستیک، وه رهشیک به سهر سووردا جگه ته قوا و خواپه رستی نه بیت.

وه نه و که سانه ش کچی خوځان نادهن به گه نچی موسولمان، که ته نها له بهر نه وهی له قهوم و عه شیرتهی نه وان نیه، بویه به وکاره یان ته نها غه م و خه فته بۆ خوځان و کچه که یان زیاد ده که ن.

چونکه زورتک له کچانی نه م سهرده مه پیربوونه و بئ میرد ماونه ته وه، قهیره بوونه کهس نیه هاوسه رگیزان له گه ل بکات به هوئی هه لکیشانی ته مه نیان و مانه وه یان به کچی به کوئی خوځان ده میتیته وه، چی ده بئ گهر کچیان بدهن به موسولمانیکي دلسوژی غهیره عه شیرتهی خوځان تاکو خزمایه تی پته و به هیزیبت له نیو موسولمانه کان، گشتیان بینه یه ک پشت و تیبکوژن بۆ سهرخستنی دینی خودا.

که و ابو نهی به ندهی خوا بزانه له پوژی دواپی خوای گه وره سهیری قهوم و هوژ و پله و پایته ناکات، وهره کوری کام شیخ و بنه ماله بوویت، زمانت چی بوو عه ره ب بووی یان کورد، یان پهنگ و شیوهت سپی بوو یا سوور، نه خیر به لکو سهیری دل و کرده و هت ده کات، وهره داخو چهن بۆخوا ژباویت له دونیایی کاتی ته مه نت له چ کارنکی باش و خراپ به سهر برد.

¹ - (رواه احمد و وصیحه الألبانی فی "المصیحه" ۱۹۹/۶).

ههروهك پيغه مبهري ئازيز (ﷺ) دهفه رموي: (إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَإِنَّمَا يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ)^۱. واته: خواي گه وره سه يري شيوه و وینه تان و مال و مولکتان ناکات، به لکو سه يري دلتان و کرده وه کانتان ده کات.

به ئی نه ی موسولمان ره حمه تت لیبیت بزانه سه يري دلت ده کات واته بزانی دلتان چه سودی و دووړوی و گومانی خرابی تېدايه يان به پېچه وانه وه دلیکی ساغ و سه لیم و له خواتر سه، سه يري سه روسیما ناکات واته سه روسیماي جوان و بالاو هه يکه لی نایاب مروّف خوشه وېست ناکات لای خودا و پېی ناچیتته به هه شت، وه سه روه ت و سامانیش به هه مان شیوه مه گهر له پیناو خودای گه وره ببه خشریت.

که وایه زانیمان بو هاتوینه دونیا تا وه کو تا قیبرکړینه وه بو دونیا که ی تر که قیامه ته نه ک بوئه وه هاتین تا به هوزو قهوم خو مان به سه ر خه لکانی تر به گه وره بزانی و به چاوی که م سه یریان بکه ین، که و ابوو تا کو زو وه درهنگ نه بوه مردن نه بوته میوان بابهنده ی خودای گه وره بین به دلسوزی خو مان بو ی یه کلا بکه ینه وه تا کو له قیامه ت له ریزی دهسته ی سه رفرازان بین، به ئیزنی الله تعالی.

^۱ - (رواة مسلم، ژماره ی فهرموده: (۲۵۶۴).

نامۆبوونی ئیسلام له م سهردهمه!

به پراستی له م پوژگار کۆمه لگه و مائی موسوڵمانان زۆرینه یان گۆراون، سیمای ئه خلاق ئیسلامه تی له نیو مائه کان به زۆر کۆچیان پیکراوه، زۆریه ی مائه کان له م پوژگار دووره پهریزن له به رنامه ی خودای گه وره که ئیسلامه، موسوڵمانان هیچ ئاکار و په وشتی جوانیان پتوه دیارنیه که به گوێره ی به رنامه ی ئیسلام بیت، نه له کرده وه نه له پرووخسار و شیوه یان، که وتوونه ته دوا ی په وشتی رۆژئاوا و بیباوه پان له هه موو سیفات و نه خلاق پوژانه یان، له خو پازاندنه وه یان، له مۆدیل و ستایلیان، له جل و به رگیان، له سه رچاگردن و، له هه موو جولانه وه یه کیان په پیره و ی بئ پروایان و دونیا په رسته کان ئه که ن.

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (لَتَتَّبِعَنَّ سَنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ، شِبْرًا بَشِيرٍ، وَذِرَاعًا بَذِرَاعٍ، حَتَّى لَوْ دَخَلُوا فِي جُحْرِ ضَبٍّ لَاتَّبَعْتُمُوهُمْ، قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى؟ قَالَ: (فَمَنْ)¹.

واته: (أبو سعيد الخدري) (په زای خوا ی لیبت) ده ئی: پیغه مبه ری خوا (ﷺ) فه رموویه تی: بیگومان له مه ولا ده که ونه شوین خوو نه ریتی نه وانیه له پیش ئیوه وه بوون بست به بست و، گه ز به گه ز، تا وه کو به راده یه ک ئه گه ر نه وان خو یان بکه ن به کونی بز ن مژه دا ئیوه ش شو ئنیان ده که ون. وتمان: ئه ی پیغه مبه ری خوا (ﷺ) گا ور و جووله که کان؟ فه رمووی: ئه ی کی؟

ئیسلام له م سهرده مه ی ئیستادا په پیره وانی پراسته قینه ی زۆر که م و نامۆ بوونه، زۆرینه ی خه لکی هه وئی ئه وه نادهن فی ربن و له حه قیقه تی تی بگه ن.

¹ - (رواه بخاری، ژماره ی فه رمووده: ۳۲۶۹).

که بۆ به خته وهری مرؤفایه تی هاتوو، موسوئلمانان له هه موو لایه که وه ته نها بۆ بازاری دونیاو مه به سه ته کانی هه وڵ و ماندوو بون و شه ونخونی ده که ن بۆ به ده سه ته پێنانی شته دونیا بیه کان، بۆ پروانامه یه که ده یان ملیۆن ئه دات تا به ده سه تی بێنیت به پێ ئه وه ی ئه م پروانامه یه سوودی بۆی هه بێت، نه ئه توانی ئیشیکێ پێ بکات نه دابمه زریت، نیوه ی ته مه نی لێ به فیرۆ ئه چیت به خویندنی دونیایی، که چی هه وڵی فیربوونی به رنامه ی ئیسلام نادات که سه رفرازی و خو شبه ختی دنیا و قیامه تی پێوه به نده، پۆژنک هه وڵیان نه داوه فیری ئیسلام بن، ته نها زاناو شه ره زان به دنیا و شته دونیا بیه کان، ناوی ئه کته ری فیلم و سینه ماو، یاریزان و یانه کان هه موو ده زانیت.

﴿يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ﴾^۱. واته: ته نها له پروکه شی ژبانی دنیا تیگه یشتونه و شه ره زان، له به رامبه ر ژبانی قیامه تیشه وه بێئاگان. جا ئیسلامه که مان نامۆ و غه رب بووه، خه لک سه یری ئیماندارنک ده کات له سه ر سوننه تی پێغه مبه ره (ﷺ) ریشی به رداوه، یان سیواک ده کات، یان عه باو پۆشته یه قسه ی ره ق و تانه و ته شه ری لیده ده ن، چونکه سوننه تی پێغه مبه ره (ﷺ) زۆر که میان به یره وی ده که ن، نه شه ره زان پێ نه زانیاری ته واویان ده رباره ی هه یه، به هۆی پروو له دنیا کردنیان بۆیه له ئاخیر زه مان خه لک دووره په رتزن له ئیسلام، له مال و مه جلیس و کۆرو کۆبونه وه، هه یج باسی یادو زیکری خودای گه وره، مردن و قیامه ت نا کریت، به لکو باس باسی دنیا و ژن و سه یاره و خانو و قاپ و قاچاخ ناوما ل و شته دونیا بیه کانه.

به لām گه ر گه نج نیوه ی کابۆی سه رچۆکی درابن و سه ری نیوه چا کردبێ و ریشی وه ک گه نجانی پۆژئاوا به شیوه ی ئه وان چاک کردبێ هه یج قسه ی پێ نا لێن ده لێن: کاکه وازی لیبینه مۆدیله و گه نجه هیشتا بابه دلی خۆی بکات.

^۱ - سورته ی الروم ئایه تی (۷).

که چی ئیماندارنک ریشی و شهروالی کورت بئ به شیوهی سوننه تی له سهر رڼگا و رڼبازی پیغه مبهری خوا (ﷺ) بیت سهد تانه و ته شهرو ئه پانه ی بئ ده که ن گوايه توندره و داخراوه، له خودای گه وره ناترسین ئه مانه بۆ چاولیکه ری کابرای نیرباز ده لښ مۆدیله به س بۆ سوننه تی پیغه مبهری نازیز (ﷺ) توندره و توقینه ره.

بۆیه ئیسلام غه ریب بۆته وه له ناومان، واته نامۆیه بئ که س و بئ پشتیوانه، ئه وانیه ی پابه ندن به ئیسلام به راست و دروستی زۆرکه من، هه روه ک سهره تای هاتنی ئیسلامه که چهن که سیکی که م له ده وری پیغه مبهری خوا (ﷺ) کۆبوننه وه ئه وانیه ی تر به درنده ترین شیوه دزایه تیان ئه کردن به لیدان و سزادان به ئاگر و به ئاسن هه ولی بنه برکردونیان ئه دا که بلاقونه بیته وه، بۆیه ئه وکاته پئی ده گوترا سه رده می غه ربی و نامۆی، چونکه بیکه س و پشتیوان بوون، شوینکه وته ی ئیسلام زۆر که م بوون ئیستاکه ش به هه مان شیوه سه رده می غه ربیه، که ئاخیر زه مان و قیامه ت نزیک بۆته وه.

بۆیه پیغه مبهری خوا (ﷺ) به دایک و باوکه و به قوربانی بین ئاماژه ی به م سه رده مه کردوه به وه ی دووباره نامۆی و غه ربی سهر ه لده داته وه موژده ی داوه به و غه ربانه له کۆتا زه مان بیکه س و نامۆن و سهر راستانه شوینکه وته ی ئیسلامن.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه)، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا، وَسَيَعُودُ كَمَا بَدَأَ غَرِيبًا، فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ)^۱. واته: له (ئه بو هورهیره وه) (رهزای خوای لیبیت) پیغه مبهر (ﷺ) فه رموی: سهره تای هاتنی ئیسلام به غه ربی بو، وه به هه مان شیوه ده گه رڼته وه به غه ربی، خو شبه ختی و سه رفرازی بۆ غه ربه کان.

ئیستاکه ئه چیه هه ر مالیک باس و خواسی دنیا و رابواردن و غه یبه ت و فه سادییه، تیقیه کانیان سینه ماو فیلی دوور له ئه خلاق و ره وشتی ئیسلام بئ ئاگی کردوون پییه وه سه رقالن.

^۱ - أخرجه مسلم، ژماره ی فه رموده: (۱۴۵).

ئهوجا سهیری خیزانه که یان بکهی کچ و دایک و خوشک و هاوسه ریان هه موو سفورو جلی نیمچه پرووتیان پۆشیوه، ئهی برای من سویند به خودای گه وره بهر پرسپاری له قیامهت به رامبه ر بهو بن هه لوئستهیهت به رامبه ریان، که چۆن خیزانه کهت دور که وتونه ته وه له بهرنامه ی ئیسلام.

﴿وَقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ﴾^۱. واته: له باره گای خوا ئه مر ده کریت بیانوه ستین، بیگومان ئه وان بهر پرسپاری.

به ئی بهر پرسپاری له دنیا و قیامهت که چۆن بیده نگیت هه ئێژاردبوو له سفوری خیزانه کهت، بیده نگیت هه ئێژاردبوو له پهروه رده کردنی مندا له کانت به پهروه رده ی ئیسلامی، لهو لاشه وه چۆن گورگه کان به خۆپازاندنه وه ی خیزانه کهت چاوی برسی و نه فسی نابوختیان پچ تیر ئه کرد.

به داخه وه بو پیاوان که خه میان ته نها پاره پهیدا کردن بیت و به دوا ی مائی دنیا وه بن، وه بن ناگا بیت له ژن و کچ و دایک و خوشکی، ئایه ئه م پاره و پوله چ سودیکی هه یه؟ له م دنیا ییه ئه م پاره و پوله ت خۆشیه کی که مت پیده گه ی نیت، به لام له قیامهت بو ت مأل ویرانی و تیا چوونه.

﴿مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِي﴾^۲. واته: ئه وه ته ئه و مأل و سامانه ی که هه م بوو، فریام نه که وت. چونکه تو له دنیا خوا ی گه وره ت له بیر کردبوو له پیناو خۆشی دنیا و پاره پهیدا کردن و خانوو بهرز کردنه وه، غه مت دین و ئیمان و قیامهت نه بوو، کچه کانت هه موو به سفوری ئه چوونه زانکۆ و دهوام هه ر پۆژه و به مؤدیلێک، کورده کهت پاره ی سه رف ئه کرد به یاری قوما ر و بلیارد و مه شروباتی کحولی و ئاره ق له گه ل هاو پێ خرا په کانی هه یچ هه لوئسته ت نه بوو، خیزانه کهت به جلی نیمچه پرووت نمایش ئه کرد ئه ت برده باخچه ی گشتی و گه شت وگوزار و سه فره، به بن جل و بهرگی شه رعی،

^۱ - سوره تی الصافات نایه تی (۲۴).

^۲ - سوره تی العا قه نایه تی (۲۸).

گورگه کانیش له وی به ئاره زووی خوڤان سه بریان ئه کرد، ئاخر چون ده هیلی خیزانت بوغه یری خۆت جوانی به دهر بخت بو خه لکی خو تو ژنت بو خه لک نه هیناوه تا بیکه یته ریکلام و پیشانی گشت خه لکی بدهیت!، به داخه وه له م رۆژگارهدا خوڤان به دهستی خوڤان بن ریز نه کهین له بهر چاوی خه لک، زور بیغه مین له ئاست نه خلاق و په وشتی خوڤان و خیزانمان.

باسه یری پیاو و ئافره تانی پیشینی سه له ف بکهین چون بو خوا ژباون، چون خوڤان پاراستووه له تاوان و سه رپنجی فه رمانی خوای گه وره.

به داخه وه ئه م دوور که وتنه وه یه له ئیسلام ته نها پیاوانی نه گرتوته وه، به لکو ئافره تانیش ئه م نه خوشتی و قایرۆسه ی به رۆکی گرتوون، هیچ ترسی خوای گه وره له دلیان نیه بۆیه به دواي خوشتی دنیا که وتووننه، دلیان بو دنیا ترپه ی دی و ئه وانیش به گوپ و تین و هیزه وه هاتوونه ته مهیدانی زۆرانبازی له خۆده رخستنیان بو بازاری دنیای، به سه ر په رشتی مامۆستای گومرا که ری باوکه ئاده م شهیتانی نه فره تی، به لام ئه گه رسه یری حالی ئافره تانی سه له ف بکهین چون په رده ی دلیان سووتابوو له ترسی خوای گه وره، چون هه لۆیستی مه ردانه یان نواندووه له وشیار کردنه وه ی پیاوه کانیا به ترساندنیا به گه رانه وه بو لای خوا.

(ئین جیه وزی) (په حمه تی خوای لیج) ده فه رموویت: عومره ی خیزانی حبیبی العجمی کاتیک شه وان هه لده ستا له خه و به پیاوه که ی ده وت: هه سته ئه ی پیاو: ئه وه شه ومان رۆیشت وه رینگاکه دووره و تویشمان که مه وه قافلّه ی چاکه کاران به رپێ که وتون و ئیمه به جی ماوین.^۱

به راستی ئه و کاتانه ی که ئه م جوړه ئافره تانه دایک و خوشک و کچ و هاوسه ره کانی نیو کۆمه لگه ی موسو لمانان بوون، هه میشه ئیسلام و موسو لمانان له ئاستیکی زور به رزی گه شه کردندا بوون له روی زانست و حوکم و سیاسه ت و نه خلاق و په روه رده،

۱- (صفة الصفوة: ۳۵/۴).

بۆیه له نمونهی که له پیاوان و زانایانی گه وره ی ئیسلام دروست ده بون و کۆمه لگه شیان به روه رده ده کرد له سه ر شه ریه ته جوانه که ی ئیسلام.

به لام به داخه وه جیلی ئافره تانی ته مرۆش به رامبه ر به پیاوان ئه وانیش که وتوو نه ته دوا ی رابواردن و خوۆشی دونیای و داوی شهیتان و ئاره زووی نه فسیان، به شو به و گومانی خه لکانیکی بیدین هه لخه لتاون به وه عدو به لێنی درۆ له مال ده ریان هینان و له و ئه رکه جوانه ی دایکایه تی دوریان خسته وه و کردیان به کالایه کی که م به ها له نیو بازاره کانی و یست و حه زه کانی خو یان، مامه له و کرپن و فروشتنی حه زه کانیان پێوه ده کریت هه ر رۆژه له ژیر ناو ناو نیشانی کدا، به لام به داخه وه به ئاگا نایه نه وه له خه وی غه فله ت.

تکایه ئه ی براو خوشکانی من ره حمه تان لێبیت قیامه ت و حه شرو حیساب زۆر سه خته، به رگه ی ناخوۆشی و ئازاری ناگرین بۆیه به ئاگا وه رنه وه له خه وی غه فله ت و بێ ئاگای خه مێک له قیامه تان بخۆن په روه رده ی دایک و خوشک و کچ و هاوسه ره کانتان بکه ن له قوتابخانه ی ئیسلام، سویند به خوا نه یان به ن بۆ ئه م قوتابخانه یه تا وه کو به جوانترین شیوه په روه رده بکرین سه ر شوۆری دنیا و قیامه ت ئه بن، چونکه تاکه قوتابخانه یه باشتین په روه رده و وانه ی بۆ مرۆفایه تی پێیه، به بێ هیچ پاداشت و به خشیك قوتابیه کانی ده باته به رزترین ئاست له هه موو پروۆیکه وه.

بۆیه تا وه کو زووه و نه مردووینه بابگه رپنه وه بۆ لای خوا ی گه وره و ده ست به ئیسلام و شه ریه ته که یه وه ی بگرین و با هه موو هه ولمان بۆنه وه بێت فیۆی ئیسلام بین فه رمانه کانی خوا ی گه وره له خو مان بێنینه دی، هه رچی ده زانین له به رنامه که ی خوا ی گه وره بلاوی بکه ینه وه، تا وه کو له قیامه ت به باشتین شیوه پاداشتمان بدریته وه به به هه شتی فیرده وس، به ئیزنی الله تعالی.

پاشه پوژ هه ر بو ئیسلامه

ئهم ژبانه ی دنیا خوی گه وره دروستی کردوو ه بو مروّفه کان تاكو تاقیان بکاته وه، به گوپراه ئی فه رمانه کانی و مل که چ بوون بو یاساو شه رعه ته که ی، یاخود پشتکردن له فه رمانه کانی و دژایه تیکردنی پّساو به رنامه که ی که ئیسلامه.

﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾^۱. واته: ئه و خوایه ی خوی مردن و ژبانی به ده پیناوه، تا تاقیتان بکاته وه، کیتان کرده وه ی چاکترو په سه ندر ئه نجام ده دات.

ئینجا ئه م دونیا به هه رچی تییدایه له ئاسمان و زهوی هه موو موّلکی خودایه، خورو پوژ، مانگ، ئه ستیره، باو باران، دارو به رد، ئاو، ئاگر، هه رچی گیانی له به ره و بی گیانه گشتی دروستکراوی خوی گه وره ن له ژبیر فه رمانی خوپیته ی.

﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾^۲. واته: هه رچی له ئاسمانه کان و زهوبدا هه یه هه ر خوا خاوه نیانه و ئه و خوایه ده سه لاتی به سه ر هه موو شتیکیدا هه یه. ئینجا خودای به ره حم و به سوژ بو ئه وه ی مروّفه کان به خوژی له دنیا بزین گشت شتیکی بو رام کردوون، باران، با، گژوگیا، ئاژهل، جوّره ها داروو به روبوم، هه رچی له دنیا بونی هه یه هه مووی له پینا و مروّفه کان خستوته پروو تاكو ژبان به خوژی تییدا بیه نه سه ر.

له پاش ئه و هه موو چاکه و به خششه ی خودای گه وره که به خشویه تی به به نده کانی، به لام مروّفه کان به گشتی به رامبه ر به نیعمه ته کانی خودای گه وره زور ناشوکر و به نده یه کی گوپراه له نین بو فه رمان و به رنامه ی خودای گه وره.

^۱ - سوره نی الملك نایه تی (۲).

^۲ - سوره نی ال عمران نایه تی (۱۸۹).

﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ﴾^۱. واته: نهو خوايه كه ناسمانه كان و زهوى به ديهيڼاوه، له ناسمانه وه بارانى باراندووه به هوييه وه به رويوومى له ناخى زهوى بۆ ئيوه دهره يڼاوه، ههروه ها كه شتى له دهر يادا بۆ ئيوه بار ه يڼاوه تا فهرمانى نهو زاته پروات به سه ريه وه، ههر خوايه به ديهيڼه رى نهو ماده سه ره تاييانه ي كه كه شتى لى دروست ده كرت، ههر نهو زاته يه به ديهيڼه رى وزه و ئاوو هه وا... هتد، ههروه ها رويو باره كانيشى بۆ رام كردوون (كه جوړه ها سووديان هه يه بۆتان).

ئينجا له دواى نهو هه موو به خشينه ي خوداى گه وړه بۆ مرؤفه كان له خوشتريڼ خواردن و جوړه ها نازو نيعمه ت كه ژماردنيان له كوټايى ناهيت، خوداى گه وړه پړزى مرؤفى نا به سه رگشت بونه وه ره كان له جنوكه و نازه ل و گشت بونه وه ره كانى تر.

﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا﴾^۲. واته: به پراستى ئيمه پړزى زباده ي نهو وانمان داوه به سه ر زوړبه ي نهو به دى ه يڼراوانه دا كه دروستمان كردوون، تا قه درو پړزى خوځيان بزنان.

له پاشان خوداى گه وړه په يام و به رنامه ي خوځى به پيغه مبه رانى نارد بۆ مرؤفه كان تاكو ئاگاداريان بكا ته وه، ته نها خوا بيه رستن و عيباده ت و به ندايه تى ته نها بۆ نهو بكه ن و شوين پړساو ياساى نهو بكه ون، تاكو به ژيانتيكى خوځ پاداشتيان بداته وه له دونيا و دواړوژ. ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾^۳. واته: سويند به خوا بيگومان ئيمه پيغه مبه ره كانمان ره وانه كردووه هاوپړى له گه ل به لگه و نيشانه و موعجيزه ي روون و ئاشكراداو كتيبه ناسمانه كانيشمان ه يڼايه خواره وه كه له گه ل نهو پيغه مبه رانه دا بيت، ته رازوو پيوهرى شه رى و دادپه روه رانه مان بۆ روون كردونه ته وه تاوه كو خه لكى به دادگه رى و دادپه روه رى ره فتر بكه ن.

^۱ - سوره تى ابراهيم نايه تى (۳۲).

^۲ - سوره تى الاسراء نايه تى (۷۰).

^۳ - سوره تى الحديد نايه تى (۲۵).

به ئی خودای کارزان له پاش ناردنی پیغه مبه ره کان (سه لامي خودايان ليبيت) بو گهل و نه ته وه کانی سه رده می خويان، که بانگه وازی بکه ن بو پڼگری له شیرک هاوهل و هاو به ش بریاردان بو خودای گه وره، پاشان فه رمان بکه ن به خه لکی به چاکه و چاکه کاری له گهل یه کتری به جوانترین شیوه هه لسوکه وت بکه ن.

﴿قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّي عَلَيْكُمْ عَلَىٰ نَفْسِكُمْ إِلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِمَّنْ إِمْلَاقٍ نَّحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾^۱. واته: نه ی پیغه مبه ر (ﷺ) بلن: خه لکینه وهرن با نه و شتانه تان بو بخوینمه وه که په روه ردگارتان هرامی کردووه له سه رتان، (یه که میان) که هیچ شتیک نه که ن به شه ریک و هاوهل بو ی، (دوو هه میان) که چاک ره فتار بن له گهل دایک و باوکتاندا، (سپه میان) مندا لانی خو تان له بهر برسیقی و نه داری مه کوژن، چونکه ئیمه په کتان ناخه ین رزق و رۆزی ئیوه ش و نه وانیش ده ده ین، (چواره میان) نزیکي گونا هو تاوانه کان مه که ون، چ ئاشکرا یا په نهان بووه، (پینجه میان) هیچ که سیش مه کوژن که خوا هرامی کردووه مه گه ر به حقه نه بیته، نه وه ی که خویند مه وه بو تان خوا فه رمانی پیکردوون بو نه وه ی ژپرو هو شمه ند بن.

له پاشان خودای گه وره نازو نیعمه تی زوری رشتوه به سه ر مرو فقه کان، نه گه ر بیته و نازو نیعمه تی خوی گه وره بزمی رین له ژبانی دونیا که به خشیویه تی به به نده کانی ناتوانین، چونکه هه ر له خودی مرو ف نیعمه تی بڼ ژمار هه یه، هه ر له نیعمه تی بو ن نه گه ر بیته و نیعمه تی بو ن بزمی رین ناتوانین، که به س به لووت نه توانین ده یان هه زار بو ن له یه ک جیا بکه ی نه وه.

^۱ - سوره تی الانعام نایه تی (۱۵۱).

﴿وَأَتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا﴾^۱. واته: له هه‌رجی شتێك داواتان كردبێت و پێوستتان بێت، پێی به‌خشیوون، خۆ نه‌گه‌ر نازو نيعمه‌ت و به‌خششه‌كاني خوا بێژمێرن، ناتوانن بیانژمێرن (به‌لكو به‌ك نيعمه‌ت نازمێردرێت، نه‌وه‌نده لق و پۆلی ئی ده‌بێته‌وه).

بۆیه خوای گه‌وره باشتري به‌رنامه‌ی بۆ مرۆفه‌كان ناردووه كه ئیسلامه، تاكو خۆشی خۆيان تێدا بپیننه‌وه، كه‌مايه‌ی په‌حمه‌ت و به‌خته‌وه‌ری مرۆفه‌كانه له دونیا و دواپۆژ. ئه‌م به‌رنامه‌یه گشت شتێكی چاك و خراپ بۆ مرۆفه‌كان پوونكر دۆته‌وه له‌به‌جوكترین شت پێنمایي داوه، ئه‌و شته خراپه ئه‌نجامی نه‌ده‌ن، ئه‌وه سوودی هه‌یه بێكه‌ن، نه‌كه‌ن ئه‌م كاره بێكه‌ن چونكه‌ مايه‌ی خراپ بوونی كۆمه‌لگایه، نه‌كه‌ن غه‌در له‌یه‌تیم بێكه‌ن مافی بخۆن، نه‌كه‌ن زوڵم له‌یه‌كتری بێكه‌ن، هاوكاری یه‌كتر بێكه‌ن له‌نه‌بوونی، درۆ و دزی نه‌كه‌ن، ده‌ستدرێژی بۆ سه‌ر ناموسی یه‌كتری نه‌كه‌ن، هه‌رجی چاكه‌یه‌ك بوونی هه‌یه هه‌مووی له‌به‌رنامه‌ی ئیسلامدايه، هه‌ر شتێكیش خراپه بۆ مرۆفه‌كان زيانی هه‌یه گشتی قه‌ده‌غه و یاساغ كرده‌وون.

﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾^۲. واته: ئه‌ی پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) بێ: به‌پاستی په‌روه‌ردگارم هه‌رجی گوناوه خراپه‌یه حه‌رامی كرده‌وه چ ئه‌وانه‌ی ناشكران، چ ئه‌وانه‌ی په‌نه‌ان، هه‌روه‌ها هه‌موو گوناوه داخوای و ده‌ستدرێژی به‌ناحقی حه‌رام كرده‌وه، شتێك بێكه‌ن به‌شه‌ریك و هاوه‌ل بۆ خوا كه هه‌یج ده‌سه‌لاتی پێنه‌داوه، هه‌روه‌ها حه‌رامی كرده‌وه له‌خۆتانه‌وه به‌ناوی خواوه، دوور له‌هه‌موو زانیاری و زانستێك شت بێ.

^۱ - سوره‌تی ابراهیم نایه‌تی (۳۴).

^۲ - سوره‌تی الاعراف نایه‌تی (۳۳).

به لّام به داخه وه مرؤفه کان به ئاگا نایه نه وه هه به دوای به رنامه و یاسای دهستکردو
حه زو ئاره زووی بهنده کان دهکهون، زۆر سپله و بێ وه فایه به رامبهه به چاکه و
نیعمه تهکانی خودای گه وه.

﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾^۱. واته: به پراستی زۆربهی ئینسانه کان زۆر سته مکارو
خوانه ناس و سپله ن.

بۆیه گشت به رنامه کانێ تری دنیا هه موو نه زۆکن له هینانه دی ژبانیکێ خوش و
ئاسوده ی بۆ مرؤفه کان، برۆ سهیری رۆژئاوای به ناو پێشکهوتن بکه ن چۆن مافی مرؤف
یاری و گه مه ی پێده کرێ، غه در له رهش پێسته کان ده کرێ، مافی هه ژاره کان ده خورێ،
رێزی پیره کان ناگیرێ، هه موویان وهک ئازهل و حه یوانات ده ژین، پهحم به مندال نا کرێ
دهست درپژێ سیکیسی بۆسه ر کچانی مندال روو له هه لکشانه! بۆچی؟ چونکه ئیسلام
به رنامه یان نیه و خۆیان به رنامه و یاسا به ئاره زووی نه فسی خۆیان بۆ خه لکی داده رپژن
ده یکه نه یاسای وه لات و کاری پێده که ن.

به ئێ نه و یاسا و پێسایانه که دایان رشتوو، پریه تی له نادادپهروه ری و هه رشتیک که
حه زو و ئاره زوویان لیبوو ده یکه نه به رنامه ته نها بۆ به رژه وهندی خوشی نه فسی خۆیان،
بۆ خوشی و رابواردنی نه فسی ناپوختیان هه موو شتیک ده که ن، گوێ ناده ن به خه لکی
چۆن ژبان تیده په رپژن به خوشی یان ناخوشی و نه بوونی، گرنگ ئه وه یه لایان خۆیان له
خۆشترین ژبان بن.

به لّام به رنامه ی خوای گه وه که ئیسلامه جیاوازه له گشت به رنامه کانێ تر که تاکه
شه ریهت و یاسای خوای گه وره یه، خۆشترین ژبان بۆ مرؤفایه تی دهسته به رده که ن،
به بێ جیاوازی رهش و سپی، جوان و ناشرین، عه ره ب و عه جه م، هه موو خه لکی به بێ
جیاوازی وهک یهک سه یرده کرپن.

۱ - سوره تی ابراهیم نایه تی (۳۴).

ئەمە (بیلالی حەبەشیە) (رەزای خوای لیبیت) کۆیلەبوو لەسەردەمی نەزانین و جاھیلی
پیش ھاتی ئابنی ئیسلام کرپن و فرۆشتنی پتووە دەکرا، کە موسوڵمان دەبێ پێغەمبەری
خوا (ﷺ) دەیکاتە بانگیبۆزی موسوڵمانان بەبێ ئەوێ جیاوازی بکات لەنیو ھاوێلان،
گەر لە منداڵێک پرسی (بیلالی حەبەشی) کێیە دەیناسی؟

دەڵ: بەئێ لەسەردەمی نەفامی کۆیلە بوو لەپاشان بو بە بانگدەری ئیسلام، ناوبانگی
ھەر بە بەرزێ ھاوێتەو لەپاش ھەزاران ساڵ، سەیریکە زۆریە وڵاتە موسوڵمانەکان
ناوی منداڵیان ناو (بیلال) و شانازی پتووە دەکەن.

بەئێ ئیسلام پەحمەتە بۆ مرووفایەتی چەتریکە جیگای گشت کەسێک لەژێر سێبەری
دەبێتەو، ئەگەر سەیری ھاوێلان بکە ی دەبینی ھەریەکەو لەوڵاتیکەو ھاوێو
ناوبازنە ئیسلام، (گاوانی کوردی، سوھەیی پۆمی، سەلمانی فارسی، بیلالی حەبەشی)
(رەزای خودایان لیبیت) ھەریەکەو لە وڵاتیکەو ھاوێو ئیسلامیان ھەڵبژارد بوونە
موسوڵمان، بەبێ ئەوێ ئیسلام جیاوازی بکات لە نێوانیان، پلەو پایە ی بەرزبان ھەبوو
لە دەوڵەتی ئیسلام، گیان و رابواردن و خوشیەکانی خۆیان کردە قوربانی لە پێناو خودا
بەخشیان تا ئیسلام سەر بەرزبکەن، تاکو مرووفایەتی گشتی بێنە نیو ئەو پەحمەت و
خوشییە ی لەبەرنامە ی ئیسلامدا ھەیە، بۆیە ھەتا ئیستاش موسوڵمانان بەبێستی
ناویان دڵخۆش دەبن.

بەئێ بەلام مرووفەکان زۆریەیان گومراوونە ھاوێو بەبێ ئەقڵی دزایەتی خودای گەرە
دەکەن بەرنامە و یاسا دادەپێژن دژی بەرنامە ی خوا، ئەمە بێوێفایی و سێلە ی نێو تۆی
مرووفیکی دروستکراو لە نوتفە یە لەدۆپە یە ک.

﴿أَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ نُطْقَةٌ مِّنْ مَّيِّ يُمْنِي﴾^۱. واتە: ئایا کاتی خۆی نوتفە یە ک نەبوو لەمەنی کە
دەپێژنرایە شوینی خۆی کە منداڵانی دایکە.

۱- سورەتی القیامە ئایەتی (۳۷).

به ئی توی لاواز بییت و دژایه تی دروستکه ری گشت دروستکراوه کان بکهیت ئه مه گومرایی نیه؟ له کاتی کدا ده توانی گشت نیعمه ته کانی بگرنته وه ئایه توی مروی بن دهسه لات چیت پیده کری؟ ئه وه خودای گه وره به پیغه مبه ره که ی (ﷺ) ده فهرمووی: به کافرو بن بره واکان بلی: ئه گهر له سهر زهوی رۆژ نه مینی واته ته نها شهوی تاریک بن کن ههیه رۆژی رووناکتان بۆ بینیته وه؟ تا کو کاره کانتان له رۆژ راپه رپنن و شه و به سینه وه. ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ أَوْ لَا تَسْمَعُونَ﴾^۱. واته: ئه ی پیغه مبه ره (ﷺ) بیان بلی: خه لکینه هه وائم بده نی ئه گهر خوا شه وگار بکات به هه می شه یی تا رۆژی قیامه ت (ههر رۆژ نه بیته وه) چ خوایه کی تر هه یه جگه له الله بتوانیت رووناکتان بۆ فه راهه م به ییت، ئایه ئیوه ئه م راستیا نه نابیسن؟

که وابهو توی مروی که خۆت دروست کراوی خوای گه وره ییت، بۆچی هه تا که ی دژایه تی بهرنامه ی خودا ده که ی؟ به دوا که وتووی ده زانی ده لێ بۆ ئه م سه رده مه ناگو نی، چونکه دنیا هی ئیوه نیه به یانی به جی دین، بۆچی به ئاگا نایه یته وه سه یری زالم و خراپه کارانی پیش خۆتان کردوه چیان به سه رهات؟ له کاتی کدا خۆیان کردبوو به خودا په نا به خوای گه وره هیزو دهسه لات ی زۆریان هه بوو هه موویان به کار هینا بۆ دژایه تی بهرنامه ی خودای گه وره به لام گشتی ته فروتونا بوو له ناو چوون.

﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾^۲. واته: ئایا به سه ر زه ویدا نه گه راون، تا ته ماشا بکه ن و سه رنج بده ن چیمان به سه ر ئه و نه ته وانه ی پیش ئه ماندا هینا وه، له مان زۆر به هیزتر و به دهسه لات تر بوون.

^۱ - سوره ی القصص ئایه تی (۷۱).

^۲ - سوره ی الروم ئایه تی (۹).

دهبیر بکهوه بزانه ئەمه (فیرعهون، قارون، ئەبو جههل، ئەبولهههب) ..هتد گشتیان لهناو چوون بهخۆیان و هیژودهسهلات و بهرنامه پوچ و نارهواکهیان بۆههتایه چوونه زێلدانی میژووی پەش و بوونیان نهما، چونکه دزایهتی بهرنامهی خوای گهورهیان دهکرد. بۆیه ئەهی بهندهکانی خوا رهحمهتی خواتان لێبێت باهه موومان به ملکه چی بگه پێنهوه بۆ ئیسلام و دهستی پێوه بگرین که مایه ی سهرفرازی ههر دوو دونیایه، خۆمان تهسلیمی خودای بهرزو مهزن بکهین.

﴿وَأَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾^۱. واته: ههول بدەن هه میسه و بهردهوام دلتان لای خوابیت و بگه پێنهوه بۆ لای پهروهردگارتان و تهسلیمی نهوین، پێش نهوهی که سزای خوا یه خهتان بگریت لهوهو دوواش سههرکهوتوو نابن و کهس نابیت بهرگرتان لێ بکات.

بۆیه سههرکهوتن و پاشهپوژ ههر بۆ ئیسلامه باهه دزایهتی بکریت بهههه جوهره پنگه و شیوازێک بیت، له کووتاییدا ههر دینی خوای گهوره سههردهکهویت بهسههه گشت بهرنامه دهستکردهکانی مرؤف، ئەم ئیسلامه دهگاته گشت شوێنێک که شهو و رۆژی بگاتی، ئەمهش موزدهی پیغه مبهری خوشه و یستمانه ﴿ﷺ﴾ بۆ موسوڵمانان که دهفه رموویت: (لِيُبْلِغُنَا هَذَا الْأَمْرَ مَا بَلَغَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، وَلَا يَتْرَكَ اللَّهُ بَيْتَ مَدْرٍ وَلَا وَبَرٍ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ هَذَا الدِّينَ)^۲ واته: ئەم ئیسلامه دهگاته ئەو جیگایه ی که شهو و رۆژی پێ گهیشتهی، هیچ مائیک به چی ناهێلێ چ له قور دروست کرابێ یان له خیهوت واته: له موو و خوری دروست کرابێ ئەم نایینهی تێ دهچی.

که وابوو بێگومان بن ئەهی بهندهکانی خودا دنیابن و یه قینتان هه بیت سههرکهوتن ههر بۆ ئیسلامه ئەگهه له نیو ئیماندارانیشت پیاو نه مێنێ بهرگری له دینی خودای گهوره بکات،

^۱ - سوره ن الزمر نایه تی (۵۴).

^۲ - (رواه أحمد في مسنده، ژماره ی فه رمووده: ۱۶۹۵۷).

ببگومان ئهوه خوای گه وره شکۆمهندی و پرتز و پایه بلندی هه ده گپرتته وه بۆ ئه م ئیسلامه، زهوی ده بیته مولکی بهنده راستگۆکانی خودا، حوکم و دهسه لات ده گپرتته وه بۆ ئیسلام ئه مه په یمان و به ئینی خودای کارزانه.

﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾^۱. واته: سوتند به خوا به راستی ئیمه له کتیبی زه بووردا دواي ته ورات برپارمان داوه که: ببگومان بهنده شیاو و چاکه کانم ده بنه خاوهنی زهوی.

بۆیه خوای گه وره هه رپساو شه ریه ته که ی خۆی که ئیسلامه سه رده خات به سه ر گشت به رنامه ده سترده کانی دهستی مرؤف و ژهنگ و ژاری کوفرو بیپروای و گشت یاساو به رنامه کان را ده مالیت و، ته نها شکۆ و عیززه تی ئیسلام ده مینیتته وه به سه ر به رزی نه گه ر جی مونا فیق و دووژمنانی دینه که ی خواش پیا ن ناخۆش بیت.

﴿وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾^۲. واته: عیززه ت و ده سه لات و پایه داری هه ر شایسته ی خوا پاشان پیغه مبه ره که ی و ئیماندارانه.

بۆیه ده ئین به ئی ئیسلام تاکه به رنامه یه که مایه یی خۆشی و ئاسووده یی ژبانه، بۆ گشت بوونه وهر له هه موو کون و قوژبنیکی نه رز و ئاسمان، هه موو مافی خۆیان هه یه به بی زوولم کردن له بجوکتین شت.

که وایه ئه ی بهنده ی خودا دلخۆشبه که تو موسوولمانی و ئیسلام به رنامه ته، که پایه ندبوونی مرؤف پییه وه مایه ی به ده ست هینانی په زامه ندی خوای گه وره و به هه شتی پان و به رین بی چۆن بۆی نه مرین و نه ژین؟! که وابو با هه موومان به توندی دهستی پیوه بگرین که باو بوپانی هیچ گه رده لولیکی په ش نه توانی په گ و ریشالی له دلمان هه لیکه نیت، به ئیزنی الله تعالی.

^۱ - سوره ی الانبیاء نایه ی (۱۰۵).

^۲ - سوره ی المنافیقون نایه ی (۸).

به خشین له پیناو خوی گه وره دا

یه کیک له کرده وه هه ره جوانه کانی ئیسلام بریتیه له به خشین به هه زار و نه داره کان له و سه روه ت و سامانه ی که مرؤفه کان به دهستی دین له ژبانی پوژانه یان، ده بئ ئیمه ی موسولمان نه و راستیه بزاین که ژبانی دونیا له ئاستیک دا مانه وه ی بۆ نیه که مرؤفه کان به رده وام له یه ک ئاستی خویشی یان ناخویشی یان دهوله مه ندی یا هه زاری بمیننه وه، به لکو گوپانکاری به سه ر ژبانی سه رجه م مرؤفه کان دیت به تیپه پوونی کات، که سی وایه دینارنکی نیه به لام پوژگار به سه ر ده چی ده بیته ملیوئیر و نازانی هه زاری و نه بوونی چیه.

له سه رده میکدا ده ژین دل په قبوونی مرؤفه کان گه یشتوته ئاستیکی زور به رز خه لک ته نها بۆ نه فسی خو ی ئه ژیت، غه می هیچ موسولمانیکی تری نیه که چو ن ژبان به نازار و ناخویشی و نه بوونی به پڕ ده کات، که خو ی خواردنی خو ش بوو، جلوه به رگی جوانی هه بوو، خانووی به رزی هه بوو، له خو شگوزهرانی بوو هیچ گو ی به موسولمان نادات چی ده خوات چی له به ر ده کات له چی خانوویه ک ژبان به سه ر ده بات، که چی دل نایه ت دینارنک له پیناو خودای گه وره ببه خشی به ده ست کورتیک غه م و نازاری یه تیمیک که م بکاته وه.

ئه م پوژگاره ی ئیستا بۆ مرؤفه کان بۆته قیامه تیکی زور سه خت و دزو ار هه موو خه لکی غه می خو یه تی، که خو ی ژبانی خو شبوو گو ی ناداته که س که چو ن ژبان به پڕ ده کات، بئ ئاگایه له وه ی ئیستا که سانیک هه ن نان و ئاو یک نیه سکی مال و مندالیان پئ تیریکه ن!، ژه میکی خواردنی خو ش نیه بیخو ن، جلو به رگیکی چاک و جوان نیه سه رمای زستان و گه رمای هاوینی پئ به پڕ بکه ن، پیاو بیان نه ماوه غه م و نازاریان له سه ر که م بکاته وه، ئیواره له کاتی هاتنه وه ی له کار عه لاگه ی خواردنیان بۆ به یئینه وه، وه ک هه موو خه لکی به خویشی ژبان به پربکهن.

به ئی نازانی مالانیك بِن نازكه وتوون فرمیسکی چاویان بۆته خوین و دلیان بلیسهی ئاگری گرتوو، له غه م و میحنهت و ناخۆشی و ههزاری، بۆیه که ئیمه موسوڵمانین دهین غه می برا و خوشکانی ئیماندار به غه می خۆمان بزانی، باهه وڵدهین دلیان خۆشبهکهین ههست به بِن کهسی و نه بوونی نه کهن نه گهر به کهمترین شتیکیش بِن، نه گهر له نه بوونی ته نه به دهست به سه ر داهینانی منداله کانیانیش بِن با دلیان خۆشبهکهین، بۆیه پیغه مبه ری خوا ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ ده فهرموویت: (أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ أَنْ تَدْخُلَ عَلَى أَخِيكَ سروراً أَوْ تَقْضَى عَنْهُ دَيْنًا أَوْ تُطْعِمَهُ خُبْزًا)^۱. واته: چاکترین کردوه ئه وهیه که خۆشی و شادییه ک بخه یته ناو دلی برایه کته وه، یان قهرزیک بۆ بده یته وه، یان خواردنی بِن بده یته نه گهر به له ته نانیکیش بیت.

به ئی موسوڵمانی راسته قینه ئه و که سه یه له غه می دهست کورتی و نه بوونی هه زاره ئیمانداره کان جه رگ و دلی بۆیان ژان ده کات، هه موو هه وڵیک نه دات بۆنه وهی که میك غه م و ناسۆره کانیان له سه ر سوک بکات، کاتیکی باسی نه بوونی موسوڵمانیکی بۆ ده کهن به دهست هه زاری، یان که باسی بیوه ژنیک ئیماندار ی بۆ ده کهن چه ندین مندالی یه تیمی هه یه بِن کهس و خاوهن، نه وکاته دلی خوینی لیده چۆری لاشه ی هه موو ژان ده کات له غه میان، ئه مه نمونه ی موسوڵمانی راستگۆی شوینکه وته ی ئیسلامه.

عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ، إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى)^۲. واته: (نعمان کوری بشیر) (رهزای خوی لبیب) ده ئی: پیغه مبه ر ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ فهرموویه تی: نمونه ی ئیمانداران له خۆشه و بستی بۆ یه کتر و، هاوسۆزی و به زه بی یه کدا وه کو یه ک جه سته وان، نه گهر نه ندایکی نازاریکی هه بوو نه وا ده نالیکی له تاو بیخه وی و گهرمه تا.

^۱ - (صحيح الجامع: ۱۰۹۶، سلسلة الأحاديث الصحيحة: ۱۴۹۴).

^۲ - (رواه البخاري، ژماره ی فهرمووده: ۵۶۶۵).

بۆیه موسوڵمان ده‌بێت غه‌می هه‌زاری و نه‌بوونی برا و خوشکه ئیمانداره‌کانی بێت هه‌ست به‌ نازار و غه‌مه‌کانیان بکات، بپێته باوک بۆیان ئه‌مه‌ش هه‌مووی به‌ باشتترین ئه‌جرو پاداشت بۆی ئه‌نوسری لای خودای گه‌وره که هاوکاری هه‌زار و یه‌تیم و بیوه‌زنه‌کانی کردووه، غه‌می ئه‌وانی به‌ غه‌می خۆی داناوه.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ: (السَّاعِي عَلَى الْأَرْزَمَةِ وَالْمُسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَكَالْقَائِمِ لَا يَفْتُرُ، وَكَالصَّائِمِ لَا يُفْطِرُ)¹. واته: (ئه‌بو هریره) (په‌زای خودای لایبیت) ده‌ڵێ: پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: ئه‌و که‌سه‌ی که یارمه‌تی بیوه‌زن و هه‌زار ده‌دات، وه‌ک ئه‌و که‌سه‌ وایه، که له‌ پێناو خوادا جه‌هاد ده‌کات، هه‌روه‌ها وه‌ک ئه‌و که‌سه‌ وایه که به‌رده‌وام خه‌ریکی شه‌و نوێژ بێت و بێزارنه‌بێت لێ، هه‌روه‌ها وه‌ک ئه‌و که‌سه‌ش وایه که به‌رده‌وام به‌ پۆزوو بێت و نه‌ی شکینێت.

ئه‌وه‌ش بزانه به‌ هاوکاری کردنی ئه‌و که‌سانه و یارمه‌تیدانیان له‌ کاتی نه‌بوونیان ده‌بیت به‌ خاوه‌نی ئه‌م موژده‌یه‌ی پێغه‌مبه‌ری ئازیزمان (ﷺ) که فه‌رموویه‌تی: (أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا، وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ وَالْوُسْطَى وَقَرَّحَ بَيْنَهُمَا شَيْئًا)². واته: پێغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: من و ئه‌و که‌سه‌ی مندایی بێ باوک به‌ خێو ده‌کات، له‌ به‌هه‌شتدا به‌ ئه‌ندازه‌ی نزیکي په‌نجه‌ی شه‌هاده و په‌نجه‌ی ناوه‌راست له‌ یه‌کتر نزیکین.

به‌لام له‌م پۆژگا ره‌ زۆرێک له‌ وانه‌ی خودای گه‌وره له‌ مائی دونیای پێداون په‌زیلی ده‌که‌ن له‌ به‌خشین به‌ هه‌زاره‌کان، دلیان نایه‌ت دینارێک بده‌ن به‌ منائیکی یه‌تیم که‌چی خوشترین ژانیان هه‌یه، گیرفانیان پری پاره‌یه چه‌ندین شوقه‌و خانووین هه‌یه به‌کرتیان داوه، چه‌ندین دۆنم زه‌ویان هه‌یه، و چه‌ندین سه‌یاره‌یه‌یان هه‌یه هه‌ر مندائیکی خۆی جو‌ره‌ مودیلێکی لایه،

¹ - (صحيح البخاري، ژماره‌ی فه‌رمووده: (٥٠٣٨).

² - (صحيح البخاري، ژماره‌ی فه‌رمووده: (٦٠٠٥).

باوکه که یان هه موو سائیک مۆدیلی سه یاره ی ده گۆریت و نازانیت جی له پاره که ی بکات؟، بۆ یه ک هه فته جلیکی گرانبه ها ده کړی دواتر فرپی نه دا، بۆیه نه م جوړه که سانه با له ئیمانیا ن بترسن چونکی موسو لمانی راسته قینه که سیکه خوشه ویسترین شتیکی دونیایی له لای به نرخ بیت له پیناو خودای گه وره ده بیبه خشیت. «لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ»^۱. واته: ئیوه هه رگیز ناگه نه پله ی چاکیی و چاکه کاری هه تا له و شتانه ی که خوشتان ده ویت نه به خشن، هه ر شتیکیش بیبه خشن ئه وه خوا ناگاو زانایه پی لپی ون ناییت و بن پاداشت ناییت.

بۆیه ساردمه بنه وه له یارمه تیدانی هه ژاران ئه گه ر به شتیکی که میش بیت، ئه وه ی تۆ ده بیبه خشی به یه تیمه کان ئه وه قه رزه به خودای گه وره ئه ده ی له دواروژدا قه رزه که ت ده یان جار باشتی پ ئه درتته وه خیر و یارمه تی پاداشتی (۱ به ۷۰۰) ه لای خودای گه وره، هه روه ک خودای به ده سه لات نمونه یه ک ده هیئتته وه بۆ ئه و که سانه ی مأل ده به خشن له پیناوی و مه به ستیان ره زامه ندی ئه وه، ده فه رموویت: «مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِئَةُ حَبَّةٍ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ»^۲. واته: نمونه ی ئه و که سانه ی که مالی خو یان ده به خشن له پیناو خوی گه وره دا وه کو دهنکه گه نمیک وایه که حه وت گول بکات وهه ر گولهی سه د دهنکی تیدا بیت، (واته پاداشتی خیر و چاکه یه ک به حه وت سه ده)، وه خوی گه وره ویستی لی بیت بۆهه رکه سیک له وه میش زیاتر پاداشتی ده داته وه.

هیچ کاتیک وامه زانه ئه و شته ی که ده ی به خشی به هه ژار و یه تیمه کان که مه، نه که ی وات لی بکات سارد بیه وه له وه ی بی به خشی، ئه وه ش بزنان پینغه مبه ری خودا (ﷺ) فه رموویه تی: (اعْلَمُوا أَنَّ أَحَبَّ الْعَمَلِ إِلَى اللَّهِ أَذْوَمُهُ وَإِنْ قَلَّ)^۳. واته: بیشزانن خوشه ویست ترین کردار لای خودای گه وره به رده وام ترینیانه با که میش بیت.

۱ - سوره تی ال عمران نایه تی (۹۲).

۲ - سوره تی البقرة نایه تی (۲۶۱).

۳ - (صحیح مسلم، ژماره ی فه رموده: (۷۸۲).

له بهر ئه وه ههر کاتیک کارنکی باش ده کهین پئویسته سهیری بچوکی کاره که نه کهین دنیابن له وهی خوای گه وره زۆر به گه وره ی ته ماشای کاره که تان ده کات و پاداشتان ده داته وه له سه ری ئه گهر به دلسۆزی و نیه ت پاکی و راستگۆیانه بۆ خودای بهرز و مهزن نه نجامی بدهین.

بۆیه که خودای گه وره مائی دنیای پێداوی و نیعمه تی زۆری به سه ر پشتوی هه میشه ده ست پێشخه ری بکه ن له یارمه تیدانی هه ژار و یه تیمه کان نه گهر که میش بێ لای خوای گه وره ون نابیت ئه گهر به نیه تیکی دلسۆز بۆخوای گه وره ت بێ ئه وه ده بیته مایه یی رزگار بونت له ئاگری دۆزه خ (اجعلوا بینکم و بین النار حجاباً ولو بشق التمرة)^۱. واته: به ربه ستیک له نێوان خۆتان و ئاگریدا دابنێن، یان دروست بکه ن بۆ ئه وه ی له چنگی قوتارین ئه گهر به له ته خورما یه کیش بێت.

له م ئامۆژگاریه ی پێغه مبه ری خوا (ﷺ) بۆ موسوڵمان ئه وه یه ببه خشن به رده وام ئه گهر به له ته خورما یه کیش بێت بۆ ئه وی ببێته به ربه ست له رزگار بونت له ئاگری دۆزه خ، بۆیه که ته رازووی دوا پۆژ که متر له مسقاله زه رپه یه ک ده خوێنێته وه، ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾^۲. واته: جا ئه وه ی به قه ده ر سه نگی مسقاله زه رپه یه ک خێرو چاکه ی ئه نجام دابیت ده ببینێته وه.

ماده م له و رۆژه دا پئویستمان به که متر له له تیک خورما یه، ماده م به ربه ست له نێوان خۆمان و ئاگری پر ئیشی دۆزه خدا، ده با په له بکه یین ئه ی به نده کانی خودا له چنگی ئاگری سه خت و دژواری دۆزه خ خۆمان رزگار بکه یین به به خشین و خه م خۆری له یه تیمه کان، تا نه مردووی فرسته بۆمان کۆشش و ماندوو بون بکه یین بۆ ئه نجامدانی کاری چاک و رازی کردنی خودای گه وره تا بگه یینه ئه و به هه شته ی که بۆ چاکه کاران ئاماده کراوه.

^۱ - (سلسلة الأحاديث الصحيحة: ۸۹۷، وصحيح الجامع الصغير: ۱۵۳).

^۲ - سورة النزل ناهتی (۷).

نازاره کانی خوشه ویستی

گه نجه کانی ئەم سەردەمە زۆرێکیان پښتای خوشه ویستی دهگرته بهر بۆ به دهست هینانی دلی کچه کان، واخویان پیشان دهدهن زۆر خوشیان دهوین، به قسه ی برقه دار سهره نجامی زۆرێک له کچانیان وێران کرد، زۆرێکیان تووشی نه خوشی دهروونی کرد، شهره ف و ئابروی زۆرێکشیان له بهر چاوی خه لکی سوککرد، به شیکیانیش به کوشتن و له ناو بردن دا.

گه نجه کان زۆرینه ی پښتای به کاری دینن به ته له فۆن و چاته کانه، له گه ل پښکه وتنی ته کنه لۆژیاو ئەنته رنیت، قه یسبوک، واتس ئەپ، فایبه ر، مروفه کان به گشتی له ئیستادا ئالوده ی به کارهینانی بوون به گه و ره و بچوکه وه، که پښتای خوشکه رن بۆ به یوه نندی کردنی مروفه کان به یه که وه، له هه مان کاتدا خراپ به کارهینانیان مروف تووشی سه دان کیشه و نه هامة تی دهکات تا له کوته ی دهگاته ئاستی له ناو چوون.

زۆر بوونی که ئاله کانی ئاسمانی و په خشکردنی زۆری فیلمه کان، که تایبه تن به خوشه ویستی درۆینه و به داروخانی ئە خلاق و په وشتی کۆمه لگا، ئەو فیلمانه له سه ر خوشه ویستی ه دهرواته تایبه ته به سیکس بازی و تیرکردنی نه فس، تاوه کو کوپان و کچانمان چاویان لێبکه ن، پۆرێک له دهوامه که ی به ئەنقه ست به ته نیشتی دهروات خۆی لیده دات، دواتر چاک و چۆنی وه رگرتی ژماره ی ته له فۆن، له پاشان قسه و پیاسه کردن بۆ پارک دهست له مل کردن، په نا به خوا تا دهگاته ئاستی تاوانی گه و ره.

به ئی ئەم فلیمه په روه رده یه ک فیری گه نجانمان دهکات که هه مووی سه رتا پای و خیانه ته، هاوپی ژنی هاوپی که ی خوش دهویت، یان دایکی یان خوشکی هاوپی که ی خوش دهویت، په نا به خودای گه و ره، به م شیوه یه هه موویان خه ربکی ناپاکی و نیچری خۆیان، خه ربکی دهست بازی و عاره ق خواردن و سه ماکردنن به تیکه لی، ئەمه یه ئەو خوشه ویسته حه رامة ی بانگه وازی بۆ دهکهن و بلاوی دهکهنه وه.

ئەمە ھەموو فیکری پوژناوایە بۆ تیکدانی پرزی موسوڵمانان و دوورخستنهوهیان له نیسلام، تا حوکمی گشت جیهان دەخه ژێر دەستی خوێان، بۆیه پیلان دادهپرژن به‌بلاوکردنهوهی فیلی پرووت و سیکس بازی و هینانی جل و به‌رگی نیمچه پرووتن بۆ کۆمه‌لگای موسوڵمانان، تاکو گه‌نجانمان عه‌قل و هۆشی له‌ده‌ست بدەن و بکه‌ونه ژێر چه‌زو ئاره‌زووی نه‌فسیان.

بۆیه به‌داخه‌وه بۆ باوک و دایکان که پێگه ئه‌ده‌ن له‌ماله‌وه‌یان فیلی دۆبلاژکراوی دوور له‌په‌وشتی جوانی نیسلام په‌روه‌ده‌ی مندا‌له‌کانیان بکه‌ن، چونکه ئه‌م کو‌ر و کچه کاتی‌ک ئه‌بینن ئه‌کته‌ره‌کان ده‌ستی‌ان له‌ناو ده‌سته و پیاسه ئه‌که‌ن، له‌ دڵی خوێان ئه‌لێن چیمان که‌متره له‌وان، بۆیه هه‌ول ئه‌ده‌ن چاویان لێبکه‌ن، شه‌وان به‌خه‌یالی ئه‌وان ده‌خه‌ون، بۆیه به‌یانی له‌ قوتابخانه و زانکۆ کچه‌که‌ت له‌سه‌ر پێگا گه‌ر کو‌ریکی سه‌رسه‌ری داوای خۆشه‌ویستی لێکرد ژماره‌ی خۆی پێدا، یه‌کسه‌ر زوو باوه‌ری پێده‌کا و هه‌لده‌خه‌له‌تی، له‌ ئه‌نجامدا خۆتان و کچتان ده‌بنه‌ قوربانی.

به‌لێ ئەمە ئه‌وه خۆشه‌ویسته‌یه که بێ باو‌ر‌ان ده‌یانه‌ویت پۆله‌ی خوێن شیرینی موسوڵمان فی‌ری بن، تاکو به‌یانی دایک و خوشکی و خێزانی بی‌نی ده‌ستی له‌ناو ده‌ستی که‌سی بێگانه‌بوو هیچ ده‌نگ نه‌کات.

ئەمەش نموونه‌ی کچێک که له‌ فیلم و تی‌فیه‌وه فی‌ری خۆشه‌ویستی هه‌لخه‌لتان‌دن بوو، ئه‌و کچه به‌سته‌زمانه په‌یوه‌ندی نێوان کو‌ر و کچی له‌پێی که‌نا‌له ئاسمانیه‌کانه‌وه زانی، بۆیه هه‌ر کاتی‌ک مال‌ه‌وه‌ی ده‌نوستن ئه‌و هه‌لده‌ستا بۆ ته‌ماشاکردنی ئه‌وه‌ی که‌خوا چه‌رامی کردوو له‌دیمه‌نی پروتی و به‌په‌لای له‌به‌رنامه‌ی که‌نا‌لی بێ ئاب‌روه‌کانه‌وه، که ئاره‌زوه‌کان ده‌ور‌وژێتی به‌تێبه‌پوونی کات کچه‌ خۆی بێ پانه‌گیرا، ئه‌وه بوو خۆشه‌ویستی‌کی په‌یدا‌کرد بۆ ده‌رخستنی ئه‌وه‌ی که‌له‌ناخیدا هه‌یه، بۆیه ویستی بچێته ئه‌م تاقی کردنه‌وه‌یه‌وه پو‌ژتکیان گه‌نجی‌کی ناسی له‌ره‌گه‌زی گورگ و له‌پستی مرۆفدا که‌به‌زه‌بی نازانی ئه‌مه‌ش پاروێکی چه‌ور بوو بۆئهو، له‌م پو‌ژگاره‌ی خۆشماندا له‌م که‌سانه‌ زۆرن، ئه‌م کچه به‌سته‌زمانه ده‌بی چی لێ به‌سه‌ری؟!

بىگومان ئەوئى پوويدا لە دەست دانى كچىنى و سك پىوون بە مەندائىك دواى چىرۆكىكى دوورودىرڧى پىر ئازار؟! پاش ئەوئى دەست گىر دەكرىت لە لايەن پىاوانى ئاسايشەو ناردىان بە دواى باوكى كچەكە دابۆ ئەوئى كارەساتى كچەكەى بە چاوى خۆى بىيى؟! باوك پاوەستا لە بەردەم كچەكەيدا هىواى دەخواست بمردايه پىش بىيىنى ئەم كارەساتە هاوارى كرد لە بەردەم هەموو پىاوانى ئاسايش دا وازم لى بىن بابىكوژم؟! ئابروى بردىن، شەرەف و ناموسى بۆ نەهيشتىن پرووى پەش كردىن لە بەردەم خەلكىدا؟! لەم كاتەدا كچەكە سەرى بەرزكردنەو گوتى: باوكە تۆ هۆكار بوويت بۆ روودانى ئەمە، سەتەلايتىكت هىناوئەتەو مائەوە بى ئەوئى چاودىرى بكەيت وەك ئەوئى كەبى ئەخلاقت هىنايىتەو مائەكە بى ئەوئى هەستى بى بكەيت ئىستاش دەگىرت بە سەر مەن و كچىنى و پاكتى مەندا.^۱

ئەمە يە نەهامەتى فىلمە دۆبلاژكراوكان كە تەبايى و خۆشەويستى خىزانى موسولمان تىكدەدات، ناموس و پەروشت دادەپروختى بۆ ئاستى ژىر سەر، وادەزانن ئەوئى لە فىلمەكە بە ديار دەكەوئى راستە لە خۆشەويستى دەرپرەن بۆيەكتر، نازانن هەموو درۆيە و تەنها بۆ داروخانى گەنجەكانمانە.

بۆيە خۆشەويستى دواى زەواج دەست پىدەكات، لە ئىسلامدا خۆشەويستى پىگەى پىدراو بە مەرجىك بە پى شەرىع بىت و سنورى خوا نەبەزىنرى، خۆشەويستىكە بۆ زەواج بىت چونكە چارەسەرى خۆشەويستى راستەقىنە تەنيا مارە برىنە، هەروەك پىغەمبەرى خوا (ﷺ) دەفەر مووى: (لەم ىر لىلمتحابىين مئىل النكاح)^۲. واتە: هىچ شتىك باشتىر نا بىنم لە مارە برىن بۆ ئەوانەى كە يەكترىان خۆشەوئى.

^۱ - (كئىنى قوربانىيەكانى خۆشەويستى، لا ۱۱۵).

^۲ - (رواه ابن ماجه رقم الحديث: ۱۸۴۷).

واته نهوانه ی به کترینان خوشدهوئ بۆئهوهی توشی کاری خراب و کیشه نه بن باشتین شت بۆئهوان زهواجه، نابئ کهیه کترینان خوشدهوئ پئش مارهیی به ته نهها بهیه کهوه بن تاکو تووشی تاوان نه بن و هه رچی زوو ماره بکرتن لهیه کتر.

که ماره کران نه وکات ده بنه حه لائی به کتر بۆیه واباشه باوک و دایکان که زانیان کوپ و کچه بهیه کتر رازین و به کترینان خوشدهوئ بارپگرتی نه کهن له بهردهم بهیه ک گه یشتینان، چونکه دواتر کیشه و ئازاوه دروست ده بن، کوپی واهیه وازناهیئ له وکچه ی ماله وهی رتگرن بۆیه هه ولده دات هه ئیگری یان هانا بۆکاری نه شیواو ده بات. وه خوشه ویستی دوا ی ماره برین ده ست پئده کات به چاکه کردن و وه فا به رامبه ر به کتری. ﴿وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً﴾^۱. واته: وه خوشه ویستی و به زهی خستوته نیوانتان بۆ ئه وهی بتوانن پیکه وه بارگرانی ژبان هه لگرن و درتزه به ژبان بدن.

خوشکی خۆم بزانه نه وه له ئیسلامدا گرنگی به خوشه ویستی دراوه به لام بۆ دوا ی زهواج!، نه وه تا (ئیهراهم) پیغه مبه ر (علیه السلام) (سارا) خانی خیزانی زۆر خوشدهویست تاکو هه شتا سأل له گه ئی ژباو مندا ئی نه بوو، به لام له به ر خوشه ویستی ژنی تری نه هینا بۆ ئه وهی هه سستی بریندار نه کات، تا له کوئای (سارا) خانی خیزانی داوا ی لیکرد که (هاجره) خان بخوازی تاکو له سه ر داوا ی نه و (هاجره) خانی خواست.

ئه وه ش پیغه مبه ری خوا به ﴿عَلَّیْ﴾ خوشه ویستی خۆی بۆ (عائیشه) ی خیزانی ناشارتته وه، کاتیک (عه مری کوری عاص) له جه نگی (ذات السلاسل) دا به سه رکه و تووی گه رایه وه لی پرسی ئه ی پیغه مبه ری خوا ﴿عَلَّیْ﴾ کئ لات زۆر خوشه ویسته؟ گومانی وابوو که خۆی بیت، پئشه واما ن له بهردهم خه لکی پئی فه رموو: (عائیشه)! (عه مر) فه رموی: من پرسیا ری پیاوانت لئده که م؟ پیغه مبه ری خوا ﴿عَلَّیْ﴾ فه رموی: (باوکی عائیشه).^۲

^۱ - سوره تی الروم نایه تی (۲۱).

^۲ - صحیح ابن حبان، ژماره ی فه رموده: (۷۱۰۸).

ئاهوه خوشهویستی راسته قینه یه که دواى زهواجه له بهر چاوی گشت خه لکی راپیده گه یین که خوشهویستیانن، نهک ئهوانه ی خوشهویستیان له پیناو ئاره زووبازی و ههزی ئازهلانه یه دهیانه وی شهرفی ئافره تی موسوئمان له که داریکه ن، دهیانه وی خوشهویستی که یان به نهی بی و دوور بی له خه لک ته نها بۆ تی کردنی نه فسیان بی، دواتر واز له کهجه که بی بی خویان بشارنه وه. ﴿يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ﴾^۱. واته: ئهوانه دهیانه وی خیانته و تاوانه کانیا ن له خه لکی بشارنه وه.

بۆیه ئه ی خوشکی من ههر که نهجیک داواى خوشهویستی لیکردی بی هه لمه خه له تی، چونکه زۆربه یان گورگن و دهیانه وی راوت بکه ن بۆ کات به سه ربردن و خوشی خویان، نه گهر راستی کردبایه تو ی خوش دهویت بۆ زهواج دههات وهک پیاوان له ده رگای ماله وه تانی ددها، به باوکی ده گوت کهجه که تانم دهویت تا کو بیکه مه شازنی خۆم! به لام نه و دهیه وی بۆ خوشی خۆی به کارت بی بیست، به نوینه رایه تی شه ی تان بتبات بۆ پیاسه و پارک و ئوتیل تا وه کو ئاره زوی چلکنی بی به تال بکاته وه، په نا به خوا ی گه وره. داوامان له باوک و دایکانه ههر له مندالیه وه په روه رده یه کی ئیسلامیانه فیری رۆله کانیا ن بکه ن، ترسی خودای گه وره بخه نه دلایان چونکه ههر مندالیک له بچوکیه وه چاودیری کرا له لایه ن باوک و دایکه وه، که گه وره بوو به ره می ده بی و ژبرو سألح ده بی، که گه وره بوون هیچ کات بیر له کاری خراپ و شکاندنی شکۆی و ناموسی خه لک و خیزانه که یان ناکه نه وه.

بۆیه ئه ی دایک و باوکی به ریزم هه ولیده ژبانی پیغه مبه ری خوا ﴿يَا أَيُّهَا الْمَرْءُ﴾ فیری منداله که ت بکه که چۆن پی شه نگ و پی شه وا بووه له ره وشت به رزی، ژبانی هاوه لان و پیاوچاکی پی شینی ئوممه تی ئیسلامیا ن پئ بناسینه که چۆن کیوئک بوونه له ره وشت و مه ردایه تی بۆگشت جهان ده رمان بوونه نه گهر چاویان لی بکه ن،

^۱ - سورته ی النساء نایه تی (۱۰۸).

له جوانترین پرهوشت، پاستگږی، دهست پاك و داوین پاكی، خاوهن به لئین، نهك چیروك و پړومانی هه لېبه سترای نه فسانه ی یونانی و پړژناوا كه گشتی په روه رده یه کی چه په ل و نارېك و نارپه سنه، تاكه ئامانچ لئ شكانی حه یا و نه مانى شهره ف فیری تاكه كانی كۆمه لگا دهكات، كه ته نها بۆ حه زو ئاره زووی نه فسیان بژین، بكه ونه دواى شهره فی ئافرهت به ناوی خو شه ویستی.

بۆیه ئه ی خوشکی ژیرم نه كه ی به دووای قسه ی باق و بریقى سۆز و عاتیفه باوه پ به هه موو كورېك بكه ی كه داواى په یوه ندیت لیده كات، زۆرمان بیستوه له و باره یه وه كه كچان بوونه ته قوربانى دهستی گورگه كان، به ئی به ته نها ژبانى توى به پړز ده كه ویتنه مه ترسی سه ره نجامیشت تیا چوونه.

بۆیه ئه ی خوشکی من زۆر وریای هاوړېكانیشت به، نه كه ی بۆ كارى خراب به گوښان بكه ی، له زانكو كاتېك باسی ده ستگیران و خو شه ویستی خوښانت بۆ ده كه ن، نه كه ی پېيان هه لېخه لئتی كه تۆ خو شه ویستت نیه، بۆیه گهر به بېن مېرد بمینیتته وه باشته ره له وه ی تووشی ئابرو چوون بیت به دهستی گورگه كان، پاشه پړژت بكه ویتنه خانه ی چاودیری كۆمه لایه تی بڼ كه س و كار بمینیتته وه، ئه مه نمونه ی كچېكه كه بۆنه قوربانى هاوړې خراپه كانی و دواتر گشت خو شیه كانی له دهست ئه دات به حه سرهت و خه مه وه ده مړیت.

پېره ژنه كه ی دراوسیمان له بهر په نجه ره كه وه وه ستابوو فرمیسكى حه سرهت به چاوانیدا هۆن هۆن ده هاته خواره وه، چاوه كانی داخست بوو وه له ناو دله پر له زوو خاوه كه ی هه ناسه یه کی پر له په شیمانی حه شاردابوو. له په نجه ره ی ماله كه یه وه سه یری ئه و ئاهه نكه ی ژن گواستنه وه ی ده كرد كه له كۆلانه كه یاندا بوو، ئاخۆ ئه م ئاهه نكه چه ند دلگړانى كردبیت؟ پېره ژنه كه له گه ل سه یركردنی ئه م ئاهه نكه بیرو هۆشى گه راپه وه سه رده می پابردووی دوور، ئاخۆ ئه م پېره ژنه له لاویدا چه ند جوان و سه رنج راكیش بووه، له و كاته دا ئاواتی ده خواست كه ئه ویش ئیستا خاوه نی پیاو و خیزان و مال بیت، به ئی ئاواتی بۆ ئه مانه ده خواست.

به لّام کاتيک به ئاگا هاته وه گه پايه وه بؤ نه و بارودوخه تالهي ئيستاي جاريکي تر له په نجه ره که وه سه يړنکي جل و بهرگي بوکيني بوکه که ي کرد.

بيري هاته وه که چهند گوڤاره کاني په په په ده کرد و به دواي نه و جل و بهرگه دا ده گه پرا که به شايه ني خوږي ده زاني، بويه چاوه کاني به ره و ناسمان بهرز کرده وه و فرميسکي گهرم که وته خواره وه له گهرميدا گوڤا کاني سوتاند.

بيره وه ريه کاني گه پايه وه بؤ رابردو و سه رله نوئ بيري له وه ده کرده وه که بووه هوئ نه و هه موو مهينه تي و خه م و خه فته بوي، بيري له و پوژه ده کرده وه که به هاربوو، باوکی و دايکي و خوشکه بچوکه که ي له مال دهرچوون بؤ بازار، نه و نه چوو له گه لياندا، له م کاته دا زهنگيکي ته له فون لييدا، نه و يش به په له هه لي گرت..

هاوړيکه ي بوو قسه ي له گه ل کرد که بانگي کردبوو بؤ دهرچونيکي کورت و گه پان به ناو بازاردا، به بچ دوو دلي نه و يش رازي بوو، کچه که ي هاوړي هات و پيکه وه روښتن، له ريگا که و تنه قسه کردن، هاوړيکه ي لي پرسی ئايا هاوړي کورپ هه يه؟! نه و يش زور به دل پاکی گوتي: چوڼ ناپاکی به رامبه ر نه و متمانده که م که کهس و کارم به منيان داوه!!

هاوړيکه ي گوتي: نه وه قسه يه کي کوڼه و نامه وي بيبيستم، له پړکدا هاوړيکه ي هه نگاويني به په له ي ناو گوتي: نه وه کوڼگايه سه يړيکه، نه ها له وي کوڼه ليک گه نچ هه يه بابروين بؤ لايان زووکه با نه م دهر فته ته له ده ست نه ده ين، ناچاري کرد، که پازي بييت و بچيت بؤ لايان و ناسياوي له گه لياندا دروست کرد به چهند سه ردانيک.

تا روژنيکيان پارچه کاغه زني هه لگرت که يه کيک له و گه نجانده بوي هه لدا، بيني ژماره ي ته له فونه که ي تيدا يه، هاوړي کچه که ي پيروزيابي ليکرد بؤ دروست بووني نه م هاوړيپه تي يه تازه يه، به لّام به داخه وه نه يزاني نه م هاوړي تازه يه ي چ گورگيکه، سه ردان و گه پان ته واو ده بوو هه ردو و کچه که ده گه پانه وه ماله وه...

به لّام ويژداني نه م زور نازاري ددها، له و کاته دا ته له فونيکي بوکرا... کي بوو؟ هاوړي کچه شومه که ي بوو که به م شيوه که و تنه گفتوگو، کچه که: چوڼي؟

هاوړپكهي: تا ئيستا په يوه ننديت نه كړدووه به هاوړپ كوره كهت؟
 كچه كه: نه خپر ناتوانم! به لام دواي چهند جار هه ول هاوړپ كچه كه ي خوي دا
 به ده سته وه و په يوه نندي كړد به كوره كه وه به ته له فون، گفتوگو كانيان له سهره تاوه
 كورت بوو به لام دووهم جار زورتر بوو، نه وه بوو سييهم جار كوتاي هات به داناني
 مه و عيډك له گه ل په كتردا كچه كه چوو بو بينيني كوره كه له كاتي دباري كراودا، به لام
 خوزگه نه ده چوو به نامووس و شهره ف و سهره رزيه وه رويشت، به لام كاتي ك
 گه پايه وه نامووس و شهره ف له ده ست دا، تازه چي بكات؟ چ به كه س و كاري بليت؟

وه چي به دايك و باوكي بليت؟ روژ و مانگ راده بورد، پاش ماوه يه ك هه ستي به
 جو له يه ك كړد له سكيدا، ئه ي خوايه ئه م جو له يه به ره مي ئه و هه له و تاوانه يه
 به ره مي ئه و زينا به كه كړدم، له ترسي ئا برو چوون ناچار له مال را ي كړد، روژ و مانگ
 تيپه ري تا كاتي مندا ل بووني هات، چوو بو لاي ئا فره تيكي شاره زا له ماماني بو ئه وه ي
 له مالدا مندا لي بليت، چ مندا ليك؟ مندا ليك له زينا.

له ونيش را ي كړدو مندا له كه ي چي هيشت له وكاته دا برياريدا په يوه نندي بكات به
 كوره كه وه كه بووه هو ي ئه م مهينه تي و به رة لاييه بو ي، په يوه نندي كړد به لكو
 خو شه ويسته كه ي له و ناخوشي به رزگاري كات و ماره ي بكات !! به لام كوره كه به
 پي كه نين و گالته جاري به وه ته له فونه كه ي به سهريدا داخست، چونكه ئه و په كه م كچ
 نيه كه له ئه و مندا لي بييت به رتگه ي زينا، ئه ي ئيتر چي بكات؟

خو خو شه ويسته كه ي گالته ي پي ده كات كه سهره تا به قسه ي درو و رازاوه رازي كړد وا
 ئيستا پшти لي كړد.

بو يه به ناچاري په ناي برده بهر سوال كړدن، وه له كاتي وون بوون و ديارنه ماني له مالي
 خويان باوكي هه والي وون بوونيدا، دوزرايه وه و خرايه به نديخانه ي چاك سازيه وه
 له به نديخانه دهرچوو پاش ئه وه ي ته مه ني بوو به (۳۰) سال، ده ستي كړد به كاري به رگ
 دووري و به ته نيابي مايه وه به دريژايي ئه م هه موو ساله دواي ئه وه ي كه س و كاري
 ده ستيان لي هه لگرت...

فرمیسک یهك له دواى یهك له چاوى ئەم پیرەژنە لاوازه دەكهوته خوارەوه، كاتێك سەیری جل و بەرگی بوكێنی بوكەكەى دەکرد، وەيادی ئەو هەموو بەلێنانەى دەکردەوه كە خۆشەویستە درۆزنە تەلەكە بازەكەى پێی دابوو، دنیا لەپێش چاوى دەسورپا هەل هەلەى شایى و ناھەنگ گێژان و ھەراو گریانى ئەم تیکەل بوو بوو.

دواى ھاوارێكى خۆیناوى كەوتە سەر زەوى و ھاواری دەکرد و دەى گوت (بەزەبى ئەى پەرەردگار... بەزەبى ئەى پەرەردگار... بەزەبى ئەى پەرەردگار).

پاش ماوێهەك پیرەژنى ھاوسێمان مرد، نۆژرا بەبێ ئەوێ چاویك ھەبێت بۆی بگری و فرمیسكى بۆ بپێژێ، بێ بەش كرا لەو ژبانی ھاوسەرییە ئارامە، بێ بەش كرا لەمنداڵ و سۆز و بەزەبى دایكایەتى، بێ بەش كرا لە ووشەییەك كە گەورەترین ووشەى (دایە)یە، بێ بەش كرا لە ھەموو ئەم شتانە تەنھا لە پێناوى بەیەك گەشتن، بەئێ تەنھا لە پێناوى تام و چێژێكى چەند خولەكى.^۱

بەئێ ئەى خوشكى من ئەم بەیەك گەشتنەى پێش زەواجى بوو ھۆى دۆرانی گشت خۆشیەكى دنیاى بەدرێژایى تەمەنى، بۆیە نەكەى بەھیچ شێوێهەك متمانە بەھاوێكانت بكەى گەر لەدین و ئەخلاق دێنێانەبووى، گەرنا تووشى مائۆپرانى و فایرۆسى سەرەتان دەبیت گشت شتێكیش لەژبانی دنیا لەدەست ئەدەى، كەواوو باوەر بەو كۆرپانە مەكە داواى خۆشەویستیت لێدەكەن بەقسەى بریقەدار بۆ ئەوێانە تاكو ھەلت بخەلێنن و پراوت بكەن بێخەنە ژێر دەستی خۆیان، بۆیە ھەموو كات ھەرشێك بوو لەژبانت پرس بەباوك و برا و مائەوێتان بكە تاكو دووربى لەھەموو ئازار و ناخۆشییەك.

پاشان گەر تۆ دەتەوێ ژبانیكى خۆشت ھەبێ و پیاوێكت ھەبێ بەھەموو دنیاى نەدات، ئەو خۆت بۆ خواى گەرە بەكلاى بكەرەو بەدئسۆزى، گشت فەرمانێكى جێبەجێ بكە دێنێابە خواى گەرە زۆر بەسۆزترە وەك لەخۆمان بۆ خۆمان،

۱- (كتیبى قوربانیه كانى خۆشەویستى، ۱۲۳ لا).

بۆیه هیچ کات خەم مەخۆ ئەی خوشکی من بەوهی کەوا ھاوڕێکانت ھەموو شوویان کردووھە منداڵیان ھەیه، تۆ نیتەو غەم دەخۆی بەو ھۆیەو، پەحمەتی خوات لیبیت ئەوھە بزانیە خواپە کمان ھەیه ناگادارە بەغەم و خەفەت و خۆشی و ناخۆشی دلمان. ﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ﴾^۱. واتە: بزانی بێگومان خوا دەزانیت بەوهی کە لەدلتان دایە.

ھەر ناخۆشیەك لەژیانت کە بەقورسی دەزانی لەسەرت لایچێ، یان بەلاتەوھە قورسبێ پزقت زیاد بێ، یان نەخۆشیت و چارەسەرت نەبێ، یان بێ ھاوسەربیت و بتهوئ ھاوسەرت بێ، ئەوا تەنھا داوا بکە لەو خواپە کە دەرگای بەردەوام کراوھە بۆ گشت بەندەکانی.

﴿وَإِنْ يَمْسَسْكَ بَخِيرٌ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾^۲. واتە: ئەگەر خوا بیەوێت تووشی خێرو خۆشیەکت بکات، ئەوھە ئەو خواپە دەسەلاتی بەسەر ھەموو شتێکدا ھەیه. کەواپە قەت بێ ھیوا مەبە لە پەحم و سۆزی خوای پەرورەدگار دنیابە لەگەڵ خوا پاستگۆبی ھەمووشتێک بەدڵ تۆ دەبیت بە ئیزنی اللہ تعالی. خوای گەورە ھەموومان بپارێزێ لە شەری نەفس و شەیتان و، پاشان سەرپەرزانە لەژیانی دنیا بۆ خوای گەورە بژین و بمڕین.

^۱ - سورەتی البقرە نایەتی (۲۳۵).

^۲ - سورەتی الانعام نایەتی (۱۷).

نه که ی بڼ ناگابیت له قیامت!

به پاستی که وتووینه ته پوژگارنک مرؤقه کان به گشتی و موسولمانان به تایبه تی، قیامت و مردن و گه پانه وه یان بۆ لای خوی گه وره له بیرکردوو.

زۆربه ی خه لکی خه می ژمه خواردنکی خوشه، یا پیاسه و سه فهرکردن بۆ شوینی سیاحی و گه شتیاربه کان، یان خه می بوون به به پرسی و مه سئولی ولاته تاوه کو به ناره زووی خوی فه رمان ده ریکات، یان خه می هاوسه رگریه تی که نه بینیت هاوړیکانی هه موو خاوه ن مال و مندالن، نه مانه و ده یان و سه دان خه می تر، به لام خه می چاکه کردن و کو شش کردنی نیه بۆ قیامه تی، هه روا ده زانن له دونیا ده مینه وه نامرن هه ر بیفه رمانی خوی گه وره بوته پیشه یان له ژبان، گه نجه بڼ ناگایه له نوژنه کانی نازانی بنچینه ی ئیسلام چیه که چی ناوی یاریزان و گۆران بیژنه کانی گشتی له به ره.

یان کچه خورازاندنه وه ی بوته پیشه ی پوژانه، بۆ به یمانگا و زانکو و شوینه گشتیه کان هه ر به جوانی خوی نه نازیت، نه ی به نده ی خوا ئایه هیچ کات بیرت کردو ته وه پوژنک ده بڼ بمری و زیندوو بکرنیته وه؟، هه روه ک چۆن له سکی دایکمان بووین نه وها پوژنکمان له پیشه ده بڼ مردن بمانگه رننیته وه بۆناو سکی خاک له پاشان ده بڼ زیندوو بکرنیته وه!

﴿إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ﴾^۱. واته: ئایا کاتیک مریدین و بووینه خاک و خۆل زیندوو ده بیننه وه؟! دوا ی مردن گه پانه وه نه سته مه!

^۱ - سوره تی ق نایه تی (۳).

ئەو کەسانە وادەلێن کە لەدوینا بێ فەرمانی خودابوو بوو بە پیشەیان وایان دەزانی زیندوو نابنەو، هەر بۆ خۆیان لە ژبانی دنیا رابوێرن دلایان باهەر رەق بێت بەرامبەر فەرمان و یاسای خوا کە ئیسلامە، ئامۆژگاری وەرناگرن، کاتێک کە سێک پێیان دەلێت: برای من خوشکی خۆم بەسە دەست هەلگرن لەتاوان و بێفەرمانی خۆی گەورە، بەلام ئەوان گوێیان کەپ ئەکرد و دلەکانیان قوفل ئەدا لە ئاست حەق و راستی، جا خۆی پایەبەرز وەلامیان دەداتەو، دەفەرموویت: ﴿قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِندَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ﴾^۱. واتە: نەك هەر توانای زیندوو کردنەوێ ئەوانمان هەیه بەلكو ئەشزانین كەزەوی چەندێك لە لاشەیان ئەخوات و ئاگاداری ئەویشین، ئیمە تۆمارگەیی تاییبەتیمان هەیه، كەهەموو شتیکی تیدا تۆمارە و هیچ شتیك لەبارەیی ئەوانەو لە ئیمە ساراوو بزر نیە.

بەئێ بێگومان هەر كاروكردهوێك كە كر دوومانە بە ئاشكراو نەپێی لەلای خوا وون نابێ، لێرسینەوومان لەگەڵ دەكرێت دەبارەیی ئەوێ بۆ سنوری خوامان دەبەزاند، بۆچی لاشەیی خۆمان ئەپازاندەوێ لە خوا نەدەترساین، بۆچی چاومان لەسەیرکردنی نامەحرەم نەدەپاراست، بۆچی دژایەتی موسوڵمان و ئەهلی مزگەوت و ئیسلاممان ئەکرد، جا ئەوكاتە لەبارەگای خۆی گەورە هیچ بیانوو و عوزمان بۆ نیە تەواو كاتی حەشرو حسابە. بەئێ خۆی گەورە لەدوارۆژ بەر پرسیارنیه بەرامبەر بەندەكانی، واتە بڵێن: خوايە نەمان توانی ئەوكارە بكەین، نەماندەزانی نوێژ بكەین، نەماندەزانی قورئان بخوینین، ﴿لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾^۲. واتە: پرسیار ناكړت لەوێ كە خوا دەيكات، لە كاتیكدا ئەوان پرسیاریان لێ دەكرێت و موخاسەبە دەكرێن.

^۱ - سورەتی ق نایەتی (۴).

^۲ - سورەتی الانبیاء نایەتی (۲۳).

ئەو کاتی لە دواڕۆژ خودای پەروەردگار دەفەرمووی: ئەی گوێم پێنەدای گوێ بیستی بانگخوازانی ڕێگای ئیسلام بێ، بەلام تۆ گویت کەر کردبوو لە ئاست وەرگرتنی حەق و راستی، ئەی بەندە ی خۆم چاوم پێت نە بە خشی تۆ بۆ خراپە و سەیرکردنی حەرام بە کارت دەهینا، لەش ساغیم پێت نە بە خشی کە چی فلان چاویکی کوێر بوو و دەستیکی ناتەواو بوو، بەلام هەموو کات بەندە یەکی دڵسۆز بوو لە ڕێگای مزگەوت و بەردەوام خەریکی هاوکاری موسوڵمانان بوو دەستی یارمەتی بۆ هەژارن درێژ دەکرد.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾^١. واتە: بێ باوەڕ و کافرەکان کە ئەخەرتنە ناو ئاگری دۆزەخ پێیان ئەوتری: ئەمڕۆ ئێوە هیچ عوزرو بیانوویەکی مەهیننەوه و هیچ عوزریکتان بۆ نیە، ئەم سزای کە ئەدرێن سزای ئەو کردەوانە یە کە لە دنیا دا خۆتان کردووتانەو ستمتان لێناکریت.

بەئێ کاتێک دنیا خراپ بوو گەڕاینەوه بۆ لای خودای بەدەسەلات، ئەو کات هیچ بەهاناو عوزریکتان لێ قبوڵ ناکریت، چونکە تازە کار لە کارتەرازاوهو خودای گەوره لە دنیا تەمەنیکی زۆری پێدا، حەفتا هەشتا ساڵ لە دنیا ژیا، بەلام هیچ بیرمان نەدەکرد کە ڕۆژی تێکمان لە پێشە دەبێ بگەڕێنەوه بۆ لای خوای گەوره، بزانە خوای گەوره لە دواڕۆژ بیرمان دینتەوه دەفەرمووی: ئایە ماوه یەکی درێژ تەمەنمان پێنەدان بۆچی بیرتان نەدەکردەوه لەخۆتان کە دەبێ بگەڕێنەوه بۆلامان و بمەن.

﴿أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرُ﴾^٢. واتە: لەوەلامیاندا خوا دەفەرمویت: ئایا ئەوەندە تەمەنمان پێ نە بەخشین؟ ئەوەی بیهوێت بیرێک بکاتەوه تیایدا بیریکاتەوه؟!

^١ - سورەتی التحریم نایەتی (٧).

^٢ - سورەتی فاطر نایەتی (٣٧).

به ئی هه تا له دونیا بوون ته نها کاریان دژایه تی و بن فه رمانی خوای گه وره بوو، بۆیه هیچ عوزرێکیان بۆ نیه، خوا پرسیا رت لیده کات ئه ی به نده که م ئایه له دونیا ته مه نیکی زۆرم پیت نه خشی له جی سه رفت کرد. پیغه مبه ری ئازیز (ﷺ) ده فه رموویت: له پۆزی دوا یی قاچی هیچ به نده یه ک له جیگای خۆی ناجو ئی تا چوار پرسیا ری ئی نه کریت. (لا تَزُولُ قَدَمًا بَنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ: عُمْرِهِ فِيمَا أَفْتَاهُ)^۱. واته: له پۆزی دوا یی قاچی هیچ به نده یه ک لانا که ویت تا چوار پرسیا ری ئی نه کریت ته مه نی له جی به سه ر برد؟ بۆیه ئه و که سه ی به رده وای له سه ر پیچیکردنی فه رمانی خودای گه وره تکایه وریابه وه له خوا بترسه چونکه له قیامه ت له باره گای خودای کارزان بن پشتیوان و بیکه سین مه گه ر که سیك خوا په حمی پ بکات. که وایه تاکه ی وازنا هیئت له سه ر پیچکردن و دژایه تی دینی خوا، بزانه له دوا رۆژ هه موو که س غه می خۆیه تی رزگاری بیت له سزای خوا، هیچ که س سودی بۆ که س نیه ته نها به رگری له خۆی ده کات. (يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ)^۲. واته: له پۆزی قیامه ت هه موو که س غه می خۆیه تی، له سه ر نه فسی خۆی مشتومر و ده مه قانی ده کات به رگری له خۆی ده کات، پا کانه بۆ خۆی ده کات، گو ی به که سی تر نادات، ئه و پۆژه هه رکه س پاداشتی کرده وه کانی ده درتته وه و ئه و خه لکه سته میان ئی نا کریت.

به ئی غه می خۆیه تی رزگاری بیت له ناگر و سزای پر ئیش، حه قی به که س نیه غه می بۆ که س نیه ته نها خۆی نه بیت، ئینجا هه موو نه فسیك دوو شاهیدی له گه له له پۆزی دووای دا، به راستی هیچ عوزر و بیانوویه ک نامینت له قیامه ت بۆ ئه وانه ی خرا په کار و دوور له به رنامه ی خوا سه راپای ژبانی دونیا یان به ر پیکرد.

۱- (رواه الترمذي في كتاب صفة القيامة والرقائق والورع. ٦١٢/٤، والدارمي في المقدمة. ١٤٤/١. وأبو يعلى ٤٢٨/١٣ (٧٤٣٤).

۲- سورة النحل نایه تی (١١١).

﴿وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ﴾^۱. واته: رۆژی قیامت دیت و هه موو که سیک دوو شاهیدی له گه ئدایه یه کیکیان دهیگه یه نیت و نه وهی تریشیان شایه ته به سه ریه وه. به ئن دوو شاهیدی له گه ئه یه کیان ده ئیت: ئه ی خوایه فلانه که س نه و تاوانه ی کردووه، که سیک به ناحه ق تووشی کیشه کرد زوئی کرد، نوێزه کانی ته رک کردبوو، یان نه وکاره چاکه و خراپه ی کرد، نه وهی تر شاهیده ده ئیت: ئه ی خوایه راست ده کات من شاهیدم. به ئن هه موو به لگه و نه ینیه کانیان لایه، له رۆژی له دایک بوون تاکاتی مردن، نه و کاتی رۆژی ئاشکرا بوونی گشت نه ینی و شته شاراوه کانه. ﴿يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ﴾^۲. واته: نه و رۆژه ی که هه موو نه ینیه کان ده رده که ویت و ئاشکرا ده کرت.

به لام به داخه وه بو مرۆفه کان زۆرین ئاگابوون له و باسه و له راستی و ڕنگای حه ق لایان دابوو، هه ر خووشی دنیا بئ ئاگایی کردبوون له ڕنگای خودای گه وره.

﴿لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ﴾^۳. واته: به یه که یه که ی بئ باوه ڕان ده و تریت: به راستی تو له م سه ره نجامه بئ ئاگابوویت و گوئی خووت لئ خه واندبوو، ئیستا ئیمه په رده مان له سه ر چاوه کانت لاداوه و هه موو شتیک وه کو خوئی ده بینیت و نه مرۆ چاوه کانت تیژه هه موو شتیک ئه بیینی نه وهی که له دنیا لیته وه نادیار بوو ئیستا هه موو نه بیینی.

به ئن جا نه و که سه ی له دنیا بو خودای گه وره ژیا، ئاماده نه بوو قیامه تی که ژبانیک هه تا هه تاییه بدۆرینئ بو دنیا یه کی کاتی، به رگی شه رم و حه یای له بهر ده کرد،

^۱ - سوره تی ق نایه تی (۲۱).

^۲ - سوره تی طارق نایه تی (۹).

^۳ - سوره تی ق نایه تی (۲۲).

شهوان هه لدهستا بۆ شه ونوێژ له ترسی خوا نه گریا، به نه پێی بێ نه وهی کهس پێی بزانی یارمهتی هه ژار و نه داره کانی نه دا، هه موو کات سه روهت و مائی له پیناو خوای گه وره خه رج ده کرد بۆ خزمهتی ئیسلام، به ئێ به بیگومانی نه مانه جیگایان به هه شته.

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا﴾^۱. واته: به راستی نه وانهی که ئیمان و باوه رپان هیناوه و کرده وهی چاکه یان نه نجامداوه، ئیمه هه ر له زووه وه به هه شتی فیرده و سمان بۆ ناماده کردوون، تا له وێ دابه زن و ژیا نی کامه رانی تیایدا به رنه سه ر.

به پێچه وانه وه نه وانهی سه رتا پای ژیا نیان بیفه رمانی خودای گه وره بوو، هه موو نامانجیان دژایه تی ئیسلام و موسو لمانان بوو، ناگری دۆزه خ شوینیانه، په نا به خودای گه وره. ﴿فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ﴾^۲. واته: که واته ئیوه هه ردوو کتان نه و ئاده می یه فری بده نه ناو سزای زۆر سه خته وه.

بۆیه ئه ی به نده کانی خودا با وابکه یین به سه ر نه فسی خۆمان زالبین که هانمان ده دات بۆ تاوان و سه رپێچی کردن و له سنور ده رچوون له فه رمانی خوا، سویند به خوا ئارام گرتن له سه ر ناخۆشیه کانی دنیا که به سه ر موسو لمان دیت زۆر باشته ره له وهی له قیامهت بۆ هه تا هه تایه له ناگری دۆزه خ بمینیته وه، نه و ناگری له هه موو لایه که وه هیرش دینیت بۆ تاوانبارو خراپه کاران.

﴿يَوْمَ يَغْشَاهُمْ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ﴾^۳. واته: له پۆژی قیامهت سزا دایان نه پۆشی له هه موو لایه که وه له سه روویانه وه وه له ژێر پێیا نه وه.

^۱ - سوره تی الکهف نایه تی (۱۰۷).

^۲ - سوره تی ق نایه تی (۲۶).

^۳ - سوره تی العنکبوت نایه تی (۵۵).

چونکه ئهوانه دژایه تی دینی ئیسلامیان کردووه و بوونه ته درکو ودائی سه پنگای بانگخووانی پنگای خودا، ئه ی ئهوانه ی شه و و پوژتان داناو ته سه ر یه ک بو دژایه تی ئیسلام و موسوّلمانان، ئه ی ئه وکه سانه ی دلتان به دونیا خو شه، ئه ی گه نجه کان ئهوانه ی ماوه یه که به خو تان ئه نازن وازتان هیناوه له بهرنامه ی خوای گه وره، ئه ی ئه و ئافره تانه ی که جلی شهرم و حه یاتان فرێداوه که وتووننه ته دوای جلی ناشه رع ی و نیمچه پرووت و داوی شه ی تان.

تکایه وهرن له گه لم با که مێک بیریکه ی نه وه له گه ل هوش و عه قلمان، بو ئه و پوژه ی ده گه پێنه وه باره گای خوای کارزان، زانیمان ئهوانه ی له دونیا بو خوا نه زیان چو ن ئاگر پاداشتیانه، جا بیریکه وه له وکاته ی به ره و ئاگری دۆزه خ راده کیشرین و پیز ده کرین. «وَيَوْمَ يُخْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ»^۱. واته: ئه ی پێغه مبه ر (ﷺ) باسی ئه و پوژه بکه بو گه له که ت که نه یارو دوژمنانی خودا به ره و ئاگری دۆزه خ کو نه کرینه وه جا به پیز رانه گیرین و دهسته دهسته به پێده کرین بو ئاگر.

به ئن له وکاته که سێک نیه پزگارمان بکات له و ناخو ش ی و سزاییه، به ئکو ئه ندامانی لاشه مان شاهیدی له سه ر سه رجه م خراپه کاربه کانمان ده دن.

«حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ»^۲. واته: کاتیک که له پوژی قیامه تدا دین و راده گیرین و خوای گه وره مو ر ئه دات له سه ر زمانیان، وه گو ی و چاو و پێستیان شایه تیان له سه ر ئه دن له و کرده وه خراپانه ی که کردوویانه.

به ئن هه موو ئه ندامه کانی لاشه مان شایه تی له سه ر کرده وه کانمان ئه دن، زمان له سه ر درو، غه یبه ت، بوختانکردن بو موسوّلمان، چاو له سه ر سیخو پی و جاسوسی کردن، نه زه رکردن، هه ر هه موو لاشه مان دینه گو گه واهی ئه دن له بهر امبه ر خودای گه وره،

^۱ - سوره تی الفصیلت نایه تی (۱۹).

^۲ - سوره تی الفصیلت نایه تی (۲۰).

بزانه له وڪاته خرابه ڪاران هه ٿوڻستان جي ده بٽ به رامبر لاشه يان ڪاتن هه موو شتيڪيان ٺاڪرا ده ڪن. ﴿وَقَالُوا لَجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا﴾^۱. واته: به گله ييه وه لؤمه ي پٽسته يان ده ڪن نه ٿين: بؤجي به زباني ٿيمه گهوا هيتاندا ؟ خو ٿيمه له ٿيوه به رگري نه ڪه ين!.

سبحان الله به لام لاشه ڪه يان هه موو ڪار و ڪرده وه يه ڪي نه يني و ٺاڪرا ي ڪه سه ڪه ده خاته پروو، ٿينجا بزانه نه ندامه ڪاني ده بٽ وه لام ي جي بٽ له ڪاتندا گهوا هي هه موو شتيڪ ده دن. ﴿قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾^۲. واته: نه ٿين: نه و خوايه ي ڪه هه موو شتيڪي هيئا وه ته قسه و گو، ٿيمه ي شي به قسه هيئا. واته: به ٺاره زووي خو مان نه بوو، ٿير بؤجي گله ييمان ٿي نه ڪن؟ هه نه وي شه بؤ يه ڪه مجار له نه بوو نه وه ٿيوه ي به دم يينا و هه بؤلا ي نه وي شه ده گيرد رنه وه. (نه نه س) وه (ره زاي خواي لي بٽ) نه ٿي: جارتڪ پيغه مبر ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾^۳ پيڪه ني! فه رموي: (هل تَدْرُونَ مِمَّ أَضْحَكُ؟) ٺايا نه زانن له به رجي پي نه ڪه نم؟!، گوتمان: خودا پاشان پيغه مبره ڪه ي ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾^۳ نه زانن، فه رموي: (مِنْ مُحَاطَبَةِ الْعَبْدِ رَبِّهُ يَقُولُ : يَا رَبِّ أَلَمْ تُجِرْنِي مِنَ الظُّلْمِ ؟ قَالَ يَقُولُ بَلَى . قَالَ فَيَقُولُ فَإِنِّي لَا أُجِيزُ عَلَى نَفْسِي إِلَّا شَاهِدًا مِنِّي ، قَالَ فَيَقُولُ : كَفَى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ شَهِيدًا ، وَإِلَى الْكَرَامِ الْكَاتِبِينَ شُهودًا . قَالَ فَيُخْتَمُ عَلَى فِيهِ فَيَقَالُ لِأَزْكَانِهِ : انْطِقِي ، قَالَ فَتَنْطِقُ بِأَعْمَالِهِ قَالَ ثُمَّ يُخْلَى بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْكَلَامِ قَالَ فَيَقُولُ : بُغْدًا لَكُنَّ وَسُخْفًا فَعَنْكُنَّ كُنْتُ أَتَاضِلُ)^۳. واته: له قسه و گفتوگو ي به نده يه ڪ له گه ل خواي خويدا نه ٿي: ٺه ي په روه ردگارم ٺايا برپار نه بوو له غه درو سته م په نام بده يت. خودا نه فه رموي: به ٿي برپار وابو! ٺه وسا به نده ڪه نه ٿي: ده من بؤ ٺه وه له خو م نه بي شا يه د قبول ناکه م، خوا ٺه فه رموي: هه ر خو ت به شا يه ت به سبت،

^۱ - سورة تي الفصليت نايه تي (۲۱).

^۲ - سورة تي الفصليت نايه تي (۲۱).

^۳ - (رواه مسلم. زماره ي فه رموده: (۵۲۷۱).

ئەڤ: ئەوجا مۆر له سەر دەمی دەدرئ، جا به ئەندامه کانی لاشه ی دهوترئ: ئاده ی ئیوه قسه بکه ن! ئەوانیش دینه قسه و، مۆله ت دهدرئ، ئەوجا پښان ئەڤ: دهک دوور بن له ره حمه تی خواوه دوور بن و تیا بچن، خو من له ئیوه دیفاع و بهرگرم ئەکرد. ئینجا براو خوشکانی من با له ئیستاه واز له دژایه تی بهرنامه ی ئیسلام و تاوانکردن بښن که ده بنه هوی چوونه ئاگری دۆزه خ په نا به خودای گه وره. با موحاسه به و لپرسینه وه له نه فسی خو مان بکه ی ن، پښگری بکه ی ن له کاری خراب و سنور به زاندنی سنوری خودای گه وره، پښ نه وه ی به هوی کرده وه کانمان لپرسیه وه مان له گه لدا بکړیت و، سزا بدرین به ئاگری دۆزه خ. پښه وا (عومه ری کوړی خه تاب) (خوالی رازی بیت) ده فهرمویت: (حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا وَزَيِّنُوا لِلْعُرْضِ الْأَكْبَرِ الدُّنْيَا)^۱. واته: له نه فسی خو تان پیرسنه وه لپره له دونیا پښ نه وه ی لیتان پیرسرته وه له وئ له قیامه ت، وه کرده وه کانتان بکښن و هه لی سه نگین پښ نه وه ی له وئ بو تان بکښرت و بو تان هه لبسه نگینرت. که و ابو و تا له ژبانین نه مردووین بابگه پښنه وه بو باوه شی بهرنامه جوانه که ی ئیسلام، با هه میسه قیامه ت و ترسی خوی گه وره له بیر نه که ی ن، تا له دواړوژ نه ندامه کانی لاشه مان شایه تی چاکه مان بو بده ن بو نه وه ی به هه شتی نه پراوه مسوگه ر بکه ی ن به ئیزنی خوی گه وره.

^۱ - تاریخ عمر/ابن الجوزی ص (۲۰۱).

هۆکاری فریودانی ئافره تان

هۆکارو هۆی سفوری له نێو خوشکانی ئەم سەردەمە ی غوربەتی ئیسلام گەلیک له زیاد بووندا یه، ئەو خوشکانە ی به پێی فەرمانی خۆی گەورە ئەجولێنەوه، نمونە ی ئەستێرە ی درەوشاوەن له نێو ئاسمانیکی تاریکی شەو زەنگدا.

ئەو خوشکانە ی سەر راستانە وابەستەن به فەرمانی خۆی گەورە زۆر کەم و نامۆن، له شوێنە گشتیە کان، بازار، زانکۆ، پەیمانگا .. هتد زۆر به ئەستەم تا ک تاکە ئەیان بینی کە بالاپۆشی شەری بن.

هۆکاری سەرەکی بڵاوبونەوه ی خراپە کاری و سفوری له نێو خوشکانی موسوڵمان لەم پۆزگارەدا زۆرە، کە بریتین له ئافره تە گۆرانیبێژە بێرەوشتە کان، به شێک له مامۆستایانی زانکۆ و پەیمانگا و قوتابخانە کان و، فیلمە دۆبلاژکراو ه کان، کە نالەکانی پاگە یانندن .. هتد.

ئەمانە و چەندان هۆکاری تر، بوونەتە بەر بەستێکی دژوار و سەخت، له بەردەم ئەو خوشکانە ی کە دەیانەوێ بێنە نێو بازنە ی شەرم و شکۆی ئەم ئیسلامە بێگەرە، تا کو ببەنە بالاپۆشی شەری.

ئەم کۆمەلە دونیا پەرستە به ئاشکرا بانگی شوێنکەوتوو انیان دەکەن بۆ پێگای گومرای و ناگری دۆزەخ، پەنا به خوا .

﴿أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى الْآثَارِ﴾^۱. واتە: ئەو خوانە ناس و بێ باوەر پانە بانگەوازی خەلکی دەکەن بهرەو دۆزەخ.

به پراستی ئە ی خوشکی من له بهرامبەر به گوێ کردنی ئەو کەسانە دواپۆزیکی پەش و سەخت له لای خۆدای گەورە چاوەرێ یه!

بۆیه به گوێ ئەو بانگەواژکەرانی ئیسلام بکە کە بانگت دەکەن بۆ خوشبەختی و

۱- سورەتی البقرە نایەتی (۲۲۱).

ئهوانه‌ی به‌پاست و دڵسۆزی بانگت ده‌که‌ن بۆ گوێپرايه‌ی فه‌رمانی خوای گه‌وره‌ و پښگای به‌هه‌شتی پر له‌ نازو نيعمه‌ت.

﴿وَاللّٰهُ يَدْعُوْا اِلٰى دَارِ الْسَّلَامِ﴾^۱. واته: خوای گه‌وره‌ش بانگه‌وازی مرۆفه‌کان ده‌کات بۆ به‌هه‌شتی پر له‌شادی و ناشتی و ئارامی.

زۆرێک له‌ ئافره‌تان له‌م سه‌رده‌مه‌ی غه‌ریبه‌دا گرنگی به‌ فه‌رمان و واجبه‌کانی خوای گه‌وره‌ ناده‌ن، به‌لام بۆ فه‌رمانی خراپه‌کاران گوێپرايه‌ن، له‌ زانکۆ و په‌یمانگاكان نه‌گه‌ر هاتوو به‌ ئافره‌تێک بڵێن سه‌یریکه‌ مامۆستای فلان بابته‌ و فلانه‌ وانه‌ ئاوايه‌، مۆدیلی جلی ئاوايه‌ ئه‌و شوێنه‌ی ته‌سک و ئه‌و شوێنه‌ی کورته‌ تۆش وابکه‌!، به‌لام له‌ بیر نه‌که‌ی ها ده‌زانی بروی زۆر باریکش بوو، ئه‌وجا بۆ به‌یانی چاو له‌ مامۆستاکه‌یان نه‌که‌ن، یاخود که‌چی تر هه‌ن چاو له‌ ستایلی گۆرانیبیژه‌ فاشله‌ دوور له‌ په‌روه‌شته‌ ئیسلامیه‌کان ده‌که‌ن، ئه‌و خوشکانه‌ی ئیمانیان لاوازه‌ چاویان لێده‌که‌ن و پښگای شه‌رم و حه‌یا واز لێدین. له‌ پێناو وته‌ی خه‌لکی نه‌فام و نه‌زان تاكو بڵێن که‌چیکي جوانه‌!، یاخود به‌ جوانی خۆیان نه‌نازن، چاو له‌ گۆرانیبیژ و ئه‌کته‌ری فیلم و سینهما ناپوخته‌کانی دوور له‌ پښازی ئیسلام ده‌که‌ن، ده‌یانکه‌ن به‌ پێشه‌نگی خۆیان له‌ کاتی که‌دا خۆیان پښ موسوڵمانه‌، که‌چی هه‌ر پۆزه‌و چاو له‌ ستایلی یه‌کێک ده‌که‌ن!

خوشکانی موسوڵمان ده‌پښ چاو له‌ ئافره‌تانی هاوه‌لان بکه‌ن و پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) بکه‌نه‌ پێشه‌نگ و پێشه‌وای خۆتان و هه‌ر فه‌رمانێکی کردبوو پێمان، پښ یه‌ک و دوو ئه‌وه‌ جیبه‌ جی بکه‌ین چونکه‌ سه‌رفرازی دنیا و دواپۆزی له‌گه‌له‌.

﴿وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾^۲. واته: جا ئه‌وه‌ی گوێپرايه‌ی خوا پاشان پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی بێت، ئه‌وه‌ به‌پاستی ئیتر سه‌رکه‌وتن و سه‌رفرازیه‌کی پښ ئه‌ندازه‌و پښ سنووری له‌ دنیا و قیامه‌ت به‌ده‌سته‌پێناوه‌.

^۱ - سوره‌تی یونس نایه‌تی (۲۵).

^۲ - سوره‌تی الاحزاب نایه‌تی (۷۱).

ئىمە كاتىك ئەلپىن ئەو خوشكانەي نىمچە پروت و پۆشتەنن و جلى ناشەرى
 لەبەردەكەن دەبن بە ھۆكارى تورەبونى خوداي گەورە، پاشان بەچاۋىكى كەم
 سەيركردنپان لە لاين ئىماندارانەو، لەو لاو چەن كەسانىكى كآل فام، دژايەتيمان
 ئەكەن بەوھى ھېرشمەن كىردۆتە سەر ئافرەتان و مافمان پېشل كىردوون، پىمان ئەلپىن:
 برا، وازپىنە، چىدەكەن با بىكەن، ئازادن ئەوكەسانەي وادەلپىن ئازادىن راستيان
 نەوتووە، دآل پەشن، نوپنەرى شەيتانن لەسەر زەوى، تەنھا دەيانەوئ خراپەو بەد
 پەوشتى لە نپو كۆمەلگاي موسولمانان بىلاۋىپىتەو، تاكو نەفسى ناپوختيان تېرىكەن،
 بە تېروانىن بۆ سفورى و بەديارەو بوونى لاشەي ئافرەت. بەئ براو خوشكانم ئافرەت
 لاي ئەوان تەنھا بۆ تېركردنى ھەوھس و ئارەزووى چلكن و ناپوختيانە، دەيانەوئ مافى
 ئافرەت وەك بېرپرواكانى پۆژئاوا لىپكەن، كە بى پەوشتى بە پادەيەك پەرەبسىنىت، لە
 سەر شەقام و بازار و بن ديارەكان، ئافرەت لاشەي ھەراچ بكات و لەشفروشتى بكات،
 بەچەن دۆلارو دىنارىك، بۆنەوھى بە ئارەزووى خويان كام ئافرەتى كچ و جوانە داوین
 پىس بکەن، تاوھكو شەو و پۆژيان لەگەل بەسەر بىەن، دواتر وازى ئى ھېنن، ئەمەيە
 ئەو مافەي بۆ ئافرەت دەيخوازن و ئاوات و ئاخى بۆ ھەلدەكىشن. ئەوجا دىن
 دژايەتيمان دەكەن، دەلپن كاكە تۆ ئىسلامت قورسكردو مافت لە ئافرەتى بەستەزمان
 زەوتكردو، بەداخەوھ خۆزگە ئەو خوشكانەي نىمچە پروتن لە راستى قەسەكانمان
 حالى دەبوون، كە ئىمە لەخەمى تۆ داين، تاكو نەبىتە يارى دەستيان و بەئارەزووى
 خويان يارىت پىپكەن. وەرن ئەي خوئنەرانى خەمخۆرى ئەم ئىسلامە، ئەي ئەو
 خوشكانەي فريودراون بەقسەي باق و بىرقى كۆمەلپك مروقى نەخۆش! وەرن با
 سەيرى ولاتى ئەلمانيا بکەين بە نمونە، چۆن يارى و ئىھانە بە مافى ئافرەت ئەكەن،
 بۆخۆشى خويان ھەموو شتىك ئەبەخشن لە پىناويدا تاكو بەدەستى ھېنن. بەئ لە
 ئەلمانىاي بەناو ئازادى و ديموكراسى خواز نووسىنگەيەكيان كىردۆتەو، بۆ ھەراچى
 ئافرەت، نەمانى شكۆ و ھەيا و شەرميان نووسىنگەيەك ھەيەكە نىزىكەي (۳۰۰) كچى
 تەمەن (۱۸) سآل و (۱۹) سآل و (۲۰) سآل خۆي ناو نووس كىردووە،

بۆ ئەوەی کچینی خۆی بفروشت، ئەم کچانە کە خۆیان هەراچکردوو، هەر پیاویک پارەى زیاتر بدات ئەو پیاو ئەبێتە خواوەنیان بۆ شەوێک کەوا کچینی خۆیانى پى بفروشن! ئەم نوسینگە بە ئاشکرای ئەکات، یەکیک لەم کچانە لەلایەن پیرە پیاویکی دەوڵەمەندى (٧٨) سالانى خەلکی ھۆنکۆنگ بەبرى (٢) دوو ملیۆن و سێ سەت ھەزار یۆرۆ) کرا، بۆ تەنھا یەک شەو کە ئەو پیرە پیاو لەگەڵی بخەوێ و رابوێرێ!

ئەمەش رۆژناوای کۆیلا یەتی و هەراچکردن و کرپن و فروشتنی کچان و بەکەم زانیی ئافرەت، خەلکیکی دڵ نەخۆشیش دیت دەلیت مافی ئافرەت لە ئەوورپا و ئەمریکایە، بەسە وازیپن لەباسی پۆشتەى ئافرەت تاوەکو لە کۆمەلگای موسوڵمانانیش ئاوا ئافرەت هەراچى لاشەى بکات. بزانه خوشکی من لەغەمى تۆ دابى و خۆمان ماندوو ئەکەین لە پیناوی زانی تۆ تاوەکو لیمان تیبگەیت نەبیتە نیچیریان و راوت بکەن، بەلکو دەمەوێت تۆ ژبانت خۆشبی و بى کێشە بیت و نەبیتە یاری دەستی نامەردەکان سەرەرزانه بزیت و ببیتە موڵکی یەک پیاو بەهەموو دونیات نەگۆریتەو. بۆیە کە دەلیپن واز لە جلی نیمچە پرووت بێنە، خۆت پۆشتە بکە بەجلی شەرى، لیمان تیبگە بۆباشی تۆمانە چونکە ئەوکات سەرفراز ئەبیت، بەختەوەرئەبیت، ئەمە بەلپنی خواى پەرورەدگارە، ھەرکەس گوێرایەتی فەرمان و واجبەکانی ئیسلام بوو، کە تاکە بەرنامەى خواى گەورەى لەسەر زەوى، ئەوکات ژبانیکى خوش و بەختەوەرى بۆ دەبیت.

(مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً)^٢. واتە: ھەرکەسێک کارو کردەوێ چاکەى کردبێت، پیاو بێت یان ئافرەت لە کاتیکدا بروادارو ئیمانداربێت ئیسلام بەرنامەى بێت، بەراستى و بەبێ گومان بەژبانیکى کامەرمان و ئاسوودە لە دونیادا دەژیەن.

^١ سەرچاوەى ئەم باسە لەم لینکەو بەخۆنەو.

online/ <https://www.cnet.com/news/teen-reveals-aftermath-of-selling-her-virginity>

^٢ - سورەتى النحل نایەتى (٩٧).

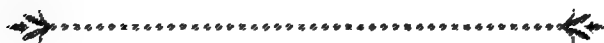
به پاستی نه مان دیوه له هیج ئاینیک و شه رعیتک و یاسایه کی جهاندان، که مافی ئافرهت درابن وهک له ئیسلام دراوه، له دابین کردنی مافه کانیاں و چاودیری کردنیاں و پێژ لێ گرتنیاں، به لām ئه وهی ئه مپۆ بێ باوه پان و دوو پروان و ئه وانهی نه خوۆشی له دلیاندا به سینگیان ئه کوتن و ده یانه ویت ئه و پێژو مافانه که ئافرهتی موسوڵمان به دهستی هیناوه به بای گهرده لولی په شیدا بدهن، ئه و پێژو ماف و سه ره برزی پارێزراوهی له ئیسلامدا هه یه تی توو په ی کردوون و رقی جولاندوون، چونکه ئه وان ئه یانه ویت ئافرهت سووک بکه ن و بیکرن و بیه رفۆشن به کاری بێن بۆ مه رامی پیسیان و چه ز و ئاره زوو تیر کردنیاں، ئه یانه ویت ئافرهت بیه ته ئامیژی روو خاندن و داوی راوکردنی ئیمان لاواز و ئاره زوو ووه ملکه چه کان، پاش ئه وهی که ئاره زوو په یس و گرپ سه ندوه کانی خو یا ن تیر کردووه.

ئای خوشکی من خوشکی به پێژم خوۆزگه ئه تزان و بیر تکر دبا به وه ئه قل و هۆشی خودای گه و ره پێ به خشیوی، به گوپی خرا به کار و دل په ش و نا پوخته کانی رۆژگارت نه کردبا، به گوپی نه فست نه کردبا به لکو فه رمانی خودای گه و ره ت له سه روی هه موو فه رمانیک دانابا دلیاب به والله پاشان والله به هه شت ده رگات بۆ ئه کاته وه له به رزترین و شوین و مه کانیدا.

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾^۱. واته: ئه و که سانه ش باوه پان هیناوه و کار و کرده وه چاکه کان ئه نجام ده دن، هه ر ئه وانن نه شته جێ به هه شتن و تیایدا ژیا ن هه تا هه تا یی ده به نه سه ر.

به ئێ خوشکم تکات لێ ده که م زه بن و هۆشی دلت لای من بیت بزانه ئه مپۆ سه رده م سه رده می فیتنه و به پێ لا برده ن بۆ گو مپای، له بازا ری قیا مه ت بۆ بازا ری شه ی تان، ئه وه بزانه ئه ی خوشکه ژیه که م تو ی ئافره ت زۆر به نرخ و گرانبه های، بزانه چۆن ئه و پیره پیا وه، دوو (۲) ملیۆنی دا وه ته نها بۆ شه ویک را بواردن بۆ ئه وهی خوۆشی خو یا ن به تال بکه نه وه ته نها بۆ خوۆشی تو یا ن ده ویت.

^۱ - سورتهی البقرة نایه تی (۸۲).

بۆیه ئه‌ی خوشکهم ئاقل و ژبرانه هه‌ڵس و کهوت بکه‌و بجوئیه به‌رامبه‌ر نه‌فسی خراپه‌کاریان، وامه‌که بیهته هۆی دڵخۆشکردنیان به‌ خۆده‌رخستن بۆیان، نه‌که‌یت به‌هیچ جوړیک ئه‌ی خوشکی ژبر جوانیت ده‌ریخه‌ی و دلیان خۆشیکه‌ی، چونکه‌هیچ کات به‌قه‌د نه‌و کاته دڵخۆشترین، که‌تۆ خۆت پازاندۆته‌وه، جوانیت بۆیان به‌ ده‌رنه‌خه‌ی، نه‌وان نه‌وه‌یان پێخۆشه، لای وان گرنگ نیه که‌ تۆ سه‌رپێچی فه‌رمانی خوای گه‌وره‌ ئه‌که‌ی یان نا!

ئه‌ی خوشکه‌ به‌رپزه‌که‌ی من نه‌مانه نه‌فس نزمی چاو برسی دڵ پر له‌ ژه‌هرن نه‌گه‌رین تا به‌نیچیریکه‌وه‌ ده‌ن، پێش نه‌وه‌ی تۆ بیهته‌ ده‌ر له‌مال ئه‌مان له‌ دڵ و فکریان وینه‌و پیلانت بۆ ئه‌کیشن چۆن ژه‌هره‌که‌یانت پێ برپژن و له‌ کام لاوه‌ لای سه‌رته‌وه، یان قاچه‌کانت، یان ته‌نیشت و لای چه‌پ راسته‌وه‌ بۆت یێن، شه‌ره‌ف و ناموس و په‌وشتی جوانت لای خه‌لکی بێ پێزیکه‌ن و سوکت بکه‌ن، تکایه‌ تۆ چۆن خۆتیان بۆ نه‌پازینیته‌وه‌ دلیان خۆش ئه‌که‌یت تکایه‌ وریا و وشیار به‌و و به‌ئاگا وه‌رمه‌وه.

که‌وايه‌ له‌ ئیستاهه‌ بریاریده‌ بۆ خودای گه‌وره‌ خۆت یه‌کلا بکه‌وه‌ به‌ دڵسۆزی تا له‌ قیامه‌ت پێت بفه‌رموو: ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلِّمْ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَأَدْخُلُوهَا خَلِيلِينَ﴾^۱. واته‌: ده‌رگاوانانی به‌هه‌شت پێیان ئه‌لێن سلاوو دروودتان له‌سه‌رپێ، به‌خێر هاتن، خۆتان پاک راگرته‌ له‌ دونیادا، فه‌رمانی خواتان نه‌شکاند و هه‌ولتاندا و تیکۆشان و پاداشتیشتان لێره‌دا پاک و خاوینه‌، یا خوا نۆشتان بێت ده‌ بچنه‌ ناو به‌هه‌شت به‌هه‌تاهه‌تایی له‌وێداین.

بۆیه‌ خۆت بێبه‌ش مه‌که‌ له‌و پاداشته‌ مه‌زنه‌ که‌به‌هه‌شتی نه‌براه‌ی پرنای و نیعمه‌ته‌، نه‌که‌ی به‌هیچ شیوه‌یه‌ک له‌ ده‌ستی بده‌ی له‌ پێناو خۆشی که‌می ئه‌م دنیا کاتیبه‌ که‌ زوو ته‌واو ده‌بێ و ده‌برپته‌وه‌.

^۱ - سوره‌تی الزمر نایه‌تی (۷۳).

لێرسینه وه له نهفست بکه خوشکم

له پۆزگاری ئەمڕۆماندا گەنجەکان دووره پەڕێز بوونه له ئیسلام و کەوتووێته دواى
 حەزو خولیاى نەفسیان، هەولێنادهن له ئیسلام شارەزابن تەنها بەدواى راپواردن و
 خۆشیەوهەن، لەو لاشەوه ئافرەتان جوانی و پازاوهی خۆیان بەدەر ئەخەن بۆ غەیری
 پیاوی خۆیان، گەنج کە ئەبێت کچ چۆن خۆی پازاندۆتەوه، لەکاتیکیدا جوانیەکانیان
 دەستکردە هی خۆیان نیە، کۆلێک موکیاج و برژانگی دەستکردو دەرزى له روومەت و
 لێویان ئەدەن جلیکی نیمچە پروت و تەسک دەکەنە بەریان، بەلای گەنجەکان دا
 دەپۆن و شەیتانی نەفرەتی وایان لێدەکات توشی نەزەر و تاوانی گەورەیان بکات، وایان
 لێدەکات زیاتر دووریکەونهوه له عیبادەت بۆ خۆی گەورە.

بۆیە ئەى خوشکی بەرپۆرم ئایە تاکەى نابى بە بالاپۆش؟! ئەوه بزانه تۆی بەرپۆرم هەروا بەبێ
 هۆ بۆ گالته دروست نەکراوى، تەنها بۆ راپواردن و بێفەرمانی خودا بێت تەواو وازت لێ
 بێنێ، بە ئارەزووی خۆت بخۆی و بسوریتەوه.

﴿أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى﴾^۱. واتە: ئایا ئادەمیزاد وادەزانیت هەروا وازی
 لێدەهێنیت بەخۆراپی تووشی لێرسینهوهی نابیت؟!

ماوهیهکە له ژبانت دوور لەبەرنامەى ئیسلام تەمەنێکی زۆرت بەرپۆرم، بزانه بەخۆ
 جوانکردن و پازاندنەوه، تۆ ئەبیتە هۆی بەلارێدانی گەنجانی موسوڵمان له بەرنامەى
 ئیسلام، ئەو گەنجانەى ئەم سەردەمە مێشک و ئەقڵیان وەستاوه، کە ئەبێن ئافرەت
 چۆن خۆی پازاندۆتەوه، حەزو ئارەزوویان هانیا نەدات بۆ تاوان، جا بۆیە دوور
 ئەکەونهوه له واجبەکانی خودای گەورە کە کاتی نوێژە، ئەو گەنجانە ئەچنە بازار بەبێ
 ئیش و کار دینارێک له گیرفانیدا نیە بۆ پێداویستەکانی، تەنها بۆ راپواردن و تێکردنی
 نەفس و سەیرکردنی ئافرەت ئەچن.

۱- سورەتى القيامة نایەتى (۳۶).

یان ئە چنه پارک و باخچه گشتیه کان یاخود بهردهم زانکۆ و پهیمانگا و قوتابخانهی کچان هەر بۆ ئەم مه بهسته شهیتانیه، جا که وابوو تیبگه نهی خوشکی ژيرو ئاقلم، مه به هۆکاری فیتنه و ئاژاوه و دوورکهوتنه وهی گه نجان له دین، چونکی پیغه مبهری خودا ﴿ﷺ﴾ هۆشیاری کردینه ته وه که هاوار و وهیل بۆ ئەو که سانهیه ئەبنه هۆی کردنه وهی ده رگای خراپه و تاوان، ههروهک فهرموویه تی:

(وَقِيلَ لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِيحَ الشَّرِّ عَلَى يَدَيْهِ)^۱. واته: هاوار و وهیل بۆ ئەو که سهی که ئەبیته هۆکاری کردنه وهی کللی شه پ خراپه.

زاناکان ده فهرمون: وهیل تیاچوون و له ناوچوون و سزای سهختی دۆزه خه په نا به خودای گه وره.

ئهی خوشکی من په حمه تی خوای گه وره ت لیبت بزانه دونیا ئەوه نده ناهینت تۆ قیامه تی بۆ بدۆرتی، ئەم دونیا به جیگای ئومید و هیوا نیه دلت خوشبکهی به وهی هەر بمینی وه، ئەم دونیا به بۆ پیغه مبه ران نه بوو که نوینه رو په یام گه یه نه ری خودای گه وره بوون (سه لامی خوایان له سه ر بیت)، بۆ مرؤفایه تی بۆ پرگار کردنیان له شه وه زهنگی تاریکی بۆ پرووناکی و باوهشی به کخوا په رستی، بۆ هاوه لآن و پیاوچاکان و زانا و خواناس و چاکه خوازان نه بوو که هه موو ژبانیا ن بۆ په رستن و به ندایه تی خودای گه وره بوو ئیمه ی تاوانبارو زه بوون و زه لیلی بۆ ده سه لات چین تا دلمان پۆ خوشبکه ی ن و بۆ ئیمه بیت، و هیوای مانه وه مان پتی هه بیت؟

چاک بزانه خودای گه وره به پیغه مبه ر ﴿ﷺ﴾ ده فهرمووی: پیش تۆ هه موو که سیك مردوو ه هەر له ئاده م پیغه مبه ر (علیه السلام) تا گشت ئەو پیغه مبه رانه ی پیش تۆ هاتوون هه موویان به گه ل و قه ومه کانیانه وه مردوون ئەی پیغه مبه ر ﴿ﷺ﴾ جا که وابوو ده بن تۆ و گشت خه لکی بمرن.

^۱ - سنن ابن ماجه، ژماره ی فهرمووده: (۲۳۷)، السنه لابن ابي عاصم، ژماره ی فهرمووده: (۲۹۷).

﴿وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ الْخُلْدَ﴾^۱. واته: ئەي پيغه مبهەر (ﷺ) له پيش تۆدا ژبانی

به رده وای به هیچ مرۆفیکمان نه به خشیوه هه موویان مردوون.

به ئۆ خودای گه وره ده فیه مووی: هیچ مرۆف و که سمان نه هیشتیه وه گیانی نه کیشین هه موومان مراند ئەي پيغه مبهەر (ﷺ)، جا خودای گه وره پرسیار ده کات و ده فیه رمووی:

ئایه نه گهر تۆ بمری ئەي پيغه مبهەر (ﷺ) نهو خه لکه دواي خۆت ژبانی هه تا هه تایی ده بیئت و نافه وتین؟، ههر له م دنیا به ده میننه وه نامرن؟، با ههر به دواي رابواردن و

خۆشیه کان بۆ و خه ریکی به رزکردنه وهی خانوو و سه یاره ی مۆدیل به رز و گه شت و گوزارو و رابواردن و خۆپازاندنه وه ده بن و به خۆیان بنازن و خۆیان هه لیکیشن

که به هیژن و سه رپیچی فه رمانی خوای گه وره بییته پیشه یان، بۆیه خوای گه وره ده فیه رمووی: ﴿أَفَأَیْنِ مِتَّ فَهُمْ الْخَالِدُونَ﴾^۲. واته: ئایا تۆ بمری و خه لکی ده میننه وه؟

نه خیر هه رگیز شتی وانیه نه وانیش وه کو تۆ نه مرن و که س نامینیت.

که وایه بیرت نه چی رۆژتک که هیچ گومانی تیدانیه نه مریت و گیانت له لاشه ت ده رده چی، بۆیه تۆش ده مریت و که س نامینیت له سه ر زهوی، خۆ پيغه مبهەر (ﷺ) خۆشه و یسترین

که سه لای خوای په روه ردگار به لām دنیا بۆ ئه ویش نه بوو، وه فاتی کرد به دایک و باوکه وه به قوربانی بین هیچ خۆشی نه بیینی بۆیه ئیمه ی گونا هبار چین تا دلمان

خۆش بکه یین به مانه وهی به کجاری له م دنیا بهی؟!.

به ئۆ ئەي خوشکه به رنزه که م نه گهر گومان بهی که تۆ جوانی، بۆیه خۆت بالاپۆش ناکه ی یانی تا وه کو پیت بلین: ماشاء الله زۆر جوانی، نه وه بزانه له تۆ زۆر جوان تریش

هه ن، جوانی ته نها بۆ که سیك نیه به لکو له جوان جوان تریش هه ن جا بۆیه به جوانیت هه لمه خه له تی و پپی سه رسام مه به.

^۱ - سوره تی الانبیاء نایه تی (۳۴).

^۲ - سوره تی الانبیاء نایه تی (۳۴).

چونکه جوانيش تا سهرنيه سال به سال جوانيت كزو لاواز و چرچ و زبر نه بښت، سهرت سې و پشنت كور نه بښ، جوانييه كه ت نامېنېت و پيرو په كه وته نه بښت. به وانه ش هه لمه خه لتي كه جوان و رازاوه ن له فيلم و شوېنه گشتيه كان چونكه نه وه بزانه گشتي بوته ده ستركردو و جواني خوږان نيه به شيكي زوري ده ستركردو دكتور به دهرزي و ايان لېده كات و كاتيه، پاش ماوه يه ك پېره زنه سهد ساليه كان له چاو نه وان خوړين، بوېه پېيان هه لمه خه لتي و قيامه تېت بو نه وان مه دوړينه. نه ي چ شتيكه وا ده كات دوور بيت له بهرنامه و رېبازي راسته قينه ي خواي گه وره كه بالاپوش نه بې؟، نه ي تو ناليت من موسولمانم؟، له خوا دهرسم و پيغه مېهرم (ﷺ) خوشده وي؟!

تكايه نه ي خوشكي به رېزم موسولمانيه تي ناوايه پيغه رمانې خواي گه وره پاشان پيغه مېهره كه ي (ﷺ) بكه ي؟ چو ن ترس و شهرمي خواي گه وره نا تگري ت به وه ي فهرمانې پېشل بكه ي و سنوري قه ده غه كراوه كاني بشكېنيت؟. كاتي ك به خوشكي ك نه لتي ت بو بالاپوش نيت؟ ناموزگاري نه كه يت و قيامه ت و مردني بيردېنيت وه، پي ت ده لتي ت برام منيش هه موو شتي ك نه زانم كه وايه تو هه مووشت نه زاني نه ي بو فهرمانې خواي گه وره جيبه جي ناكه ي تو نه زاني خوداي گه وره دروستي كردوي رزق و روري پيداوي نه زاني دهرمي به ته نها نه چيته ژيرگوړي ته ننگ و تارو حه شر و حساب و ليپرسي نه وه ت له گهل ده كړئ، هه مووشت زاني نه ي چيه بو ترسي خوانات گري مه گهر دل ت بوته به رد چ شتيكه بوته به ربه ست و ناهي لي بښته ناو خوشي نه م ئيسلامه پاك و بېگه رده؟.

گهر له راستي و حه قيقه تي نه م ئيسلامه به جواني و به ويژدانه وه تيگه يشتباي دلنيا به پوښاكي شهرعيت نه پوښي تاكو به س سهرت نه كه ن، تو نازاني نه م ئيسلامه تاكه رېبازو بهرنامه ي خواي گه وره يه كه هه موو فهرمان و ياساييه كي بښ حيكمه ت نيه ئيلا قازانچ و چا كه يه كي تي دايه بو مرو فقه كان.

خوای گه وره مروؤفی دروستکردوو هه رخۆشی شایه نی فه رمان پئکردن و پئگړیکردنی مروؤفه بۆ گشت کاروبارنکی دونیا.

حیجاب و بالاپۆشی یه کچکه له فه رمانه کان که خوای گه وره تایبه تی کردوو به چینی ئافره تانی موسوئلمان که جیبه جیبی بکه ن به مه رجیک له به رنامه و دینی ئیسلامدا بئیت چونکه هه ر کارنک و کردنی هه ر فه رماننیک له ده ره وه ی بازنه ی ئیسلام قبول نیه. حیجاب ده بئته هؤی ئه من و ئاسایش و ئارامی و سه رکه وتنی کۆمه لگا، ده بئته قه لایه کی پته و بۆ ده ست درنژی نه کردنه سه ر ناموس و شه ره فی ئافره تان.

ئهو که سانه ی نیازی خراپیان هه یه بۆسه ر ئافره تان گه ر زانی ئهو که سه له خواترسه و بالاپۆشیک پارتزگار هه رگیز ناتوانن و ئه ترسیت زه فه رو خراپه و ده ست درنژی بکاته سه ری و پپی رابویرئ و هه لیکه له تینیت و هه میشه له بازار و زانکو و شوئنه کان خۆی ئه پارتزئ له و خوشکه ی بالاپۆش و داپۆشراوه.

ئه گه پئت به دوا ی ئهو ئافره ته ی که دووره له ره وشت و پپتازی ئیسلام تاوه کو راوی بکات و به قسه پر و پوچه کانی هه لئ بکه له تینیت و، ته نها توانای هه یه له سه ر ئهو ئافره تانه ی که دوورن له دین و ساویلکه و ئیمان لاوازن.

به ئن خوشکم تکایه به هۆش خۆت وه ره وه له ئیستاوه تا نه مردووی فرسه ته بۆت تاوه کو توشی سزاو ئازارو نه خۆشی و تاقیکردنه وه ی سه ختی خوای گه وره نه بووی هه ر له دونیا، دواتر سودی نیه په شیمانی، بۆیه تکایه که من بیرکبه وه له گه ل نه فسی خۆت، به نه فست بلی من پۆژنک دئ ئه مرم بلی ئه ی نه فسی سه رکه ش به جیبی دپلم ئه م دونیا کاتیه، که مانه وه ی یه کجاره کی له قیامه تی نه براوه ی هه تا هه تاییه.

ئهی نه فسه خراپه که م بۆچی تامه رگ نه بۆته میوان و له ده رگای نه داوین وازنه هینین له سه رپپچی کردن؟!

ئهی نه فس بۆچی وام لیده که ی خۆم پراژنمه وه بۆگورگه برسیه کان!

ئهی نه فسه که م ده ته وئ به وشپوهیه به پرتزیم به خو ده رخستنم بۆ خه لکی جوانیم پیشانیان بده م؟!

ئەي نەفسە کەم دەتەوئ تاکەي بەردەوامبم لە سەرپنجی کردن وا تەمەنم بەرەو پیری
رۆیشت و تەمەنی لاویم وەگ گەلای پایز هەلۆهری؟!

ئەي نەفس تۆ زۆر بێ وەفای هەر کە پیریووم پشتم لێ ئەکەي و بە جیم دێلێ!
چونکە دەزانی ئەو جوانیە سەرنج ڕاکێشەم نەما و گەنجان ئیشیان پێم نەما!!
چونکە بێ هێزو دەست لەرزۆک بووم بۆیە بەتەنھا ئەمێنمەووە بێ ئەوەی تۆشوم
کۆکردبێتەووە بۆقیامەتم!

ئەي نەفسە بێ وێژدان و خراپەکارە کەم تۆ کە مێک گویم بۆیگرە با بۆت باس بکەم وا
ئێستا گەنجەم و خەلکم سەر قال کردوووە بەخۆ دەرخستەم بەلام بەیانی وا لەژێر گۆرم
بەتەنھا و بیکەسی!

بۆیە نەفسە کەم تاکو نەمردوم با واز لە تاوان بێنم بەسە کە دووری خستومەتەووە لەیاد
و ڕێبازی خوای گەورە!

ئەي نەفسە کەم با بە جوانیە کەمان هەلنەخەلتێن کە گەنجه کانمان دوور خستۆتەووە
لەرێگای خوا، بەیانی گەنجی و جوانیە کەمان ئەبێتە خۆراکی کرم و حەشەراتی نێو گۆر!
ئەمڕۆ لەسەر زەویم و بە ئارەزووی خۆم دەجوڵیمەووە دیم و دەچم، بەلام بەیانی وا لە
ژێر خاکم (دەبست) شوینمە!

لەژێر گۆر هیچ سوودی نییە بۆم ئەو جوانیەم کە پێی سەرسام بووم خەلکم بێ لەرێگای
خوا لائەبەرد تەنھا مأل وێرانیه بوخۆم!

چونکە لەبێ فەرمانی خوای پایەبەرز بەکارم دەهێنا تا هاوڕێکانم بڵێن وای کچیکی چەن
جوانە!

بەراستی ئەي نەفسە کەم گومرا بووبووم کە پشتم لەیاد و بەرنامەي خوای گەورە کرد.
(تَاللّٰهُ اِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ)^۱. واتە: لەقیامەت لەبارەگای خوای گەورە تاوانباران
سویند بەخوا دەخۆن دەلێن ئێمە لە گومراپی یەکی ئاشکرا دا بووین.

۱ - سورەتی الشعراء نایەتی (۹۷).

به ئی ئه ی نه فسه خراپه کاره که م تیا چوون بو ئیمه که به گوئی تاوانبارانمان نه کرد کاتن به قسه خو شه کانیان نه یان وت: ده خۆت جوان بکه ده ی خو دنیا خراپ نابن با گه نجه کان سه یرت بکه ن.

﴿وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ﴾^۱. واته: که س ئیمه ی گومرا نه کرد تاوانباران نه بیئت.

ئه ی نه فسه که م که گومرا بووین له دوا پوژر پاشان دۆزه خ ئه بیته شوینی مانه وه ی یه کجاریمان! نه وکاتی په شیمانی و داخ و حه سره ت سوودی نیه بو مان.

﴿قُلُوا أَنْ لَنَا كَرَّةٌ فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾^۲. واته: خو زگه جارێکی تر بگه راینایه ته وه بو دنیا نه و سا چاکه مان ده کرد و رینگای ئیسلاممان ده گرت به ر و باوه ردار ده بووین.

به ئی ئه ی نه فسه که م که تو مردی جارێکی تر گه رانه وه ت بو نییه بو ئه م دونیا یه ! ئه ی نه فس که من ره حم به حالم بکه به سه فه رمانم پچ مه که بو خراپه ئاخیره تم و یران مه که. ئه ی نه فس دوورم مه خه وه له هاو پوچ چاکخو ازانی رینگای ئیسلام که به ره و به هه شت ده پوچ بۆلای پیغه مبه ر ﴿بِشَکِّی﴾ و یارانی !!

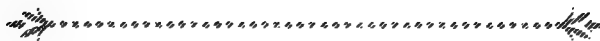
ئه ی نه فس که سه راپای ژبانم تاوان و ئاخیره تم خراپ بوو له قیامه ت که س به هاوارم نایه ت رزگارم بکات له سزای خوا !

که وا بوو ئه ی نه فسه که م بابه ئین بده ین به خوای گه وره تاکو تا هه ناسه ی ته مه ن و له ژبانین بو ره زامه ندی ئه و و به هه شتی نه برا وه تی بیکو شین.

چونکه ئه ی نه فسه که م هه ر ئه وه یه چاره سه رمان که بگه رپینه وه بۆلای خوای گه وره و پابه ند بوونمان به ئیسلامه وه نه وکات سه رفراز و سه ره رزی دنیا و قیامه ت نه بین، به ئیزنی الله تعالی.

^۱ - سورته ی الشعراء نایه تی (۹۹).

^۲ - سورته ی الشعراء نایه تی (۱۰۲).

ژیانت چۆن بهرې ده کهي؟

گرنگه بۆ موسوّلمان بزانيّت له ژيانى دونيا چۆن ته مه نى بهرې بکات، چونکه بېئاگايه له وهى ته مه نى زوو مالئاواى ده کات، پيرى به ره و پرووى ديت.

به ئې نهى به ندهى خوا تاكو له ژيانى پيويسته وورياو ژيرانه نه و چركه ساتانهى ته مه نت بۆ خواى گه وره به سهر ببهى، به هيواي نه وهى به هه شت پادا شت بېت.

زۆر پيويسته موسوّلمان بزاني چركه و جولانه وه كانى رۆژانهى هه ستان و دانيشتن و هه نكاوه كانى پي بۆچى مه به ستين؟، چونكه تاكه ئامانجيك كه هوكارى به خته وهى دونيا و دواړو ژييت په زامه ندى خواى گه وره يه.

ژيانى دونيا به خپراى ده روا ت به بې نه وهى مروّف هه ست به خو ي بکات، كه ته مه نى به ره و پيرى هه نكاو ده نيّت، له كاتيكا نيوهى ته مه نى به پركردووه له مردن نزيك بوته وه، كه چى هه رخه ريكى ململانيه له گه ل نه فسى بۆ به ده ست هينانى شته دونيا يه كان، ده به وى پاره و پو ل زۆر كو بكا ته وه له خه زنه كهى، خانوو و شوقه ي چه ندين قاتى هه بې، پله و پو ستى به رز هيو و ئاوا تيه تى، و حه زبه ناوبانگ و خو ده رخستن ده كات، تاكو خه لكى بيناسن و له به رى هه ستنه وه تا شانازى به خو بيه وه بکات، به لام نه گه ر سه يرى موسوّلمانه پيشينه كان بكه ين كه چ ئاوا ت و خوليا يه كيان هه بووه، چۆن خو يان شار دوته وه له وه رگرتى به بر سيار بيه تى دونيا، ويستو يانه خو يان يه كلا ي بكه نه وه هه تا له ژيانى دونيان بۆ به ده ست هينانى په زامه ندى خواى گه وره.

ئه مه ش (سه عدى كورى نه بو وه قاسه) هاو ه لى پيغه مبه رى خوايه (ﷺ) و يه كيكي شه له و ده كه سهى موژده ي به هه شتى پي دراوه، سه ركرد هى سوپا ي موسوّلمانان بوو له رزگار كردنى عېراق له ده ست ئيمپراتورى فارس، له سه رده مى ئه ميرى ئيمان داران (عومه رى كورى خه تاب) (په زاي خواى لييت)، حه زى كردووه له ناو مال و مندالى بريت، كه س نهى ناسيت و ناوبانگى نه ييت و به نده يه كى له خواترمى نه ينى بېت،

خۆی به دوور دهگرت له وهی ململانی بکات له سههر پۆست و کورسی دهسهلات، به ئی تیگه یشتوو که دنیا زیانیکی کهم و کورته بۆیه خۆی به دوور دهگرت، نه گهر ناره زووی کردبایه پلهی سههر کردایه تی دهوله تی به دهست دهینا، دهی ووت من گه وهی هاوه لانی و به کیکم له وانهی پیغه مبهری خوا (ﷺ) موژدهی به ههشتی پیداو، نهو سههر کردهیم که عیراق له سههر دهستی من پرگار کرا، دهیان بیانوی دههیناوه بۆ وهگرتهی نه میرایه تی، به لام وای نه کرد، بۆیه کورپه کهی دیته لای داوا دهکات له باوکی خۆی به دوور نه گرئ له وهگرتهی نه میرایه تی.

(كَانَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ فِي إِيلِهِ، فَجَاءَهُ ابْنُهُ عُمَرُ، فَلَمَّا رَأَهُ سَعْدٌ قَالَ: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ هَذَا الرَّكَّابِ. فَتَزَلَّ، فَقَالَ لَهُ: أَنْزَلْتُ فِي إِيْلِكَ وَغَنَمِكَ، وَتَرَكْتُ النَّاسَ يَتَنَازَعُونَ الْمَلِكَ بَيْنَهُمْ. فَضَرَبَ سَعْدٌ فِي صَدْرِهِ، فَقَالَ: اسْكُتْ، سَمِعْتُ (ﷺ) يَقُولُ: "إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ التَّقِيَّ الْغَنِيَّ الْخَفِيَّ" ^۱). واته: عمری کورپی هات بۆ لای و پێ ووت: باوکه گیان نهوه چون رازی ده بیت وهک عهره بیکی دهشته کی خهریکی حوشر به خپوکردن و مهرو مالات بیت و خه لکیش کیشمه کیشمی کورسی و دهسهلاتیانه؟ هاوه ئی تیگه یشتوو (سه عدی کورپی نه بو وه قاس) پیکه نینی دی بهم وتانه و دهستی ده نیت به سینی (عمری) کورپی و پێ ده لیت: کورپی خۆم من له پیغه مبهری خوا (ﷺ) بیستوو ههرموویه تی: خوای گه وه بهندهیه کی له خواترسی په نهانی خوشده ویت.

به ئی نه مه گرنگترین شته بۆ بهندهیه که ته نه ئامانجی رهزامه ندی خوای گه وه بی باکهس نهی ناسیت له دنیا، با بی بهرگ و خوراک بیت، به لام له گه ل خوای خۆی راستگوویه و دهیه وئ به دلسۆزی گشت ساتیکی ته مه نی بۆ خزمه تی ئیسلام بی، به هیوای نه وهی له دواړوژدا له دهستهی سهرفرازان بیت.

به لام له م سهردهمه خه لک زوړیناگایه و نازانی چون ژبانی بهرپی دهکات، خه می سه ره کی ته نه نه وهیه بیرده کاته وه چون پاره و پول به دهست بینیت،

^۱ - (صحیح مسلم، ژماره ی فهرموده: ۲۹۶۵)

تاكو ژبانی مأل و مندالی به پتوه بچیت، به لām هیچ خه م و هه ولتیکی بۆ ئه وه نیه خوای گه و ره له خوای پازی بکات، پۆژانه ی به سه ر ده بات له گه ل هاوړنکانی له کارنک که خوای گه و ره پئی خویش نییه، شه و تابه یانی خه ریکی چات و یاری ئه لکترونییه، له کاتیکدا خوای پئی موسو لمانه و به ته مای چوونه به هه شته به م شیوه یه ژبانی پۆژانه ی به پنده کات، به بئی ئه وه ی کارو کرده وه یه کی چاک بۆخوای گه و ره ئه نجامیدات.

﴿يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ﴾^۱. واته: ئه وانه هه ر پوآله ت له ژبانی دونیا به دی ده که ن، له به رامبه ر قیامه تیشه وه بئی ناگان.

ئه مه ش ژبانی پیاو چاکانی پیشینی ئوممه ته چۆن نه یان هیشتوو ه ساتیکی که میان ئی پروات که ناوی خوای گه و ره ی تیدانه هیئن. (عن عبدالله بن أحمد حنبل قال: (كان أبي أصير على الناس على الوحدة لم يره أحد الا في المسجد او حضور جنازة او عيادة مريض وكان يكره المشي في الاسواق)^۲. واته: (عبدالله ی کوړی ئیمام ئه حمدی حه نبه ل) ده ئن: باوکم له هه موو که س زیاتر ئارامگر بوو له سه ر ته نیایی، وه هه رگیز هیچ که س باوکمی نه دیوو ه بئی هو ده و بئی کار چوو بیت بۆ جییه ک، مه گه ر یان له مزگه وت بینراوه یان به دوای جه نازه یه که وه بووه یان له سه ردانی نه خویشیک بوو بیت، گه پانی بازاری زۆر بئی ناخویش بوو، به کات کوشتنی زانیوو ه.

به ئن ئه ی به نده ی خوا ئه مه ژبانی پیاو چاکانی ئوممه تی ئیسلامه که چه نندین سه ده تیپه پروه به سه ر مردنیان به لām ناویان هه ر ماوه له جیهان، هه ر کاتیک ناویان ده هیئری جیهان شاهیدی ئه دات چ که له پیاوانیکی مه رد بوونه، که گشت ته مه نی خوایان له پیناو خوای گه و ره دانا بوو، بۆیه موسو لمانان په حمه ت و مه ره بانیان بۆ ده ئیرن هه تا دونیا ماوه، زانایه کی وه ک (ئیین ته یمی ه) (ره حمه تی خوای ئیبت) که ته مه نی هه موو له عیلم و زانستی ئیسلامی به سه ر برد،

^۱ - سورته ی الروم نایه تی (۷).

^۲ - صفة الصفوة (۱۲۴/۲)

به بن نه وهی خوښیهك ببینځ چه ندان نار ه حه تی چیشته له سه ر ئیسلام، له دوا ووته ی
فه رموویه تی: (وندمتُ علی تضييع أوقاتي في غير معاني القرآن)^۱. واته: په شیمانم
له وهی که کاته کانم به فیرو دا له غه یری ته فسیر و لیکدانه وهی قورئاندا.

نه گهر مروؤی ژیر و خاوه ن ویزدان تیښکری که نه م زانا موجهیده دوا ی نه و هه موو
خزمه ته که کردوویه تی به زمان و قه له م و شمشیر، ئینجا ده بن هیشتا هه ر په شیمان
بن و ئاوات به خزمه تی زیاتر بخوازیته بو خزمه ت به قورئان، که تاکه مه نه به جی
مروفایه تیه و ده ئی خوژگه هه موو ته مه نم له و بواره دا به سه ر بهردایه! سبحان الله له و
هیممه تبه رزییه که پیاوانی پیش ئیمه بوویانه!!

زورییه ی ژبانی نه م که له زانا جوامیره له زیندانی به پرکړد، له کوټای ته مه نیدا له زیندان
نه خوښ کهوت، زانایان ده فه رموون: نه خوښیه که ی له رز و تا بووه (۲۳) پوژی
خه یاندووه، جاهر له به نديخانه کوچی دوا ی کردووه، هیچ ژنی نه هیناوه له ژبانی
مندالیکي نه بوو دوعای بوښکات، به لام ئیستا هه رکات ناوی ده هیترئ ره حمه تی خودای
بو ده نیرن، نه مه ش هه مووی فه زل و مهیره بانی خوا ی گه وره یه بو به نده یه کی که خوی
یه کلای ده کاته وه له ژبانی دنیا که گشت ته مه نی بو خوا ی گه وره بیته.

بویه ره حمه تی خوات لیښته بزانه ژبانی دنیا ماوه یه کی که م و کورته، نه وه نده ی
ناهیځی هه موو غه م و خه فه تیکت بو شته دنیا یه کان بیته، که سی واهه یه دکتورای
هه یه له زانستی فه لسه فه و سیاسه ت و یاسا نیوده وله تیه کان، یان به ناوبانگترین
نه ندازیاره به لام هیچ شاره زیه کی نیه به ئه لف و بی ئیسلام.

نه مه هاوه ئی پیغه مبه ری خوا به ﴿سَهْلَمَانِي﴾ (سه لمانی فارسی) ناموژگاری (حوزه یفه ی
یه مانی) ده کات به وهی خه ریکی زانستیك بیته سوودی هه بن بو دین و دنیا که ی.

۱- ذیل طبقات الحنابلة، ابن رجب، (۴۰۶/۲)

(قال سلمان فارسي لحذيفة اليماني: يا أبا بني عباس العلم كثير والعمر قصير فجد العلم ما تحتاج اليه في أمر دينك ودع ما سواه فلا تعانیه)^۱. واته: (سهلمانی فارسی) رۆژتک دهبیئ و (حوزه یفه یه مانی) (خوایان لئ رازی بیئت) خه ربکی زانست دهست خستنه، ئامۆزگاری کرد و پئی فهرموو: نهی برای هوژی (عبسی) علیم و زانسته کان زۆر زۆرن، به لām له بهرامبهردا ته مه ن زۆر کورته، بۆیه ههول بده خۆت بهو زانسته وه خه ربک بکه که سوودی بۆ ئاین و دینداریه که ته ههیه و خۆت به زانستی تره وه نارحه ت مه که.

ئایه زانستی دونیایی چ که لک و سوودی ههیه ته مه نت لئیه وه به فیرۆ بدهی، که تۆ نه تزانای بنچینه ی ئیسلام چیه، و حوکی دزی و زینا چیه، که هه ر ئیسلامه مایه ی به خته وه ری بۆ مرۆقه کان له دنیا واده کات دووربکه ویته وه له کاری خراپ، و کردنی کاری چاکه که مایه ی سه رفرازییه له دووارۆژدا^۲.

که وایه بابگه رتینه وه بۆ لای خوای گه وه و جیاوازیی له وکه سانه ی ته نها بۆ دنیا نه ژین، با چاو له که له پیاوانی ئیسلام بکه یین تاکو هه ر له دنیا به خته وه ر بژین، با قورئان بکه یین به هاوڕێی ژبانمان ئه گه ر بیتاقه ت و غه مباری که س نیه دلّت خوش بکات برۆ قورئان بخوێنه وه.

به لām له م سه رده مه دا خه لک ئه وه نده دووره په رتزن له قورئان ته نها مانگی په مه زان دهیخوێنی، ئه ویش بۆ چاو لیکه ری، تاکو بلیت: له په مه زان ئه وه نده جاره قورئانم ختم کرد، که په مه زانیش ته واو بوو دواتر پشتی لیده کات و به دیواری ماله وه هه لیده واسیت، ئه گه ر لیبیان پیرسی براکه م خوشکی به رتزم رۆژانه چه ن په ره قورئان دهیخوێنی، له وه لāmدا ده ئی: کاتمان نیه له بهر ئیش و کار بیخوێنین.

۱- صفة الصفة (۱/ ۲۸۰)

۲- نه مه مانای نه وه نیه که موسولمان واز له و زانستانه بهیئ که ده بنه هوی خوشگوزهرانی مرۆفایه تی، به لکو ده یی له پیش کافرانه وه موسولمانان زانسته دونیایه کان به ره م بهیئ وه که له میژوی ئیسلامدا دیاره که زانا موسولمانه کان بوونه سه رچاوه ی زۆرک له زانسته کانی نه م سه رده مه بۆ زانیاری زیاتر بچۆ کتیی (هه زارو یک دا هینان بخوێنه وه) یان کتیی (رۆژی زانا موسولمانه کان له پیشکهوتنی زانستدا)

به راستی شهرمه بۆ نيمه موسولمان كه قورئانمان نيمال كردووه، كه خواي گه وره بۆ به خته وهري مرؤفه كان ناردوويه تي به ده ستووري ژيان بۆ سهر زه وي، تاكو مرؤفه كان رڼگاي راست و ئاسووده ي و به خته وهري بدۆزنه وه به هۆي ئه م قورئانه وه دوورين له گومراي.

ئه گهر سه يري ژياني سه له في سالح بكه ين (رحمه تي خودايان ليبيت) چۆن كاته كانيان له خزمه ت قورئان بردۆته سهر، بۆيه ك ئايه تي قورئان له شه ونوژ تا به ياني خه ريكي بوونه.

(عن يحيى بن عبدالرحمن قال: سمعت سعيد بن جبير (رحمه الله) يردد هذا الآية ﴿وَأَمَّا زُوا الْيَوْمَ أَمَّا الْمُجْرِمُونَ﴾ حتى الصبح)^١. واته: به حياي كور ي عبدالرحمن ده ئيت: گويم له سه عيدي كور ي جوبه ير بوو (په حمه تي خواي ليبيت) ئه م ئايه ته ي سوپه تي ياسيني دووباره ده كرده وه له شه ونوژ تا به ياني كه ده فهرموويت: ﴿وَأَمَّا زُوا الْيَوْمَ أَمَّا الْمُجْرِمُونَ﴾^٢. واته: له رۆژي قيامه تا به تاوانباران ده وتريت: پرۆنه ئه ولاوه و له موسولمانه كان جيا بينه وه هه ي تاوانكاره كان.

به ئ ئه مانه بۆيه ك ئايه ت ئه ونده كاته يان ته رخانكردبوو، بيريان له ماناو مه به سته كاني ده كرده وه و كرده وه يان پي ده كرد، بۆيه نه يان ده زاني غه م و خه فه ت و ناخوشي چيه و حوكمي نيوه ي سهر زه ويان به هۆي ئه م قورئانه وه كرد.

بۆيه په حمه تي خوات ليبيت ئه ي به نده ي خوا باهه و ئده ين كاته كانمان هه روا به ئاساني به هه دهر نه چي ت، رۆژانه به رده وام باده وري قورئان بكه ينه وه گهر به لايه ني كه م رۆژي يه ك په ريش بيت بايخوئينه وه، به لام دانه برين واته ته نها بۆمانگي ره مه زان ده وري بكه ينه وه، به ئكو هه موو رۆژيك ده وري بكه ينه وه يه ك ئايه تيش كه م نيه تاكو له دوا رۆژ قورئان شه فاعه تمان بۆيكات.

^١ - صفة الصفوة (٢/٥٠).

^٢ - سوره تي يس ئايه تي (٥٩).

ههروهك پښغه مبهري خوا (ﷺ) فهرمووبه تی. (اقرءوا القرآن فإنه يأتي يوم القيامة شفيعا لأصحابه)^۱. واته: قورئان بخوینن چونكه له پوژی دوايی دا تكاكاره بۆ خاوه نه كانی.

به ئی خویننه ری به ریز: باهه موو كات هه ولدهین زیكر و یادی خوا له دلمان بیت، بۆ ساتیكي كه میش دلمان غافل و بیئاگا نه بیت به هوئی خوئی و مه بهسته كانی دونیا، با هه موو كات بیرمان لای خوا ی گه و ره بێ، تاوه كو لای خوا ی گه و ره خو شه و یست بین. ﴿الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾^۲. واته: نه وانه ی یادی خوا ده كه نه له كاتیكا كه به پیوهن یان دانیشتون یان پاكشاوون له هیچ حاله تیكا یادی نه وزاته فهراموئش ناكهن، هه میشه بیرده كه نه وه له دروست بوونی ناسمانه كان و زهوی بیرده كه نه وه له هه موو ورده كاریه ك، سه رنجی هه موو دیارده یه ك ده دن، سه رنه نجام ده ئین: په روه ردگارا تۆ ئه م هه موو دروست كراوانه ت بێ هوده و بێ ئامانج دروست نه كرده وه، پاكی و بیگهردی شایسته ی تویه، ده تۆش بمانپارێزه له سزای ناگری دۆزه خ.

بویه ره حمه تی خوات لیبیت گهر به ته نها بووین، له پنگا بووین، له كارو كاسی بووین، یان له هه ر كاتیكا بووین با یاد و زیكری خوا ی گه و ره له سه ر زمانمان بیت، له گه ل هاورپكانت بووی باسی دونیا و رابواردونیان ده كرد، تۆ له و كات له دئی خۆت زیكری خوا بكه، لا اله الا الله، الحمد لله، استغفر الله، الله اكبر، سه لاوات له سه ر پښغه مبهری خوا (ﷺ) بده، نه مه نیشانه ی ته قوا به مه هیله په شیمان بی له دوو پوژ له به رامبه ر نه و كاتانه ی لیب رۆیشتن كه یاد و زیكری خوا ی گه و ره ت نه كرده وه.

^۱ - رواه مسلم رقم الحديث: (۸۰۴).

^۲ - سورة آل عمران نایه تی (۱۹۱).

که‌وايه تاكو له ژيانی فرسه‌ته بۆت کارو کرده‌وه‌یی چاکه به‌پێ بکه‌ی بۆ دوو‌پوژت، به‌کردنی هه‌ر کارێکی باش که په‌زامه‌ندی خوای گه‌وره‌ی له‌سه‌ر بێت تۆپا‌دا‌شت ده‌درێته‌وه له‌ دوو‌پوژ، بۆیه ته‌مه‌ڵ مه‌نوێنه له‌کردنی کاری باش و یه‌ك چرکه چیه له‌ژبانت مه‌ی فه‌وتێنه گه‌ر بۆخوای گه‌وره نه‌بێ، چونکه گه‌ر تۆ ئیسلام به‌رنامه‌ت بوو، هه‌رکارێک بکه‌ی له‌ دنیا به‌خێر بۆت حساب ده‌کړیت لای خوای گه‌وره، یارمه‌تی دانی مامه حاجی به‌سالاچوو رێزگرتن لێ، لابرینی ته‌نگ و چه‌له‌مه له‌سه‌ر پێگه، به‌خشین و یارمه‌تی دانی هه‌زار هه‌تا به‌ زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کیش بێ، ناشتی دار له‌م‌زگه‌وت یان هه‌ر شوێنێک، نه‌مانه‌و سه‌دان کاری تری چاکه له‌دوینیا گشتی له‌سه‌ری پا‌دا‌شت ده‌درێته‌وه له‌ دوو‌پوژ، بۆیه بۆکردنی کاری چاکه موشته‌ریه‌کی باش به‌ تاكو له‌قیامه‌ت بۆخۆت سه‌ریه‌رز بیت.

(عن محمد بن اسحاق الموصلي قال: قال أبو حازم (رحمة الله) ان بضاعة الاخرة كاسدة فاستكثروا في أو ان كسادها فانه لو جاء يوم نفاقها لم تصل منها لا بقليل ولا الى كثير)^١. واته: محمد كوری ئیسحاق موسلی ده‌ڵێ: ئه‌بو حازم (په‌حمه‌تی خوای لێبێت) ده‌فه‌رموویت: کالاً و شت و مه‌کی قیامه‌ت له‌ دنیا هه‌رزانه و بێ نرخه و مشته‌ری و کپه‌ری که‌مه، هه‌تا ده‌توانن ئێوه زۆری لێ بکړن و زۆری لێ کۆبکه‌نه‌وه تا هه‌رزانه، ئه‌گینا پوژێ قیامه‌ت هات له‌وێ پاره‌ی چاک ده‌کات به‌لام هه‌رچیت له‌ دنیا نه‌کړی لێ له‌وێ نه‌زۆر و نه‌که‌م هه‌چت ده‌ست ناکه‌ویت.

به‌ئێ به‌نده‌ی خوا دنیا شوێنی تاقیکردنه‌وه‌یه و دوو‌پوژیش شوێنی دانه‌وه‌ی ئه‌نجامی تاقیکردنه‌وه‌ی دنیا‌یه، ئه‌و کات ناتوانی تاقیکردنه‌وه و کاروکرده‌وه‌ی چاکه ئه‌نجام بده‌ی، پابه‌ند بوونت به‌ ئیسلام و ده‌ستگرتن به‌ قورئان و سوننه‌ت پاشان جێبه‌جێ کردنیان واته به‌پێکردنی کاروکرده‌وه‌ی چاکه‌یه بۆ دوا‌ی مردنت، که‌سوودی ده‌بێت بۆت له‌ پزگارکردنت له‌ ناگه‌ری دۆزه‌خ.

^١ - صفة الصفوة (٢/٢٣١).

بۆیه که تۆ بریارتداوه ژبانی خۆت گشت ساتیکی بۆ خوای گه وره بیّت، غه م مه خو به دونیا په رستان هه لمه خه له تۆ ئه وانه ی ژبانی ئاخیره تیان فروشتوو به خوشیه کی که می دونیایی، یان ژبانیکێ خوشیان هه یه، سه یاره و خانووی بهرز و ژن و مندایی زۆریان هه یه، بهردهوام له خوشی و رابواردن و گه رانن له سهیرانگا و ده چن بۆ شوێنه گه شتیاری دهوڵه تان به که یفی خۆیان ده سوورپنه وه.

به لام پشتیان له بهرنامه ی ئیسلام کردوو، زۆر ئاگاداری خۆت به غه میان پێ مه خو، که تۆش ژبانت به شیوه ی ئه وان نیه، بهردهوام له نه بوونی و ناخوشیدای، به لام ئیمانیکێ پتهوت هه یه دل خوشبه و پێیان هه لمه خه له تۆ.

﴿لَا يَغْرُرُكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ﴾^۱. واته: له خستته نه بات هه لته خه لته یی ئه وانه ی کوفریان کردوو و روویان له دونیایه.

به ئۆ ئه ی بهنده ی خوا هه رده م بیرت بالای دواپۆژ بیّت و هه موو هه ولت بۆ به ده ست هێنایی ره زامه ندی خوای گه وره بیّت، چونکه ئه و که سانه ی به دوا ی دونیا که وتوو نه خوشیه کی که میان بۆ هه یه له ژبان، که زوو ته واو ده بیّت و خوشیه که یان بهردهوام و تا سه ر نیه.

بیئاگان زوو ته مه نیان به سه ر ده چیت و پیری به روکیان ده گریت، ده که ونه نه خوشی و نازار که گشت خوشیه کانیا ن بیر ده باته وه، پاشان له قیامه تیش شه رمه زار و سه رشۆرن به هۆی پشتکردنیا ن له بهرنامه ی خودای گه وره که ئیسلامه.

^۱ - سوره تی ال عمران نایه تی (۱۹۶).

﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ﴾^۱. واته: پوږتیک دیت ته وانهی که بن پروان به رهو دۆزه خ دهرین و نیشانیان دهریت و پپیان دهریت: هه رچی خوښی و شادیه کتان هه بوو له ژبانی دونیا تاندا به ئاره زووی خوتان پاتانوار، که و ابوو ئه مرؤ ئیتر نۆرهی ئه وهیه که سزای خه جاله تی و پرسوایی بدرینه وه، به هووی ئه وهی که لووت به رزیتان ده کرد له زه ویدا به ناحه ق و به هووی دهرچوونتان له سنوور و فهرمانی خوا.

به لام ته وانهی له خوا ترسان و پشتیان له دنیا کردوو بۆ قیامهت هه ول و کۆششیان کرد ئه و به هه شتانیکیان بۆ ههیه که چهنده ها رووباریان به ژێردا ده روات و به نه مری تیایدا ده مینه وه.

﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾^۲. واته: هه ر ته وانن نیشته جی به هه شتن و تیایدا ژبانی هه تا هه تای ده به نه سه ر.

بۆیه ئه ی به نده ی خودا تا کو نه مردووی له ژبانی به لێن به خودای گه و ره بده گشت جوله و کردار یت که بۆ په زامه ندی ئه و بپت تا کو له دوا پوژدا بینه خاوه نی به هه شتی پر له ناز و نیعمهت، به ئیزنی الله تعالی.

^۱ - سوره تی الاحقاف نایه تی (۲۰).

^۲ - سوره تی البقره نایه تی (۸۲).

دارووخانی کۆمه‌لگه

یه کێك له و کرده وانه‌ی دینی ئیسلام گرنکی زۆری پێداوه، بریتییە له ئەمر کردن به چاکه و پێگریکردن له خراپه. موسوڵمانی ژیر ئەو کەسه‌یه له هەر شوێنێک بوو، ماله‌وه، زانکۆ، بازار، تۆوی چاکه و ئیحسان بڵاوده‌کاته‌وه، فرمان به موسوڵمانان ده‌کات له‌وه‌ی فێربووه له قورئان و سوننه‌ته‌کانی خو‌شه‌ویستمان پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) جێبه‌جێ بکهن، وه‌ هه‌ولێ بنه‌پرکردن و قرتاندنی په‌گی تاوان و خراپه‌ ده‌دات، چونکه زانیویه‌تی نه‌گۆڕینی خراپه‌ بۆ چاکه‌ نیشانه‌ی لاوازی ئیمان، بۆیه‌ هه‌میشه‌ و هه‌مووکات ئەمر ده‌کات به‌چاکه‌ و پێگری ده‌کات له‌ خراپه‌. (عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَقُولُ: (مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ، وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ)^۱. واته: له (ئه‌به‌ی سه‌عیدی خودریه‌وه) (ره‌زای خوای لیبیت) ده‌لێت: که‌ گویم له‌ پێغه‌مبه‌ری خودا بووه (ﷺ) که‌ فه‌رموویه‌تی: هه‌ریه‌کێک له‌ ئێوه‌ خراپه‌یه‌کی بینی ئەوا با به‌ده‌ستی بیگۆڕیت، ئەگه‌ر نه‌یتوانی ئەوا با به‌ زمانی بیگۆڕیت، ئەگه‌ر نه‌یتوانی ئەوا با له‌ دلێیدا نه‌ه‌ی لیبکات (حه‌ز به‌و خراپه‌ نه‌کات) وئه‌مه‌ش لاوازترین ئیمان و باوه‌ره‌.

ئه‌ی به‌نده‌ی خودا په‌حمه‌تی خوات لیبیت بزانه‌ تۆی موسوڵمانی خاوه‌ن دین و به‌رنامه‌یه‌کی، قبوڵی هیچ زوڵم و سه‌تم و غه‌در و ناپاکیه‌ک ناکات له‌کۆمه‌لگا، ده‌بێ گشت تاوان و کرده‌وه‌ خراپه‌کان بگۆڕدرێ به‌ چاکه‌ سۆز و مه‌ره‌بانێ، تا به‌خته‌وه‌ری و ئارامی باڵبکیشی به‌سه‌ر کۆمه‌لگا، ئەمه‌ش نایه‌ته‌ دێ، ته‌نها به‌ وه‌نه‌بێ ئەمه‌ریکه‌ین به‌ چاکه‌و پێگری بکهن له‌ خراپه‌، ئەوکاته‌ خو‌شی و به‌خته‌وه‌ری پوومان تێده‌کات، خوای گه‌وره‌ په‌حمه‌ت و مه‌ره‌بانێ خو‌ی ده‌بارئینت به‌سه‌رمان،

^۱-(رواه مسلم، ژماره‌ی فه‌رمووده: (٤٩).

چونکه بهرنامه که ی که ئیسلامه جیبه جی ده که یین گوێپرایه ئی گشت چاکه و خراپه به کی خوای گه وره یین، بۆنه وه ی کۆمه لگایه کی به خته وه ر و سه رکه و توومان هه بیته، چونکه که س تاوان و خراپه ناکات رقی به رامبه ر برا موسو لمانه که ی نیه، جی پیخۆشه بۆ خۆی زیاتری پیخۆشته بۆ برا ئیمانداره که ی، نه خۆشه سه ردانی ده کات، پیوستیه کی هه یه بۆی جیبه جی ده کات، رزق و رۆزی پاره ی هه یه ده بیه خشی به نه داره کان، غه در و ناپاکی ده کات به رامبه ر برا موسو لمانه که ی ترسی خوای بیردیتته وه دواتر په شیمان ده بیته وه و داوای لیبوردن و گه ردن ئازای ئی ده کات.

ئه و کات کۆمه لگا پیوستی به لیپرسینه وه و قازی و دادوهر نابن به شیوه یه کی به رچاو بۆ کیشه و گرفته کانی خه لکی، ئه گه ر کۆمه لگا به راستی پابه ندی فه رمانه کانی ئیسلام بیته که بهرنامه ی خوای گه وره یه.

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾^۱. واته: ئاخه ر بۆ بیرناکه نه وه کئ هه یه به قه ده ر خوا حوکی جوان و دادپه روه رو چاک و به جی بیته، به تایبه ت لای ئه و که سانه ی که به وردی سهرنج ده ده ن و ویزدان و هه ستی زیندوو یان هه یه.

سه یریکه و بیریکه ره وه ئه ی بهنده ی خوا ئه مه هه مووی له سه ره نه جامی فه رمانکردنه به چاکه و ته سلیم بوونه بۆ فه رمانی خوای کارزان، به لام گه ر خراپه و تاوان زۆر بوو له کۆمه لگا که س هه و ئی گوێپینی نه دا، ئه وه توپه یی و عه زابی خوای گه وره به سه ر کۆمه لگا ده باری، چونکه زو لئم و سته م رقی و کینه بلاو بۆته وه، دوو پروو و دل نه خۆشی سه ری هه لداوه له نیو موسو لمانان، هه سوودی و ئیره ی بردن به مائی یه کتر، نه مانی شه رم و ئاپرو و بیره وشتی بلاو بۆته وه، داوین پیسی بالی کیشاوه به سه ر کۆمه لگادا، ده ست درێژی ده کریته سه ر شه ره ف و ناموسی یه کتری! ئه و کات خوای گه وره قبو لی ناکات عه زابی ئه باریتی به له ناو بردنی ئه و نه ته وه و گه له جا به هه ر جوړه سزایه ک بیته.

^۱ - سوره تی المائدة نایه تی (۵۰).

پێغه مبه‌ری خو‌شه‌و‌یست (ﷺ) ده‌فه‌رموو‌ی: (وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَتَأْمُرَنَّ بِالْمَعْرُوفِ، وَلَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ، أَوْ لَيُوشِكَنَّ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عِقَابًا مِنْهُ، ثُمَّ تَدْعُوْنَهُ فَلَا يُسْتَجَابُ لَكُمْ) ^۱. واته‌: سو‌پێند به‌و خ‌وا‌یه‌ی گیانی منی به‌ده‌سته‌ ده‌بی‌ت فه‌رمان بکه‌ن به‌ چاکه‌و قه‌ده‌غه‌ش بکه‌ن له‌ خ‌راپه‌، نه‌گه‌ر نا! نه‌زیکه‌ خ‌وا‌ی گه‌وره‌ به‌ لا و سه‌زایه‌ک دابه‌زن‌ی‌ت به‌سه‌رتاندا، نه‌وکات دوعاش بکه‌ن وه‌لامتان ناداته‌وه‌.

به‌ ئیستا نه‌و پ‌ر‌و‌ژگاره‌یه‌ که‌ تێداین پ‌ر‌یه‌تی له‌ تاوان و فیتنه‌و د‌ژایه‌تیکردنی دین و نه‌مانی شه‌رم و حه‌یا له‌لایه‌ن ئافره‌تان و پیاوانه‌وه‌ و دوورکه‌وته‌وه‌ی موس‌و‌ل‌مانان له‌به‌رنامه‌ی خ‌وا‌ی گه‌وره‌، ب‌و‌یه‌ هه‌چ دوعاو پارانه‌وه‌مان گیرا نای‌ت، به‌ه‌و‌ی نه‌وه‌ی له‌ناو تاوان غه‌رق بو‌و‌ینه، حا‌ل‌مان به‌و ش‌ی‌وه‌یه‌ ناخ‌و‌شه‌ پ‌ر‌یه‌تی له‌ده‌رده‌سه‌ری و نه‌هامه‌تی، هه‌مووشی به‌ه‌و‌ی تاوانه‌کانمانه‌وه‌یه‌، خ‌وا‌ی گه‌وره‌ش نه‌و حا‌ل و ناخ‌و‌شیه‌مان ناگ‌و‌ر‌یت هه‌تا نه‌گه‌ر‌پ‌ینه‌وه‌ سه‌ر ر‌پ‌نگای راست که‌ ئیسلامه‌.

(إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ) ^۲. واته‌: ب‌ی‌گومان خ‌وا بارود‌و‌خی هه‌چ قه‌وم و گه‌لێک ناگ‌و‌ر‌یت (له‌ خ‌و‌شیه‌وه‌ ب‌و ناخ‌و‌شی، یان له‌ زه‌لیلیه‌وه‌ ب‌و سه‌ره‌ره‌زی، یان له‌ گرانیه‌وه‌ ب‌و هه‌رزانی) هه‌تا نه‌وان نه‌وه‌ی به‌ خ‌و‌یان ده‌کر‌یت نه‌ی‌گ‌و‌ر‌ن و نه‌یکه‌ن. نه‌م پ‌ر‌و‌ژگاره‌ی ئیستا ئاوا‌یه‌ موس‌و‌ل‌مان ده‌بینی ده‌ ئی ک‌ێشه‌م هه‌یه‌، یا ئاوات‌یکم هه‌یه‌ یان د‌ل‌م به‌رده‌وام تونده‌، یان نه‌خ‌و‌شیه‌کم هه‌یه‌، یان ده‌ ئی پیاوه‌که‌م یان ژنه‌که‌م هه‌موو کات ز‌و‌ر خ‌راپه‌ له‌گه‌ل‌م، یان چه‌ند دوعا ده‌که‌م نه‌و کچه‌ یان نه‌و کو‌ر‌ه‌ ب‌ی‌ته‌ قسه‌مه‌تم که‌چی وا ته‌مه‌نم به‌ره‌و پ‌یری ده‌روا که‌چی دوعام قب‌و‌ل نیه‌، یان خوشکی وا هه‌یه‌ ده‌ ئی چه‌ندین کو‌ر‌ هات‌وونه‌ته‌ داوام نو‌ی‌زی ئیستخاره‌ ده‌که‌م دوعا ده‌که‌م هه‌چ نه‌و کو‌ر‌انه‌ ناکه‌ونه‌ به‌ر د‌ل‌م، یان ز‌و‌ر ه‌و‌کارو ک‌ێشه‌و گرفتی تر خه‌لکی پ‌ی‌یه‌وه‌ ده‌نال‌ی‌ئ.

^۱ - (سنن الترمذی، ژماره‌ی فه‌رمووده‌: (۲۱۶۹). وصححه‌ الألبانی فی صحیح الجامع، ژماره‌ی فه‌رمووده‌: (۲۳۹۹).

^۲ - سو‌ره‌تی الرعد نایه‌تی (۱۱).

ئەمەش ھەمووی سەرەنجامی خراپە و تاوانە کە موسوڵمانان بە گشتی لە ھەموو لایە کەووە تیکەوتوونە، ھەوڵی گۆڕینی نادەن ھەروەک پێغەمبەری خوا (ﷺ) ناماژە ی پێکردووە، وەک لە پێشەووە باسما لە ھەرموودە کە ی کردووە، موسوڵمان زۆر بە کەمی دوایان گیرادەبێت، چونکە لە کاتێکدا دەبینیت خێزانی، دایکی، خوشکی، کچی، سفورە و ھەرمانی خۆی گەورە ی پێشیلکردووە، لە دەرەووە و شوینە گشتیەکان وەک بوو کە شووشە خۆی پازاندۆتەووە بە ناشەری، وێژدانی نایگرت ئامۆژگاریان بکات، پێیان بڵێت: دایکە، کچم، خوشکم، ھاوسەرە کەم، لە خودا بترسن و ئێوە سنوری خواتان بەزاندووە، ئەمە خراپە یە ئەبیین کە چی نایگۆڕی، یان کاتێک موسوڵمان دەپروات بۆ مائەووە فلیمی دوور لە پەروشتی ئیسلامی و کلتوری کوردی و ناشەری لە سەر تیغیە کە یەتی، کە فایرۆسی یە کجار خراپ و وێران کەرە بۆ ئەندامانی مائەووە و خێزان و کۆمەلگا دائەرووخینیت، چونکە کاریگەری زۆری ھەیە لە سەر ئەخلاق و پەروشت، ھەمووی لە سەر خۆشەویستی و پەيوەندی ناشەری نێوان کورپان و کچانە، لە پاش ئەو ھش ئەکتەرەکانی ھەمووی پۆشاکێ پوت و نیمچە پوتیان لە بەرە، بەراستی ئەو ھ کارەسات و مائۆرانیە بۆ خێزان.

جا موسوڵمان چۆن قبوڵی بکات ئەو خراپە یە لە ناو مائەووە ی بێت نابێت بێدەنگ بێ دەبێت ھەوڵی گۆڕینی بدات، موسوڵمانی وا ھە یە پێنج کورپی ھە یە، مزگەوت لە نزیک مائە یە تی خۆی دەپروات بۆ نوێزی جەماعەت، ھەرمان بە کورپەکانی ناکات ئەوانیش لە مزگەوت نوێژەکانیان ئەنجام بدن. تەنانەت دایک و باوکی وا ھە یە کاتێک کورپە کە یان بچیتە مزگەوت زیاتر لێ دەپێچنەووە! کە چی بە پێچەوانەووە گەر کورپەکانی بەردەوام خەریکی یاری دۆمینیە و تۆپی پێ و چوونە دەرەووەبن تا نیوہ شەو، زمانی نایگری ئامۆژگاریان بکات، بەراستی ئە ی بەندە ی خوا بزانی ئەم پۆژگارە ی تیا یان کەوتوونەتە خراپترین سەردەم و پۆژگار تەنھا خۆی گەورە پەحم بکات بە حالممان.

گەر هه‌ریه‌که‌مان له‌لای خۆمانه‌وه‌هه‌ پێگه‌ری له‌ بـلاوکردنه‌وه‌ی خراپه‌ و تاوان نه‌که‌ین ئێمه‌ش توشی سزای خودای گه‌وره‌ ده‌بین، په‌ناده‌گرین له‌سزای خودا، به‌لام به‌داخه‌وه‌ که‌سانێک هه‌ن له‌پاستی ئه‌م حه‌قیقه‌ته‌ تێنه‌گه‌یشته‌وه‌، کاتێک هه‌ولێ گۆڕینی خراپه‌یه‌ک نه‌ده‌ی بۆ چاکه‌، دینه‌ ده‌نگ ده‌لێن وازینه‌، خه‌لک نازاده‌ باخۆی پوت بکاته‌وه‌ له‌سه‌ر جاده‌، که‌ دایک و باوک و پیاوه‌که‌ی رازین تۆ چیت داوه‌ ئێی هه‌یج ئیشت پێی نه‌بێت، هه‌موو که‌س ئاره‌زووی خۆیه‌تی جی ده‌کات بابیکات!

یان گالته‌ و ئه‌پانه‌ ده‌که‌ن به‌ ئیسلام و قسه‌ به‌پیش و عه‌با و سوننه‌ته‌کانی پێغه‌مبه‌ری ئازیز (ﷺ) ده‌لێن، کاتێک به‌ته‌وێ له‌سه‌ر ئیسلام به‌جواب بێیت، پێت ده‌لێن: وازینه‌ کـلاوه‌که‌ت بگره‌ تاكو با نه‌بیات، تۆچیت داوه‌ له‌ پیش بۆخۆت دانیشه‌، بۆیه‌ پێغه‌مبه‌ری خه‌مخۆرمان (ﷺ) له‌و باره‌یه‌وه‌ زۆر جوان نمونه‌ی بۆ باسکردووین، ئه‌گه‌ر هاتوو هه‌ولێ گۆڕینی خراپه‌ نه‌ده‌ین، هه‌موو خه‌لکی گشتی له‌ناو ده‌چن و ده‌که‌ونه‌ به‌ر توپه‌یی و سزای خودای گه‌وره‌، په‌نا به‌ خوای گه‌وره‌ له‌ توپه‌بوونی.

با بچینه‌ خزمه‌ت هاوه‌لی ئازیز (نوعمانی کوری به‌شیر) (په‌زای خوای لیبیت) له‌ پێغه‌مبه‌ری ئازیز (ﷺ) بۆمان ده‌گێڕته‌وه‌ که‌ فه‌رمویه‌تی:

(مَثَلُ الْقَائِمِ فِي حُدُودِ اللَّهِ، وَالْوَاقِعِ فِيهَا كَمَثَلِ قَوْمٍ اسْتَهْمُوا عَلَى سَفِينَةٍ، فَصَارَ بَعْضُهُمْ أَعْلَاهَا، وَبَعْضُهُمْ أَسْفَلَهَا، وَكَانَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا إِذَا اسْتَقَمُوا مِنَ الْمَاءِ مَرُّوا عَلَى مَنْ فَوْقَهُمْ، فَقَالُوا: لَوْ أَنَّا خَرَفْنَا فِي نَصِيبِنَا خَرْفًا وَلَمْ نُؤْذِ مَنْ فَوْقَنَا. فَإِنْ تَرَکُوهُمْ وَمَا أَرَادُوا هَلَكُوا جَمِيعًا، وَإِنْ أَخَذُوا عَلَى أَيْدِيهِمْ نَجَوْا وَنَجَّوْا جَمِيعًا)^١. واته‌: نمونه‌ی ئه‌و که‌سه‌ی که‌ خۆپارێزه‌ری سنوری قه‌ده‌غه‌کراوه‌کانه‌، وه‌ ئه‌وه‌ی که‌ سنوره‌که‌ی به‌زاندوووه‌ تێپه‌راندوووه‌، وه‌ک کۆمه‌لێک وان که‌ له‌سه‌ر پاپۆڕێک بن که‌ دوو قات بێت،

١- (أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب الشركة، باب هل يقرع في القسمة والاستهام فيه، (٣/ ١٣٩)، ژماره‌ی فه‌رموده‌: (٢٤٩٣).

له ناو خۆباندای تیر و پشک رابکێشن، هه ندیکیان له سه ره وه بن وهه ندیکیان له خواره وه، نه وانه ی له خواره وه بوون نه گهر ئاویان بوو ستایه نه هاتنه سه ره وه ئاویان ده برد، له ناو خۆباندای گوتیان: نه گهر بیته و ئیمه له به شه که ی خۆمان له ژیره وه پاپۆره که کون بکه یین بۆ نه وه ی نه وانه ی سه ره وه نه زیته نه ده یین باشته، له و کاته دا نه گهر نه وانه ی سه ره وه وازیان ئی به یین بۆ نه وه ی پاپۆره که کون بکه ن هه موویان نه خنکین، وه نه گهر ده ستیان بگرن هه موویان رزگاریان ده بیته.

به ئی نه گهر هه ر وه کو نه وانه ی ناو پاپۆره که ده ستی نه فامه کان نه گرین و رتنمونیان نه که یین بۆ چاکه کاری وازه ییان له خراپه، نه وه پاپۆره که نوقم ده بیته، هه رچی له سه ریته ی به چاک و خراپه وه غه رق ده بیته و رۆده چیت.

بۆیه نه وانه ی که ده ئین له مائی خۆتان دینداری بکه ن و کلاوی خۆتان بگرن با نه ییا، ده بی بیزانن ده بیته به هیلاک چوونی نه وانیشت زāl بوونی خراپه که ده بیته له ناو چوونی گشت کومه ئگا، به راستی نه م ئوممه ته ناگه رپته وه بۆ چاکه کاری وچاک سازی و خوشگوزهرانی، وه له ش ساغی بۆ ناگه رپته وه تا نه گه رپته وه بۆ جیبه جی کردنی فه رمانی په روه رداگریان، نه ویش به فه رمان کردن به چاکه و نا په زایی ده ربهرین له خراپه.

بۆیه با هه موومان له پیناو په زامه ندی خوای گه وره نه مر بکه یین به چاکه رنگریین له خراپه، «وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ»^۱. واته: پێویسته له ئیوه ئوممه تێک پێک بیته، یاخود با هه مووتان ئوممه تێک بن که بانگه واز بکه ن بۆ خێرو چاکه، فه رمان بده ن به هه موو کارێکی باش و دروست، قه دهغه و رنگری هه موو نادروسته یه ک بکه ن، ئا نه وانه هه ر سه رکه وتو سه رفرازن.

۱- سوره قی ال عمران نایه تی (۱۰۴).

به ئێ نهو کات خێروخۆشی له ناو موسلمانان بڵاوده بێتهوه به پێگري کردن له خراپه و تاوان و کاری نابه جی، به لام گهر و امان نه کرد ناخۆشی و دووبه ره کی پق و کینه، نه بوونی ووشکه سالی ئه که ویتته نیوانمان.

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾^۱.

واته: وه ئه گهر خه لکی شارو دێیه کان ئیمان بێن وه ته قوای خوای گه وره بکه ن و خویان به پارتێزن له تاوان نه وه به ره که ته خۆمانیان بۆ ئه کهینه وه له ئاسمانه وه به باران بارین وه له زه ویشه وه به رووه ک و دانه وێله و جۆره ها به رووبووم و خێرو خیرات به لام نه وان پیغه مبه ران و ئایه ته کانی خوای گه وره یان به درۆزانی و ئیمانیان پچ نه هینا بۆیه سزمان دان و بردماننه وه به هۆی کوفرو تاوان و کرده وه ی خراپانه وه.

بۆیه با هه ول بده ین له و ئیماندارانه بین که ئه مر به چاکه و پێگري خراپه ده که ن له هه موو کات و ساتیکدا، له خۆشی و ناخۆشی، سه رماو گه رما، هه بوونی و نه بوونی. هه روه ک خودای په روه رگار له باره ی باوه پداران ده فه رمووی: ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾^۲. واته: باوه پدارانی پیاو و ئافره ت هه ندیکیان دۆست و خۆشه و یست و سه رخه ری هه ندیکێ تریان فه رمان ئه که ن به چاکه و پێگري ئه که ن له خراپه.

به ئێ با به یه که وه هه موومان به نیه تیکێ پاک و دلسۆزانه بۆ گه رانه وه بۆ خۆشی و به خته وه ری له ژێر سیبهری به رنامه ی ئیسلام،

^۱ - سوره نى الاعراف نایه تی (۹۶).

^۲ - سوره نى التوبه نایه تی (۷۱).

ئه مر به چاکه کردن و پنگری له خراپه کاری و ناحه زانی ئیسلام بگرین، که ده یانه وی موسو لمان له پرهگ و پشائی ئیسلام دامانن و دووریان خه نه وه له پنگای خوا، بویه پنگریه له بلا و بونه وهی تاوان تاوه کو بگهین به په یمان و به لئینی خوی گه وره که به ئیمانداره راستگوکانی داوه به هه شت و نازو نیعمه ته که یه تی.

﴿وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾^۱.

واته: خوی گه وره به لئینی داوه به باوه پدارانی پیاو و ئافرهت به وهی که ئه یان خاته به هه شته وه که پره له باخ، وه جوگه له ئاو به ژیر دارو ماله کانیندا ئه پروات به هه می شه یی و نه مری تیایدا ئه میننه وه وه خانوو کۆشک و ته لاری باش و پاکیان پئ ئه دات که له زێرو زیوه له ئاو به هه شتیک که شوینی مانه وهی هه می شه ییه، وه خوی گه وره ش لییان رازی ئه بیئت، که ئه م په زامه ندیهی خوی گه وره له هه موو ئه و نازو نیعمه تانه گه وره تره که خوی گه وره به به هه شتیه کانئ ئه به خشی ئا ئه مه بردنه وهی هه ره گه وره یه که مروف بجیتته ئاو به هه شته وهی خوی گه وره لی رازی بیئت.

بویه باهه وی بۆ بدهین چونکه به هه شت به ئاسانی به ده ست نایهت، به لکو ماندوو بوون و نازار و میحنه تی ده ویئت، ئینجا با له ئیستاهه بکهینه کردار تاکو نه مردووین گشت هه ولێکمان بۆ بلاو کردنه وهی دینی خوی گه وره بئ، پاشان پنگه گرتن له کاری نابه جی و دزی به رنامه ی خوابن تا له کو تایی به هه شتی پر له نازو نیعمه ت شوینی هه می شه یمان بیئت.

^۱ - سورتهی التوبه نایهتی (۷۱).

ستەم كردن له خيزان

ستەم كردن لەم پۆزگاره‌ی غوربه‌تی ئىسلام بە چاوى سەر ئەى بينين كە هەموو كاروبارى ژيانى گرتۆته‌وه، يەكێك لەو ستەم و زوولمانەى كە لەم سەردەمە زۆر گۆي. بىستى ئەبين و ئەبىستين ئەوه‌يه دەلێن: فلانە پياو زۆر دڵ ڕەق و بێ ڕەحمە، يان زۆر بێ ويژدان و خەم ساردو بێ وه‌فايه، يان زۆر تورپه‌يه و قسه‌ى خۆش نيه بەرامبەر بە هاوسەر و هاوژينى، يان گوێدارى داىك و خوشكەكانيه‌تى دژى هاوسەرى ئيمالى دەكا گوێى پێ نادات، يا دەلێن فلانە پياو زۆر بێ ڕتزه بەرامبەر خيزانه‌كه‌ى هەميشە لە نيو مەجليس و لاى ميوان و لە نيو خەلكى قسه‌ى ناخۆش و سووك و بێ ڕتزي پێ دەلێ، يان لەسەر شتيكى زۆر كەم و سادە لێ زيزو تورپه دەبێت بۆ ماوه‌ى مانگ و دوو مانگ قسه‌ى لەگەڵ ناكات.

يان زۆرێك پياو هەن لەپيناو خيزانى دووهم خراپە بەرامبەر خيزانى يەكەم دەكەن، ئيماليان دەكەن و دەيان نيرنه‌وه مالى باوكيان، خوشكێك گوتى: براكەم پياوم سەدان و وه‌عد و بەلێنى پێدام تاكو رازيبم لەگەڵ بژيم بۆ زه‌واج، دواتر بۆماوه‌ى نۆ سأل پێكه‌وه بووين قسمة‌تى خوا مندالمان نه‌بوو، گوتم: پياوه‌كه، رازيم ژنى تربينه‌ به‌پێ شەرع گەر منداڵت ده‌ويت، گوتى: ژنى دووهمى ديارى كرد، منيش لەگەڵ چووم بۆ ماره‌ى و شت كرین بۆ ژنه‌كه‌ى، دواى چەن مانگێك منى ناردەوه مالى باوكم منەتى پيم نه‌ماوه، دەلێ تەلاقت دەدەم.

بەراستى كاتيک موسوڵمان گوێبىستى خراپەى ئەو پياوانە دەبێت خۆى پيناگيرى غەم و خەفەت ئەخوات لە دلەوه بۆ ئەو جوړه خوشكە ئيماندارانە، كەسى راستگوێ شوێنكه‌وته‌ى پيغه‌مبەرى خوا (ﷺ) ئەوكەسەيه ئاوات بەخۆشى و بەختەوه‌رى ژيانى گشت خيزانى بپرواداران بخوازيت.

زۆر به داخه وه بۆ ئەو پیاوه به ناو موسوڵمانه ی که ئەو رەفتارو ئاکارو رەوشته نزمه ی ههیه، به رامبه ر به خێزان و هاوژینی به رێزیان، ئەو هاوسهره ی پیغه مبه ری خوشه ویست (ﷺ) له دواساته کانی ژبانی له سه ره مه رگا وه سیه ت و نامۆزگاری بۆ موسوڵمان نه وه . بوو داوای له پیاوان کرد له گه ل خێزانه کانیان باشین نه وان نه مانه تن لاتان.

ئه ی ئەو پیاوانه ی خراپ و بێ وێژدانن به رامبه ر خێزانه کانتان له خوای گه وره بترسن، سویندبێ به خوای په روه ردگار ئەو زوڵم و ستمه ی نه یکه ن خوای گه وره لی تان قبول ناکات، وێژدان قبول ناکا تو ی دڵ رەق ئاوا خراپ بی به رامبه ر هاوژینت، به راستی زۆر گوناھو به سته زمانه له پێناو تو دایک و باوکی جێهشته و تا ژبان به یه که وه بیه نه سه ر، زۆر حه یفه بۆتۆ که خراپ ئە جوڵی ته وه به رامبه ر خێزانت تو چاکه و ماندوو بوون و غه م و میحنه تی نه وت له بیر کردوو له پێناو خوشیه کانت، که شه و و پۆژ چهن ماندوو هیلاک و شه که ته به خزمه تکردنی تۆو منال و میوانه کان، نیسلامه که مان قبولی ناکات ستم له هاوسه ران بکری ت، ده بی موسوڵمان به جوانترین شیوه هه لسوکه وتی له گه ل بکات، به جوړیک دلی رابگری ت خێزانه که ی دڵ خو ش و شادوو مان بی ت، هه می شه لی نزیک بێ و ئاگای له کێ شه و داخوازیه کانی بی ت، نه ک به جوړیک ئه مالی بکات بۆ ساتیکش له گه لی دانه نیشت و چایه کی له گه ل بخواته وه.

له به یانی تا نیوه ی شه و بجیته ده ره وه له کاتی کدا بی ته وه مال خێزانه که ت خه وتوه له خه وه لی بسینی هه بۆ داخوازیه که ت!

ئایا تاوان نیه بۆ تو نیوه ی شه و بی ته وه به زۆر ئەو به سته زمانه هه ل بسینی و خوشی خۆت به تال بکه ی ت له گه لی که چی ئاگات نه له مال و نه له منال بی ت نه هه ستی خێزانه که ت راده گری ت؟، تاوه کو بزانی چیان پیویسته بۆ خواردن چ که م و کوپیان هه یه، لی پرسی ئایه ئەم پۆژه ی چۆن به سه برده وه.

به راستی زۆریه ی پیاوانی ئەم سه رده مه حه ق و مافی ئافره ت پێشیل ده که ن و ده یان چه وسینه وه وه کو کۆیله ده بی له ژێر ده ستیان بن،

له لای میوان لای خزم لای هه موو کهس به قسه و شیوهیه کی زۆر ناخۆش و پهق و ناشرین گهر پئوستان به خواردنیک یان ئاو یان ههر پیداو یستیه کی تر بیت به جوین و ناوو نازناوی ناشرین (سه رگه وره، ئه ی سهر درێژ، ئه ی کورته بالا، ئه ی پیره ژن) نه مانه و چه ندان قسه ی ناشرین تر بانگیان ده کهن.

گهر ئافره ته کهش به جواب بیت له سهر جوینه کانی ده بێ بجێته وه مائی باوکی، زۆر ئافره تی موسوڵمان هه ن ده ئین: گهر له بهر خاتری دایک و باوک و مناله کانم نه بێ له لای ئه و پیاوه نامینه وه.

زۆر به داخه وه بۆ ئه و پیاوانه ی که سه ره تا بۆ رازی کردنی ئافره ته که چه ندان قسه ی درۆ و پرو پووچی ده کرد، ده یووت گهر به س رازی بی ده تکه م به به خته وه رترین ئافره تی دونیا، به شیوهیه که نه زانی غه م و خه فته چیه هه میسه له خزمه ت تۆدا ئه بم، که رازیش بوو غه درو سته می لیبکات به نارپه و، موسوڵمان ده بێ به رحه م و سۆزبێ گهر هاوسه ری نیوه ی شه و په نجه یه کی ژان بکات خه و له چاوی بتۆریت، ههر کاتیک زانی غه مبار و دل ته نگه دلی خوشبکا و رحه م و مه ره بانای خوای گه وره ی بیر بێنیته وه، چونکه به راستی زۆر ماندوو هیلاکن به خزمه ت کردنی مال و منداڵ و دروستکردنی خواردن و شورینی جل و به رگ، بۆیه پێی بلێت: ئه ی هاوسه ری گوڵم غه م و خه فته مه خو دونیا یه کی کاتیبه ان شاء الله قیامه ت و ژبانی به هه شتی هه میسه یمان بۆ هه یه تۆ شوکرو سوپاسی الله بکه خودای گه وره له بیر مه که هاوژینی خوشه ویستم ئه م پیاوه هه میسه دلی خوش ده کات، چونکه خودای گه وره فه رمانی کردوو به پیاوانی ئیماندار به نه رم و نیانی و هه ئسوکه وتی جوان له گه ل خێزانه کانیا.

﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْعُرُوفِ﴾^۱. واته: به جوانی له گه ل خێزانه کانتان بجولینه وه به هه ئسوکه وتیکی چاک.

۱ - سوره تی النساء نایه تی (۱۹).

پاشان چاو له پيشه ننگي چاكه كاران پيغه مبهري خوشه ويست (ﷺ) دهكات بهرام بهر به خيژانه كاني كه چون بووه هه لسوكه وتي به جورنك جوانترين ناكارو رهوشي به كار هيناوه، هه ولده دات بهرده وام له گه لت باشي و وهسيه ته كه ي پيغه مبهري خوا (ﷺ) جيبه جيبكات كه فهران دهكات له گه ل خيژانه كانتان چاك بن.

(وَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا)^۱. واته: وهسيه تان بو دهكه م له گه ل نافرته تان باش بن.

بويه نهو پياوه هه ولده دات ژبانكي به خته وهر له ژباني دونيا له گه لت به سهر ببات.

ليره وه ناموزگاريمان بو دايكان و باوكانى به پز نه وهيه ته نها كوري جوان و سهره وت و سامان نه كه نه مهرج بو به شووداني كچه كه يان، چونكه زورنك لهو كچانه بوونه ته قورباني نهو پياوانه ي سهره تا له بهر دهولمه ندى و بنه ماله و پلهو پوستي دونيايان هه بووه، ژبانكي خوشي بو كچه كه يان دهسته بهر نه كردووه.

بويه كچتان به شوو نه دهن تا له دين و نيماني نهو گه نجه نه مين دهن كه دپته داواي كچتان، كه زانيتان پهروه رده ي مزگه وت و قوتابي و قورئانه، كچتان به هه موو پوشاكي ماله وهش بن پيان بدن غه متان نه بيت، سوئند به خدا په شيمان نابنه وه، چونكه نمونه مان هه يه له سهر گه نجي له خواترس و يه كخواپه رست كه چون نمونه ي خيژاني به خته وهر يان پك هيناوه.

ماموستايه كي بوخوا سوئحاو بوي باسكردين، گوتي: نافرته يكي به پز نامه يه كي ناردبوو، كه خاوهن سي كچه و ههرسيكياني داوه به شوو، ته نها له يه ك له زاواكاني زور رازيه. له نامه كه پيدا بوي نووسيبيووم: خوزگه دهرگا به دهرگا خوم به دواي نمونه ي نه م زاوايه م گه رابام بو نه وه ي دوو كچه كه ي تريشم بدايه به كه سيكي ئاوا چاك و چاكه خواز!!

نهو نافرته گوتي: زور خوازيني كچه كانم دهات،

۱- (صحيح البخاري، ژماره ي فهرموده: (۳۳۳۱). صحيح مسلم، ژماره ي فهرموده: (۱۴۶۸).

به لām منی نه فام هر له دواي ناوبانگ و پاره و سامان که سی دهوله مه ند بووم تا
کچه کانی خۆمیان بده من، هیچ له بیرى نه وه نه بووم پازیش نه ده بووم بیان دهم به لاوینکی
هه ژاری چاکی یه کخوایه رست!!

گوته: دوو جار ئەم لاوه ئیمانداره که ئیستا زاوامه زۆر زۆر خوشم دهو، هات بۆ
خوازینى هه رپه تم کرده وه، چونکه حالى ئابووری باش نه بوو.
جاری سییه م که هات به هۆکاری هه ندی که س و خزم و براکانم و په زامه ندی کچه که م
پازی بووم به دڵ گرانی و کچه که م دای.

به لām دواي نه وه به تپه پ بوونی کات، زانیم ئەم لاوه ئیمانداره زۆر زۆر چاکتره له هه ردوو
زاواکه ی ترم که دهوله مه ندن و له بهر ناوبانگ و پاره کچم دانی، که هه ردوو کچه که ی
ترم له ناخۆشی و کیشه وه هه رادان، به رده وام دینه وه لام و زیز ده بن!!!

گه رچی سه یر ده که م، کچی بچوکم که داومه به م پیاوه ئیمانداره، سوپاس بۆ خودای
گه وره خاوه ن دوومندان و نه گه رچی به کرێکاری نان په یدا ده کات، ئەم لاوه هه ژاره
له پرووی دارایی، به لām ماله که یان به هه شتیکه و ئاسوده ترین خانه واده ن.

تا ئیستا کچه که م گله ییه کی بچووکی لتي نییه، له سه ر هه موو ئەم چاکیه بۆ کچه که م،
ئینجا ئەم لاوه ئیماندار و خواویسته پۆژتک نامه یه کی جوان و ناسکی بۆم نووسی بوو،
که منداله کانی خۆم نه وه یان بۆم نه نویسه!

بۆی نویسی بوم:-

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه)، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (إِذَا خَطَبَ إِلَيْكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ، وَخُلُقَهُ فَرَّوْجُوهُ، إِلَّا تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ، وَفَسَادٌ عَرِضٌ)^١.

واته: له (ئه بو هورهیرهوه) (پهزای خوای لیبیت) ده ئی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرمووی: گهر یه کیک خوازپینی کچه که تانی کرد و ئیوهش له نایین و خوړه و شتی رازی بون، ئه وای بیده نه ئی، گهر نهیده نه ئی ئه وای فیتنه و ئاشوب له سهر زهوی بلاق ده بیته وه، له دوايشدا په شیمانی و نه هامة تیه.

به ئی ئه گهر که سی خاوه ن دین و ئیمان تان هه لنه بژارد، دوورنیه کیشه و ناژاوه بیته گۆرئ چونکه له وانه یه که سی خراب و دوور له دینی خوای گه وړه داخوای کچتان بکات ئه وکات غه درو زوولم له کچتان بکات. هه روه کو پیغه مبهری ئازیزمان (ﷺ) ناگادارمان ده کاته وه، فهرموویته ئی. (تَرِبْتُ يَدَاكَ)^٢. واته: ده ستت به قوردا بجی.

ئه وهش کینایه یه بو هه ژاری، ئه م قسه یه به مانای دوعا لیکردنه، به لام مه به ست پئی دوعا ئی کردنی راسته قینه نیه، به لکو مه به ست له م قسه یه ئه وهیه که پیاو ئافره تی دیندار بکاته هاوسه ری خوئی، گهر سه ره نجیک بدهینه ئه م فهرموده یه ده بینین بو هاوسه ریته ئی، دین و په وشتی هه لئژاردوه له بهر ئه وهی (دین) گرنگترین مه رجه بو هاوشانی.

ئه و پیاوه ی پابه ندی فهرمانه کانی ئیسلام ده بئ و شتیک که قه ده غه کرابئ خوئی ئی دوور ده خاته وه، ئه وای ئه و پیاوه هه لئس و کهوت و مامه لوه په فتاری به رامبه ر خیزانه که ی چاک و باش ده بیته و پترزی ئافره ته که و دایک و باوکی و خانه واده که ی ده گری و خوئی ده وئ و ده بیته پارێزگاری خیزانه که ی له هه مو بواره کان دا.

^١ - رواه الترمذي، ژماره ی فهرمووده: (١٠٨٤)، وابن ماجه، ژماره ی فهرمووده: (١٩٦٧).

^٢ - (رواه البخاري، ژماره ی فهرمووده: (٤٨٠٢). ومسلم، ژماره ی فهرمووده: (١٤٦٦).

ئافره تیکیش خاوهن دین و پرهوشت بئ ئاره زوی نه فس کاری تئ ناکات و چه واشه ی ناکات و خویشی به رامبه ر به نه فس به سوک دانانئ و کارو باری ناو مال فه راموش ناکات و له پهروده کردنی منداله کانیداو له مافه کانی میرده که ی بئ ناگا نابئ.

بزائن ئافره تان پیاوی چاکه خواز و ئیماندار نه گهر ژنه که شی خوش نهوئ ههر پئزو حورمه تی ده گری، چونکه پیغه مبه ری ئازیزمان (ﷺ) فه رمویه تی:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه)، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (لَا يَفْرُكُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً، إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرًا)^۱. واته: له ئه بو هورهیره وه (په زای خوای لیبت) ده ئی: پیغه مبه ری خودا (ﷺ) فه رموی: پیاوی بروادار با رق و کینه ی به رامبه ر به ئافره تی بروادار نه بیئت، گهر له په وشتیکی نارازی بئ و شتیکی بئ ناخوش بئ، ئه وه په وشتیکی تری به دلّه و رازی ده کات.

سه یرکه ن چی ئامۆزگاریه کی حه کیمانه یه بۆلاوان، چیت ماوه پئگر بی خوشکی ئیماندارم تا که سی چاکه خواز و ته قوادار په ت بکه یته وه!!!

که ئه وه گه نجه ی ته قواداره خوشترین ژبانت بۆ دهسته بهر ده کات بۆیه له ئیسلامدا به های پاره و مال و سامان و ناو و شوهره ت و شه هاده و په چه له ک و بنه ماله و ده سه لاتداری هیچ کیشیکی بۆ دانانئ، ئه وه ی گرنگ بئ ته نها ئیمان و ئه خلاقه. بۆیه ئه ی باوک و دایکان ئه ی خوشکان، پیاوی له خواترس هه لئزرن بۆ هاوسه ریه تی، تاوه کو به ژبانیکی خوش بژین و دوورین له ناخوشی و زوولم لیکردن و ژبانیکی تال دلنیا بن گهر وابکه ن په شیمان نابنه وه، له دنیا و له قیامه ت دا. به ئیزنی الله تعالی.

۱- (اخرجه مسلم، ژماره ی فه رموده: ۲۶۷۲).

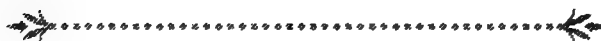
هۆکار و چاره‌سەری قەیرە (گەورە کێج).

سەرەتا دەبێ موسوڵمان ئەو بەزانیی کاروباری هەرچی بونەوهره له دنیا، مەرۆف، جن، نازەل و پۆح لەبەرەن و، دار و بەردو، گیاندار و بیگیان، هەرچی شتێک بوونی هەیه لەسەر زهوی و له ئاسمان، هەمووی له ژێرفەرمانی خوای گەورە دان و بۆ چاوتروکانێک و ساتیکی کەمیش خودای پەرورەدگار بێئاگایە لێیان و ئاگادارە بە تەبەیی دنیان. ﴿وَمَا تَسْقُطُ مِنَ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا﴾^۱. واتە: گەلای هیچ دارێک هەلناوهرێ و بەرنابێتەو ئیلا خوای گەورە زانیاری پێیه گەلای ئەو داره که ی پێ ئەگات، وه که ی زهره ئەبێ، وه که ی هەلنەوهرێ.

خوای گەورە ژبانی دنیای دروستکردووه بۆ مەرۆفه‌کان، هەمووشتیکی بۆ فەرهم و رام کردووه تا بەخۆشی ژبان بباتە سەر له دنیا، ئەم ژبانه خۆشی و ناخۆشی یه‌کانی هەتا سەرنیه و بەلکو کاتین، جا مەرۆف تاقی دەرکێتەو به‌گشت خۆشی و ناخۆشییه‌ک، موسوڵمان دەبێ خۆراگرو ئارام گریبێت له‌سەر گشت تاقیکردنه‌وه‌کان، ئەگەر وای کرد ئەو سەربه‌رزی دنیا و قیامه‌ت ده‌بێت.

ژن هێنان و شوکردن سوننه‌تیکی پێرۆزه له‌گشت ئاینێک هەیه و له‌ دین و به‌رنامه‌ی ئیسلامیش گرنگی زۆری پێدراوه، چونکه ئەم سوننه‌ته قه‌لغانه‌و موسوڵمان ده‌پارێزێت له‌ تاوانی گه‌وره‌و ناپه‌وا، پاشان نیوه‌ی ئیمانی ته‌واو ده‌بێت واته‌ گه‌ر کۆر و کچێکی گه‌نج هاوسه‌ر گیریان ئەنجام نه‌دابوو، به‌لام مولته‌زیم بوون به‌ دین و به‌رنامه‌ی ئیسلام دوا ی ئەوه‌ی هاوسه‌ر گیریان کرد، مانای وایه ئیمانه‌که‌یان کامل بووه، چونکه نه‌فسی مەرۆف هەمیشه هانده‌ری خراپه‌ و تاوانه‌ وای لێده‌کات سه‌یری نامه‌هره‌م بکات تووشی تاوانی بکات.

^۱ - سورەتی الانعام نایه‌تی (۵۹).

بۆیه ژن هیښان ته بیته بهر به ست و قه لغان بۆ دوور که وتنه وهی موسولمان له خراپه و،
 واده کات چاوی ته نه ا له سهر هاوسه ری خوئی بیټ، به لام له م سهرده مه دا چه ندین
 هوکار و بهر به ست له بهرده م به یه ک گه بشتی کوړ و کچه کانمان دان و، به مهش ته مه نی
 گه نجیتیان به ره و پیری ده روات له کاتیکدا ژنی نیه و شووی نه کردووه، گه نجی وا هه یه
 ته مه نی سی و پینج (۳۵) سال و چل و پینج (۴۵) ساله که چی هاوسه ر گیری نه کردووه.
 چونکه کاتیک هاتوونه ته پیشه وه بۆ داخوازی چه ندین هوکار و کیسه هاتوته
 بهرده میان، بوونه ته پنگر له بهرده م شوکردنی ته مهش وای کردووه هر به کچ
 بمینته وه له کاتیکدا پیر بووه و سهری سې بووه.

نه وهی زیاتر له م نیوه نده دا زهره ر و زیان ده کات ته نه ا خوشکانی رتزدارن، چونکه
 زور به یان بیکه س و غه رب ده میننه وه، که سیك نیه دلایان خوش بکات هه میسه فیکر
 و خه یالی خراب ده که ن به وهی خو یان له ناو به ن! چونکه شوویان نه کردووه و
 ته مه نیان به سهر چووه به ره و پیری هه نگاوده نی و، دلایان به خو یان نه سووتی،
 له به رامبه ریش دا له لایان ناسیارو خزمه کانی و ده ور به ری پووبه پرووی چه ندان وته و
 قسه ی ناخوش ده بنه وه، ها بۆچی شووت نه کردووه؟!

یان ده لئین: پیریوویت و داوا کارت نه هات!، یان هاوړی کانت هه موو شوویان کرد ته نه ا
 تۆ ماوېته وه، که س پیت رازی ناب!!!.

له کاتیکدا هوکاری شوونه کردنیان یان خو یانن یان باوک و برا یان خزم و که سو کار یا
 هه ر هوکارنکی تر که پرۆسه ی هاوسه رگریان په ک ده خات.

یان کچی وا هه یه که ده زانی گه وره بووه زور عیناد و به فیزه!، خوئی زور پې جوانه
 به خو یا نه نازیت و، ده لیت وهد و به لئین بیټ شوونه که م تاوه کو بر وانا مه به ده ست
 نه هیښم یا کوړه گه نجیکی چاو شین نه بیټ،

یان دهولمه مەند و خاوهن پارەو سولته نه بێت، یان بالای بهرز بێت، یان کوری کاربه دهست و بهرپرس بێت، یان هونه رمه ند و گۆرانی بژبیت، یان فلانه عه شیرت بێت، یان زۆر ئاوات و مه بهستی تر، به مهش کچه که داواکاری زۆری هاتوو، به لام نه و مه رجانه ی نه بوه که خۆی ویستوو یه تی به مهش داوای گه نجه که ی په تکر دوته وه بۆ شوکردن و پرۆسه ی هاوسه رگیری دوواده خات.

یان چاوه رپی نه وکه سه بووه که له مه رجه کانیدا هه یه، که سی تر زۆر هاتوون بۆ داخوازی، به س مه رجه کانی نه وی تیدا نه بووه، بۆیه هه ر وه ستاوه له چاوه پروانی تا پیر بووه و نه گه شتوه به و که سه ی که ده یه ویت و نه وانی تریشی له ده ست داوه!

یان هۆکاری تری شونه کردنی ماله وه یان رڼگربوونه، گه نچی دیندارو په وشت به رزی موسولمان هاتوته داوای که چی باوک و برای رازی نه بوونه!، چونکه له بنه ماله ی تر بوونه، بۆیه پپی رازی نه بوونه، نه یان هیشتوه کچیان شوو بکات به وکه سه.

یان هۆکاری تر هه ن که دایک و باوک به کچیان گووتوه تۆ شایه نی کوری قۆز و که شخه و جوانی ده بێت هاوسه رگیری له گه ل کورپکی وه ک خۆت بکه ی، به و جۆره کچیان هیشتوته وه داواشی هاتوو به لام نه یان داوه، بۆیه به م شیوه یه کچه که یان هیشتوته وه تا پیریان کرد و قه بره بوو.

ئینجا نه و کچانه ی ماونه ته وه، هه موویان په شیمان ده بنه وه چونکه گه نجانی نه م سه رده مه نه قلیان له چاویانه ته مه ن ده که نه پیوه ر بۆ ژن هینان، شه رمیان به خۆیا نه کچ له خۆیان گه وره تربیت.

ئینجا گه نجه کان پپی رازی نابن چونکه کچه که ته مه نی له وان گه وره تره، بۆیه که س پپیان رازی نابیت، مه گه ر نه و پیاوانه ی ژنه کانیا ن مردوو ه مندایان هه یه ده یانه وی ژنی تربینن، تاوه کو منداله کانی به خپو بکات، یاخود پیاوانی تر ده چنه داوای که ژنیا ن هه یه ده یانه وی بیکه نه دووان و سیان و زیاتر...

بۆيه سهره تا خوشكان كه داخوازيان ديت كه زانبيان گه نجي ديندار و له خواتر سه با رازين، نه گهرچي گه نجه كه هه زاريش بوو، بې ناويانگ بوو بې پله و پوښت بوو، پروانامه كه ي ته نه ته قوا و دينداري و له خواتر س بوو با رازي بيت، چونكه دواتر خوت په شيمان ده بي له رازي نه بوونت، نه ي خوشكي من سويند به خودا كچا نيك هه ن ماونه ته وه ته مه نيان زور گه وره بووه شوويان نه كړدووه، دلبيان به خو بيان نه سووتې هاوړپكانيان هه موو شوويان كړدوه، سي چوار مندائيان هه يه، بۆيه وه عد و به لئين نه دهن، له رق و كينه يان نه لئين به ماله وه يان: گهر نه مجاره داخوازيان بې، نه گهر كاپرا چاو يكي كويريش بې، كه چه ليش بې، ده ست يكي پتوه نه بې، زني مرد بې و ده مندالي هه بې شووي پتده كه م!

له كاتيكدا كه گهنج بوو گالته ي به م مه رجان هه كړد و پتي عه بيه بوون، نيت ستاش په شيمان بوته وه نينجا كه له كو تاي داواي هات، كاپرا كه نه فام و نه زانه به دين و نيسلام، كچه كه له داخي دهو روبري به ناچاري به داواي رازي ده بيت، نه و جا پياوه كه له گه لي خراب ده جو لپته وه، كچه زور په شيمان ده بيت هانا بوشتي خراب ده بات و هه ولده دات خو ي له ناو بيات، ده لپت: خو زگه هه ر شووم نه كړدبا نه ك نه و ژبانه دوزه خه م هه با.

يا خود پياوه كه زور گه وره تره له و چونكه زني مردووه بۆيه نه وي هيناوه، هاوړپ و ناسياوي كچه گالته ي پتده كه ن، ده لپن: پياوه كه ت پيره سه ري سې بووه حه يف شووت پي كړدووه، نه م هه لو ست هه ش واي لپده كات تووش ي خه مو كي و دل ه راو كي بيت.

بۆيه ناموزگاريمان بو خوشكاني گه نجه كه هيشتا له تافي لارين، كه ئاواتيان نه وه بيت له دنيا هه موو ژباني بو نه وه بيت خواي گه وره لپي رازي بيت، نابيت چاو له كچاني دوور له دين و له خواي گه وره بكه ن، چونكه نه وان نه زان و بيئاگان به دواي دنيا و خو شيه كاني كه وتوونه!

گۆرانیبیژ و نه کته ری سینه ماو فیلمیان کردۆته پێشهنگ و مامۆستایان، بۆیه له پاشه پڕۆژدا زهره ر نه کهن و په شیمان نه بنه وه به لام ئه وکات په شیمانیش دادیان نادات!.

به ئی نه ی خوشکم گهر و یستان زه و اج بکهن گهنجی دیندارو خوا و یست هه لێژێرن، پێش مه رجی جوانی، ده و له مه ندی، ناوبانگ و پله و پایه، قه وم و عه شیرت، پێش هه موو نه م مه رجان ه دین و نه خلاق و په وشت بیست، سویند به الله سه ره رزو به خته وه ری دونیا و قیامهت ده بی، چونکه وه سیه ته که ی خوشه و یستی خوا پێغه مبه ری ئازیز (ﷺ) بۆ گشت کوپ و کچیکی موسو لمانه که ئیمان و په وشت پێش هه موو مه رجه کان بخه ن.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه)، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (إِذَا خَطَبَ إِلَيْكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ، وَخُلُقَهُ فَرَوْجُوهُ، إِلَّا تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ، وَفَسَادٌ عَرِضٌ)^۱.

واته: (ئه بو هورهیره) (په زای خوای لیبیت) ده ئی: پێغه مبه ری خوا (ﷺ) فه رمو یه تی: هه رکه س هاته داوای ئافره تان و له دین و نه خلاق رازی بوون ئه وه پێی بدن، نه گه ر وانه کهن فیتنه و ئاژاوه له سه ر زه وی بلا و ده بیته وه.

ئه گه ر که سیك به راستی له خوای گه و ره بترسی هه یج کات ئازاری که س نادات خراپه ی بۆ بچو کترین شت نابیت، بۆها و سه ره ریشی ده بیته غه م خۆرتین که سی و به دونیای ناگۆر یته وه.

بۆیه نه ی ئیمانداران برا و خوشکانی خۆم بابگه ر پێنه وه بۆ لای خوا، بۆ لای به رنامه که ی که ئیسلامه، سارنژکه ری گشت ده رد و کێشه کانه.

ئه و کێشه و ده ردانه ی مرو فه کان پێیه وه ده نالێن، یه کتری له سه ر به کوشتن ئه دن، گه ریزانن چاره سه ری لای به رنامه ی خواجه هه موو به را کردن بۆ لای ئه گه ر پێنه وه .

^۱ - روی الترمذی. ژماره ی فه رمو و ده: (۱۰۸۴). و ابن ماجه، ژماره ی فه رمو و ده: (۱۹۶۷).

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾^۱. واته: ئاخړ بۆ بیرناکه نه وه کئ هه یه به قه ده ر خوا حوکم و به رنامه ی جوان و دادپه روه رو چاکو به جئ بئت، به تایبه ت لای نه و که سانه ی که به وردی سهرنج ده ده ن و ویزدان و هه ستی زیندوویان هه یه . به ئئ ئیسلام چاره سه ری بۆ گشت کیشه کانی کۆمه لگا پییه ، بۆ نه مانی قه یرهی رڼگه ی داوه پیاو تا چوار ژن بیئئ، به مه رجیک پیاو عادل و یه کسان و دادپه روه ر بئ له نیوانیان، گهر نه یتوانی به یه کسان له گه لیان بجولیتته وه، ته نها یه ک ژنی بۆ هه یه به یئیت. ﴿مَثْنَى وَثِلَتَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَدْنَى أَلَّا تَعُولُوا﴾^۲. واته: ده توانن ژنانی تر ماره بکه ن دوان بن یان سیان پیکه وه یا چوارش بن ههر په وایه، نه گهر ترسان که نه توانن ژنه کانتان وه کو یه ک ته ماشا بکه ن، با یه کیک بئ یان له گه ل نه وانه رابویرن که بوونه ته مو لکی خو تان، بۆ خو له غه در پاراستن نه مه کاری په سه نده .

به ئئ ئیسلام رڼگه ی داوه له یه ک ژن زیاتر بیئ تاوه کو چوار، نه مه ش بۆ نه وه ی چاره سه ری گه وره کچی و رڼگریکردن له بلا بوونه وه ی فاحیشه و داوین پیسی بکات. بۆیه سه ر ژمی ر پڼکخراوه کان وایان ده رخستووه که وا ژماره ی ئافره تان له هه موو دنیا هه میشه له پیاوان زوړترن، نه گهر ههر پیاوئک ژنیک بیئیت، نه ی نه م هه موو ئافره تانه که نه میننه وه، چی بکه ن و بۆ کوئ بچن؟!

بڼگومان خراپه و زیانیکی زوړ له کۆمه لگا نه دات، کیشه و ناژاوه له سه ر شه ره ف و ناموس سه ر هه ل نه دا، ئافره ته که هه ست ده کات که بیکه سه ، چونکه که سیك نییه غه می بخواو بژئوی و جڼگه و شوئنی بۆ دابینکا و هه زو وئاره زووی نه فسی بۆ ده سه به ر بکات، که نه ویش وه ک نه وانه ی هاوسه رگړی کردووه به مال و مندائی خو ی چاوی گه شبئ و دئی خو ش بکات،

^۱ - سوره تی المائدة نایه تی (۵۰).

^۲ - سوره تی النساء نایه تی (۳).

دیاره نه گهر وا نه بوو بیر بکهوه که نه م ئافره ته بن میردو بینازه که نه بینیت که سئ نییه نازی بکیشیت، که سئ نییه بژتوی بو پهیداکات، که سئ نییه گری حهزو نه فسی پئ ئاوا بکات، که سئ نییه مندالیکى چاوگهشی پئ بدات، که سئ نییه دلی پاگرئ جیگهیه کی بو پهیدا بکات، به دنیاییه وه ههزارو یه که خه یالی لادهر و خراپ یه خه ی پئ ده گرتت، ناچار ده بیئت به ههر هوپه که بیئت نه م که م و کورتیه ی خوی پرکاته وه، نه گهر چی له سهر حیسابی فروشتنی شه ره فی خویشی بیئت!

بویه ئیسلام پنگه ی داوه پیاو به شه ری ژنی تر بینیت، نه که ئافره ت به پنگای حه رام که سی تر پئی رابویریت و توشی تاوانی گه وره ی بکات ئابرو ناموسی نه تک بکات! بویه نه وانه ی دژی فره ژنین ده یانه ویت بن په وشتی و بن ئه خلاق له کومه لگا بلاوینته وه، نه و که سانه هه میسه خه ونیان به پروتی و به ره لایی ئافره ته وه بینیه، تا بن په رده و به ناشکرا گری نه فس و شه هوه تیان وه که ئاژه ل ئی به تال بکه ن، ده یانه وئ خه لک وه که ئاژه ل ئی خوړئ و که س له حه یا و ناموسی خوی نه پیچیتته وه، ئافره تانیکیش بن په وشت بکه ن و ههر رۆژه یان ههر شه وه کام پیاوه یان پئ خوشه له باوه شیاندا رابویرن و به زمی شه وتیان پئ خوش بکه ن... هتد.

بویه نه ی خوشکانی ژیرم بگه رپته وه بو ئیسلام و پازی بن به فره ژنی تاوه کو له دنیا و قیامه ت به خته وه رو سه رکه و تو بن، سویند به خوی گه وره نه و موسولمانانه ی به پاستی له خواترسن گهر ژنیان هه بوو داخوازیان کرد لیت، نه وه پازبیه و پیت شه رم و عه یبه نه بن که سهر به هه وئ شووبکه ی، به لام گهر هاتوو دوور له دین و ئیسلام بوو پازی مه بن چونکه له خودا ناترسئ بوخوشتی نه فسی خوی ئهمالت ده کات و غه درت ئی ده کات و ناپاکیت له گه ل ده کات، به س نه وانه ی په روه ردی قورئان و مزگه وتن سویند به خودا باشرین ژبانته بو ده سته بهر ده که ن، چونکه له خوا ده ترسن له حه قیقه تی دین و دنیا تیگه یشتوونه، نه زانن نه م ژبانه کاتیه و مانه وه ی تاسهر نیه.

بۆیه هه‌میشه و هه‌موو کات هه‌وێی کردنی کاری چاکه‌و چاکه‌خواری نه‌ده‌ن، دلیان به‌رچه‌مه و په‌روه‌رده‌ی ئیسلام و قوتابی پیغه‌مبه‌ری خوان (ﷺ) بۆیه زوێم و غه‌در ناکات گهر چوار ژنیشی هه‌بێ، به‌یه‌کسانی و عه‌داله‌ت ده‌جولێته‌وه.

بۆیه هه‌تا گه‌نجی مه‌رجه‌کانت قورس مه‌که تاوه‌کو ته‌مه‌نیشته‌ تینه‌په‌ریوه ژبانته‌ وێران مه‌که. به‌گه‌نجی دیندار و هه‌زار رازیبین بۆ ئه‌وه‌ی هه‌ر له‌ دونیا پاشان قیامه‌ت به‌ خۆشی و به‌خته‌وه‌ی بژین.

به‌و باوک و برایانه‌ش ده‌لێین: که به‌بێ هۆ کچیان ناده‌ن به‌شوو با له‌خوای گه‌وره‌ بترسن، گوناهیان ده‌گاتێ کچیان نه‌ده‌ن به‌شوو، به‌سه‌رهاتی نه‌و کچانه‌ی قه‌یره‌ بوونه‌ (شیخ محمدي کوری عوسه‌یمن) له‌ زانایان ده‌گێزنه‌وه، پیاوێک کچه‌که‌ی ناداته‌ به‌شوو تا ده‌گاته‌ ته‌مه‌نی (٢٧) ساڵی، کچه‌که‌ تووشی نه‌خۆشی نه‌فسی و لاشه‌یی ده‌بێت، تا نه‌و راده‌یه‌ی ده‌یخاته‌ جیگا، کاتێ گه‌یشته‌ سه‌ره‌مه‌رگ نه‌م به‌سته‌زمانه‌ گوێ: کوا باوکم؟ باوکی هات پاشان کچه‌که‌ گوێ: باوکه‌ دوعا‌یه‌ک ده‌که‌م بۆ ئامین، گوێ: ئامین، کچه‌که‌ گوێ: جارێکی تریش بۆ ئامین، جارێکی تریش گوێ: ئامین هه‌تا چوار جار پێی دووباره‌ کرده‌وه، ئه‌وجا کچه‌که‌ گوێ: خوای گه‌وره‌ به‌هه‌شتت ئێ حه‌رام بکات، وه‌ک چۆن له‌ هاوسه‌رگیری بێ به‌شت کردم، پاش ئه‌م قسه‌یه‌ کچه‌که‌ مرد.

توخوا چه‌ن گوناهن ئه‌و خوشکانه‌ی به‌و شیوه‌یه‌ ماونه‌ته‌وه، ده‌بێ ژبانیا‌ن چۆن به‌نارحه‌تی و غه‌مه‌وه به‌رێکه‌ن، که‌بوونه‌ته‌ قوربانی ده‌ستی باوک و برا و خزمه‌کانیا‌ن، له‌ بێ به‌شبوونیان له‌ژبانی هاوسه‌ریه‌تی وه‌ک کچانی تر.

هه‌ندێک قه‌یره‌ کچانی تریش له‌سه‌ره‌مه‌رگ به‌باوکیان گوته‌و من و تۆ له‌ به‌ردیوانی خوای گه‌وره‌دا را ده‌گرن له‌ پۆژی قیامه‌تدا من لێت خۆشنا‌م چونکه‌ منت نه‌دا به‌شوو.^١

١- (کتبی قوربانیه‌کانی خۆشه‌ویستی، ١١٤٧)

به ئی هه موو کوپ و کچیک مافی خو به تی و ئازاده ناب کس پنگر لیبان له وهی بوخویان ژبانی هاوسه ریه تی پیکبیتن وهک هه موو مرؤفیک، بۆیه ئه ی باوک و برایان، ئه ی ئه وان هه ی ده بنه پنگر لیبان چۆن ناترسن له دوعای سته م لیکراو که پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ناگادارمان ده کاته وه، ده فه رمووئ: (وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمُظْلُومِ فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ)^۱. واته: بترسن له دوعای سته م لیکراوه چونکه هیچ به ره سته یك نیه له نیاوانیان.

بۆیه مندا له کانتان ئه مانه تن لاتان له خوای گه وره بترسن له وهی به ئی هۆ نایان ده ن به شوو، هه تا زوو هه گه ر داوای هات کچه که تان پپی رازی بوو، وه گه نجه که ئه خلاق به رزی هه بوو مه بنه پنگر لیبان، دواتر خۆتان په شیمان ده بنه وه، که ئه وکاتیش په شیمانی هیچ سوودی نیه ته نها غه م و خه فه ت و ژانه بوئه و که سانه.

که وابه ئه ی کۆمه ئی ئیمانداران له خوا بترسن و بابگه پینه وه بو به رنامه ی ئیسلام و پییه وه پابه ندبین، بو هه ر کار و ئاواتیک پشت ته نها به خودای گه وره ببه ستین و به ملکه چی داوای هاوکاری و کۆمه کی ته نها له و بکه یین که خواوه نی زه وی و ئاسمانه دلنیا بن سه رفرازو سه رکه وتوو ئه بین. به ئیزنی الله تعالی.

^۱ - (رواه البخاري، ژماره ی فه رموده: (۱۴۹۶).

نایه دهزانی خوا چاودێر ته؟!

یه کێک له هۆکاره سه رهکی و ب نه په تیه کانی تاوان و سه ره پێچی کردنی فه رمانی خودای گه و ره، بریتیه له نه ترسان و هه ست نه کردن به چاودێری خودای به ده سه لات.

زۆلم و سه ته م و خرا په کاری مرۆفه کان له م رۆزگار گه یه ستۆته ئاستی نقوم بوون له ده ربای قوڵدا که رزگار بوونی بۆ نه، مه گه ر به گه رانه وه و ترسان له خودای گه و ره مرۆف رزگاری بیهت و به چیه ژبانیکێ ئارام و ئاسووده.

موسوڵمان گه ر هاتوو ترسی خودا له دڵی بوو هه رگیز تاوان و زۆلم ناکات، تووشی به زانندی سنوری خوای گه و ره نابیت، چونکه ده زانیت به تو په بوون و په نجانندی خودای گه و ره سه ره نجامیکێ خرا پی بۆ ده بیت له دنیا و قیامه تدا، بۆیه نزیکێ تاوان و خرا په ناکه ویت له ترسی خودای گه و ره، ئا نه مه یه موسوڵمانی پاستگۆ و شوینکه وته ی ئیسلام ترسی خودای په روه ردگار په رده ی دڵی دراندوو ده دایبۆشیوه، دووری خه ستۆته وه له زۆلم و سه ته م کردن له مرۆفه کان و هانی ده دات به رده وام بۆ چاکه و چاکه کاری.

په یغه مبه ری خوا (ﷺ) ده فه رمووی: (إِنَّ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ)¹. واته: له هه ر کات و شوین و حا له تیکدا بووی، له خوا به ترسه و پارێزگار به.

بۆیه موسوڵمانی راسته قینه له هه ر شوین و مه کانیک بوو، له ئاشکرا و نه پێی، له خو شی و نا خو شی، هه بوونی و نه بوونی، سه رما و گه رما له خودای گه و ره نه ترسی و هه ست به چاودێری ده کات.

¹ - (أخرجه الترمذي، ژماره ی فه رمووده: (١٩٨٧)، وأحمد، ژماره ی فه رمووده: (٢١٣٩٢).

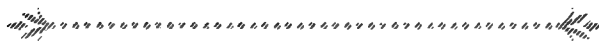
به داخه وه زوړنك له خه لكې ئه م سهرده مه ترسي خودا له دل و دهر وونياندا نيه، بويه خراپه كاري بوته پيشه يان، شهو و پوژ بهرده وام هر خه ريكې دزايه تي موسولمان و دين و بهرنامه ي خواي گه وړه ن، هه ولي ناشرين كردني ئيسلام نه دهن به جوړه ها شيواز.

يا خود گه نجه له م پوژگار ه ته مه ني له كاري خراپ و ناپه وا به هه دهر ئه دا، له به ياني تا نيوه ي شهو خه ريكې ياري ئاتاري و قومار و شه تره نج و دو مينه يه، يا خود له گه ل كچ له توړه كوومه لايه تيه كان هر چي خوداي گه وړه پي ناخوشه ده يكه ن و ده يلين، نو تړه كاني نه فه وتي ئي نه يكا ته قورباني خوشيه كي كاتي.

موسولمان گه ر توژ قاليك ترسي خودا له دي بوو هيچ كات بير له كردني كاري خراپ ناكه ته وه، هه ميشه خوي به دوور ده گري ت و زيكر و يادي خودا له دل و سهر زمانيه تي. ئافره ته له خواي گه وړه ناترس ئي خوي نه پاز تي ته وه بو گور گه كان، له بازار و پارك و شو ئنه گس تيه كان له ده و امه كه ي پيش بر كي ده كات به رام بهر هاوړي كاني له سهر نه وه ي كامه يان زياتر خوي نه پاز تي ته وه جلي سهرنج پاكيش له بهر ده كات، تا گه تجان سه يريان بكه ن، گه ر هاتو و ترسي خواي گه وړه له دل و دهر و ن و هه ستيان بوو له خراپه نه يان پار يزي ت و توو شي تاوان و بي فهرماني خوداي گه وړه نابن.

زوړنك له كچان له ترسي باوك و براي له چك ده كات بو ده و امه كه ي، به لام هر گه يشته شو ئني ده وامي چه فيه كه ي لاده بات و جواني خوي به دهر نه خات، ته نها له ماله وه كه دي ته دهر وه له بهر چاوي باوك و براي تاكو بز انن چه فيه ي له سهره، نه مه ش ترسي خواي گه وړه ي له دل دانيه، چونكه نازاني خواي گه وړه هه ميشه چاود يره به سهر گشت جولانه وه يه ك و لي داني تر به ي دي و بو هر شو ئني بروات له گه ليه تي و بن ئا گانيه. **﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾**^۱. واته: به راستي خوداي گه وړه هه ميشه و بهرده وام چاود يره به سه رتانه وه.

۱- سوره تي النساء نايه تي (۱).

به لām له راستیدا خوشکاننیکي له خودا ترس هه ن له مالنیکي نه زان و دوور له دینی نیسلام، که باوک و براین رنګرن له وهی جلی شهرعی بپوښی بۆ دهوام و دهرهوه، که چی ئەم خوشکه دل پر له ئیمان له ترسی باوک و برای جلی شهرعی له بهرناکات، نه کا نازاری بدن و توووشی هه لووښتهی ناخوښ بپته وه بۆیه به دزیه وه له دهوامه که ی جه فیه و عه با دهپوښی له ترسی خودای هه میسه چاودیر به سهر به نده کانی.

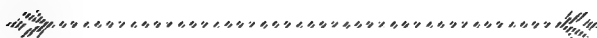
﴿إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾^۱. واته: به راستی ئهوانه ی که پهروه ردگاریان ده ترسن له نهی و په نهاندا که چاوی که سیان لیوه دیار نه له ترسی خوی گه و ره تاوان ناکه ن، ئه مانه لیخوښبوونی خوی گه و رهیان بۆ هه یه، ئه جرو و پاداشتنیکي یه کجار گه و رهیان بۆ هه یه.

له خودا ترسی راسته قینه خوین ده پارتزن له سه ریچی خوی گه و ره له قه ره بالغی و ته نه ایدا، هه میسه ترسی له خودایه و هه ست به چاودیری ده کات، ئه مه ش خوشکیکی ئیماننداری پیشینه (ره حمه تی خوی ئیبت) چۆن له چاودیری خودای گه و ره ترساوه:

(قال العتيبي: لقي رجل اعرابية فأرادها على نفسها فأبت وقالت: أی ثكلتك أمك! أما لك زاجر من كرم؟ أما لك ناه من دين؟ قال: قلت: واللّه أنا لا يرانا الا الكوكب! قالت: وأین موکها؟)^۲. واته: عه ته بی ده ئی: پیاوئک له جییه کی چۆلدا ده گات به ژنیکي ده شته کی و داوای کاری به دپه و شتی ئی ده کات، ئه و ژنه ش له وه لāmدا ده ئی: دایک پۆله پۆت بۆبکات، ئایه شهرم و ریزت به رگری ئی ناکه ن له م کاره؟ یان دینه که ت نیسلام به رگری ئی ناکات؟ ئه ویش گوئی: سویند به خوا جگه له نه ستیره کانی ئاسمان که س نامان بینیت، ئافره ته که ش گوئی: ئه ی راگیرکه ری ئه و نه ستیرانه له کوئیه؟! کابرا سه ری داخست و پۆی.

^۱ - سوره تی الملك نایه تی (۱۲).

^۲ - الجامع لشعب الايمان (۵/۶/۲).

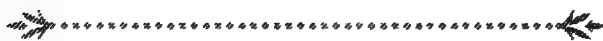
بۆیه گهر سهیری نمونهی ئافرهتانی پېشین بکهین چۆن له خودا ترساون و جیاواز بوونه له ئافرهتانی ئەم سەردەمە، بۆیه پېویستە خوشکان چاو له ئافرهتانی پېشین بکهین، که نمونهی پېشەنگ بوون له هەستکردنیان به چاودێری خودای گهوره، دوورکهوتنهوه له تاوان و سەرپېچی کردنی فەرمانی خودای بەدەسەلات، ئەک چاو لیکردن له ئافرهتی گۆرانپیژ و بەناو شاجوانهکان و ئەکتەری سینەماو فیلم، که چۆن شەرمیان نیه لاشەي خۆیان ئەخەنە پېش چاوی گورگهکان تاکو نهفسیان پێ تێریکەن. با بچینهوه خزمەت قوتابیانی ئەهلی تەقوا و ئیمان نمونهیەک له خوشکانی پېشینمان بخهینه پوو که چۆن نمونهی شەرم و شکۆ و ئەخلاق بەرزى ئومەتی ئیسلام بوونه و دوور بوونه له ئافرهتانی ئەم سەردەمەي دنیا ویست و دنیا پەڕست.

(فاطمة بنت العطار البغدادية رحمه الله، قال عنها أخوها : انها خرجت من البيت ثلاث مرات فقط : يوم تزوجت، ويوم حجت، ويوم ماتت)^١.

واتە: (فاتیمەي کچی العطاری بەغدادی) (رەحمەتی خودای ئێ بیّت)، براکەي لەبارەیهوه دەلیت: (فاتیمە) لە مائەکەي تەنها سێ جارەن دەرچوووە بۆ دەرەوه: ئەو پۆژەي زەواجی کرد، وه ئەو پۆژەي حەجی کرد، وه ئەو پۆژەي وەفاتی کرد.

لەترسی خۆای گهوره خۆی پاراستوو له چونه دەر و گهراپ بۆ شوێنە گشتییهکان تا نهبیته هۆکاری فیتنهوه هەڵخەڵەتاندنی گەنجان، بەلام ئافرهتانی ئەمرۆکە ژانیان بۆته چوونه دەر بۆ بازار و خۆپازاندنهوه بۆته پېشەیان، یەک پۆژ نهچن بۆ بازار بیتاقەت و غەمبار ئەبن، بۆ یەک دەرزی دوورومان دەچیت بازار سەراوین دەکات و دەگەریت بەجلی ناشەری و کیلۆیهک مکیاز بەخۆشی دەلیت من موسوڵمانم.

١ - (تاریخ الاسلام للذهبي (١٣٦/٤٠).

به لّام به داخه وه له م پوژگار ه نافرته و كچانی نه م سه رده مه مان هینده خویان به ده رنه خه ن بوخه لکی کاتیک نه چنه دوو کانیکه وه کابرای خاوه ن دوو کان به یه ک سه یرکردن نه زانی قیاسی له شیان چونه و پیاو ده لیت: فهرموو نه مه به قیاسی خوته!! سبحان الله چون كه وتووینه ته سه رده میك كه هه سترکردنمان به چاودیری خوای گه وره له دل و دهروونمان نه ماوه، نه ترسان له خوای گه وره له ناو خه لکی دا بوته هوئی په ره سه ندنی تاوان و بلا بوونه وهی به سه ر زهوی وهك گه رده لوولی به هیز!

ئیمه نالین مه رۆ ده ره وه و خۆت به ندبكه له ماله وه ئه ی خوشکی له خودا ترس و به حیشه تم، ده توانیت برۆیت بو دهوام، بو بازار، به لّام به شیوازی شهرعی و جل و به رگی شهرعی، سنوری خودا مه به زینه، ئینجا ترسی خوای گه وره له دلت بچه سپینه، خۆت پر چهك بكه به ته قوا و ئیمان، نه وکات شه یتانیش ناتوانی هه لت خه لتینیت نهك مرۆفه خراپه کان، بوئه ئه و كه سانه ی فهرمانی خوای گه وره پشتگوئی ده خه ن، دل و دهرونیان په روهرده نه کردوه له قوتا بخانه ی ئیسلام له وانه ی ئیمان و ته قوا.

ئه گه ر سه یری ژبانی هاوه ل و شوینكه وتوو و پیاو چاك و زانا پښینه کان بکه ین (ره حمه تی خویان لیبیت) كه به چ راده یه ك له خودا ترساو ن به راستی مرۆف وا هه ست دهكات ئه وان فرشته بوونه و ئیمه ی مرۆفیش به رد و دار، ئه وان به نه ندازه ی زهوی و ئاسمان جیاواز بوونه له به ناو موسو لمانه کانی ئیمرو، چونكه سیفه ت و ره وشت و ته قوای وایان هه بوو شایه دی ئه و راستیه یان بو ده دات.

نمونه ی له خودا ترسانی پښینی ئوممه ت، (عومه ری کوری عبدالعزیزه) (ره حمه تی خوای لیبیت) كه به خه لیفه ی پینجه م ناسراوه، به هوئی پابه ندبوونی به جیبه جیکردنی یاسا کانی ئیسلام و له خواترسانیه وه، ئینجا به یه كه وه بجینه خزمه ت (فاتیمه ی) خیزانی (عومه ری کوری عبدالعزیز) (ره حمه تی خوا له هه ردووکیان بیت) کاتیک پرسپاری لیده که ن دوا ی وه فاتی (عومه ر): ئایه (عومه ر) چ کار و کرده وه یه کی ده کرد ئاوا به وشپوه یه له خوا ترساوه؟

چونکه ئیمامی (عومەر) له لای باسی مردن و قیامت بکرایه دهستی نه کرد به گریان، زۆر جار له هۆش ده چوو، له وه لامي خیزانیدا فهرمووی: (عومەر) هیچ کارو کرده وهیه کی له نوێژ و پۆژ و شه و نوێژی له ئیوه زیاتر نه کردوه، به لām سوێند به خوا نه م دیوه هیچ که سێک به نه ندازهی (عومەر) له خواتر ساییت، به لکو ترسانی له خوا به نه ندازهیه کی وابوو گهر له ناو جیگادا خوای بیرکه وتبایه، له ناو جیگه که ی پاده په پری وهك چۆله که باله ته په ی پ ده که وت له ترسی خوا تا ده مان گوت: سبه یئ پۆژ ده بیته وه و ب خه لیفه ده بین، واته ده مریت.^۱

ئه مه نمونه یه ك بوو له نيو سه دان نمونه ی قوتابیانی په روه رده ی په سه نی ئیسلامی، ئه م قوتابیانه دل و ده روونیان هه لقو لای قورئان و سوننه ت بوو، دلّه کانپان شۆردبوویه وه به وانه ی ئیمان له قوتابخانه و مه لبه ندی پێغه مبه ری خوا (ﷺ) ئه م قوتابیانه هه تا له دنیا بوون هیچ خۆشییه کیان نه بیی هه روهك مامۆستا که یان که پێغه مبه ری خواجه (ﷺ) که چی گه وره ی موسو لمانان بوون و ده سه لاتیان له ژیر ده ستدا بوو، ده یان توانی وه کو هه موو سو لتان و پادشاکان دنیا به خۆشترین شیوه ژیا بان، به لām ژیا نی دوا پۆژی نه بپراوه یان هه لژارد له به رامبه ر ژیا نی دنیا ی کاتی.

ئه گه ر سه یری هه مان قوتابی ئیسلام و شوێنکه وته ی پێغه مبه ری خدا (ﷺ) له خوداترسی راسته قینه (عومه ری کوری عبدالعزیز) بکه ینه وه بچه نه وه خمه تی، که کاتیك بوو به ئه میری موسو لمانان خه لیفایه تی که وته ئه ستۆی پاره و مو لکی ده و له ت هه مووی له ژیر ده ست بوو، به لām خۆشی و پابواردنیکی نه بیی تامی لیبکات و جیگای باسکردن بیت، به پاده یه ك خۆشی و پابواردنی دنیا و ده سه لاتی ئوممه تی ئیسلام له ئه ستۆ بوو، ئه ی توانی گه مه و یاری به سه روه ت و سامانی موسو لمانه وه بکات به لām نه یکرد نزیك خۆشی دنیا نه که وت، ئینجا خواردنی سه ره کی خۆی و مال و مندائی نیسك بووه.

۱ - عمر بن عبدالعزیز - دکتۆر الصلابی، (لا: ۶۴).

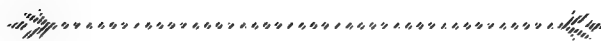

بۆیه ئەم کەلە پیاوانە بە راستی هەستیان بە چاودێری خودای گەورە کردووە، خۆشی و رابواردنی دونیایان لا تال بووبوو، ئەیانزانی خودای گەورە ئاگادارە بە نیاز و نیەتی دلیان. ﴿وَاَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَأَخَذْنَاهُ﴾^۱. واتە: ئەوەش بزانی کە خوای گەورە ئاگای لەو خورپە و ختورانه شه کە بە دل و دەروونتاندا دیت و دەیانزانی، جا کە وابوو هۆستان لە خۆییت بە حەزەر بن.

بۆیه ئەو بەندهی خودا با ئاگاداری خۆمان بین نە کەین سنوری خودای گەورە ببەزنین و دژایەتی دینە کە ی بکەین، سویند بە خودا ئە گەر لە گەل خودا راستگوو نە بین و دژایەتی بەرنامە و بەنده دلسۆزەکانی بکەین ئەوانە ی پابەندن بە ئیسلام و فەرمانی پیغمبەرە کە ی (ﷺ) ئەوا خودای گەورە تووشی خراپترین و ناخۆشترین سزایمان دەکات گەر لە دونیاش نە ییت، لە قیامەت دۆزەخی بەرد سویتنەر جیگامان دە ییت پەنا بە خودای گەورە.

بە ئێ لە دونیا بووین و امان دەزانی کەس ئاگای لیمان نیە، بە نهینی تاوان و خراپە و دزی و زوڵم و ستهم و هەرجی خراپە یە ئەمان کرد، دژایەتی ئیسلام و قورئان و قسە و ئێهانه کردن بە موسوڵمانان بە ئێ ئەو ی هەست بە چاودێری خودای گەورە بکەین، ئینجا لە قیامەت کاتیک نامە ی کردە وە کانمان ئەدرتتە دەست کە ئەبینین هەموو تاوان و سەرپیچی خودای گەورە بوو، ئەوکاتی پەشیمان بوو نەو سودی نیە، بلین: خۆزگە و امان نە کردبا، خۆزگە ئەو کارە چاکە مان کردبا، سویند بە خودا گشت کردە وە کانمان بچوک و گەورە پیشان ئەدرتتە وە، ئەوکاتی سەریان سوپدە میئێ تاوانباران کاتیک کردە وە کانیا ن ئەبینن هیچ تاوانیک لە بیر نە کراو، نهینی و شاراو ی گشتی نو سراو.

۱- سورەتی البقرة نایەتی (۲۳۵).

خودای گه وره بۆ بیر هینانه وهی به ننده کانی ده فره مووی:
 ﴿وَوَضَعَ الْكِتَابُ فِتْرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَالِ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا، وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا﴾^۱. واته: نامه ی نه عمال (تیانوسی کار و کرده وه) هه موویان ده هینرته وه پیش له ته رازوودا داده نریت و ده درته وه ده ستیان، جا ده بینیت نه وانه ی تاوانبارو جینایه تکارن له ترس و بیمدان، چونکه ده ترسن له وهی له سهریان تۆمار کراوه، ده شزانن حه قه و په وایه و هه ره نه وهیه که خۆیان کردوویانه، نه زیادیان پتوه نراوه و نه فه رامۆش کراوه، بۆیه دوعا له خۆیان ده کهن و شین و واوه یلا ده کهن و ده لێن قورپمان به سه ره خۆ ئه م (نامه ی نه عمال) انه مان هیچ گوناخیکه فه رامۆش نه کردووه نه بچوک نه گه وره ئیلا هه ره هه مووی تیدا تۆمار کراوه.

بۆیه ئه ی به ننده کانی خوا با هه موومان به ملکه چی بگه رپنه وه بۆ لای خوای گه وره، دان به ئیسلام و گشت رپسا و یاساکه ی دابنێن، گشت کاتیک غه می نه وه مان بێت هه وێ بلاوکردنه وه ی بده ی، تامرۆقایه تی بجه سیته وه له سایه ی رحمه تی به رنامه ی ئیلاهی و با هه موو کات ترسی خودای گه وره له دلمان بێت، بۆنه وه ی وامان لێ بکات هه میشه دووربکه وینه وه له هه موو تاوان و خراپه یه ک.

رحمه تی خوداتان لیبیت با به ئاگا بینه وه هه مووکاتیک هه ست به چاودیری خودای گه وره بکه ی، دنیایان نه و کات تووشی خراپه و بێ فه رمانی خودای گه وره نابین، نه بین به موسوڵمانیکه کامل، له و قوتابیه دنیا نه ویستانه نه بین که له سه ره رپبازی راسته قینه ی ئیسلامن به ره و رپگای سه رفرازی و شوێن پێ پیغه مبه ری خوا (ﷺ) هنگاو ده نێن تا مسوگه ری بکه ن به هه شتی فیرده وس، به ئیزنی الله تعالی.

^۱ - سورته ی الکهف نایه تی (۴۹).

شهیتان ږنگات لږ ون نه کات!

ئهم سه رده مه زوړ ټك له موسو لمانان قیامه تی خوږان ده فرۆشن له پښاو دنیا و خوښییه کانی، به لام نهو که سانه زوړ بښاگا و نه زانن، چونکه چوڼ ژبانی قیامه ت و به هه شتیکی هه تا هه تایی نه گور نه وه به خوښی دنیا به کی کاتی و پراوه.

ئینجا کات قیامه ت بهر پا نه بیت گشت خه لکی نه گه رپنه وه به رده م باره گای خودای گه وره بو لپرسینه وه، نه وانه ی له دنیا خزمه تکاری خراپه کاران بوون له ژر فەرمانیان دهر نه نه چوون، ئیشان بو نه کردن، غه دریان له هه ژار و نه داره کان نه کرد جاسوسیان بو نه کردن دزی موسو لمانان پشیمان بوون له بلاو کردنه وه ی بې رهوشتی و تاوان و خراپه، له روژی دوا یی نهو خه لکه له گور په کانیان دپنه دهر وه، به رهو لپرسینه وه بو باره گای خودای کارزان بهر یی نه کرتن.

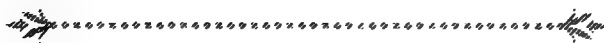
﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا﴾^۱. واته: وه هه موویان له روژی قیامه تدا له گور په کانیان دهر ده که ون له به رده م ده سه لاتی خوادا بو لپرسینه وه.

ئینجا نه وکات بهو که سانه نه لږن که کاریان بو سته مکاران نه کرد له دنیا هه موو کات له خزمه تیاندا بوون دزی بهر نامه ی خودای گه وره.

﴿فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا﴾ واته: ئینجا کزو لاوازو شو ټنکه و تو وه کان ده لږن: به وانه ی که خوږان به زل ده زانی به پراستی ئیمه له دنیا دا شو ټنکه و تو و په پره وانی ئیوه بووین و هه رجیتان بگو تبا به به گو تمان ده کردن.

ناخو نه بیت چیان بې بلږن: داوای پاره و مالی دنیا و سه یاره یان لږ ده که ن؟، نه خیر ته نها داوای نه وه ده که ن له سزاو عه زابی خودای گه وره بیان پار ټزن و له سه ریان سووک بکه ن، چونکه له دنیا ئیش و کاریان بو یان نه کرد،

۱ - نه م نایه ته تا کو تایی بابه ت سوره تی ابراهیم له نایه تی (۲۱-۲۲).

کردبوونیان به خودای خوځان له فهرمانی نه و سته مکارانه به هیچ جوړتک دهرنه نه چون و به گه وره یان نه زانین.

﴿فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ﴾ واته: ده ئاخو ئیوه نه مړو دته توانن له به شی له سزای خودا بمانپارژن؟.

به لām دهبی وه لāmی نه و سته مکار و هاوړی خراپانه چی بیت بو ژر دته سته کانپان له قیامهت، که له دونیا بو گشت کارتکیان هه میسه ده ست له سهر سینگ بوون. له وه لāmی ژر دته سته کانپان ده لئین:

﴿قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهْدَيْنَاكُمْ﴾ واته: نه وانیش ده لئین: نه گهر خوا له دونیا دا نیمه ی بو خو رزگارکردن رتنما کردبا نه و ئیوه شمان له گهل خو مان شاره زاو رتنما ده کرد بو خو دهر بازکردن له م سزایه ی نه مړو دوو چارمان بووه.

به ئ براو خوشکانی من بیریکه نه وه نه مانه خوځان له دونیا به دوا ی رتگای پوچ و گومرای که وتبوون له پیناو خوشیبه کی که می کاتی دنیا که هه واو هه وه سی خراپان بوو، غه میان نه وه نه بو خه لکی بو قیامهت هان بدهن، به لکو غه میان نه وه بوو کامه پوژ زیاتر به خوشی و رابواردن به سهر بیهن، جا له باره گای خودای گه وره به ژر دته ست و لاوازه کانپان نه لئین: نیمه تازه هیچمان پڼ ناکرتت، گهر سه برو نارام بگرین له سهر نه و سزایه یان هاوارو ناله و ناسوره دهر پڼین، هیچ جیاوازی نیه تازه سزاو عه زابمان له سهر سووک نابڼ و لا ناچیت، چونکه له دنیا پڼ فهرمانی خودا بوو بووه پیشه یان. ﴿سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجَزْنَا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَّحِيصٍ﴾ واته: جا ئیستاش نارپه حه تی و، بیتاقه تی بکه یین و بیکه یینه دادو هاوار، یان به نارام و له سه رخوو بیده نگ بین، بو هه ردوولا مان یه کسانه و رزگار نابین و هیچ دهره تان و په نایه کمان نیه بو رزگار بوون له سزا.

به ئ که پوژی قیامهت هات هیچ چاره و رتگایه ک نامینیت بو خوانه ناس و دنیا په رسته کان، چونکه تا له دنیا بوون وازیان له رتگای یه کخوا په رستی هینا بوو، ههر به دووای رتگای خوشی و به ده سته پینانی سولته و و سه روه ت و سامان بوون.

جا شهیتانی نه فرهت لیکراو، دیته قسه له سهر مونا قشهی کاربه دهست و ژێردهستهی کار به دهست، ئینجا له ناو دۆزهخ شهیتان ههردوو لایان پرسوا دهکات و بێدهنگیان ئەکات بهوهی له دونیا پښکای خودای گه وره یان ونکردبوو له پیناو نهفسی خراپیان. «وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ» واته: نیتەر دۆسته مهزن و گه وره که یان (شهیتان) سه رزه نشتیان ده کاو ده لیت: بێگومان خودا له دونیا دا له سهر زمانی پیغه مبه ران به ئیننیکێ راست و دروستی پیدان به زیندوو بوو نه وهو جه زاو پا داشت وا هینایه دی.

شهیتان باوه ری به هه موو شتیک بوو له دونیا ئهی زانی پښکاکهی خۆی که له سهر یه تی باتل و هه له یه، به لام ده یو بست مرۆفه کانیش گومرپاکات، تۆله ی خۆی بکاته وه به وهی نه فره تی لیکراوه له لایه ن خودای گه وره، چونکه شهیتان یه که مجار له به هه شت بوو، به هۆی ئه وهی به گوێی فه رمانی خودای نه کرد سو جده ی نه برد بۆ ئاده م (سه لامی خوای لیبت) بۆیه خوای گه وره ده ری کرد له به هه شت، ئەوکات شهیتان بریاریدا نه وه کانی ئاده م گومرپاکات له پښکای راسته قینه ی ئیسلام، هه روه ک خوا له سهر زمانی شهیتان ده فه رموویت: «قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ»^۱. واته: شهیتان گوئی: سویند به عیزه تت ئهی خودایه هه ر هه موویان گومرپا ده که م.

ئینجا مرۆفه کان زۆرێک له دونیا شوینی که وتن و قیامه تیان وێران کرد له پیناو خووشی که می دونیا، به ئێ ئه وکاته ی که قیامه ت داها ت و گه رانه وه بۆ لای خودا تاوانباران برپا به راستیه که ئه که ن، که تازه قیامه ته، کاتی لیپرسی نه وه یه، به لام له دونیا شهیتان له بیرى بردبوون و پښکای ئێ ون کردبوون، به هۆی پازاندنه وه ی تاوان لایان هه ر ده یان گوئ: کوره رابوێره دنیا فشه یه جارێ زوو و گه نجین با خووشی ببینین، بزانه شهیتانی دوورخراو له ره حمی خوای گه وره چۆن پاشگه ز ده ییته وه له وه عد و به ئینه کانی و خۆی به درۆ ئه خاته وه که له دونیا به مرۆفه کانی ده دا ده لیت:

^۱ - سورته ی ص نایه تی (۸۲).

﴿وَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ﴾ واته: وه منيش به لټني ناراست و دروؤ دهله سه م پيدان به لام من به لټنه كه ي خومم نه برده سهر و به پيچه وانه وه فريوم دان و ناتوانم يارمه تيتان بدهم. بيريكه وه ئه ي نه وكه سه ي ههر له سهر رڼگاي گومرپايت پشتي بيدينه كان نه گريت و چوويته سهر غه يري بهرنامه ي ئيسلام، شهيتان ده لټت: من هيچم پيناكريت بو ئيوه له پاش نه وه ي گومرپاي كردن و رڼگاي خوداي لي ون كردن.

بوچي بيرناكه يته وه تاكه ي واز ناهيتيت له سه رپيچي فه رمان ي خوداي گه وره، شهيتاني نه فرهت ليكراو هيچ هيږو ده سه لاتيكي نه بوو تاگومرات بكات گياني توي به ده ست نه بو تا لي بترسي و له فه رمان ي دهرنه چيت، به لكو ته نها وه سه وه سه ي بو دروست نه كړدي له سهر نه وه ي بو دونيا هه ولېده ي و پشت له ديني خوابكه ي و بوخوشيه كي كه م بانگي نه كړدي.

﴿وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي﴾ واته: خو له وكتانه يشدا هيچ هيږو ده سه لات و به لگه و نيشانه يه كم به ده سه ته وه نه بوو، هه تا به زور گوږايه لټان بكه م ئه مه نه بيت كه گومان و دوو دلیم بو په يداكردن و، بانگم كردن بو گومرپاي خيرا ئيوه يش وه لامتان دامه وه و به گوږتان كردم و به ده ننگمه وه هاتن.

به لي ئه ي براو خوشكاني من خومان به ويست و ئاره زووي خرابي خومان رڼگاي گومرپايان هه لېږارد، بويه شهيتاني نه فرهتي له ناو سزاي پرنازاري جه هه نه مدا ده لټت: تازه لومه ي من مه كه ن كه هه موو شتيك ته واو بووه، به لكو لومه ي خوتان بكه ن چونكه هيچ ده سه لاتي دونياو دواړوژم نه بوو پيتان بترسيم تا فه رمان به رداريم بكه ن. ﴿فَلَا تُلْهُمُونِي وَلَوْ مُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ واته: جاكه واوو نه مړو كه ئيوه دوو چاري سزاو عه زاب بوون، سه ركونه و سه رزه نشتي من مه كه ن به لكو لومه و سه رزه نشتي خوتان بكه ن.

شهيتاني دووخر او له په ح ي خودا، راست ده كات به وه ي مروقه كان رڼگاي گومرپايان گرته بهر به وهش پاداشتيان ته نها دوزه خ ده بيت.

شهيتان نه وكت ده لټت: من تازه ناتوانم هيچ هاوكاريتان بكه م، نه سوو كړدي سزاتان، نه واسته، نه پشتيواني هيچي پيناكريت بو مروقه كان و خوښي له ناگرديا به.

﴿ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ ﴾ واته: من ناتوانم فریاتان کهوم، ههتا له سزا رزگارتان بکه م و ئیوهیش ناتوانن فریای من بکه ون، ههتا له سزا رزگارم بکه ن. کهوايه زانیت ئه ی به نده ی خودا، حالی ئه وکه سانه چۆنه له قیامهت به هۆی ئه وه ی له دونیا پشتیکه ربوون له بهرنامه ی خوی به ده سه لات، بۆ غه یری دینی خودا کار بیان ده کرد و خۆیان ماندوو ده کرد و شه و پۆژیان له سه ریه ک دانا بوو.

بۆیه شه یتانی نه فره تی ده ئیئت: من بروام نه بوو به وه ی به هه واو نه فسی خرابی خۆتان منتان کرد بوو به هاوبه ش بۆ خودای زه وی و ئاسمان هه مووتان به ده نگمه وه ده هاتن بۆ پێگای گومرایی و خرابه کاری.

﴿ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ ﴾ واته: دلیناشین که من بیزارم له وه که له دونیادا منتان کرده شه ریک و هاوه ئی خواو به گویتان کردم.

به ئی ئه ی به نده ی خودا باله ئیستاوه به ئاگابینیه وه گه ر بزانی پاداشتی خرابه کارو دونیا په رسته کان چیه له دوا پۆژ ه یچ کات پێگای گومرایی ناگر نه به ر.

﴿ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾^۱. واته: ئه وجا خودای گه وره ده فه رموی: به پراستی سته مکاران، ئه وانه ی پشتیان له هه ق کرد، سزای ئیش پێ گه یه نه روو نا په حهت که ریان بۆه یه.

کهوايه تا نه مردووین با بگه رپینه وه بۆ ژیر سیبهری بهرنامه ی خوی گه وره، چونکه به پراستی له قیامهت په شیمان بوونه وه مان ه یچ سوودیکمان پێ ناگه یه نیئت.

﴿ وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا ﴾^۲. واته: ههروه ها ده ئین: ئیمه ملکه چ و فه رمانبه رداری ئاغاو گه وره کانمان بووین، هه ر ئه وان پێگه و پێبازی پراستیان له ئیمه شیواندو ون کرد (خودا پسوایان ده کات).

^۱ - نه م نایه ته تا کوئی بایهت سو رده ی ابرا هیم له نایه تی (۲۱-۲۲).

^۲ - سو رده ی الاحزاب نایه تی (۶۷).

له رۆژی قیامه تدا کهس خۆزگه ناخوازیت که به دواى فلان و فیسار که وتبا به لکو ته نه خۆزگه ده خوازیت که گوپرایه ئی خودای گه وره و پاشان پیغه مبه ره که ی (ﷺ) کردبا، نه و خه لکه له ناو ئاگری جه هه ننه مدا هاوارده که ن ده ئین: خودایه ئیمه گوپرایه ئی (سَادَتْنَا) واته: گه وره کانمان و سه روکه کانمان وه (وَكُبْرَاءَنَا) واته: زانا و مه لا و شیخ و نه میره کانمان بووین، نه وان گوپرایان کردین، واته: نه وان بوون که ئیمه یان گوپراکرد و کافرین کردین به قسه ی لوس و بریقه دار، خواى گه وره په نامان بدات. که وایه با مه ردی خودابین له ئیستاوه با له پیناو خۆشیه کی که می دونیای قیامه ت له ده ست نه ده ی که ژبانیکى نه پراوه یه، با دواى هه نگاوه کانی شه ی تان نه که وین چونکه به راستی شه ی تان دوژمنی مرۆفه.

﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾^۱. واته: نه که ن دواى هه نگاوه کانی شه ی تان بکه ون چونکه به راستی شه ی تان دوژمنیکى ئاشکراتانه.

بۆیه نه ی به نده ی خودا با به ئین بده ی له م ژبانیه ی دنیا بۆ خودای گه وره بژین، هیچ خۆشیه کی دنیا هه ئمان نه خه لتینیت که بیته هۆی گوپرا بوون و لادانمان له راسته شه قامی ئیسلام، تاکو به ئیزنی الله تعالی له دهسته و کۆمه لی به هشتیه کان بین و دانه برپن بۆ هه میشه یی.

^۱ - سوره نى البقرة نایه تی (۱۶۸).

سه رنجامی بر وادار

نهم ژيانه‌ی دونیا مانه‌وه‌ی تئیدا بۆ مرۆفه‌کان پاشه‌پوژ و سه‌ره‌نجامی‌کی پروونی نیه جیگای ئومید و دلخۆشی بێت به‌وه‌ی ژبانی هه‌میشه‌ی بیه‌یه‌ سه‌ر، به‌لکو مانه‌وه‌ی گشت خه‌لکی کاتییه‌و پوژتیکی بۆ دیاری کراوه، به‌فه‌رمانی خودای گه‌وره‌ بۆ ده‌رچوون له‌م دونیا به‌ بۆ شوین و مه‌نزلگای هه‌میشه‌یی که قیامه‌ته.

﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُّؤَجَّلًا﴾^۱. واته: وه هه‌یج که سیکیش نیه که بمری ته‌ن‌ها به‌ ئیزن و فه‌رمان و نه‌جه‌لی خودای گه‌وره‌ نه‌بی که نووسراوه‌و کاته‌که‌ی دیاریکراوه‌و پێش و دوا ناکه‌وئ.

له‌ قیامه‌ت دوو شوین و جیگا ناماده‌ کراون، بۆ دوو ده‌سته‌ له‌ خه‌لکی، ده‌سته‌و کۆمه‌لی خوای گه‌وره‌، پاشان ده‌سته‌ی بێ پروایان و تاوانباران، له‌بری چاکه‌کردن بۆ په‌زنامه‌ندی خوای په‌روه‌ردگار، وه‌ له‌بری سه‌رپێچی و فه‌رامۆشکردنی فه‌رمانه‌کانی خوای گه‌وره‌، و گرته‌به‌ری پنگای گومرایی و دزایه‌تی نایینی ئیسلام و شوینکه‌وتوانی، نه‌م دوو شوینه‌ ناوئراون به‌ (به‌هه‌شت)، (جهه‌ننه‌م).

﴿وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ﴾^۲. واته: نه‌ی پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) بیان ترسینه‌ له‌ پوژی قیامه‌ت که پوژی کۆکردنه‌وه‌ی سه‌رجه‌م خه‌لکییه‌و هه‌یج گومانێکی تیادا نیه‌ له‌و پوژه‌دا خه‌لکی نه‌بته‌ دوو کۆمه‌ل: کۆمه‌لی بۆ به‌هه‌شت که باوه‌رداران، وه‌ کۆمه‌لیکیش بۆ ناگری سووتینه‌ری دۆزه‌خ که بیاوه‌پان. ژبان به‌سه‌ربردن له‌م دوو شوینه‌ پروونه‌ و سه‌ره‌نجام و پاشه‌پوژی دیاری کراوی هه‌یه‌ که مانه‌وه‌ی هه‌میشه‌یه‌، بۆ باوه‌رداران و تاوانبار و بێپرواگان.

^۱ - سوره‌ی ال عمران نایه‌تی (۱۴۵).

^۲ - سوره‌ی الشوری نایه‌تی (۷).

هەر که سێک سهراپای ژبانی تاوان و دژایهتی دینی ئیسلام بێت، هه میسه له ههولێ پیلان و ته له که بهی بۆ موسوڵمانان، دلی رهشهی بهرامبهریان و سه رهپجی فهрман و یاسای خودای پهروهردگار بکات، ئهوا خوای گهوره ئاگر دهکاته شوێنی مانهوهی له دواپۆژدا. «بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ»^۱. واته: نه خیر وانیه، ئهوه که سهی گوناوه تاوان ئه نجام بدات و تاوانهکانی هه موولایهکی دابگریت (ئاشکراو نادیار) ئهوه جوړه که سانه نیسته جی ئاگری دۆزهخن و بۆ هه میسه یی تیایدا ده میننه وه.

به لام به پیچه وانیه وه ئهوانه ی ته مهنی خوێان له پیناو خودای گهوره و له خزمهتی نیسلام پیرکرد و هه موو غه میان بۆ سه رخستی بوو، گشت کارو کرده وهیهکی ته نها بۆ په زامه ندی خودا بوو به دلسۆزی و نیهت پاک، ئهوه خوای گهوره پاداشتیان به باشتترین شیوه ده داته وه له دواپۆژ.

«وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ»^۲. واته: ئهوه که سانهش باوهریان هیناوه و کرده وه چاکه کان ئه نجام ده دهن، هه ره ئه وانن نیسته جی به هه شتن و تیایدا ژبانی هه تا هه تای ده به نه سه ر.

برو اداری راستگۆی شوێنکه وته ی سه ر راستی ئیسلام له ژبانی دونیا بۆ سه ره نجامیکی نه براوه تیده کوشتی، هه ول و ته قه لا ده کات له پیناو خودای گهوره به دلسۆزی بۆ گه یشتن به مه نزلگای دواپۆژ که به هه شته، چونکه ده زانی به مانه وه تیدا ژبانیکه هه میسه یی بۆ هه یه، له به رامبه ر ژبانی دونیا که به رده وام له برسی بوون و نه بوونی و غه م و خه فهت دایه، به ئی بۆ ئه وه به هه شته تیده کوشتی که خو شیه کانی و پابواردنه کانی بی کو تایین،

^۱ - سورته ی البقره نایه تی (۸۱).

^۲ - سورته ی البقره نایه تی (۸۲).

ههروهك پيغه مبهري خوا (ﷺ) لهو بارهيهوه دهفرمووی:
 عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ: (مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ يَنْعَمُ لَا يَبْئَسُ، لَا تَبْلَى ثِيَابُهُ وَلَا يَفْتَنَى شَبَابُهُ)^۱. واته: (ئهبو هورهيره) (رهزای خوای لیبت) دهلی: پیغه مبهري (ﷺ)
 فرموویهتی: هه رکهس بجیته بههشتهوه هه میشه بههرمه ند دهیبت و تهنگ زیانی
 بهسهردا نایهت، نهجل و بهرگی دارزاو دهیبت و نه تافی لاویشی بهسهر دهچیت.
 بۆیه ئهزانیت ئهم دونیایه کاتیبه و رۆژتکی له پیشه دهبی بگهڕتتهوه بۆلای خوای گهوره،
 بۆیه ههولدهات هه میشه بۆ سهركهوتن و بهدهست هیانی بهههشت تی بکۆشیت،
 چونکه زانیویهتی خوای گهوره پهیمانی داوه بهوانه ی که تهها بهندایهتی بۆ ئهو دهکهن
 بهههشت و نازو نیعمه ته که ی دهکاته خه لاتیان.

هه ر بۆیه ئههلی بهههشت، که چوونه ناو بهههشت، دهپرسن له ئهو که سانه ی له
 دنیا دزایهتی خوای گهوره یان دهکرد، گالته و ئههانه یان دهکرد به ئیسلام و
 موسوڵمانان، باوهریان به قیامهت و مردن و زیندوو بوونهوه نهبوو، فرهمانهکانی
 خودایان پشتگوئ خستبوو له پیناو رابواردنهکانیان، پینان دهلین: ئایه خوای گهوره
 ئهو بهلینه ی پیدابوو له دنیا که بهندایهتی بۆ نهکهن و پابهندی بهرنامه ی ئیسلام
 نهبن و دزایهتی بکهن ئهوا شوئنتان ئاگری دۆزهخ دهبی!

ئایه گهیشتن بهو پهیمانه ی خودای کارزان که له دنیا پێ راگه یاندن جیگا و مانه وهتان
 ئاگری دۆزهخ دهبی؟!

ئیمه وا گهیشتن به خهلاتی خۆمان لهسهر ئهو ماندو بوونه ی دنیا چیشتمان بۆ ئهو
 کاروکردهوانه ی خودای گهوره فرهمانی پیکردین بهکردن، وا له بهههشتین بهلینی
 خوای گهوره راست و حهق بوو پاداشتی خۆمان وهرگرت که بهههشتی پر له نازو
 نیعمه ته.

^۱ - (صحيح مسلم - الجنة وصفة نعمها وأهلها، زماري فرموده: (۲۸۳۶).

﴿وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَن قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَن لَّعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾^۱. واته: پاشان نیشته جییانی به ههشت بانگی نیشته جیکانی دۆزه خیان کرد: به راستی ئه و به ئینهی که پهروهردگارمان پێی دابووین دهستمان کهوت و پێی به خشین، ئایا ئیوهش ئه و به ئینهی که پهروهردگارتان دابووی به راستی دهستان کهوت؟! (له وه لامدا به دڵ شکاوی و غه م و په زاره به کی زۆره وه) گوتهیان: به ئێ.. ئه و سا جارچیه ک جاریدا له نیاوانیاندا و هاواری کرد: نه فرهتی خوا له سته مکاران بێت.

به ئێ ئه و که سه ی ژبانی خۆی بۆ خزمه تی دینی خوای گه و ره ته رخا ن کرد بوو، خه می ئه و بۆ ما ئی دونیا و خوشیه کانی خانووی کاملّ مواسه فات و سه یاره ی مۆدیل بهرز، بوون به خاوه نی کارگه و شوقه و شوینی سیاحی و گه شتیاری نه بوو، به لکو غه م و خه فه تی ئه و له دونیا ئه وه بوو نه که و یتته ژێر توپه بوونی خودای گه و ره، به پیشیلکردنی فره مانه کانی.

بۆیه هه می شه هه و ل ده دات به دلسۆزی و نیاز پاکی عیباده ت و به ندایه تی بۆ خوای گه و ره ئه نجام بدات، زه خیره ی چاکه و ئیحسانی به خشوع و ته قوا له قوتا بخانه ی ئیسلام بۆ پاشه پوژی په وانه بکات تا سه رفرازی مسوگه ر بکات، گه ر خاوه نی هیچ نه بێ له دونیا ژمه خواردنێکی خوش یا سیسه م و قه نه فه و کورسی بهرز و نه رم، سه یاره و خانووی چه ندان قاتی به لکو خانوویه کی هه بێ بیپارێژی له سه رما و گه رما رایه خێکی تێدابێ له سه ری دابنیشێ ته و او، بۆیه لای خودا به رنادات هه می شه به نده ی خودایه، ئه م جوړه که سانه سه ره نجامیان لای خودای بهرز و مه زن ته نها به هه شته.

^۱ - سوره تی الاعراف نایه تی (۴۴).

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآخَبْتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾^۱. واته: به پراستی ئهوانه ی پروایان هیئاوه به خواو پراستی به رنامه که ی، کرده وه چاکه کانیشیان ئه نجامدا وه گه پراونه ته وه بۆ لای په روه ردگاریان و ملکه چ و دَل ئارام بوون له به رامبهر فهرمانه کانی، ئا ئهوانه خاوه و نیشته جی به هه شتن و به هه تا هه تای تیایدا ده میننه وه.

بۆیه ئه ی به نده ی خودا بزانه به ده ست هیئانی په زامه نده ی خوا ی گه وره ده بیئت هه وئی بۆ بدیهن، ته نها قسه نه بین به بێ کرده وه، به لکو ده بێ کرده وه شمان هه بیئت، تا وه کو به هه شت به ده ست بینین، بزانه چۆن خوا ی گه وره باسی ئهوانه ده کات، که له به هه شت گفتوگو ده که ن له گه ل یه کتری، که له دونیا چۆن بۆ خودا ژیان چه ن ئه زبته و ناره حه تیان چه شتوه، چه ند ماندوو هیلاک بوون، ئازار ده دران له سه ر دینی ئیسلام و دهریه درو بزدره کران له به ر ئه وه ی ته نها به نده ی خودای گه وره بوون.

﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾^۲. واته: وه هه ندیک له به هه شتیبه کان پروو ئه که نه هه ندیکیان وه پرسیار له یه کتری ئه که ن دهریاره ی کرده وه کانی دونیا یان. به ئی دهریاره ی کرده وه کانیا ن قسه له گه ل یه کتر ده که ن که له دنیا که کردوو یانه بۆ خودای گه وره، خۆزگه ده خوازن خزم و دۆسته کانیا ن پنگای پاستیا ن گرتبا یه به ر، تا وه کو ئه وانیش له وخۆشیه ی به هه شت له گه لیا ن بونا یه، به لام ئه وان گوینه دار بوون بۆ به رنامه ی ئیسلام بۆیه سه ره نجامی خویان وێران کرد.

﴿قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ﴾^۳. واته: سه ره نجام هه موو به یه ک ده نگ ده لێن: به پراستی ئیمه پیشت له ناو که سوکاری خۆماندا له دنیا دا له سزای خوا ی گه وره ئه ترساین، هه روه ها به به زه ییش بووین له ناویاندا و مه به ستمان بوو ئه وانیش وه ک ئیمه خوداناس بن.

^۱ - سوره نى هود نایه تی (۲۳).

^۲ - سوره نى الطور نایه تی (۲۵).

^۳ - سوره نى الطور نایه تی (۲۶).

نیمانداران له دنیا کاتیک خوی گهوره بیرى خه‌لک دینه‌وه، که دوورین له تاوان و سه‌رپنجیکردنی فه‌رمانی خودای گه‌وره، بۆ ئه‌وه‌یانه تاوه‌کو گشت خه‌لکی دوورین له‌سزای پر ئیش و نازاری دۆزه‌خ پزگاریان بێت و به‌هه‌شت شوینی مانه‌وه‌یان بێت.

﴿فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَّانَا عَذَابَ السَّمُومِ﴾^۱. واته: به‌هوی ئه‌وه‌وه خوی گه‌وره نیعمه‌تی خوی پزاند به‌سه‌رماندا وه لیمان خوشبوو وه په‌حمی پێ کردین و پاراستمانی له‌سزای ناگری دۆزه‌خ که سزایه‌که چۆن بایه‌کی گه‌رم هه‌ل نه‌کات به‌و شی‌وازه گه‌رمیه‌که‌ی یه‌کجار سه‌خته.

بۆیه تا‌کو گه‌نجین و توانامان هه‌یه با له‌خه‌وی غه‌فله‌تی ژبانی دنیا به‌ناگابینه‌وه، پێگای راستی ئه‌م ئیسلامه‌ پاکه‌ بگه‌ڕین، که تا‌که پێگایه‌ بۆ خوشبه‌ختی هه‌ردوو دنیا، تاوه‌کو سه‌ره‌نجاممان به‌هه‌شتی خوشی پر له‌نازو نیعمه‌ت بێت، با له‌ دنیا ته‌نها لای خوی گه‌وره‌مان هه‌بێت بۆ ئه‌و بژین به‌راست و دروستی، بۆئه‌وه‌ی له‌ دوا‌پۆژ له‌وانه‌بین که به‌پێ ده‌کری‌ن بۆ دیداری خوی گه‌وره. ﴿يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا﴾^۲. واته: پۆژتک دیت ئیمه‌ ده‌سته ده‌سته خواناس و پارێزگاران بۆ لای خوی مه‌ره‌بان به‌پێ ده‌که‌ین تا به‌دیداری شادبین و بیانخاته به‌هه‌شته‌وه.

با له‌وه‌که‌سانه‌ نه‌بین که به‌ره‌و ناگری سوتینه‌ری دۆزه‌خ ده‌یان به‌ن، به‌هوی گرتنه‌به‌ری پێگای گومپای و دزایه‌تیان بۆ به‌رنامه‌و یاسای خوی گه‌وره و زۆری تاوانیان له‌ دنیا. ﴿وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرِثًا﴾^۳. واته: خراپه‌کارو گونا‌ه‌کارانی‌ش به‌په‌له‌و به‌تینویه‌تی پاپیچ ده‌که‌ین بۆ ناو دۆزه‌خ.

^۱ - سوره‌تی الطور نایه‌تی (۲۷).

^۲ - سوره‌تی مریم نایه‌تی (۸۵).

^۳ - سوره‌تی مریم نایه‌تی (۸۶).

به لّام ئهوانه ی گشت ته مه نیا ن له ژیا نی د دنیا بۆ په زامه ندی خوا ی گه و ره بر ده سه ر،
 هه موو کات غه میان جی به جی کردنی فه رمان و به ندایه تی بوو بۆ خودای په روه ردگار،
 ئینجا کاتێک ده چن به ره و به هه شت ده لّین:

﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾^۱. واته: ئه وسای ئیتر ئه و به خته وه رانه ده لّین: سوپاس و ستایش بۆ ئه و
 خودایه ی، که به لّینی خۆی بۆمان بر ده سه ر و کردینی به خاوه نی سه رزه مینی به هه شت
 و له هه رشوین و له جی به کیدا بمانه ویت سه ره به ستانه ژیا ن ده به ی نه سه ر، ئای چه نده
 پاداشتی تیکۆشه ران و خه باتکاران چاک و پاک و به نرخه.

بۆیه ئه ی به نده ی خودا تا کو نه مردوی و له ژیا نی زۆر ئاگا دار به فرسه ته بۆت، نه که ی
 سه ره نجامت و ئیران بکه ی به دژایه تی کردنت بۆ ئیسلام و موسو لمانان، نه که ی
 چرکه یه ک له ژیا نت به هه ده ر بده ی بۆ خودات نه بیّت، نه که ی وا له دلت بکه ی مه یلی
 دنیا بکات و وات لّی بکات دوو ربکه و یته وه له پێگای ئیسلام، تا کو زووه خۆت ئاماده ی
 ئه م سه فه ره دوو رو درێژه ی دوا پۆژ بکه، جانتای سه فه ری دوا پۆژت با له شان ت بیّت و
 دای مه ن پری بکه له کار و کرده وه ی چاکه بۆ ئه و پۆژه ی که س سوودی بۆ که س نیه و
 به هانای که سه وه نا چیت، تا کو ئه و کرده وه چا کانه ت له قیامه ت بۆت ببیته تویشو و
 پشت و په نا تا پزگارت بیّت له ئاگری دۆزه خ و جیگای مانه وه ی هه می شه بیّت به هه شتی
 فیر ده وس بیّت، به ئیزنی الله تعالی.

^۱ - سوره تی الزمر نایه تی (۷۴).

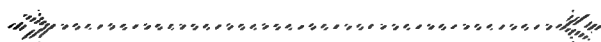
تۆره كۆمه لايه تيبه كان و پيلانى رۇژناوا!

دووژمنانى ئىسلام به درىژاي مېژووېان هه مووكات هه ولىيان داوه دژى به رنامهى ئىسلام بوه ستنه وه، يه كيك له پيلانه كانيان بربتييه له ئه نته رنيت و تۆره كۆمه لايه تيبه كانى وهك، فه يسبوك، ئينستگرام، تيلگرام، تويتەر، سناپ چات ... هتد.

كه ژيانى خه لكى و به تاييه ت موسولمانانى شيواندوووه، خوشى و ئاسووده ي چهندين مالى له ناو بردوه، ژيانى چهنده ها خيژانى ليك جيا كرده توه وه، شه ر ه ف و ئابروي زۆر يك له ئافره تانى وهك خه لوز ره ش كرده وه، شكۆ و شه رميانى شكاند و كردنى به قوربانى چه زو ئاره زوه كانى گه نجه كوپه سه ر لى شيواوه كان، وه بووه هوى دوور خستنه وهى موسولمانان له دينه كه يان و سارد كرده وه يان له به نديا ه تيان بۆ خوداى گه وه ره.

فه يسبوك و تۆره كان له ئيستادا رېژه ي به كار هېنانيان گه يشتوته ئاستيكى زۆر به رز، زۆر به ئاسانى هه موو كه س ده توانى به كار يان هېنيت، ئافره تانيش پشكى شي ريان به ركه وتوووه له و رېژه يه، وه يه كه م چين كه توشى زهره رو زيان ده بن، به داخه وه خوشكان له تۆره كانيش خو يان ناپار ريزن هه ر خه ريكي بلاو كرده وهى وېنه ي سه رنجرا كيشن به ده ستى خو يان كي شه و ئاژاوه بوخو يان ده نينه وه، چونكه گورگه كان به هه موو شيوه يهك به دواى نيچرى خو يان ده گه رپن، هه ر مه رپكيش چهن خو ي به ده ر بخت زياتر ده يته نيچر و قوربانى ده ستى گورگه كان، بۆيه زۆر پيويسته خوشكان هه موو كات پار ريزى بكهن له خو يان له تووش بوونيان به گورگه كان له هه موو شوين و كاتيكدا له بازار، دهوام، زانكو، تاكو نه بنه قوربانى.

هه نديك له گه نجان رنكاى چات و نامه به كار ديئن بۆ زهواج و يه كتر ناسين، به راستى هه ليه يكى زۆر گه وه ريه كه چات به كار بېنى بۆ زهواج، چونكه كه س له فه يسبوك و تۆره كان نازانن ئه و كه سه كه بوته هاو رپى كييه و چۆنه، ئه خلاقى چۆنه، چونكه هه موو كه س ده توانن خو ي به كه سى باش پيشان بدات، له پشت لاپتوپ و موبایل،

تاوه کو که سی به رامبهر هه ئبخه ئتینیت، که جی له راستیدا گورگه و خۆی حه شارداوه له پیستی مهر!

که سی وا هه یه ژن و مندائی هه یه ترسی خودای گه وره له دئی نیه، په یوه ندی له گه ل دهیان ئافرهت هه یه، بۆ کات کوشتن و رابواردن و خوشی نه فسی هیچ مه بهستی تری نیه، به درۆ به ناوی زهواج هاوړپیه تی له گه ل ئافرهتان ده بهستی، ئافرهتانی ئیستا که زۆرینه یان زۆر ساویلکه و خوش باوه پ، له گه ل ریزم بۆ ئافرهته باشه کان زوو باوه پ ده پ، به قسه ی گه نجه کان، بۆیه به قسه ی باق و بریقی عاتفی هه لیان ده خه ئتینیت بۆ مه بهستی خراب، ئه و گه نجه داوای وینه و یه کتر بینین ده کات، که بیبیتی تاوه کو بریاریدات بۆ زهواج، که وینه ی نارد زیاتر قسه ی بریقه داری بۆ ده کات، تا کو دئی ئافره که ته نه رم بکات، بۆ ئه وه ی زیاتر هه ل خه ئتینیت، پاشان داوای یه کتر بینینی راسته و خو ده کات له شو ئنیک به ته نها، به هه ر جوړنیک بیت ئافره ته که رازی ده کات، که یه کتر بینین پاشان په یمانی زهواجی له گه ل ده دات، ئافره ته که ش نازانی زۆر ساویلکه یه زوو پروای پیده کات، نازانی کابرا خیزان و مندال و مالی هه یه، ئینجا کابرا به ئینی خوشترین ژبانی پیده دات و که بووه هاوسه ری، به فیل خۆی زۆر لێ نزیک ده کات، کارت و وه حده ی بۆ ده نیرئ و به که سی دلسۆز خۆی نیشانی ده دات تا متمانه ی ئافره ته که به ده ست دئی، تاکاتیک زۆر لێ نزیک بوو ئینجا په یوه ندیه که ده گاته تاوان و زینا ئه نجامدان په نا به خوای گه وره، ئینجا وینه ی نیمچه پروتی لیده گری و دواتر ده گاته ئاستی هه ر شه لیکردن، که ده بی ئه و ئافره ته له ژر فەرمانی خۆی بیت، هه موو جار به ئاره زووی خۆی ئه و ئافره ته بیات خوشی خۆی پ به تال کاته وه یان داوای پاره ی لێ ده کات و نه گه ر به گوئی نه کات وینه و فیدوکانی بلاوده کاته وه، حه یا و شهرم و شکوی ده شکینی به کوشتنی ده دات.

چه ندین کچ و ژن ده رکران له مال، نیردراون بۆ شوینی دالده دانی ئافره تان له لایه ن باوک و براو خزمه کاریان، چونکه لای خه لک حه یاو شه ره فیان چوو، که ژن و کچ و خوشکیان چ کارنکی ئابرو به رانه یان کردوو و پێیان کراوه.

برۆ بۆ دادگاكان پېرسه بزانه چه ندين سكا لا تايبه ته به كيشه كانى فه يسبوك و چاته كان، زۆربه ي كچ و ئافره تانى ئەم سەردمه زۆر ساويلكه و خوش باوه رن، زوو به قسه ي كوپ هه لده خه له تين و باوه ريان پي ده كه ن، به دوو قسه ي باق و برىقى ئاشقانه واده زانئ خوشى ده وئ، نازانئ ده يه وئ بيكانه پاروويه كى چه ور و نيچير و راوى بكات، بيخاته ژير ده ستى خوئ به ئاره زووى خوئ يارى پئ بكات.

گه نجانئ ئەم سەردمه زۆربه يان پئ ئيش و كارن هەر به رده وام كاتيان به ئەنته رنيت به سه ر ده بن، ده يانه وئ كچ و ئافره تان هه لخه له تين، هيج كارى تريان نيه به فه يسبوك و ئەنته رنيت جگه له رابواردن و كات به سه ر بردن.

ئامۆزگاريمان بۆ باوك دايكانه زۆر ئاگادارى مندا له كانيان بن، پئگه نه ده ن مندا له كه يان فه يسبوك و ئەنته رنيت به پئ چاوديرئ به كار به پئ، به راستى به داخه وه ئيستا مندا ئى واهه يه ته مه نئ ده (١٠) سا له فه يسبوكى هه يه، تاوه كو به جوانى به روه رده ي بكه ي به ئيمان و ئەخلاق ئيسلامى تاكو له دوا رۆژ كه سيكى چاكى لئ ده ربجئ و دوعات بۆبكات له پاش مردنت، به لام حه يف بۆ باوكان و دايكان خويان نه زانن به دينى خواى گه وره، هەر له بهر تيش و فيلى توركى دوور له ره وشتى جوانى ئيسلام كات به سه ر ده بن پئ ئاگان له كوپ و كچيان كه خه ريكى چين له ئەنته رنيت، پۆژي ك ئامۆزگارى مندا له كانيان نه كردوه زۆر پئ خه من له ئاست په روه رده و چاوديرئ كردنيان، گه ر هاتوو باوك و دايك په روه رده يه كى جوانى ئيمانيان فيرئ مندا له كه يان كرد ترسى خواى گه وره يان خسته دئ كه هه ميشه چاوديره به سه رمانه وه، هيج كات نه و مندا له خراپه و تاوانيك ناكات له نه پئ و ئاشكرا، كه بيته هؤى ئابرو چوونى ماله وه يان.

ئەنته رنيت و فه يسبوك فايرۆسيكى زۆر كوشنده و زبان به خشن ئەگه ر لئ نه زانين چۆن به كاربان ده ينين، چونكه هەر كه سيك ئالوده ي بوو ناتوانئ وازى لئبيئئ، پاشان كاتيكي زۆر له مرؤف ده كوژئ. بزانه ئەى موسولمان په حمه تى خوات لئبيئ، ئەنته رنيت و فه يسبوك و باقى تۆره كان هه مووى فيكرى رۆژئاوايه له ژير ده ستى خوiane

دږي بهرنامه ي خواي گه وره به كاري دين، ده يانه وي خويان حوكمي هه موو جيهان بكن، ده سه لاتيان بسه پين به سهر ته واوي موسولمانان، بويه نه م فه يسبوكه پرورهي رورناوايه، هه موو ناوات و خورگه يه كيان نه وه يه موسولمان غافل و بيناگا بكن له دينه كهيان، چونكه گهر هاتوو موسولمانان شاره زاي نيسلامه كهيان بوون به راست و دروستي هه روهك خواي گه وره پي رازيبه به ندياه تي بكرت، نه وا موسولمانان هه وني بلاو كړنه وه ي دينه كهيان نه دهن به گشت جيهان تاوه كو حوكم بكات به دادگهري و يه كساني و خوشبه ختي بو گشت مروفه كان ده سته بهر بكن، به لام رورناوا هه موو كات له سه ننگه ره بو درياه تي بهرنامه ي خواي پايه بهرز، ده يانه وي نور و پوناكي نيسلام بكوژيننه وه به لام ناواته كانيان نايه ته دي.

﴿يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾^۱.
واته: نه وانه به و بوروباوهره پوو چانه يانه وه ده يانه وي ت نور و بهرنامه ي خودا به قاله ي ده ميان بكوژيننه وه و خاموشي بكن (به لام خه ياليان خاوه) خودا ناهي ت ناواتيان بيته دي و هيچ شتيكي تري ناوي ت جگه له وه نه يي ت ثاين و نووري خوي سه رخت و نووري خوي ته واو بكات و دهري بخت، هه رچه نده كافرو ب باوه ران پي سه غلته و دلته نگ بن به وه ي ديني خودا له گشت لايه ك بلاويته وه.

به ئي نه هلي كوفر هه موو كات ده يه وي ت بوروباوهر و فيكري بو گه ني ناته واويان، كه ثاره زووي نه فسي خراپه كاربانه ده سه لاتندار ب به سهر گشت جيهان، به لام خه يالي ناپوختيان خاوه نيسلام هه موو كات له زياد بوون و گه شه كړنه سوپاس بو خودا، خواي گه وره پيلانه كهيان فه شل پي ديني ت به وه ي زهوي له ژر ده ستيان يي ت ناواتيان نايه ته دي هه نيسلام سهر بهرز نه بې نه گهر جي كاتي زوريش بخايه نيي ت.

^۱ - سوره نبي التوبه نايه تي (۳۲).

﴿وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ﴾^۱. واته: دۆژمنانی خودا پیلانیان گپړا، خوایش پیلانہکانی پووج کردنه وه، چونکه خودا چاکترین و به دهسه لاترین زاتیکه له هه لوه شانندی نه خشه و پیلانی دۆژمنانیدا.

ئه وهش شایه تی یه کیک له قه شه خاچ په رسته کانیانی خوږانه، که دان ده نیت به و راستیی ه ی که به رنامه ی ئیسلام له هه موو سهر زه وی بلاقو ده بیته وه، قه شه که له کورته فیدوییه ک دهر ده که ویت و قسه ده کات له که نیسه بۆ شوینکه وتوانیان، ده ئی: سبه ی فهره نسا ده بیته ولاتیکی ئیسلامی، ئه و مندا لانه ی لیره دانیشتوون له داهاتوو ده بنه موسولمان و ته وای جیهان ده بنه شوینکه وتوی ئیسلام.

بزانه چۆن ترسیان ئی نیشته وه له وه ی مه سیحیه ت خه ریکه دهر وخی به هوی بلاقو ونه وه ی ئیسلام له هه موو ئه وروپا، ئینجا هه ره شه ئه کات ده ئی: پلان دانه نیم بۆ دزایه تی موسولمانان و پنگری ده که م له بلاقو ونه وه ی دینی ئیسلام.^۲

به ئی ئه وان به رده وام خه ریکی دانانی پرۆژه و به رنامه ن بۆ تیکدانی ئه خلاق و په وشتی موسولمانان، بۆ غافلکردن و گومان خستنه دلایان له راستی و حه قیقه تی دینی ئیسلام، چونکه باش ئه زانن ئیسلام ئایینی عه داله ت و یه کسانیه، گهر له هه ر شوینیک حوکم به یاسای خودای گه وره کرا خوشتین زیان بۆ مرۆفه کان فه راهه م دینیت، به لام ئه وان قبو لی دینی خوای گه وره ناکه ن، چونکه ده یانه ویت مرؤف وه ک ئازهل ته نها بۆ شه هوه ت و رابواردن بژیت، مرؤفه کان هه موو کو یله یان بن و گشت شتیک له ژر ده ستی خو یان بیت، هه موو که س ئازاده به ئاره زووی خو ی ده ست بۆ شه ره ف و ناموسی خه لک درتربکات، ئافره ت پرووت بکرتته وه و له شفرۆشی بکات، یاخود سه یری تیقی بکه هه موو فیلمی نیمچه پرووت و ئاشقانه په خش ده که ن بۆ ئه وه ی شیرازه ی خیزان تیکبده ن.

^۱ - سوره تی ال عمران نایه تی (۵۴).

^۲ - سه رچاوه ی فیدۆکه له م لینکه وه (<https://youtu.be/yYkuhvvggPxQ>)

تاكو كۆمه لگای موسو لمانان چاویان لیبکه ن و به دووای پتچکه و پتپازیان بکه ون، به ئی کاریان ته نه با لاکوردنه وهی به دره وشتیه له گشت کون قوژبنیکی ولاتانی موسو لمان، چونکه پتگایه که زۆریه ی خه لکی به دوایه وهن ئه یانه ویت بۆ خوشتی رابواردن بژین بۆیه زوو گومرا ده بن په نا به خودای گه و ره.

تۆپی فه یسبوکیش یه کیکه له به رنامه بۆ دارپتزاوه کانی جووله که و خاچ په رسته کان، خاوه نی کۆمپانیای فه یسبوک ناوی (مارک زوکره) که سیکی جووله که ی مولحیده، له شاری نیورک له خیزانیکی یه هودی له دایک بووه، بنکه ی سه ره کی کۆمپانیاکه ش له ئه مریکایه له ویلایه تی کالیفۆرنیایه.^۱

بۆیه ئیمانداران په حمه تی خوداتان لیبت، وریابنه وه له پلان و فیلی بی باوهران، وامه که به هوی ئه م فه یسبوکه وه دین و دونیات بدۆپیتی، به لکو هه ولیده له کاری چاکه به کاری بینه بیکه مینه برتک بۆ بانگه وازی دینی خوی گه و ره، خه لکی نامۆزگاری بکه بۆ سه ر پتگای نیسلام، گه ر زمان ده زانی ئینگلیزی، فارسی، ئیسپانی، روسی.. هتد به و زمانه ئیش بکه بۆ قیامه ت، هیدایه ت دانی که سیك به هوی تۆ وه باشتین ده سه که وته له دنیا و قیامه تدا. هه ره که پتغه مبه ری خو شه ویستمان (ﷺ) نامۆزگاری ئیمامی (علی کوپی ئه بوتالیب) (په زای خوی لیبت) ده کات.

(قَوَاللهُ لَأَنْ يَهْدِيَ اللهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَّكَ مِنْ حُمْرِ النَّعَمِ)^۲. واته: سویتد به خودا ئه گه ر خوا به هوی تۆوه یه ک که س پتنامای بکات بۆ تۆ چاکتره له هه رچی وشتی سوور هه یه (مه به ست سامانی دنیا یه).

بۆیه با هه موو هه ول و ته قه لات له دنیا بۆ بانگه وازی دینی خوی گه و ره بی، له ماله وه، له ده ره وه بازپ، زانکو، فه یسبوک، تویتەر، یوتوب، هه رچی پتگا بوونی هه یه هه موو بخه خزمه ت بانگی مرؤفایه تی بۆ به رنامه ی نیسلام،

^۱ - سه رچاوه https://ar.wikipedia.org/wiki/مارک_زوکربرغ

^۲ - صحیح البخاری، ژماره ی فه رمووده: (۲۹۴۲). صحیح مسلم، ژماره ی فه رمووده: (۲۴۰۶).

باتۆش به ژداری له و خیره نه براوهیه، سویند به خوای گه وره، گهر کهس نه بێ غه م له دینی ئیسلام بخوات، بیکهس بمینیته وه ئه م ئیسلامه هه ر سه رده که وێ به سه ر گشت یاساو شه ریه ته کانی دنیا، ئه گه ر چی دنیا هه موو دزایه تی دینی خودای کارزان بکه ن ئه مه به ئین و په یمانی خوای گه وره یه هه روه ک ده فه رمو ویت: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾^۱. واته: هه ر ئه و زاته بۆیه پیغه مبه ره که ی هاو پێ له گه ل هیدایه ت و پێنمووی و نایینی راست و دروستدا ره وانه کردوه تا سه ری بخت به سه ر هه موو به رنامه و ئاینه کانی تر دا، هه رچه نده موشریک و هاوه لگه ران پێ سه غله ت و دلته نگ بن.

بۆیه ئه ی برای من خوشکی به رتزم بزانه ئه م تۆره کۆمه لاییه تی و فه یسبوک و چاتانه هیج سوودی نییه بۆمان، هه موو کات کوشتنه له خو مان، ته مه نمان ئێ به فیرو ئه دات ئه گه ر بۆ خزمه تی به رنامه ی خوای گه وره به کاری نه هینین، چونکه پێگایه کی زۆر چاکه بۆ بانگه وازی ئه گه ر لێبزانی و حیکمه ت هه بێ، ئه توانی که سیك له و په ری دنیا بیخه یته سه ر پێگای ئیسلام و موسو لمانی بکه یته.

ئه گه ر بۆخوای گه وره ش نه بێت با ناوبانگت ده ربکات هه موو خه لکی بتناسن و چاودیریت بکه ن که تو مردی کهس نیه ئا کاو نته که ت بکاته وه، که شتی خراپ و بیسوودی دوور له دینی خوای گه وره ت بلاو کردبوویه وه، هه تا دوا پۆژ خراپه ت بۆ ده نو سڕی هه رکهس سه یری بکات و شته خراپه کانت بۆخو یان بلاو که نه وه، بۆیه شتی به سوود بۆ دنیا و قیامه تت بلاو بکه وه، تا کو دوا ی مرد نیشت هه رکهس سه یری ئا کاو نته که ت بکات ئیمانی به رز بێته وه خوای گه وره ی بیر بێته وه.

که و ابو ئه ی به نده ی خودا بۆ گشت کارێکی چاکه و چاکه کاری مه ردانه فو لی ئێ هه لیکه و ده ست پێشخه ریه، تا له دنیا و قیامه ت پله ت به رز بێته وه و، له دوا پۆژیش به هه شتی فیرده وس شوین و مه کانت بێت، به ئیزنی الله تعالی.

^۱ - سوره نى التوبه نایه تی (۳۳).

زۆربوونی تەلاق و چارەسەری!

یەکیك لهو دیاردە خراپانەى که بە پادەیه کی زۆر له گەشە دایە جیا بوونە وەى هاوسەرانی، چە نەدین هۆکارمان هەیه لەم پۆزگارە کە بووە تە هۆی زۆری پێژەى تەلاق. له گەڵ پێشکەوتنى تەکنەلۆژیا و زۆر بوونی کە نالە ئاسمانیە کان و بۆلا و کردنە وەى ئەفلامە دۆبلازکراوە کانى پۆژناوا کە بۆتە هۆی فەسادى و زۆر بوونی بە درەوشتی و خراپە کارى، ئینجا چاویلکەرى خەلکى له ئەکتەر و کەسانى دوور له دینە کەى خواى گەورە، کە بۆتە هۆی سارد و سەری پەيوەندى نێوان هاوسەران، بۆیه هیچ سەردەم و کاتێک وەکو ئیستا پێژەى تەلاق زۆر نەبوو له کۆمەلگەى موسوڵمانان.

وە یەکیكى تر له هۆکارى سەرەکی زۆر بوونی تەلاق دوورکەوتنە وەى موسوڵمانانە له دین و بەرنامە کەى خواى گەورە کە ئیسلامە، چونکە کاتێک کیشەیه ک تووشى ژن و پیاو دەبێت نازانن هانا بۆ کوێ بیهن!، به هۆى نەشارەزابوونیان به ئیسلامە وە، پۆژتک له پۆژان هەوڵیان نەداوە فێرى شەریعەتى خودای گەورە بن، فێرى چۆنیەتى هەڵسوکهوت له گەڵ یەکتەری بن به چاو لێکردنى سەر مەشقى پەروشت بەرزان پێغەمبەرى خوا (ﷺ) کە چۆن جوانترین پەروشتى بەرامبەر خێزانەکانى به کار هێناو.

زۆرتک له پیاوان و ئافەرەتان سەرەتای هەڵبژاردنى ئەو کەسەى دەیهوێت له گەڵ بژیت، بۆ ژبانی هاوسەرى تەنها له بەر جوانى بوو، یاخود چاو شین بوو، یا بالابەرز بوو، یان دەوڵە مەند بوو، یان خواوەنى کۆمپانیای کۆپى مەسئول بوو، ناوبانگ و پلەو پۆست هەبوو... هتد ئەمانە و چەندان هۆکارى تری دونیایان مەبەست بوو، بۆیه ئەم مەرجانە نابنە هۆى ژبانیکی خوش و بێ کیشە ئەگەر ئیمان و تەقواى خودایان نەبوو، له بەر ئەو هیه پێغەمبەرى خوا (ﷺ) فەرمانى پێکردوین گەر ویستان هاوسەرگێرى بکەن، تەنها دین و ئەخلاق به سەر گشت مەرجەکانى تر هەڵبژێرن.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ: (تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لِزَنْعٍ لِمَالِهَا وَلِحَسَنِهَا وَجَمَالِهَا وَلِدِينِهَا، فَاطْفَرُ بِذَاتِ الدِّينِ، تَرَبَّتْ يَدَاكَ)^۱. واته: له (ئه بو هورهیره وه) (پهزای خوای لیبیت) نافرته بۆ چوار مه به ست ماره ده کړئ: بۆ ماله که ی، بۆ ناوداریه که ی، بۆ جوانیه که ی، بۆ دینه که ی، جا تۆ دینداره که بخوازه و ده ست بچیت به خێردا. ئه و ماره کردنه ی له سهر بنه مای په وشتی جوان و ته قوا و له خوداترسان بڼ پر خېرو خوښی و به ره که ته، ئه گهر یه کتیک نافرته تیک له پیناو دینداریه که ی بخوازیته هه رگیز زهرمه ند و په نچ به خه سار ناییت.

به لām ئه گهر مه به سستیکی تری جگه له دینداریه که ی هه بوو وهك ئه و مهرجانه ی له سه ره وه باسما ن کرد، ئه و کاته وهك ئه وه وایه به سه ر ده سته کانی که وتیته سه ر زه وی و بڼ چاره ده بڼ و په شیمانی دادی نادات، چونکه که سی دیندار و له خواترس تیگه یشتوو تره له واقعی ژبان و په روه رده ی ئیسلامه، ناتوانی خراپه و سته می به رامبه ر بکات ته نانه ت له بچوو کترین شتیش، بۆیه ژبان به سه ر بردن له گه لای به خته وه ری و خوښی دینیته ئاراهه. به لām له م سه رده مه فیلاویه دا خه لکی به گشتی به دوا ی مه به ست و خوښیه کانی دونیا وه، هېچ غه م و په ژاره یان بۆ قیامه ت و ناخیره تیان نیه، هه ر ژبانی خوښبوو گوته ناداته هېچ که س، پشت له عیباده ت و خواپه رستی ده کات، بۆیه هېچ کات دلخوښ و به خته وه رنښ و بیزارن هانا ده به ن بۆ ته لاق و جیا بوونه وه.

بۆیه په حمه تی خوای گه وره تان لیبیت، نه ی خیزانه به پرتزه کان بگه رپنه وه بۆ قوتا بخانه و مه لبه ندی ئیسلام، خو تان لیبیه وه ناو نوس بکه ن، وانه ی په روه رده و په وشت بخوینن تا وه کو سه رفراز و به خته وه ر بژن، ده بیته پیا و نافرته تانی موسولمان ناقل و ژیرانه له گه ل یه کتری هه لسو که وت بکه ن، گه ر یه کتیکیان سه ر پېچی کردو سنوری شکاند ئه وی تر ناموژگاری بکات و وریای بکاته وه له هه له کانی به حیکمه ت و لیزانین له گه لای بجولیته وه بۆ ئه وه ی ژبانیان به خته وه ر ییت.

^۱ - رواه البخاری، ژماره ی فهرمووده: (۵۰۹۰).

له ئیستا خه لکی به گشتی دوورن له دینی خودای بهرز و مهزن، ئیسلامیان خوشناوئیت و چاکه ی ئهویان ناوی، به لام ئیسلام و بهرنامه ی خودا خوشی و به خته وهری گشت بوونه وهری زهوی و ئاسمانیان دهوئیت، بۆیه ئه گهر هاتوو ههركه سێك دهستی به ئیسلامه وه گرت، ئه وه سهرفراز و به خته وهری ههردوو دنیا به دهست دئیت.

به لام به داخه وه پتزه یه کی زۆر که م له موسوڵمانان پابه ندی ئیسلامن و خوشه ویستی خودا پاشان قیامت لایان له سهرووی هه موو شتیکه وهیه!، که چی ئهوانی تر ههوا و ههوس و رابواردن و خوشی دونیا یان دهوئیت، بۆیه بۆ گه یشتن به خوشی و رابواردن هه موو شتیک دهکهن، غه در، ناپاکی و غیانه ت، جاسوسی، دووبه رکی خستنه نیوان موسوڵمان و، بلاوکردنه وه ی فه سادی و بێ رهوشتی، زوڵم و سته مکردن، هه رچی خراپه یه ئه یکه ن و ئه نجامی ئه ده ن بۆ تێکردنی نه فس و شه هه وتیان.

پیاو و ئافره تانیش غه در له یه کتر ئه که ن له وانه یه پیاوه که یان ژنه که یه کیکیان سته م بکات له به رامبه ره که ی، په یوه ندی ناشه رعی له ده وامه که ی یان له فه یسبوک له گه ل که سی تر هه بیئت، که ئاشکرا بوو بۆیه قبول ناکات پیاوه که ژنی ته لاق ئه دات، ژنه که ش داوای جیا بوونه وه ده کات یان به کوشتن ژبان یان کو تایی پێ دیت.

هۆکاری تری زۆربوونی ته لاق ئه وانه ن که بێ رهوشتی و بێ ئابرووی بلاوده که نه وه، به بلاوکردنه وه ی فیلمی به در پهوشتی و نیمچه رووته کانی دوور له رهوشتی به رزی جوانی ئیسلام وداب و نه ریتی جوانی کو مه لگه ی کورده واری، ئه م فیلمانه چه ندان ملیۆنی بۆ سه رف ئه که ن تا دۆبلاژی ئه که نه وه بۆ کوردی که هه موو په روهرده یه کی ناپاک فیژی هاوسه ران ده کات، که ناپاکی له یه کتری بکه ن و په یوه ندی ناشه رعی له گه ل گورگه خوێن خۆره کان ببه ستن، ئه و پاره ی له م فیلمانه به هه در ئه روات بیاندایه به گه نجه کان ژن بێن قهیره یی نه ده ما، بۆیه پیاو و ئافره تانی ئیماندار له یه کتر قبول ناکه ن په یوه ندیان له گه ل که سی تر هه بێ، به لکو ده یانه وێ تا مردن بۆ یه کتر بژین به خوشه ویسته یی پاک و به بێ ناپاکی و فیل و زوڵمکردن له یه کتری به یه که وه بن.

یاخود ھۆکاری تری جیابوونەوێ ھاوسەران زۆر لێکردنی مائەوێ، کۆرەکە بەزۆر لە لایەن باوک و دایکیانەوێ کچیکیان بۆ مارەکردووە، بەلام خۆی بە دڵی نەبوو کاتیکی ئەچنە نیو ژبانی ھاوسەریەتی کۆرەکە هیچ کچە ی ناکەوێتە دڵ، بۆیە ھەلسووکەوتی لەگەڵ خراپە و ساردو سەر، کچەکەش قبوڵی ناکات پیاوێکە ی پەییوێندی ساردو سەرپێت لەگەڵ، بۆیە ئەیکەنە کێشەو ناخۆشی تا دەگاتە ئاستی جیابوونەوێ و تەلاق.

بە ھەمان شێوەش باوک و دایکی تر کچیان بە زۆر ئەدەن بە کۆری مام و خالیان، کچەش بە دڵی نیە پەییوێندی خۆشەویستی لەگەڵ کەسی تر ھەیە، کاتیکی دایان بەشوو بە زۆر لێکردن چووێ ناو ژبانی ھاوسەریەتی ئەو کات ھەر پەییوێندی ھەیە لەگەڵ ئەو کەسە ی خۆشی دەویست، بۆیە لەگەڵ پیاوی بە کێشە ھەلسووکەووت دەگات، بیستومانە کە کچە بەزۆر داویانە بە کۆری مام، دوا ی مانگیکی ژبان لەگەڵ یە کسەر بە جێی ھێشتوو بە دوا ی خۆشەویستی کەوتوو بە ھەموو زێرەو!!

بۆیە ئامۆژگاریمان بۆ باوک و دایکان ھێچ کات زۆر لە منداڵەکانیان نەکەن بۆ زەواج، بەلکو پێویستە پێشتر پرسیان پێ بکەن لە دیاریکردنی کەسەکان بۆ ئەوێ بە دڵی خۆیان بێت و لە داھاتوو بەختەوێ بژین. ئامۆژگاریشمان بۆ ھاوسەران ی موسوڵمان کاتیکی کێشە یەک دەکەوێتە نێوانیان خۆیان ھەول بدەن چارەسەری کەن و لە یە کتری تێ بگەن، نەک لای خزم و ھاوڕێی باسی کێشە ی خۆیان بکەن، دواتر بۆ پێتەوێ گواہی ژبانیان ناخۆشە و بە کێشەو ئاژاوێ ژبان بەسەر ئەبەن، پاشان یە کتر تۆمەت بارێکەن لەسەر ئەوێ کێشە ی خۆیان لای فلان کەس باسکردووە. بۆ ئەوێ ژبانتان بەختەوێ و ئاسودە ی خۆتان شارەزای ئیسلام و ژبانی پێغەمبەری خودا (ﷺ) بکەن و ژبانی ھاوێلانی بە پێزو و پیاو چاک و زانا و خواناسەکانی پێشین بخوێننەوێ، چونکە بە راستی ئەوان نمونە ی جوان و پێشەنگن لە ئەخلاق بەرز ی و مامەلەکردن لەگەڵ ھاوسەران.

ئەگەر بێت و سەیری ژبانی ھاوسەران ی پێشینمان بکەین چۆن بەختەوێ و ئاسودە ژباون و چەند لە خودای گەورە ترساون بۆت دەرنەکەوێ ئێمە لە چ ژبانیکی تالداین.

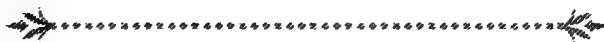

دهگیرنه وه ئافره تێك شکایه تی برد بۆ ئه نجومه نی قازی (موسای کۆری ئیسحاق) له شاری (الری)، وه کیلی ئافره ته که رایگه یاند که پینج سه د دینار (ماره یی) ئافره ته که له سه ر مێرده که یه تی، به لام پیاوه که ی نکوئی لیده کات... قازی به وه کیلی ئافره ته که ی گوت: شایه ت کوا...؟ هه ندیک له شایه تحاله کان داوای ئه وه یان کرد. که ئافره ته که ببین، تا کو له کاتی شایه دیه که ئاماژه ی بۆ بکه ن، شاهید حاله که هه ستاو به ئافره ته که ی گوت: هه سته سه رپ، هاوسه ری ئافره ته که گوتی: ئه وه چیده که ن؟! وه کیله که گوتی: سه یری دهم وچاوی ئافره ته که ت ده که ن، بۆئه وه ی له کاتی دانیشه نه که بیناسنه وه (ئه مه ش بۆپۆسته یه). هاوسه ره که ی گوتی: من قازی ده که م به شاهید، که ئه و ماره ییه ی ئه و له سه رمه و ده یدهم، به س وازی لیبێن و سه یری پوخساری مه که ن، ئافره ته که ش گوتی: منیش قازی ده که م باشاهید، که ئه و ماره ییه ی پ دهبه خشم، وگه رده نی له دونیا و قیامه ت ئازا ده که م، قازی گوتی: به راستی سه رسامی غیره تی هه ردووکتان بووم. ئه م باسه له پێژدارترین ره وشته کان ئه نو سه رته وه.^۱

پیاوه که ته نها له به ر ئه وه ی سه یری دهم و چاوی ژنه که ی نه که ن گوتی: من ئه وه ی له سه رمه ماره ییه که ی ده دهم، به لام به داخه وه پیاوانی ئیسته که خۆیان داوا له خێزانه کانیا ن ده که ن کام جلی سه رنج پاکیشه بیکرن و بیکه نه به ر له به رچاوی خه لک په نا به خوا!!، که چی له رابردوودا ئافره ته که ش به رامبه ر ئه و هه لۆسته جوانه ی پیاوه که ی به خشی و گه رده نی ئازا کرد له دنیا و قیامه ت، به راستی نمونه ی هاوسه رانی ئیماندا ری پێشین گه لێک زۆرن بۆ ئه وه ی چاویان لیبکه ی ن تا ئیمه ش ئاسووده بژین چونکه جوانترین وانه و په ندی تیدا یه بۆئه وه ی ئیمه ش به خته وه ر بین.

بۆیه ره حمه تان لیبیت هیچ کات نه که ن هانا ببه نه به ر ته لاق هه ر کامه تان شتێک له ئیسلامه ده زانن فیۆری یه کتری بکه ن بۆئه وه ی خۆشه خت و ئاسووده بژین له ژبا نی دنیا و دوورین له غه م و ناخۆشی و کیشه و ئازا وه و ته لاق و جیا بوونه وه.

۱- (مکارم تاریخ بغداد | ۱۵ / ۵۳).

دوارۆژی مندالتیکی سهرکه وتوو!

ئهم سهردهمه ی ئیستامان پرپه تی له کیشه و ئازاوه و ناخۆشی، کومه لگا ناخی ده کوئی و ده نالئی به ده ست زۆربوونی کیشه کان کیشه ی کوشتن، دزی، ته لاق، ده سترژی بۆسه ناموسی خه لک، زوولم و سته م و ناپاکای دوورپووی ... هتد کیشه و ئازاوه کان بوونه به په له هه ورئکی ره ش سه راپای دونیا یان داپۆشیوه.

هیچ رۆژنک نیه هه وائی کیشه و خراپه و تاوانیک نه بیستین، فلان له سه ر دزیکردن زیندانی کرا، فلان گهنج له کاتی خواردنی ماده ی هۆشبه ر به سه ر خۆشی دایک و باوکی کوشت، فلانه ئافره ت له سه ر ناموس کوژرا، فلان ئهم سته مه ی کرد له خیزانی په یوه ندی ناشه ری له گه ل ئافره تی تر هه بووه، نه مانه و سه دان کیشه ی تر رۆژانه ده بیستین که مرۆف عه قل و هۆشی ده وه ستی ته نها غه م و خه فه تی پیده خوات.

بۆیه سه رته تا بۆ نه مانی کیشه و ئازاوه کانی کومه لگا و پنگری کردن له بلاوبونه وه ی، زۆر پیویسته له په روه رده ی مندال ده ست پیبکه یین به په روه رده کردنیکی ئیمانی که باوک و دایک هه ر له مندالیه وه به رامبه ر منداله کانیا ن بیگرنه به ر تاوه کو جیلی نمونه یی بن بۆ کومه لگه و ئارامی و ئاسووده ی بگه رتته وه موسو لمانان.

بۆیه پرووده کهینه باوک و دایکان پیا ن ده لێن له خودای گه وره بترسین و نه و مندالانه تان که هیناوتانه ژیا ن له دوارۆژ لێرسینه وه تان له گه ل ده کرى له سه ریا ن که بۆچی که مته ر خه م بوون له په روه رده کردنیا ن، که به داخه وه زۆرنک له باوک و دایکان به شیوه یه ک له شیوه کان بێ هه لۆستین له په روه رده کردنی منداله کانیا ن، ته نها خه ریکی زۆر کردنی مندالن به بێ نه وه ی گرنگی به په روه رده کردنیا ن بده ن، بۆیه دوارۆژیکی تاریک ده بیته سه ره نجامی منداله کانیا ن به بێ په روه رده ی گه وره ده بن دواتر ده بن به نه هامه تی و ناخۆشی بۆ دایک و باوک و بۆ کومه لگه ش.

بۆیه خوای گه وره ئاگاداری کردوینه ته وه له تاقیکردنه وهی مأل و مندال که فیتنه و ناخوښیه نه گهر هاتوو باوک و دایک پۆل نه گیرن له نه سیحته و ناموژگاری کردنیان تاوه کو له داهاتوو که سی ژيرو ناقل بن.

﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ﴾^۱. واته: دلنیا بن که مأل و سامان و پۆله و نه وه کانتان بۆ تاقی کردنه وه تانن.

بۆیه ده بن گرنگی زۆر به پهروه ردهی منداله کانمان بدهین هه تاوه کو له دواپۆژ که سی سألح و له خواترسیان ئی دهریچن، ههر مندالیک ئیمان و ته قوا له دلی چه سپا له دواپۆژ په نا بۆکاری خراپ نابات و باوک و دایکی شهرمه زار ناکات، هه می شه هه ست به چاودیری خوای گه وره ده کات خه لکی لئی نه مین دهبن.

باوک و دایکی واهه ن که مندالیان تازه له دایک بووه گۆرانی له بن گوئی ده لێن، فیڤری زمان هینانه ده ری ده که ن، که به قسه ش هات فیڤری جویندانی ده که ن ده یان قسه و جو له ی نه شیاویان فیڤر ده که ن، یان دایکی واهه یه بۆ کچه منداله که ی میکیاچ و سوراوی بۆ ده کړی ههر له منالیه وه فیڤری جلی نیمچه پروتی ده کات، بۆیه منداله که کاتیک گه وره بوو له سه ر هه ل سوکه وتی نه شیاو پهروه رده دهبن سه ره نجام که سیکی خراپ و دۆراوی ئی دهر ده چی.

که وایه زۆر پتویسته له سه ر باوک و دایک پهروه رده یه کی ئیمانی جوان فیڤری منداله کانیا ن بکه ن، چونکه تاکه پهروه رده یه ک هه بی ت که کاریگه ری له سه ر منداله کان هه بن ته نها پهروه رده ی ئیسلامه، که هه موو په وشتی جوان و، په حم و، سۆزو، مپه ربانیه، ههر باوک و دایکیک له مندالیه وه پهروه رده ی منداله کانیا ن بکه ن به قورئان و سوننه تی پیغه مبه ری خوا (ﷺ) نه وه باشتی ن مندالی ئی دهر ده چی له گشت پرویکه وه ده بنه پیشه نگ له جوامیری و نه خلاق به رزی پیاوانی له خوداترس.

^۱ - سوره نى التغابن نایه تی (۱۵).

با به یه که وهش بچینه خزمهت نمونه یه که له پێشنی چاکه کانمان تا کو باوک و دایکانی ئیماندار چاوی لێبکه ن که چۆن جیاواز له به ناوبانگترین که سایه تیه کانی ئەم سهردهمه ی ئیستامان گرنگیان داوه به پهروه ده کردنی منداله کانیان هه ره له سه ره تای له دایک بوونیان و چاودێری کردنیان تا کو گه وه ره بوونیان و بوون به گه گنج.

ئه مه ش خه لیه ی موسو لمانان و پێشهنگی ئیمانداران (عومه ری کوری عبدالعزیز) (ره حمه تی خوای گه وه ری لێبیت) که حوکم و ده سه لاتێ ئومه ته ی ئیسلامی له ژێر ده ست بوو، خو شترین ژبانی بۆ خه لکی ده سه ته به رکرد بوو به حوکمی ئیسلام، به لام ئەم به رپر سیاری به ته ی ئومه تی ئیسلام که له ئە سه تۆی بوو بێ ناگی نه کرد له پهروه ده کردنی منداله کانی، وه ک باوک و دایکانی ئەم سهردهمه به هۆی که مێک سه رقاق بوونیا به ده وهام یان هه ره کارێک ده لێن کاتمان نیه نامۆزگاری منداله کانمان بکهین، بۆیه ئیمامی (عومه ر) سه ره پای کاروباری موسو لمانان منداله کانی پهروه ده کردووه به جوانترین شێوه تا وه کو له دوا رۆژ که سی نمونه یی بن، هه ره له منالیه وه مامۆستای بۆ گرتبوون تا وه کو فێری زانستی شه رعیان بکات، زۆر سو ر بوو له سه ره پهروه ده کردنی منداله کانی به قورئان و سونهت.

له (مهروانی کوری عبدالعزیزه وه) ده گێر نه وه که (عمری کوری عبدالعزیز) کوری نارد بۆ مه دینه تا له وێ ئه ده ب وره و شتی به رز فێر بێت، بۆنه و مه به سه ته دایه ده ستی زانا (سالحی کوری کیسان) تا ناگی ئی بیت و فێری بکات، به رده وهام نوێزه کانی به کۆمه ل پێ ده کرد به لام جارێکیان له نوێژدا دوا که وت، (سالح) لێ پر سی: بۆچی دوا که وتی؟

گو تی: قێژا هێ نه ره که م قێژ دا ده هێ نام، صالح گو تی: یانی وات ئی ها توه قێژ دا هێ نا نه که ت خو شه و یستر بووه له نوێزه که ت؟! بۆیه ئەم هه واله ی نارده وه بۆ باوکی و باوکی شی پیاوێکی نارد بۆ مه دینه و رای سپارد که قسه ی له گه ل نه کات تا سه ری سفر ده کات.^۱

^۱ - رواه ابن عساکر فی تاریخ دمشق (۱۳۶/۴۵).

سبحان الله ئەمەیه هه‌لۆیستی باوکی ژیرو جوامێر له‌سه‌ر ئەوه‌ی نوێژی دواکه‌وتوو هه‌ بۆیه‌ فه‌رمان ده‌کات قژی سفر بکړیت، به‌لام به‌داخه‌وه به‌شێک له‌ باوکانی ئیستا تاکه شتێک هه‌بێ خه‌می ئێ نه‌خۆن نوێزه، خه‌لک به‌ده‌ست کوپی گیران خواردوو، ئاژاوه ده‌نیته‌وه شه‌ر ده‌فرۆشی به‌ منداڵی جیران، باوکی هیچ هه‌لۆیستی نه‌یه، به‌باوکی ده‌لێن: کوپه‌که‌ت نایه‌ته‌ مزگه‌وت له‌گه‌ڵ فلان که‌سی ئاژاوه‌چی تا نیوه‌ی شه‌وان ده‌گه‌ڕێ له‌ کۆلان به‌بێ ئیشی ده‌سوپیته‌وه، ده‌لێت: جارێ گه‌نجه‌ دلی ناشکێتم.

به‌داخه‌وه ئینجا باوک و دایک پرسیاوی هه‌موو شتێک له‌ کوپی ده‌که‌ن ته‌نها نوێژ و ئیمان نه‌بێ، کوپم جلت هه‌یه، کوپم موبایله‌که‌ت زۆر جوانه، کوپم چه‌ن هاوپیته هه‌یه له‌ فه‌یسبوک، کوپم تکایه‌ زوو برۆ ئیش و کار دره‌نگ مه‌پۆ، کوپم ئەمپۆ پۆژنکی چۆنت به‌پێکده‌که‌ڵ هه‌ل هه‌واییکانت؟، به‌لام هیچ کات ناپرسی کوپم بۆ قورئان ناخوێتی، یاخود بلیت کوپم توخودا زوو برۆ بۆ مزگه‌وت و نوێزه‌کانت مه‌فه‌وتینه، یان کوپم خۆت شاره‌زای ئیسلام بکه‌ و له‌ خودا بترسه‌ قیامه‌ت و ئاگری دۆزه‌خ زۆر سه‌خته به‌رگه‌ی ناگیر نه‌ی کوری شریتم توخودا ژیر و ئاقله‌ و با به‌هه‌شت شوێنمان بێ.

بۆیه‌ پێشه‌وا (عومهری کوری عبدالعزیز) (رحمه‌تی خوای گه‌وره‌ی لیبیت) منداڵه‌کانی ئاوا په‌روه‌رده‌ نه‌کرد، ده‌یزانی په‌روه‌رده‌ی باش و خراپ کاریگه‌ری زۆری ده‌بێ له‌سه‌ر ئەخلاق و په‌هوشی منداڵ، چونکه‌ منداڵ له‌ بچوکیه‌وه له‌ سه‌رچی په‌روه‌رده‌ بکه‌ی ئەو په‌هوشت و ئاکاره‌ ده‌بێته‌ ئاقیبه‌تی، یان منداڵێکی ئاقل و ژیر و تیگه‌یشتوو ده‌بێت یان منداڵێکی خراپ و بێ ئەقل و تینه‌گه‌یشتوو ده‌بێ.

بۆیه‌ په‌روه‌رده‌ی ئیمانی له‌ داها‌تووی منداڵه‌کان سوودی ده‌بێ و ده‌بنه‌ پیاوی مه‌یدان له‌ جوامێری و ئەخلاق به‌رز و دونیا نه‌ویستی و خودا ویستی، بۆیه‌ کوپه‌که‌ی پێشه‌وا (عومهر) که‌ناوی (عبدالمیک) بوو (رحمه‌تی خوای گه‌وره‌یان لیبیت)، منداڵێکی نمونه‌ی لێده‌رچوو کاتێک بووه‌ گه‌نج زۆر له‌ خودای گه‌وره‌ ده‌ترسا هه‌میشه‌ هه‌ستی به‌ چاودێری ده‌کرد.

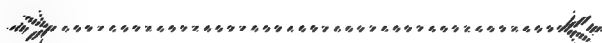
(عاصمی کوپی أبو بکری کوپی عبدالعزیز)، که برازای (عومه) بوو، ده ئی: وه فدیك
 رۆیشتن بۆ خزمهت (سلیمانی کوپی عبدالملك) و (عومه) کوپی عبدالعزیز) یش
 له گه‌ل دابوو (په‌حمه‌تی خوای گه‌وره‌یان لیبت)، من شه‌و له لای (عبدوالمکی کوپی
 عومه) مامه‌وه، که له و کاته‌دا زنی نه‌هینابوو مامه‌وه، نوێزی عیشامان کرد پیکه‌وه،
 پاشان هه‌ریکه‌و به‌ره‌و پیکه‌فی خۆمان رۆیشتین، (عبدالملك) یش هه‌ستاوه چراکه‌ی
 کوژانده‌وه، ده‌ستی کرد به‌ نوێژکردن تا خه‌وم ئی که‌وت، کاتێ به‌خه‌به‌ر هاتم ده‌بینم
 نه‌و نایه‌ته‌ی قورئان ده‌خوینیته‌وه: ﴿أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ. ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا
 يُوعَدُونَ. مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمَتَّعُونَ﴾^۱. واته: ئه‌ی محمد (ﷺ) ده‌بینی چه‌ندان
 سالی تریش مۆله‌تی ژانیان پێ ده‌ده‌ین و پاشان مردنیان به‌سه‌ردا به‌یتن، چ که‌لکی
 هه‌یه‌ بۆیان نه‌و هه‌موو سألێ ژانیان؟

به‌رده‌وام ده‌گریا و پاشان نایه‌ته‌که‌ی دووباره‌ ده‌کرده‌وه، هه‌رکه‌ ئی ده‌بۆوه، تاوام ئی
 هات گوتم: ئاوا برۆا گریان له‌ ناوی ده‌بات، بۆیه‌ به‌ده‌نگی به‌رز گوتم: (لا إله إلا الله و
 الحمد لله) وه‌ک ئه‌وه‌ی به‌خه‌به‌رم، تا گریان هه‌که‌ی پێ به‌رم، هه‌ر هه‌ستی کرد من به
 خه‌به‌رم بێ ده‌نگ بوو ئیتر نوزه‌ی له‌ خۆی بری (په‌حمه‌تی خوای لیبت)^۲.

ئا ئه‌مه‌یه‌ گه‌وره‌ی په‌ره‌وه‌رده‌ی نیسلام له‌سه‌ر مندا له‌کانمان که‌ چۆن شری ئیمان و
 ترسی خودای گه‌وره‌ ده‌خاته‌ دله‌کانیان هه‌، بیر له‌ ناخۆشییه‌کانی دواپۆژ و مردن و
 قیامه‌ت و ئاگری دۆزه‌خ ده‌که‌نه‌وه، به‌لام گه‌نجه‌کانی ئه‌م سه‌رده‌مه‌ بۆیه‌ ئا‌واوه‌ جی و
 شه‌راویان لێده‌رده‌جێ چونکه‌ تاوه‌کو نیوه‌ی شه‌وان ناخه‌ون و به‌رده‌وام خه‌ریکی
 رابواردن و کات به‌فیرۆ دانن به‌شتی بێ سوود و یاری دۆمینه‌و بلیارد و پۆجی و قومارن
 و، هه‌ر یه‌که‌یان به‌قاقای پیکه‌نینه‌وه‌ باسی راوکردنی نیچره‌کانی خۆیان ده‌که‌ن
 بۆیه‌ کتر که‌ چۆن ئافره‌ته‌کانیان هه‌لخه‌له‌تاندوه‌ پێیان رابواردوه‌.

^۱ - (سوره‌تی الشعراء نایه‌تی ۲۰۵ تا ۲۰۷)

^۲ - مه‌جموعه‌ رسائل الحافظ ابن رجب العنبلی (۴۷۹/۲).

بۆیه بوونه ته فیتنه و نازاوه بۆ کۆمه لگای موسو لمانان، چونکه باوکان و دایکان مندا له کانیا ن په روه رده یه کی (عومه ری) نه کردوو، بۆیه گهر هاتوو باوک و دایک په روه رده یه کی ئیمانی مندا له کانیا ن دا له قوتا بخانه ی ئیسلام، له دواړو دا نه م مندا له باوک و دایکی ده خاته سه ر چاوی و جوانترین پټزیا ن لیده گریت، هیچ کات له گه لیا ن خراپ نابو و هه ولده دات له نازار و ناخوشیه کانیا ن که م بکاته وه، کاتیکیش پیرویون به باشتین و جوانترین شیوه خزمه تیا ن ده که ن و له خزمه تیا ن ده بن.

هه روه ک چو ن (عبدالمیک) (په حمه تی خوا ی لیبیت) هه ولده دات نازاری باوکی له بیر بیا ته وه، کاتیکی برا که ی وه فات ده کات و ده مریت، کوړیکی (عومه ری کوړی عبدالعزیز) (په حمه تی خوا ی لیبیت) مرد، (عومه ر) هاتوو لای سه ری دانیشیست و سه ری هه لدا یه وه وه سه یریکی کردوو، فرمیستک به خوړ له چاوی هاته خواره وه، (عبدالمک) ی کوړی هات بۆ لای و پټی گوت: نه ی ئه میر چیه نه لپی ئه و مردنه له کاره کانتی کردووی؟ به لکو نه وه خه ریکی کاریکی تره دوور له و کاره ی تو، و ایزانه تو ش مردوویت، و خو لیا ن کردوو به سه ر چاوتدا.

(عومه ر) به بیستی نه و قسه یه دهستی کرد به گریان، پاشان گوتی: په حمه تی خوات لیبی کوړی خو م، والله تو به ره که تیکی زوړ گه وره ی به سه ر باو کته وه ئامو زگاریه کانت سوو دیکی زوړ مه زنی هه یه بۆ ئه وانه ی ئامو زگاریان ده که یت، والله زوړ دلته نگ بووم بۆ برا که ت، به لام هه ر که زانیم فریشته ی گیا ن کیشان هاته ماله وه وه هاتنه که ی ترساندمی وه ک بلپی بینیم به چاوی خو م، پاشان گوتی: بوړن کفن و دفنی بکه ن.^۱

ئه مه نمونه ی باوک و کوړی له خوداترس و خودا ویستن پتویسته ژیا نیا ن له گه وره ترین کتیب به زوړ بنه خشیړئ هه تا دنیا یه شانازیا ن پتو ه بکریت، چونکه هه تا دنیا یه که سی وه ک ئه مان بوونیا ن نابیته وه له سه ر زه وی.

۱- مه جموعة رسائل الحافظ ابن رجب الحنبلی (۴۸۷/۲).

بۆیه زۆر پێویسته له سههر موسوڵمانان پێش ئهوهی ببن به باوک و دایک ژبانی هاوسههري پێکبێنن پێش ههموو شتێک زۆر گرنگه بێر لهوه بکه نهوه چون منداڵه کانیاو بکه نه نموونه و پێشهنگ له کۆمه لگا، زۆرێک له کورپان و کچان پێش ژبانی هاوسههري گیري بێر لهسه دان بیرۆکه وه خه یال دهکه نه وه چون مائیکي جوانیان هه بێت و چه ندين قات بێ و غه میان هه بوونی سه یاره یه تاكو له گه ل پیاوی گه شت و سه یران و گه پان ئه نجام بدات، یان خه می خراپ بوونی مائی خه زوور و خه سووه کانیه تی له گه ل، بۆیه ده یان غه میان هه یه و غه می پێوه ده خوێن بێر له وه ش ناکه نه وه خودای گه و ره منداڵیان پێ ببه خشی چون په روه رده ی بکه ن، کاتێک چوونه ژبانی هاوسههريه تی ته نها مندا ل زۆر کردن بێت.

موسوڵمانی ژیر و تیگه یشتوو غه می ئه وه ی ده بێت چون بۆ خودای گه و ره بژیت له گه ل خێزان و منداڵه کانیه وه چون بتوانن مناڵه که یان بکه نه نمونه بۆ داهاتوو، تاوه کو له دونیا و قیامهت سود و خیری هه بێت بۆیان، نه وه ک هه ر مندا ل زۆر کردن بێت، ببنه شه قاوه ی کۆلان و خه لک به ده ستیان گیر بخوات به هۆی ئازاوه و خراپه کانیا نه وه، ئه وکاتی ژبانیکي خوش به پێنده که ن ئه گه ر ئاقل و ژیر و ئیسلام په روه ربوون رووبه رووی هه موو کۆسپ و ناخۆشییه کانی ژبان ده بنه وه ژیرانه مامه له له گه ل پرووداوه کان ده که ن.

بۆیه ئه ی باوکان و دایکانی به پێزم با خویمان بۆ خودای گه و ره یه کلا ی بکه ی نه وه هه موو هه ولێک بده ی تاوه کو مندا لێ کانمان په روه رده یه کی قورئانی بکه ین به چا ولێکردن له پێغه مبه ری خوشه ویستمان (ﷺ) و پێشینه چاکه کانی ئوممه تی ئیسلام تاوه کو له دونیا و قیامهت خوی گه و ره پاداشتمان بداته وه له سه ر ئه و ماندوو بوونه ی ئه نجاممان داوه بۆ په روه ده کردنیان به به هه شتی فێرده وس، به ئیزنی الله تعالی.

غەم و نازارەکانی دنیا

ئەم ژبانه‌ی دنیا هەمووی بۆ مرۆفایەتی تاقیکردنەوەی سەختە و پڕبیهتی لە نازار و غەم و خەفەت دەبێ مرۆف ئیمانیکێ پتەوی بە خودای گەورە هەبێت تاکو بەسەر ناخۆشی و نازارەکانی دنیا سەرکەوتوو بێت و بە ئاسوودەیی ژبان بەرپێ بکات.

﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ﴾^۱. واتە: بەپراستی ئیمە ئینسانمان دروست کردوو و بەردەوام لە ناپەڕه‌تی و سەغله‌تی و کێشه و ناخۆشیدا.

بۆیە ژبانی موسوڵمان هەموو تاقیکردنەوەیه بە خۆشی ناپەڕه‌تی و غەم و نازار، تاکو بەنده پراستگۆکانی خودای گەورە بە دیاربکەون کە کامەیان بەپراستی سوپاسگوزارو ئارامگرە لەسەر ناخۆشی و ناپەڕه‌تیه‌کانی دنیا.

﴿أَحْسِبِ النَّاسَ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾^۲. واتە: ئایا خەلکی وایان زانیوه، وازیان لێ دەهێنرێت و پشتگۆی دەخرێن کە بلێن ئیمان و باوەرمان هێناوه، لە کاتی کدا ئەوان تاقی نەکرێتەوه و تووشی خەم و سزا و نازار نەکرێن؟

نەخێر بەهیچ شیوەیه‌ک کەس پشت گۆی ناخرێت لەوهی ئیماندارو موسوڵمان بێت بە خۆشی و غەم و خەفەت و نازار تاقی نەکرێتەوه، ئەمە پێغه‌مبەری خوایه (ﷺ) خۆشەویستی خودا بوو، بەبێ ئەوهی باوکی بی بێت لە سکی دایکی بوو ئەوکات باوکی دەمرێت بەبێ ئەوهی سۆزی باوکایەتی ببینێت، پاشان دایکی وەفات دەکات لەتەمەنی شەش سالی، دەکەوێتە دەست باپیری بەخێوی دەکات تاکو هەشت سالان دواي باپیری کۆچی دواي دەکات، پاشان مامی دەگیرێتە ئەستۆ گەورە دەکات ژنی بۆ دینێت، پشتگیری دەکات لە دەست درێژی کافرەکان ناهێڵێت نازاری بدەن.

^۱ - سورەتی البلد نایەتی (۴).

^۲ - سورەتی العنکبوت نایەتی (۲).

به لَام له يهك سالدَا خيژاني (خه ديجه) (رهزاي خواي ليبيټ) له گهل مامي (ئه بو تاليب) كوچي دوايي دهكهن، بويه ئه و سَالَه به سَالِي ماته ميني (عام الحزن) ناسرا پيغه مبهري خودا (ﷺ) زور غه م باربوو چونكه مامي پشتيواني و بهرگري كهري بوو دژي كافره كاني قوره يش، ئينجا خيژاني (خه ديجه) (رهزاي خواي ليبيټ) زور به سَوَز و دلنه وايكهري پيغه مبهري خودا (ﷺ) بوو، به لَام له يهك سالدَا خوداي گه وره هه ردوو كياني لي ساندوهه، به م شيويه به نازار و غه م ژياني به پركردووه به قورباني بين به باوك و دايكه وه، بويه مروفه كان هه مووكات له تاقيكردنه وهي خوداي گه وره دان.

﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ﴾^۱. واته: سويند به خودا بيگومان ئيمه ئه وانهي پيش ئه مانمان تاقيكردوته وه به جوړه ها شيوه، تا خواي گه وره ئه وانهي راستيان كردووه بيان ناسيټ و دهركه ون، هه روه ها دروزه كانيش دهبيټ بناسيټ و دهركه ون.

غه م و خه فهت و ناخوشي يه كيكه له تاقيكردنه وه كاني خواي گه وره بو به نده كاني، ئه گهر سهير بكهين له ژياني پوزانه ماندا دهبينين هيچ كهس و مروفيك نيه غه م و خه فهتي له دلدانه بيټ! كهسي وا هه يه غه م قوتابخانه يه تا پله ي بهرز به ده ستيټي، يا خه م وه رگيرياني له زانكو و په يمانگا، يان غه م چوونه ناو پرؤسه ي هاوسه رگيرييه، يان غه م مال و منداليه تي كه چوڼ خه رجيان بو دابين بكات و به خيويان بكات، يان بئ مناله و مناليان نابيټ و هه ميشه غه مباره، يان تووشي نه خووشي دريژخايه ن بووه هتد... ئه مانه و سه دان غه م تر كه مروفه كان گيروده ي بوونه و به ده ستيه وه ئه نالين له بهر بئ چاره يي هه وئي خوكوشتن و له ناوبردن ئه دهن، ئه ي موسولمان په حمه تي خودا برژي به سه ر دل و دهروونتان ئه وه بزانه هيچ كهس نيه له م دونيا ييه كيشه و غه ميكي نه بئ.

^۱ - سورة النعكبوت نايه تي (۳).

له دهوامه که م برابره کی به ریزی هاوېږلم پیکه وه وه ستا بووین له به رامبه ر ساحه که زور غه مبار و بیتاقهت دیار بوو، منیش لیم پرسی: برا گیان نه وه چیه بو ئاوا بیتاقهت و غه مبار دیاری پیده چی غه م و کیشته هه بیت، گوته: برام بو هیچ که س هه یه له دنیا غه م و خه فه ته نه بیت! گوتم: به خودا راست ده لیت، نیتر بیده نگ بوو حه زی نه کرد باسی غه م و کیشته ی بکات.

مروغه کان که س ئاگیان له حالی یه کتری نیه نازانی ئیستا که سی واهه یه له ناو جیگایه له گه ل مردن مملانی ده کات، یان تووشی گرتن و زیندان بووه به بوهتان چه ندین ساله به غه می پژگار بوونیه وه ده نالیتی، یان تووشی کیشه و پروودای ها توچوو سه یاره بووه، یان له گه ل پیاوی هه موو کات کیشه و گرفتی هه یه که خراپه له گه ل، یان له دادگدان بو جیا بوونه وه و ته لاق یان بو سو لعی کوشتن، یان بو سه دان کیشه ی تر، یان که سی واهه یه له خو شی و گه شت و گوزاره، یان بو خو شی و رابواردن چوته و لاتان بگه ری، یان خه ربکی ماره برین و به شوودانه، یان خه ربکی گواسته نه وه ی بوو که هتد... نه مانه و چه ندان خو شی و رابواردنی تر جا که س ئاگی له خو شی رابواردن و غه م و خه فه ته که س نیه، چونکه به راستی گه ر تو یه ک غه مت هه بئ که سی تر هه یه چه ندان غه می له تو زیاتری هه یه، یان چاو پکت ناته واهه جوان شت نابین، نه وه که سی تر هه یه چاوی کویره و نابینایه، یان په نجه یه کت نوقسانه نه وه که سی تر هه یه دهستی نییه، یا تو قاجیکت شه له له، نه وه که سی تر هه یه هه ردوو قاجی نیه له سه ر کورسی که و تووه، یان تو دایکت نیه که سی تر هه یه بن که س گه وره بووه و یه تیمه هه موو ئاواتی بوونی دایکک و باوکیکه..! بویه نه ی بهنده ی خودا نه وه بزانه زور که س بارودوخی له ی تو زور خراپه تره بویه ئارام بگره و له تاقیکردنه وه ی خوای گه وره برا وه به. ﴿سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾^۱. واته: دلنیش بن که خودا دوا ی ته نگانه هه رزانی ده هینیت، دوا ی ناخو شی خو شی ده هینیت.

^۱ - سوره تی الطلاق نایه تی (۷).

کهوابوو ئهوهی گرنکه بۆ موسوڵمان گهر له خوۆشی و لهش ساغی یان له غهم و خهفهت و ناخوۆشی و بهلا بوو ههمیشه خوای گهورهی له بیر بێ له ههمووکات و ساتیکدا ئارام بگریت سووپاسی خودا بکات و شوکر بێ له سهر تاقیکردنهوهکان.

بۆیه دنیابه ههر ناخوۆشیهکت که به سهردی له ژبانی دنیا له غهم و ناخوۆشی و نازار و نارچهتی به ئارام گرتنت له سهری ده بیته هوێ سپنهوهی تاوانهکان.

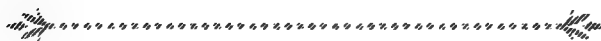
(مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ وَلَا هَمٍّ وَلَا حُزْنٍ وَلَا أَذًى وَلَا غَمٍّ حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكَهَا إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهَا)^۱. واته: پیغه مبهری خوا (ﷺ) دهفه رموویت: ههرشتیک توشی موسوڵمان بییت له غهم و خهفهت و نازار و ناخوۆشی و دلتهنگی و نارچهتی ئیلا خودا له تاوانهکانی دهسپێتهوه به ئارام گرتن له سهری ئه گهر درکێکیش بییت تاوانت کهم دهکاتهوه به ئارام گرتن.

بهراستی ئهوه که سانهی رۆچونه له ئیمان و تهقوا سنورهکانی خوای گهوره نابەزێن پهره دهدهی باشترین وانه بوونه له قوتابخانهی ئیسلام، بهرگهی غهم و ناسۆرو میحنه تهکانی ئهم ژبانهی دنیا ئه گرن، ههر شتیکیان به سهر بییت له خوۆشی و ناخوۆشی و غهم و دلتهنگی و له دهستدانی نازیزان و خوۆشه ویستانی ده لێن: ئیمه موڵکی خودای گهورهین ههر بۆ لای ئه ویشه گهرا نه وه مان.

﴿الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾^۲. واته: ئهوانه ی ههر کاتیک توشی به لاو ناخوۆشیهک ده بن ده لێن: ئیمه موڵکی خواین و ههر چی هه مانه به خششی خوایه، سهر ئه نجامیش ته نه ا ههر بۆ لای ئه و زاته یه گهرا نه وه مان. به لام ئهوانه ی دوورن له بهرنامه ی خوای گهوره و پشتیکهر و دژایه تی فهرمانی خودا ده کهن، بهراستی غهم و پهژاره میوانی دلپانه، ههمیشه بیزار و دلتهنگن له ژبان.

^۱ - (رواه البیغازی، کتاب المرضی، باب ما جاء فی کفارة المرض، ژماره ی فهرمووده: (۵۶۴۱).

^۲ - سوره تی البقره نایه تی (۱۵۶).

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا﴾^۱. واته: ههركه سێك ڤوو وهه رېگړت له بهرنامه و يادی من و پشتی تې بکات که ئیسلامه، بېگومان بۆ نه و جوړه که سانه ژيانیکي ترش و تال و ناخوښ پېش دیت.

(ئېبن قهیم) (پهحمهتی خودای لیبیت) دهفهرمویت: نهگهر مړوف شهو و ږوژ که هه ستایه وه تاکه غه مېک که هه یبوو ته نه خودای گه وړه بوو، خودای گه وړه هه موو پېوېستییه کانی بۆ هه لده گریت، هه موو غه مه کانی بۆ هه لده گریتو، دلی بۆ خوښه ویستی خوئی، زمانی بۆ يادی خوئیو، نه ندامه کانی بۆ تاعهتی خوئی خالی دهکات. به لام نهگهر شهو و ږوژی به غه می دنیاوه کرده وه، خودای گه وړه غه م و خه فته و نارپه تهتی دنیاوی ده خاته کوژ و وېلی دهکات بۆ نه فسی خوئی، خودا دلی به خوښه ویستی خه لک سه رقāl دهکات و له خوښه ویستی نه و بې خه بهر ده بیت، زمانی به يادی نه وانه وه سه رقāl دهکات و له يادی خودا وه بې خه بهر ده بیت، وه نه ندامه کانی به خزمهت و کاروباری نه وانه وه سه رقāl دهکات و له تاعهتی خودا بې خه بهر ده بیت. بۆیه وه کو نازهل له خزمهتی خه لکی دیکه دا ده گه رپت و ده سوړپت، وه کو کووړه که فوو له سکی خوئی دهکات و نه ندامه کانی ده ینیتنه پال یه کتر بۆ نه وهی که سوود به غه یری خوئی بگه یه نیت، بۆیه هه ر که سېک که ږووی له به ندایه تی بۆ خودا و تاعهت و خوښه ویستی خودا هه لگړپته وه، به به ندایه تی کردن بۆ خه لک و خوښه ویستی و خزمهت کردنیان موېته لا ده بیت. خودای په روه ردگار دهفهرمویت: ﴿وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقَمِّضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ﴾^۲. واته: که سېک خوئی کوپر بکات له ناستی قورئان و يادی خوای مېهره بان، نه وه ئیمه شه یتانیک ده که ینه ملوژمی و هه میسه ده بیتنه یار و یاوه ری و له گه لیدا ده بیت.^۳

^۱ - سوره تی طه نایه تی (۱۲۴).

^۲ - سوره تی الزخرف نایه تی (۳۶).

^۳ - (الفوائد. ص: ۱۵۹).

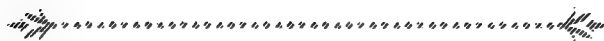

له م پوژگارهی ئیستامان خه لکی هه موو دووره په ریزن له دینی خودا غه میان قیامهت و پازیبونی خوا نیه، بۆیه ههر که سێک نه بیی ئه لێ خۆزگه م به زه مانێ پابردوو، نه وکات. خوشتر بوو له ئیستا، نه مان ئه زانی غه م و خه فتهت چیه، نه مپو غه م ئیمه ی کوشته، برا له گه ل برا په یوه ندی خوش نیه قسه یان نیه له گه ل یه کتر، گه نجه به خوشه ویستی ژن دینی به یانی خراپه و غه دری لیده کات و ته لاقی ده دات، دایک و باوکه مندالیان ده بی و ئیمالی ده که ن له په روه رده ی ئیسلامی له قوتابخانه ی ئیمان و نه خلاق و په وشته، ههر بۆیه به یانی مناله که له کو لان و بن دیوار لای هاوپی خراپه کانی په روه رده بووه، ده بیته به یانی کوره که یان ژن دینی دایک و باوکی پیر ده بن به خپویان ناکات فرپیان ئه داته سه ر جاده، ئه مه ش هه مووی هوکار و سه ره نجامی دوور که وتنه وه ی موسو لمانانه له به رنامه ی ئیسلام. بۆیه ئه گه ر ها توو خو مان ته سلیمی خوای گه وره کرد، سه راپا غه م و په ژاره و کیشه کانمان بۆ لای خوا برد.

﴿إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾^۱. واته: له وه لامیاندای وتی: به راستی من باسی سکا لا و غه م و په ژاره م ههر بۆ لای خوا ده به م. به لێ گه ر به راستی خو مان ته سلیمی خوای گه وره کرد پابه ندی فه رمانه کانی بووین، نه وکات غه م و خه فتهت له دل مان نامینیت، غه ممان ده بیته ئه وه ی زوو له کاتی خو ی نوێره کانمان بکه یین، چون بینه به نده یه کی بۆ خوا سو لجاو سنوره کانی خوا نه به زینین. ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزِنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾^۲. واته: ئه ی ئیمانداران کو ل مه ده ن و سار دمه بنه وه و خه فتهت مه خو ن، چونکه ههر ئیوه سه ره رزو سه رفرازو سه رکه وتووترن ئه گه ر ئیمان داری چاک و راست و دروست بن.

^۱ - سوره ی یوسف نایه تی (۸۶).

^۲ - سوره ی ال عمران نایه تی (۱۳۹).

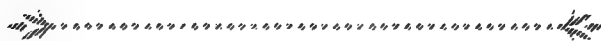
بۆیه ئه‌ی به‌نده‌کانی خودا ئه‌وه بزانی ئه‌م ژبانه‌ی دنیا جینگای مانه‌وه و ئیسراحت و رابواردن نیه، که تو تووشی ناخۆشی و غه‌م خه‌فته نه‌بی، چونکه گشت مرۆفه‌کان له ژبانی دنیا له تافیکردنه‌وه‌ی خوای گه‌وره‌ن تا دنیا خراپ بوون و گه‌رانه‌وه بۆ لای خوا. که وابو ته‌ن‌ها که سانیکی زۆر بیغه‌من له دنیا دا که به‌راستی به‌نده‌ی خوای گه‌وره‌ن، پشت و په‌نایان ته‌ن‌ها به‌ خوای گه‌وره به‌ستوه، چونکه له حه‌قیقه‌ت و راستی ژبانی دنیا تیگه‌یشتوونه که ته‌ن‌ها رابواردنیکی زۆر که‌مه، مانه‌وه‌ی یه‌کجاره‌کی له دنیا که‌ی تره که قیامه‌تی نه‌پراوه‌یه.

﴿إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ﴾^۱. واته: به‌راستی ژبانی ئه‌م دنیا به‌راوردنیکی که‌مه وه به‌راستی هه‌ر پاشه‌پۆژ جی حه‌سانه‌وه‌ی هه‌میشه‌یه. بۆیه هیچ گرنگ نیه لای ئه‌و به‌خۆشی و رابواردنه‌کانی دنیا هه‌لبه‌ختی، غه‌می ته‌ن‌ها شته کاتیه‌کانی دنیا بێت، به‌لکو وه‌و‌لی ئه‌وه ده‌دات به‌هۆی کار کردنه‌وه‌ی چاکه له‌م دنیا به‌ ژبان بباته سه‌ر تا‌کو به‌هه‌شتیک به‌ده‌ست بێت که غه‌م و خه‌فته‌ی تێدانیه. ﴿تِلْكَمُ الْجَنَّةُ أَوْرِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾^۲. واته: ئه‌وه ئه‌و به‌هه‌شته‌یه که پێتان دراوه به‌هۆی ئه‌و کارو کرده‌وانه‌یه که له دنیا ئه‌نجامتان ده‌دا.

بۆیه غه‌م ناخۆن له ژبانی دنیا له‌وه‌ی چیان به‌سه‌ر دێ، حه‌لیان چۆنه چیان هه‌یه له‌مال گه‌ر خاوه‌نی هیچ نه‌بن له ژبانی دنیا، له‌نه‌بونی بن جیاواز وه‌ک خه‌لکی که خۆشترین ژبانیان هه‌یه، خانووی چه‌ندین قات شوقه‌و کارگه‌ و کۆمپانیایان هه‌یه، جوانترین و به‌رزترین مۆدیل سه‌یاره‌یان هه‌یه، هیچ غه‌میان ئه‌مه‌ نیه، خه‌فته ناخۆن ته‌ن‌ها غه‌میان عیباده‌ت و به‌نده‌یه‌تیه بۆ خودای گه‌وره چونکه ده‌زانی ئه‌و کاره‌ی ده‌یکه‌ن بۆ په‌زامه‌ندی خاوه‌و به‌هه‌شتی له‌گه‌له‌هه‌روه‌ک خوای گه‌وره ده‌فه‌رموو‌یت:

^۱ - سوره‌تی غافرنایه‌تی (۳۹).

^۲ - سوره‌تی الاعراف نایه‌تی (۴۳).

﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾^۱. واته: ئاگادارین بئگومان دۆستانی خوا ترسیان له سه رنیه خهفه تیش ناخۆن.

به ئێهوانه ی بۆ خودا ژبان سه ره پای ته مه نیا ن ناخۆشی و غه م و میحنه ت بوو، به لام سه بریا ن گرت به هیوا ی په حمی خوا بوون به هه شتیان پێ ببه خشی، به هۆی ئه وه ی له دنیا ته نها بۆ خوا ی گه وه ژبا ن، موسو لمانێک بوون هه رده م له خزمه ت خه لکی بوون یارمه تیان ئه دان، غه می هه ژار و فه قیر غه می خۆیا ن بوو موسو لمانێکی دلسۆز و به ئه مه کی ئیسلام بوون به دڵ و به گیان له گه لّ خوا ی گه وه ره بوون واته به پراست و دروستی به نده ی خوا بوون، بۆیه له قیامه تدا ده ئین: ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ﴾^۲. واته: ئینجا هه مووان له خۆشیدا ده ئین: سوپاس وستایش بۆ ئه و خوا یه ی که هه رچی غه م و په ژاره ی له دڵ و ده روونی ده رکردین، به پراستی په ره وه ردگا رمان زۆر لێخۆشبوو سوپاسگوزاره.

له و کاته دا غه م و خه فه تی دنیا یان هه موو له بیر ده چیت کاتی که تا نیوه ی شه و چاوه کانی سوور ده بوون و ده گریان له بهر ئازار و کێشه و گرفته کانیان، له بهر ئه وه ی بێوه ژنیا ن کردبوون به غه در و زو لّم پیاوه که یان پێ سه رو شوین کردبوو، یا خود له بهر ئه وه ی پیاوه که ی غه در ی لێ کردبوو به ناحه ق ته لا قیدا بوو، بۆیه ئه و کاتی که ده چنه به هه شت هه موو شتیان بیرده چی و کات کاتی خۆشی و رابواردنه.

﴿الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ﴾^۳. واته: ئه و خوا یه ی که جێنشینی کردین له ما لی هه می شه یدا به به خه ش و پرێزی تایبه تی خۆی ئیتر هه یج نه خۆشی و ناخۆشیه ک توخمان نا که ویت، هه یج ئازار و ئێشیکی ده روونی تو شمان نا بێت و هه یج بێزاری و ماندووبوونی کیش روومان تێنا کات.

^۱ - سووره تی یونس نایه تی (۶۲).

^۲ - سووره تی فاطر نایه تی (۳۴).

^۳ - سووره تی فاطر نایه تی (۳۵).

بۆیه با هه موو غه م و خه فه ته کانمان له دنیا ته نه ها ئه وه بیته ره زامه ندی خودای گه و ره به ده ست بینین تا کو له دوا پوژ خوی گه و ره بمان خاته به هه شتی فیرده وس، که نه غه م و خه فه تی لیه نه ماندوو بوون، نه پیر بوون نه برسی بوون نه هیلاکی و نه دابرا ن له نازیزو خو شه ویستان، ته نه ها خو شی و ئاسووده یی لیه، بۆیه با هه ولێ بۆ بده یین نه ی به نده کانی خودا نه گه ر ژیر و ئاقلین نه و به هه شته پر له نازو نیعمه ته ناگو پینه وه به هه رچی سهروه ت و سامانی دنیا هه یه نه گه رچی گیان و نه فس و مال و هه موو شتمان داوه له پینا ویدا.

بۆیه با ئارام بگرین له سه ر نه و تا قیکردنه وانه ی دنیا که هه موو کاتین و به یه ک چوونه به هه شت گشت ناخو شیه کان له بیر ده که یین.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (يُؤْتَى بِأَشَدِّ النَّاسِ بُؤْسًا فِي الدُّنْيَا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، فَيُصْبَغُ صَبْغَةً فِي الْجَنَّةِ، فَيَقَالُ لَهُ: يَا ابْنَ آدَمَ هَلْ رَأَيْتَ بُؤْسًا قَطُّ؟ هَلْ مَرَّ بِكَ شِدَّةٌ قَطُّ؟ فَيَقُولُ: لَا وَاللَّهِ يَا رَبِّ، مَا مَرَّ بِي بُؤْسٌ قَطُّ، وَلَا رَأَيْتُ شِدَّةً قَطُّ)^١. واته: (أنس) ی کوپی (مالک) (خوای لی رازی بیته) ده ئی: پیغه مبه ری خودا (ﷺ) فه رمو ویه تی: خیر له خو نه دیوترین که سی ش له دنیا دا له به هه شتییه کان ده هیتریت یه کجار ده یخه نه به هه شت و ده ری ده هیتن پاشان پی ده وتریت: نه ی نه وه ی ئاده م ئایا هه رگیز ناخو شیت به خو ته وه بینیه، ئایا هه رگیز سه ختی به سه رتا تیپه ریوه، نه ویش ده ئیت: نه به خودا نه ی پهروه ردگار، هه رگیز ناخو شیم له ژاندا نه دیوه، هه رگیز سه ختیم نه دیوه.

که و ابوو ئارام بگرین نه ی نه وانه ی پیتان وایه هیچ خو شیه کتان نه بینیه له دنیا ئارام بگرین خودا ویستین به نده یه کی راستگو ی خودای گه و ره بن خو شی و ئاسووده یان ته نه ها له به هه شتی خودای به سو زو ره حم ده بینین بۆیه کجاری به ئیزنی الله تعالی.

^١ - صحیح مسلم، ژماره ی فه رمو وده: (٢٨٠٧).

له وانه مه به که له قیامت په شیمان..!

به پراستی ژبانی دنیا خوښییه کانی له ژر دهستی مړوښ، هه رچی شتیک له ژبان بوونی هه یه، پاره، دهسه لات و سولته، ژن، هه رچی خوښی هه یه گشتی وایان کردووه مړوښ ته نه بوا گه یشتن به ناره زووه کانی تییکوښی ته نانه ت گیان و خوینی دهکاته قوربانی له پیناویدا، تاکو خوښی و پابواردنیکي که م به دهست بیښی.

بویه له دنیا فهرمانی خودا پشتگوښ دهخن ته مهن و ژبانیان له سهر پیچی خودای گه وره به هه دهر نه دن، هه ر بویه قیامت و مردن به دوور دهزانن، نه مهش واده کات دله کانیان رهق بیټ و له سهر تاوان کردن به رده وامبن.

﴿إِنَّهُمْ يَرُؤْنَهُ بَعِيدًا﴾^۱. واته: به پراستی نه وان قیامت به دوور دهبینن، به دووری دهزانن. بویه ناموژگاری و په ند وهرناگرئ کاتیک موسولمانیک قسه ی خیری بوا دهکات، برای من خوشکی به ریزم تکایه وریابنه وه دهست هه لگرن له کاری خراپ و سه ریچی فهرمانی خوای گه وره، به لام گوښ یان به ناموژگاری نه نه دا گالته یان پښ نه هات، هه ر به دواي خوښی و پابواردنی هه واو و هه وه سی که وتیوو، غم و ناره زووی خانوبی به رزی چهن دین قات بوو، گشت سالتیک چاوه رپی هاتنی مودیلی سهاره ی نوښی بوو، تاکو جوړی سهاره ی بگوږیت به گرانبه هاترن، یاخود له گهل خیزانی هه ر هه فته یه و له پارک و گه شت و گوزار له م شارو نه و شار نه سوپرایه وه بوا جه وگوږین، خوشترین شوقه و نوښی گرانبه هایان نه گرت تاکو خوښی و منداله کانی رږزانه ی تیدابه سهر بیه ن، به ته واوی نوقی خوښییه کاتیه کانی دنیا بیوون و مردن و لپرسینه وه ی خوای گه وره یان له بیر کردبوو، تاکه نامانچ و هه ول و ماندوبوونیان ته نه بوا خوښی و پابواردن بوو له دنیا، به پښ نه وه ی بیرکاته وه بوا تاقیکردنه وه هاتوونه ته دنیا و له لایه ن خودای گه وره دروستکراون بوا ماوه یه کی که م و کاتی.

^۱ - سوره تی المعارج نایه تی (۷).

«الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا»^۱. واته: نهو خوابه‌ی خو‌ی مردن و ژیا‌نی به‌ده‌ی‌ناوه، تا تاقیتان بکاته‌وه، کیتان کرده‌وه‌ی چاکترو په‌سه‌ندتر نه‌نجام ده‌دات.

به ئی تاكو له زیان بوو زۆر بێ ئاگا و نهزان بوو هیچ بیرکی له دواپوژی خوێ نه ده کردهوه، که پوژنکی له پێشه هیچ شك و گومانی تێدانیه نه گه پێتهوه بۆلای خوا به ته نهایی. ﴿وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا﴾^۲. واته: یه که یه که یه ئهوخه لکه به تاك و ته نهایی دیت ئاماده ده که ریت له بهردهم دادگای پر له دادهری خوادا.

بۆيە خۆشى و رابوادنى دونيا واى لىڭكردبوو به رنامه‌ى خودا كه ئىسلامه له بىرىكات، هېچ رۆژنىڭ غەمى ئەوھى نەبوو ھەوتى فېرىوونى دىنى خواى گەورەى بدات، تاكو حەقىقەتى ژيانى كاتى دونىاي بۆ روون بىتتەوھە كه هېچ نىيە تەنھا رابواردىڭى كەم نەبىت.

﴿ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ ﴾^۳. واتە: بە پراستی ژبانی ئەم دۇنيایە رابواردن و خۆشیەکی زۆر کەمە.

چونکه به پراستی هیچ که سیك له ژبان تن ناگات که چۆن بژیت و ته مه نی له چی به سهر بیات گهرییت و ئیسلام بهرنامه ی نه بییت و به پراست و دروستی خودای نه ناسیپی، و هه ست نه کات ته نها بۆ ئه وه هاوۆته دونیا تاكو راپوڤرئ و پارهو پول زۆربکات و شانازی به خۆی بکات به سه رخه لکیدا که ده ول مه ندی دونیا به.

بۆيە تەنھا ھەۋل و تەقەلای لە ژيانیدا بۆ کۆکردنەوێ پارە، بەگرتنە بەری پڕنگای دزی و فیئل و سوو پڕنگای حەرامیش بۆ ھەوئێ خۆی ئەدات، تاكو بە ئامانجی بگات، یان وادەزانئێ ژيانى دنیا تەنھا ئەو ھەببیتە کاربەدەست و بەرپرەسى خەلکی، بۆیە ئەگەر ھاتوو بوو بەرتووبەر لە شوئێئێ ھەوئێ ئەو ئەدات ببیتە گەورەتر لە پلەى بەرتووبەر،

۱- سورہتی الملک نایہتی (۲).

۲- سورہتی مریم ناپہ تی (۹۵).

۳- سورہ تی غافر نایہ تی (۳۹).

واسته دهكات خوى زور هيلاك و ماندوو نهكات تا پوښتى تر وه بگرښت بښته جيگرى وهزير، بهمهش ناوهستى غه مى نهو هيه تاكو ده بښته وهزير، پاشان دلى مورتاح نابى تا ناوبانگ په يدا بكات له ده ولت تاكو بښته سه روك ولات و دهست به سهر گشت شتيكدا بگرښت، به راستى نه مه نامانجى گشت كه سيكى دنيا په رست و خوانه ويسته له ژياندا، تيكوشان و ماندوبوونى بؤ به دهست هينانى شته دنيايي و ماديه كانه، بؤ ناوبانگ، پله و پوښت، زنى جوان، سه ياره و خانوى مواسه فات و بهرز، هرچى شتيك هيه له دنيا ده به وښت به دهستى بښت، به لام نازانيت هرچى له دنيا به گشتى كاتين زو و به سهر ده چيت و نامښت.

﴿وَمَا أُوتِيتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَمَتَّاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾^۱.
واته: هرچى شتيك كه پيتان به خشراوه نه وه نازونيمهت و زينته و جوانى ژيانى دنيا به كه كاتين زو و ته واو ده ب، به لام دنيا بښ كه نه و به شى لاي خودايه چاكترو به رده وام تره، ثايا نه وه عه قل و ژيريتان ناخه نه كار؟!

به لام كه سى ژيرو نيسلام په روه نه مخوشيانه دى دنيا وای ليناكات قيامهت و خواى گه وره له بير بكات، له حهقيقه تى دنيا تيگه يشته كه خوشيه كى زور كه مه، دنيا بؤ هيچ كه سيك نابيت و نه بووه، بيرى كردو ته وه پښغه مبه ران (سه لامى خوايان لي بښت) گشتى دنيايان جهشت و گه پانه وه بؤ لاي خوداي به رزو بلند، هاوه لان و پيشينانى نوممهت و پياوچاگان هه موو كوچى دوايان كرد، پادشاو زالم و سته مكاره دل په شه كان كه ميلله تيان هه مووى پشتيان بوون له خراپه كارى و سه ريچى خواى گه وره هاو كارى بوون گشتيان له ناوچوون، جيران و دراوسى و هاوپرئ و كه س و كار و خزمه كاني هه ر پوژه و يه كيكيان له بهر چاوى دنيايان به جى ده هښت، بويه نه مانه هه موو ده بوونه په ند و وانه بويى كه دلى مه يلى دنيا نه كات و هه ميشه بؤ دواړوژى نه پراوه بريت.

^۱ - سورة الن قصص نايه تى (٦٠).

﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ﴾^۱. واته: ئایا نهوه به سهر زهویدانه پوښتوون، تا تهماشا بکهن و سهرنج بدهن، سهرنه نجامی نه وانه ی پښ نه مان چوڼ بوو، چیان به سهرهات؟ نه وانه له مان زور به هیزتر بووون و جی دهست و شوینه واریان زیاتر له زهویدا ناشکراوو، جا نهوه بوو خودا به هو ی گوناوه کانیانه وه له ناوی بردن، کهس نهیتوانی له سزای خوا بیانپارتږت و په نایان بدات و پرزگاریان بکات.

به ئ موسو ئلمانی راستگو له قورنانه که ی خوی گه وره پاشان سوننه تی پیغه مبه ری نازیزمان (ﷺ) بوی روون بوته وه زانیویه تی دنیا بو هیچ کهس نابیت، وه بینویه تی باپیر و داپیری مردن که سه خو شه ویسته کانی گشتی لی جیا بوونه وه، هر پرژه وه هه وائی مردنی که سیکی ناسیاری بو دین، بویه زیاتر تیده گا له ژانی دنیا که هیچ نیه و خو شیه کی که مه، بویه هه ول ددهات ژانیک به ری بکات له پیناو خوی گه وره بیت، گشت ماندوبوون و تیکو شانی ته نها بو به دهسته تینانی په زامه ندی خوی گه وره بیت، بویه نه م که سه به ده م بانگه وازی نیسلامه وه هات، له خو شی و ناخو شی هه مووکات گو ترپایه لی فره مانی خوی پایه به رز بوو، زور ناخو شی و میحنه تی چیت له دنیا له سهر پهیره وکردنی دینی خودا ئینجا پاداشتی نه و به ندهیه لای خوی گه وره به هه شت و په زامه ندی خو یه تی.

﴿لِّلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنَى﴾^۲. واته: نه وانه ی که به ده م بانگه وازی خوی په روه ردگارانه وه چوون، هه موو خو شی و شادی و کامه رانی و ناسووده ییه کان بو ناماده یه له به هه شت.

^۱ - سوره تی غافر نایه تی (۲۱).

^۲ - سوره تی الرعد نایه تی (۱۸).

به لām نه وانه ی خوای گه وره یان له بیرکردبوو له پیناو خویشی دونیادا، که حیسابیان بۆ مردن و دواړوژ نه نه کرد واههستیان نه کرد هر بۆدونیا و رابواردن هاتووننه ته سهر زهوی، دزایه تی دین و موسو لمانه خواوو یسته کانیان نه کرد گشت سهر ووت و سامانی بۆ دزایه تی بهرنامه ی خودا به کار نه هینا، خو ی خه ربکی بازرگانی و کرپن و فروشتی کۆمپانیا بوو ناگای له نه خلاق خیزانی نه بوو.

یان کچ بوو جوانیه که ی دهر نه خست بۆ خه لکی تاکو گه نجه کان له سهر پښگای ئیسلام گومرپاکات به رهو پښگای خراپه کاری و دوا ی فیلی شه یتان و دوورکه و تنه وه له پښازی ئیسلام، بۆیه پاداشتی نه م جوړه که سانه لای خوای گه وره سزایه کی سهخت و مانه وه یانه له ناگری دۆزه خ په نا به خوای گه وره، ئینجا گهر هه رچی سهر ووت و سامان له دنیا هه یه بیهه خشیت تاوه کو له ناگری جه هه ننه م قوتاری بیت نه وازگاربان نابین. ﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾^۱. واته: نه وانه ش که به دهم بانگه وازه که یه وه نه چوون، نه گهر به راستی خاوه نی هه ره موو شتیک بن له زه ویداو نه وهنده ی تریشی له گه لدا بیت، نه وه ده یانکرده قوربانی خو یان، له پیناو رزگار بوونی خو یاندا ده یان به خشی، نا نه و جوړه که سانه به خراپترین شیوه حسابیان له گه لدا ده کریت، سهر نه نجامیش، جیگه یان دۆزه خه، ئای که شو تڼیک خراپه.

به ئی ئینجا که گشت خه لکی گه رانه وه بۆلای خوای تا ک و تنه ها له دواړوژدا، نه وکه سانه ی له دنیا پښازی ئیسلامیان ون کردبوو له پیناو خویشی ژبانی که می دنیا، نه وکاته به کو یری حه شر ده کرپن له باره گای خوای گه وره.

﴿وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمًى﴾^۲. واته: له رۆژی قیامه تیشدا به کو یری حه شریان ده که یین.

۱ - سوره تی الرعد نایه تی (۱۸).

۲ - سوره تی طه نایه تی (۱۲۴).

ئەو کەسانە له دنیا له ناو خوښی و نازو نیعمەت بوون چاویان ساغ و سهلامەت بوو
کوێر نهبوون، بهلام له ناست حەق و راستی کەپو کوێر و نایانا بوون بهرنامە
نیسلامیان پشتگوێ خستبوو.

بۆیه به خوای گەوره دەڵێن: بۆ به کوێری لێرسینه وه مان له گەڵ دهکە ی له کاتییدا
له دنیا چاومان بێ کێشه بوو!

﴿قَالَ رَبِّ لِمَ حَسَرْتَنِي أَعْنَىٰ وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا﴾^۱. واتە: ئەو کە سه ده‌ئیت: ئە ی په‌روه‌ردگار
بۆ به‌کوێری حەشرت کردم خو من کاتی خو ی چاوساغ و بینا بووم.

به‌ئ له دنیا هیچ کێشه ی نه‌بوو له‌بینین، به‌لام ناست حەق و راستی کوێربوو، رقی
له‌به‌رنامە ی خوای گەوره بوو، موسوڵمانی خوښ نه‌ده‌ویست دژایه‌تی نه‌کردن، ئینجا
خوای گەوره وه‌لامیان ده‌داته‌وه نه‌مرۆکه منیش ئیوه له‌بیر ده‌که‌م.

﴿قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَىٰ﴾^۲. واتە: له وه‌لامدا خودا
ده‌فه‌رمویت: تۆ ئا به‌و شیوه‌یه بوویت کوێر بوویت له ناستی ئایه‌ت و به‌لگه‌کانی ئیمه‌دا
کاتیک له دنیا پێت راده‌گه‌یه‌نرا، ئیمه‌ش نه‌مرۆ ئاوا مامه‌له‌ی که‌سیکی له‌بیر کراوت
له‌گه‌ڵدا ده‌که‌ین.

ئینجا خوای گەوره پاداشتی ئەو کەسانە ی له دنیا پشتیان له‌به‌رنامە که‌ی کردبوو،
کاریان دژایه‌تی به‌رنامە ی نیسلام بوو به‌بێ پروایی و له‌کاری حەرام و خراپه‌کاری
خوشتین کاتیان نه‌برده‌ سه‌ر به‌درنژی رۆژ و شه‌و ته‌نها کاریان ئیانه و رابواردن بوو به
پاره‌وه سه‌روه‌تی حەرام ده‌ژیان سزای سه‌خت خه‌لات و پاداشتیانه.

^۱ - سوره‌تی طه نایه‌تی (۱۲۵).

^۲ - سوره‌تی طه نایه‌تی (۱۲۶).

﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ﴾^۱. واته: پوژنك دیت نه وانه ی كه بې پروان به رهو دۆزه خ ده برین و نیشانیان ده دریت و پیا یان دهوتریت: هه رچی خو شی و شادی هكتان هه بوو له ژبانی دونیا تاندا به ئاره زووی خو تان راتان بوارد، كه وابوو نه مړو ئیتر نۆره ی نه وه یه كه سزای خه جاله تی و رپسوا یی بدرینه وه، به هو ی نه وه ی كه لووت به رزیتان ده كرد له زه ویدا به ناحه ق و به هو ی ده رچوونتان له سنوور و فه رمانی خودا.

بۆیه نه ی به نده گانی خودا تاكو له ژبانین نه مردو وین فرسه ته بابگه رپنه وه بو لای خودا، تاكو گه نجین توندو تۆلین پیرنه بو وینه هیزمان هه یه بابهنده ی خودایین بو ئیسلاممان تی بكو شین و بم رین.

بادواتر په شیمان نه بین له قیامهت تاكو خودای گه وره بمان گه رپنیتته وه بو دونیا كارو كرده وه ی چاكه بكه ی، چونكه گشت كه سیك ئه و كاته په شیمان ه داخ له دله له و كاته ی له دنیا له دهستی چوو له وه ی له دهسته ی خوداناس و موسو لمانه كان نه بووه.

﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ﴾^۲. واته: په روه ردگارا له ناو ئاگری دۆزه خ و سزاكه یدا ده رمان به یته نه گه ر جارنکی تر گه راپنه وه بو گو مرای نه وه ئیتر دیاره كه ئیمه كه ساننکی سته مكارین.

به ئن له تاو ناخو شی و نه زبهت و ئازاری ئاگردا ده یه ویت بگه رپته وه بو دنیا تاكو دوو باره بو خوا ی گه وره بریت، به لام ساقیت بوونی قیامهت یه ك جاره و دهوری دووهمی نه وه ك دنیا چۆن قوتابییه ك كاتیک له پۆله كه ی ده رنا چیت و ساقیت ئه بیت، له غه مان بریار نه دات بو سالی داها توو خو ی ئاماده بكات گشت هه ول و ماندو بوونی بخاته گه پ، تاكو ده ره جه ی زور به رز به ده ست بینیت ده رچیت بوقوناغی تر بگاته ئامانجه كه ی.

^۱ - سوره نى الاحقاف نایه تی (۲۰).

^۲ - سوره نى المومنون نایه تی (۱۰۷).

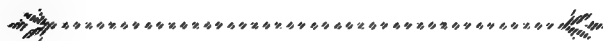
به لām له دواړوژ وانیه چونکه خوای گه وره گشت شیکی بۆ روونکردینه وه، نه مه چاکه و خراپه به کردنی نه چیته به هه شت، به وازهینان نه چیته ناگری دۆزه خ. بۆیه موسوڵمانی ژیر و ئاقل ده بیټ زۆر جوان بیریکاته وه له سه ره نجامی دواړوژى خوای تاكو سه رفرازی به ده ست بئیت به پابه ندبوونی به ئیسلام و جیگرپوونی، ئینجا خوای گه وره وه لāmیکى جه رگبری زۆر رهق و ناخوشی خراپه کاران نه داته وه له سه ر نه و داواییه یان که دووباره بیانگه رپنیتته وه بۆ دونیا.

﴿قَالَ اخْسُئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ﴾^۱. واته: خوای گه وره له وه لāmیاندا به توو په بییه وه ده فه رمویت: بئ دنگ بن و ده متان داخه ن، قسه شم له گه لدا مه که ن. به ئی خوای گه وره زۆر تو په له خراپه کاران نه وانه ی له دنیا زو لم و سته میان نه کرد، ته مه نیکی زۆری بئ به خشین له دنیا هیچ کاتیک بیرى نه نه کرده وه له گه ل نه فسی خوای بارنگای راست بگرمه بهر وازینم له گومرای و زو لم و سته م و خراپه کاری. بۆیه خوای گه وره نه فه رموویت: ﴿أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرْ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ﴾^۲. واته: ئایا نه وه نده ته مه نمان بئ نه به خشین؟ ماوه ماندا بژین نه وه ی بیه ویت بیریک بکاته وه تیايدا بیریکاته وه؟! بیدار که ره وه شتان بۆ هات، بۆیه پپیان ده ورتیت: که واته ده بجیزن سزای دۆزه خ، چونکه سته م کاران هیچ پشتیوانیکیان نه.

په حمه تی خودات لیبت، بزانه ئیمه کو تا ئوممه تین، به راستی هه مووشتیک ته واو بووه و گووتراوه، پښغه مبه ران کو تایبان بئ هاتووه، پښغه مبه ر (محمد) کو تا پښغه مبه ره ﴿ﷺ﴾ کتیبه ئاسمانیه کان په یام و رساله کانی خوای گه وره هه مووی هاتوون بۆ مرؤفه کان (قورئان) کو تا کتیب و به رنامه ی خودایه یه بۆ مرؤفه کان، خه لکی هه مووشتیان بۆ روون بوویه وه، نه زانن چاکه و خراپه چین و کامه ن،

^۱ - سوره تی المومنون نایه تی (۱۰۸).

^۲ - سوره تی فاطر نایه تی (۳۷).

به لام زۆربه یان دهست هه ئناگرن و شوین پچکه و پبازی گومرای و، شوین نه فس و خوشیه کانیا ن ده که ون.

﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾^۱. واته: زۆربه ی خه لکی نازانن و بیرناکه نه وه.

به ئی زۆربه ی خه لکی سه ریچی فه رمای خوی گه و ره ده که ن سنوری قه دهغه کرا و نه به زینن، نه وانه ی به راستی بۆ خودا ده ژین له هه موو کات و سه رده می کدا که مینه و که م بوونه، به ئی زۆرینه ی خه لکی له سه ر پنگای گومراین بۆیه هیچ کات زۆرینه ی خه لکی هه ئت نه خه له تینیت که پابه ندن به پنگایه که وه و له سه ر بیر و بۆچوون و فیکریکن.

﴿بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾^۲. واته: نه خیر وانیه به لکو نه وانه که می ک تی ده گه ن له راستی فه رمانه کانی خودا.

که و ابو تاکو زووه ئه ی به نده ی خودا با په له بکه ی ن بۆ گه رانه وه بۆ پنگای سه رفرازی که ئیسلامه، با له م دونیا به په شیمان بینه وه پش ئه وه ی بمرین له دوا پۆژ سه رشۆر و زه لیل بین و په شیمانی دامان بگریت که هیچ سودیکی نیه نه وکاتی.

بۆیه با په یمان بده ی ن له گه ل خودای خو مان که تاکو ته مه نمان ماوه له دونیا، گشت جولانه وه و چرکه یه ک له ژبا نمان بۆ غه یری په زامه ندی ئه و نه بی ت و ته نها و ته نها به س نیه تمان بۆ خودای په روه ردگار بی ت به دلسۆزی، تاکو بۆ دوا جار خو شی نه برا وه ی به هه شتی فیرده وس به ده ست بینین، به ئیزنی الله تعالی.

^۱ - سوره تی الانعام نایه تی (۳۷).

^۲ - سوره تی الفتح نایه تی (۱۵).

سه ره نجام هه ر جیا بوونه وه یه!

په حمه تی خودات لیبیت ئه ی به نده ی خودا ئه وه بزانه هه رشتیک له دونیا بوونی هه یه گشتی دروستکراوی خوی گه وره ن، هه رچی له ئاسمان و له زه ویدا هه یه، چیا، باران، به فر، دار، به رد، بیگیان و گیاندار هه موو موئکی خودای گه وره ن.

﴿وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاللّٰهُ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ﴾^۱. واته: هه رچی له ئاسمانه کان و زه ویدا هه یه هه ر خوا خاوه نیانه و ئه و خوايه ده سه لات ی به سه ر هه موو شتیکدا هه یه. پاشان خوی گه وره بریاریدا له سه ر زه وی مروف دروست بکات و بلاویان بکاته وه. ﴿اِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّیْ خَالِقٌ بَشَرًا مِّنْ طِیْنٍ﴾^۲. واته: بیران بخه ره وه که په روه ردگارت به فرشته کانی گوت: من ده مه ویت به شه رتک، له قور دروست بکه م.

ئینجا خودای گه وره توخی مروفی له دوو په گه ز (نیر) و (من) به دی هینا. ﴿فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰی﴾^۳. واته: ئینجا هه ر له و مه نی به هه ردوو جووت نیرو می دروست کردوو.

پاشان خودای کارزان مروفه کانی کرد به چه ندان قه وم و زمان و له زه ویدا بلاویکرده وه، ﴿بَآئِهَا الْاِنْسَ اِنَّا خَلَقْنٰکُمْ مِّنْ ذَکَرٍ وَّاُنْثٰی وَجَعَلْنٰکُمْ شُعُوْبًا وَّقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوْا﴾^۴. واته: ئه ی خه لکینه بیگومان ئیمه هه مووتانمان له نیرو مییه که دروستکردوو و کردوومان به چه نده ها گه ل و تیره و هوزی جور به جور، تا به کتر بناسن و په یوه ندیتان هه بیت و ژیان به خوشی به رتب که ن.

^۱ - سوره تی ال عمران نایه تی (۱۸۹).

^۲ - سوره تی ص نایه تی (۷۱).

^۳ - سوره تی القیامة نایه تی (۳۹).

^۴ - سوره تی الحجرات نایه تی (۱۳).

لهو دوو په گهزه ش کۆمه له خیزانیك كه، (باپیر، داپیر، باوك، دايك، برا، خوشك)، پيكدی، ژبان به یه كه وه به پړی ده كه ن، به خوڅی و ناخوڅی و گریان و ناله و نازار تاكو پیری و كۆتا ته مه ن به یه كه وه ده بن، به نه خوڅی یان به هر پرووداویك خودای گه وړه ویستی لیبیت به گه نچی بمرن، یان سه ره نجام كه پیر ببن و له یه ك داپړن و بمرن.

ئه بې موسو لمان نه و پاستیه بزانیك كه ژبانی دواى مردن كه به هه شتی نه پراوه ی بې كۆتاییه نه و ژبانی پاسته قینه یه، نه ك ژبانیک مردنی له دوو ابیت، له م دونیا یه كه س دلنیا نیه یانی دلی نارامی، هه میسه ترسی مردن و جیا بونه وهی هه یه له نازیزانی.

بویه له م ژبانیه دونیا نه گهر خاوه ن گشت مولك و سهروه ت و سامانیك بیت هیچ سوودی نیه، نه گهر تو ئیماندار نه بی و ئیسلام به رنامه ت نه بیك، چونكه تو كه مردی و هیچ شتیك له گه لت نایه ته ژرگور، جگه له و كارو كرده وهی كه بو خودای گه وړه كرده و ته به نیاز پاكی و دلسوزی.

عن أنس بن مالك (رضي الله عنه)، قال: قال رسول الله (ﷺ): (يَتَّبِعُ الْمَيِّتَ ثَلَاثَةٌ، فَيَرْجِعُ اثْنَانِ وَيَبْقَى مَعَهُ وَاحِدٌ: يَتَّبِعُهُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَعَمَلُهُ، فَيَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَيَبْقَى عَمَلُهُ)^۱. واته: له (نه نه سی كوری مالیكه وه) (په زای خواى لیبیت) گوته: پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ده فهرمو ویت: مردوو كاتیك ده مریت سی شت به دواى ده چن بو قه برستان دوو شت ده گه پرنه وه به کیان ده مینیتنه وه مال و خزمه كانی وه كرده وه كانی، خزم و كه سه كانی و ده گه پرنه وه، ته نها كارو كرده وه و عه مه لی له گه لی ده پروات.

له دونیا نازیزترین و خوڅه ویسترین كه ست هه بې رۆژنك دی كۆتایى به په یوه نندیتان دی و هر كه سه و ته نها نه مینیتنه وه، بۆنموونه: دایكانیك هه ن ئیستا به ته نها ماونه ته وه له ژووره سارد و سپره كه ی، كه كاتی خو ی پشتر گه نچ بوون دوا یی بوو به دایكی مندالان، هیدی هیدی له گه ل رۆژگاردا تاله مووه كانی سپی ده بوو، كوپه كانی هه ریه كه یان چوونه سه رمالی خو یان و ژبان هیناو لیک جیا بونه وه،

۱- (رواه البخاري، ژماره ی فهرمووده: (۶۵۱۴)، ومسلم، ژماره ی فهرمووده: (۲۹۶۰).

پاشان کچه کانی شوویان کرد هه‌ریه که یان چوونه شارنک له‌دایکی غه‌م خوریان دوورکه‌وتنه‌وه، دایکی واهه‌یه ئیستا که کهس نیه بیباته دکتۆر به‌نازاره‌کانی ده‌نالێتی، پیاوی نه‌ماوه و کوره‌که‌شی خۆی کوشتوه یان به‌ده‌عم و پوداوی سه‌یاره‌گیانی له‌ده‌ستداوه، کچه‌کانی چووننه‌ته ته‌مه‌ن له‌به‌ر منداڵ و نازار و کیشه‌ی خۆیان ناگایان له‌دایکی غه‌ربیان نه‌ماوه.

بۆیه ئه‌ی به‌نده‌ی خوا ئیستا که تو له‌گه‌ڵ باوک و دایک و خوشکه‌کانتی له‌یه‌ک مأل به‌خۆشی ژبان به‌پێ ده‌که‌ن، ئه‌وه‌بزانه‌ پۆژنک هه‌ردێ له‌یه‌ک جیا‌ده‌بنه‌وه، هه‌ریه‌که‌تان ده‌چنه‌ مأل غه‌ریبی ژێر خاک و خۆل که‌ قه‌بری ته‌نگ و تاره، بۆیه له‌ دونیا دلت به‌چی خۆش ده‌که‌ی به‌ باوک، برا، دایک، خوشک، قه‌وم و عه‌شیره‌ت، ناوبانگ و سوخته، جوانی، هاوپی دلسۆزه‌که‌ت، هاوسه‌ره‌که‌ت، بازرگانی و کۆمپانیا که‌ت، نه‌مانه‌ هه‌یچیان هه‌تا سه‌ربوونی نیه و که‌تو دلتی پێ خۆش بکه‌ی بۆه‌تایی به‌مانه‌وه‌یان چونکه‌ گشتی کاتین و له‌یه‌ک داده‌برن،

﴿مَا عِنْدَكُمْ يَنْقَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ﴾^۱. واته: هه‌ر چی لای ئیوه‌یه له‌دونیا هه‌رچه‌نده زۆرین هه‌ر کۆتایی دیت و ته‌واو ده‌بن و نامینی به‌لام ئه‌وه‌ی لای خوایه له‌به‌هه‌شتدا هه‌ر ئه‌مینته‌وه کۆتایی نایه‌ت و هه‌میشه‌یه.

به‌هه‌رش‌یوه‌یه‌ک بێت په‌یوه‌ندی نێوان مرو‌قه‌کان کاتین و بۆماوه‌یه‌که و کۆتایی پیدی هه‌تا سه‌رنیه، له‌وانه‌ چه‌ندین هۆکار بێته‌ پێ بۆ له‌یه‌ک جیا‌بوونه‌وه، بۆنموونه: که‌نجه به‌خۆشه‌ویستی ژبانی هاوسه‌ری پێک دێتی، سه‌ره‌تا به‌قه‌سه‌ی گه‌وره‌و به‌لێن بۆ کچه تاكو رازی ده‌کات، که‌ چوونه‌ نێو ژبانه‌وه، له‌وانه‌ له‌سه‌ر شتیکی که‌م ژبانیا تال بن و له‌یه‌ک جیا‌بنه‌وه، ژنه‌که‌ له‌زانکۆ بووه‌ هاوپۆله‌که‌ی له‌بازار ئه‌وی بینیه‌وه له‌گه‌ڵ پیاوی سلاوی لیکردووه، پیاوه‌که‌ی دل پیسی لیکردووه، بۆته‌ کیشه‌ و له‌یه‌ک جیا‌بوونه‌ته‌وه.

^۱ - سورته‌ی النحل نایه‌تی (۹۶).

یان کچه له سهر ئه وهی پیاوی به ئێنی پیدابوو خانووی بۆدەکات دوور له مائی باوکی به لām سه ره تا له مائی باوکیان بن، دوواتر خانووی بۆناکات به ههر شیوهیه ک بیت، دوواتر کچه دهیکاته کێشه و گه وهی دهکات له سهر خانوو، ئه مانه و سه دان هۆکاری تر ههیه بۆ لێک دابرا و جیا بوونه وه.

یان دوو هاوڕێ له مندا لیه وه پێکه وه بوونه تا گه وه بهوون زۆریه کتریان خۆش بوستوه بۆ کاتیکی که م له یه ک دانه براوون، به لām مائی یه کێکیان باردە که ن بۆ شار و ولاتی ترو له یه ک دوور ده که ونه وه.

بۆیه په حمه تی خوات لیبیت مه به ستمان ئه وه نهیه ئه م ژبانیهی دنیا بێ نرخ بکهین و به ته نها بژیت دوور بکه ویته وه له گشت خه لکی گۆشه گیریت، به لکو ئیمه مه به ستمان ژبانی دنیا جیگای ئومید و هیوا درێژی نیه تۆ له پێناو دنیا خوا له بیر بکه ی، ئیسلام به رنامه که ی پشتگوێ بخری و دژایه تی بانگه وازی پیغه مبه ر (ﷺ) بکه ی که تاکه رێگه و رێبازه ده سترتن پێیه وه سه ره رزو سه رفرازت ده کات.

بۆیه ئیمه مه به ستمانه به هۆی ئه م ژبانیهی دنیا وه که تیدا ژبان ده به یه نه سه ر هه ول بده ی گشت کار و کرده یه کمان بۆ خودا بێ، گشت جولانه وه و هه نگاوێک که به پێ ئه رۆین بۆ ره زامه ندی خوا بێت، هه ره یه یه وه ندیه ک له گه ل ده ور به رمان بۆ خوا بێ به پێ به ره زه وه ندی دنیا یی، هه ر شتێک ئه یبه خشین به نه یی و ئاشکرا بۆ خوا ی گه وره بێ، چونکه له دنیا بۆ خوا ژبان ده بێته هۆی به ده سه تپێانی به هه شت و ره زامه ندی خوا ی گه وره، ﴿تِلْکُمُ الْجَنَّةُ اُورِثْتُمُوهَا بِمَا کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾^۱ واته: ئه و به هه شته یه که پێتان درا وه به هۆی ئه و کار و کرده وانه یه که له دنیا بۆ ره زامه ندی خوا ئه نجامتان ده دا.

بۆیه ده بێ له ژبانی دنیا تاکه شتێک دلمان پێخۆش بێت ئیمان و ئیسلام و عه قیده مان بێت که به پراستی له گه ل خوا ی خۆمان دا یین، گه رنا دنیا هه مو و هی تۆ بێت نرخ با له مێشوله یه کی نیه لای خودا،

^۱ - سورتهی الاعراف نایه تی (۴۳).

که تۆ بوئەو نه ژبای چ سوودی ههیه سهروهت و سامانی دنیا، بۆیه هیچ گرنگ نیه دَل خوشکردن بهم دنیایه، نه گهر دنیا نرخ و قه دری هه با له لای خوای گه وره نهوا کافرو بئ باورپه کان وا به خوئی و پابواردن تیایدا نه ده ژبان، دنیا یی گشتی نه خسته خزمهت نهوانه ی فه رمانداری نه و ده که نه و ملکه چی یاساکه ی ده بن، نه ی ده هیشت کافره کان ناوا به خوئی بزین و پابوین، خوئی دنیا ته نه با بۆ موسوّلمانان ده بوو. پینگه مبه ری خوا ﴿سُورَةُ الْمَائِدَةِ﴾ ده فه رموویت: (لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحَ بُعُوضَةٍ مَّاسَقَى كَافِرًا مِنْهَا شَرِبَةً مَاءً)¹. واته: نه گهر دنیا نرخي با له ميسوله يه كي هه بووايه لای خودای گه وره نهوا قومه ناوئیکي لي نه نه دا به کافران.

بۆیه هه ریه کیک له ئیمه ی موسوّلمان ده بن بۆخۆمان هه وِل و تیکۆشان بکه ين له ژبانی دنیا بۆ په زامه ندی خوای کارزان، چونکه گهر ئیمه بۆخودا کاروکرده وه مان نه انجام نه دا هیچ پاداشتی که سمان بۆنايهت و تاوان و خراپه شمان بۆکه س ناچیت له دواړوژدا. ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جَمِلَةٍ لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾². واته: هیچ گونا هباریکش گونا ه ی که سانی تر هه ئناگریت (له قیامه تیشدا) نه گهر گونا هباریک هاوار له که سیک بکات تا باری سه رشانی سوک بکات هیچ باری سوک ناکات هه تا نه گهر خزم و خوشه و یستین که سی بیت.

که و ابو ده بن خۆمان هه وِل و ته قه لاو ماندوو بون بکه ين بۆ به ده ستم پینانی په زامه ندی خودا، له ئاماده باشیدا بین بۆ پوژتک که هه رکه سه و سوود و زبانی بۆخوی هه یه. ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَأَخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنِ وَالِدِهِ شَيْئًا﴾³. واته: ئه ی خه لکینه له په ره ردگار تان بترسن له پوژتک بترسن که باوک فریای پو له ی ناکه ویت، پو له یش هیچی له ده ست نایهت که بۆ باوکی نه انجامی بدات.

¹ - (اخرجه ترمذی، ژماره ی فه رمووده: (۲۳۲۰).

² - سوره ی فاطر نایهتی (۱۸).

³ - سوره ی لقمان نایهتی (۳۳).

به ئی بزانه له پوژی قیامه تیش کاتی چه شرو حیساب دهست پیده کات له باره گای خوی پایه بهرز هیچ شتیکی دنیا له خزم و قهوم و پارهو ناوبانک سوودی بۆ ئیمه نیه، نه باوک و دایک، نه هاوړی و خوشه و بستیک، جگه له کارو کردهوی چاکه نه بێت.

﴿لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصَلُ بَيْنَكُمْ﴾^۱. واته: هه رگیز نه خزمانتان و نه مندانانتان سوودتان پیناگه یه نن و فریاتان ناکه ون، له روژی قیامه تدا، که ئیوه له بهر نه وان دۆستایه تیان ده که ن له روژی قیامه تدا خودا لیکتان جیا نه کاته وه بروادارو بې پروا هه رکه سه نه ئیردریت بۆجیگای شیاو به خوی ئه گهرجی که س و کاریستان بن.

به ئی له دواړوژیش هه موو که س ته نها غه می نه فسی خۆبه تی که پزگاری بێت له سزاو ناخوشتی ناگری جه هه نه م، خودا بمان پارێزی. ﴿يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا﴾^۲. واته: پوژتک دیت که هه موو که س غه می خۆبه تی، به رگری له خوی ده کات.

به ئی خوی پزگاری بێت گوئی به خزم و کوپ و کچه کانی نادات، ته نها غه می خۆبه تی تا پزگار بێی له سزای دۆزه خ خودا په نامان بدات، که سی تاوانبارو بېباوه پ ناماده یه مندا له کانی خوی هه موو بکات به قوربانی نه فسی خوی تاکو به س پزگاری بېیت له سزای دوواړوژ، ﴿يَوْمَ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ﴾^۳. واته: تاوانبار و گونا هکار ئاوات ده خوازیت که نه گهر بکریت بۆده ربا زبوونی خوی له سزای ئه و پوژه هه موو کوپه کانی بکاته قوربانی خوی.

کئ ئاره زوو ده کات له و پوژه دا خیزان و کوپ و کچه کانی بخاته نیو ناگری سویتنه ر له پیناو خۆیدا! تا به س خوی پزگاری بې له سزا، له کاتی که دا له دنیا زور ماندوبوو به خزمه تیکردنیان تاکو گه وره ی کردن،

۱ - سوره تی المتحنه نایه تی (۳).

۲ - سوره تی النعل نایه تی (۱۱۱).

۳ - سوره تی المعارج نایه تی (۱۱).

ئینجا له قیامت دهیه ویت له پیناو خویدا بیانخاته ئاگر چونکه له دونیا پشتی له بهرنامه ی خوا کردبوو به لام هیچ سوودی نییه لهو رۆژه گهر هه موو دونیا هی تو بیت بیه خشی تابه س پرزگارت بن ئه وه بهوده یه.

﴿وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ﴾^۱. واته: به ههرچی دانیشتوانی سه رزه ویش هه یه ئه گهر بۆی بکریت بیکاته قوربانی خو، پاشان خوا پرزگاری بکات.

به لام خوای گه وره هه مووشتیک روت ئه کاته وه پاداشتی هه رکه سه و به پتی کرده وه کانی ئه داته وه، جائه و که سه ی بوخوا ژیا ئه وه پاداشتی به هه شته، ئه وه ی بو دونیا ژیا و ژیا نی سه راپای دژایه تی خوای گه وره بوو سزای ئاگری به ده، ئه گهر هه رچیش بدات له پیناو خویدا تارزگاری بیت سوودی نییه، بۆیه خوای گه وره وه لامیان ئه داته وه.

﴿كَلَّا إِنَّهَا لَأُظَى﴾^۲. واته: نه خیر... ئه و ئاواتانه هه یی نایه ته دی... به راستی دۆزه خ ناماده یه و بلیسه داره و داخ له دله.

ئیسنا زانیت حالی که سی دونیا په رسته کان چۆنه له دواپۆژ، بۆیه له و ساته وه وهرن با په یمانیکی پته و بده یی له گه ل خوای جهانیان بو به ده سه یینانی به هه شته، تاله ژیا نیی بوخودا بزین فه رمانه کانی جیبه جی بکه یی له خویشی و ناخویشیدا له هه بوونی و نه بوونیدا، دلنیا به گهر رۆژ و شه و ماندووش بین به خودا په رستیمان له لای خوای گه وره و ننا بیت و به هه دهر ناروات.

که و ابوو تاکه شتیک وابکات تو سه رفرازی له دونیا و قیامت ئه وه خوتیت بۆیه هه ول بو دواپۆژی خوت بده و غه می لی بخو، بزانه په حمه ت لیبیت هه موو دونیا هی تو بیت و گشت خه لک له پشتت بن رۆژتک هه ر لیت جیا ده بنه وه و به جیت دپلن و جیا نیان ده هیلیت، بۆیه دلته ته نه ا به ئیمان ه که ت خویشی که تو یه کخوا په رستی و به ته نه ا به نده ی خودای گه وره یه،

^۱ - سوره تی المعارج نایه تی (۱۴).

^۲ - سوره تی المعارج نایه تی (۱۵).

گوئ به هیجی تر مه ده که تو خاوهنی هیچ شتیک نیت له دنیا، نه سهروهت و سامانی زۆر و خانووی چه ندین قات، و نه کۆمپانیاو شه ریکه، نه سه یاره و بازرگانی، نه مانه هیجیان سوودی نیه هه مووی دهروات و کاتین.

﴿فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾^۱. واته: ئینجا هه ر شتیک به ئیوه به خهراوه،

له زهت و به هره ی ژبانی ئه م دونیا یه و، زۆر به زووی ئهروات و نامینته وه.

به ئ تاکه شتیک بمینته وه بهشت ل نه کات له دواړۆ ئیمان و کاروکرده وهی چاکه ی تویه که بۆ په زامه ندی خوای گه و ره به دلسۆزی کردووته، دنیابه خوای پهروه ردگار له بری ئه و ماندوبوونه ی که گشت ته مه نت بۆره زامه ندی ئه و بوو به باشتین شیوه پاداشتت ده داته وه.

﴿وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾^۲. واته: ئه و پاداشت و

به خه شه ی لای خوایه بۆ ئه وانه ی باوه رپان هیناوه، وه به پهروه ردگاریان بهشت ئه ستوورن، باشترو به رده وام تره.

بۆیه په حمه تت لیبیت ئه ی به نده ی خودا گه ر دنیا گشتی بهشتیان لیکردی و به ته نها مایته وه، ئه وه ده ست به قورئانه که ی خوای گه و ره و و سوننه ته کانی سهروه رمان بگه ر، ئه وه دنیابه ئیمان که ت گرانبه هاترین سهروهت و سامانته له دنیا و دواړۆرت و دلت خوشی سه ره نجامیشت به هه شته، به ئیزنی الله تعالی.

^۱ - سوره تی الشوری نایه تی (۳۶).

^۲ - سوره تی الشوری نایه تی (۳۶).

له کۆتایی

هه موو سوپاس و ستایشێک بۆ خوای گهوره، پاشان درود و سلاو بۆ سه رکرده و
پیشه وای مرقفایه تی پیغه مبه ری ئازیز (ﷺ) و سه رجه م رتبه وار و تیکۆشه رانی پښگای
پیرۆزی نیسلام.

هیوادارم ئەم نووسینه ی به رده ستان که لێروه هاتینه کۆتایی، بوویته هۆی
به رچا و پوو نیمان بۆ زیاتر نزیک بوونه وه له خوای گهوره، و ناسینی حه ق و راستی و
پشتکردنمان له مه به سه ته کانی دنیا و خۆیه کلا کردنه وه به دلسۆزی بۆ خوای گهوره و
هه نگاونانمان به ره و پښگای سه رفرازی نیسلام که تیدا گشت خۆشیه کی راسته قینه ی
دینیته بوون له دنیا و دوا پۆژ.

به راستی ئە ی به نده کانی خودا موسو لمانی ژیر ئە و که سه یه که له راستی ئە م ژبانه تی
ده گات و په ند و عیبه رت و هه رده گرێ له ژبانی خه لکانی پیش خۆیه وه، که ئیمه کۆتا
ئوممه تین هه زاران پیغه مبه ر هاتوون بۆ ئوممه تانی پیش ئیمه وه که هه موویان
کۆتاییان پها تووه، و پیغه مبه ره کان (علیه السلام) گشتیان وه فاتیان فه رموو ه و
گه راونه ته وه لای خوای کارزان، ئە رکی خۆیان جیه جی کرد و مرقفایه تیان به په یام و
یاسای خوای گهوره ناگادار کرده وه، زۆرێک له مرقفه کان باوه ریان هیناو زۆر نکیش
دژبان وه ستانه وه، ئە وانه ی دژبان وه ستان تا کو دنیا ماوه بوونه په ند و وانه بۆ
مرقفایه تی له نموونه ی: فیرعه ون و هاما ن و قاروون و ئە بو جه هل و ئە بو له هه ب.. هتد
و سه رجه م سه رانی کوفر به درێژای میژوو ته نها پوو په شیان بۆ مایه وه له به رامبه ر
دژایه تیان بۆ خودای گهوره و دین و به رنامه که ی، به لام ئە وانه ی بۆ خودا ژبان ناویان
هه ر به رز ماوه خه لکی شانازیان پییه وه ده که ن، بۆیه ئە م په یامبه رانه زۆرێک مو عجیزه و
به لگه یان له لایه ن خوای گهوره بۆ مرقفه کان هیناو تا کو پراویین به خوای تا ک و ته نها
و کافرین به هه رچی خودای تری باتل و نا په وا هه یه له سه ر زه وی دا.

ئینجا وەك كۆتا ئوممەت پىغەمبەرىكى بۆناردىن، بەموژدەدەر بەوھى ھەركەس موسولمان بىت و تەشرىع و پىساي ئىسلام بەرنامەى بىت بەھەشتى بۆ دەبىت، و ترسىنەریشە بەوھى ھەركەس پىشت لەبەرنامەكەى بکات دزايەتى بکات ئاگردهبىتە شوپى پەنا بەخوای گەورە.

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾^۱. واتە: ئەى پىغەمبەر (ﷺ) ئىمە تۆمان پەوانە نەکردوو، مەگەر بۆ ئەو نەبى كە بۆ ھەموو خەلکی بىتە مژدەدەر ترسىنەر. بۆيە ئىمە ئاگادارکراوینەتەو ھەموو شتىکمان بۆروون بۆتەو دەزانىن ھەق و راستى چىە و خراپە و تاوان و پىنگای گومراپى کامەيە.

ئايە کاتى ئەو نەھاتوو ئەى براکەم خوشكى من خۆمان تەسلىم بکەين بەخوای گەورە بەراست و دروستى بۆ ئەو بژىن تاكو لە دوارپۆز بە چاکترىن شىو پاداشتمان بداتەو؟ بۆيە با ھەموو ھەول و کۆششمان لەژيانى دونيا بۆ ئەو بىت خوای گەورە لىمان رازى بىت و لە دوارپۆزىش بگەينە خزمەت خۆشەويستمان پىغەمبەرى ئازىز (ﷺ) لەسەر ھەوزى (کوثر) با لەو کەسانە نەبين كە دوورنەخريئەو.

ھەر وەك پىغەمبەرى خوا (ﷺ) پىيان دەفەرموويت: ھەر دوورىن و ھەر دوورىن. کاتىك پىغەمبەرى خۆشەويست (ﷺ) پىش وەفاتى سەردانى گۆرستانى بەقىع دەکات، دەفەرمووت: سلاوتان لىبىت ئەى مالى قەومى ئىمانداران، ئىمەش ئەگەر خوا بىەويت پىتان دەگەين، ھەزم دەکرد براکەم بدىتبايە ھاوئلان (پەزاي خويان لىبىت) گوتيان: ئەى پىغەمبەرى خوا (ﷺ) ئەى ئىمە براى تۆين؟ فەرمووت: بەلکو ئىو ھاوئلەن، براکانمان ئەوانەن كە ھىشتا نەھاتوون، ھاوئلان گوتيان: ئەى پىغەمبەرى ئازىز (ﷺ) چۆن كەسانىك دەناسىتەو لەئوممەت كە ھىشتا نەھاتوون؟

فەرمووت: ئەگەر پىاوتىك ئەسپىكى كوتى (ناو چاوو دەست و پى سى) ھەبىت لەناو كۆمەلىك ئەسپى پەشى تۆخدا بىت، ئايا ئەسپەكەى خۆى نانسىتەو؟

^۱ - سورەتى السبا ئايەتى (۲۸).

گوتیان: به ئی نهی پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرمووی: ده ئهوانیش پۆزی قیامهت به ناوچاوی جوان و دهستوپیی سپیهوه، به شوینهواری دهست نوژنهوه دهیان ناسمهوه، دین و منیش پیشیان دهکهوم بۆ سههر چهوزهکه، ئاگادارین پیاوانیک دوور دهخرینهوه له چهوزهکهی من وهکو: چۆن وشتی تار دوور دهخرتهوه، منیش بانگیان دهگهه: ئاگادارین وهرن، بهلام دهگوتریت: ئهوانه له دواي تو گۆراون، منیش دهلیم: ههر دوورین و ههر دوورین.^۱

بزانن براو خوشکانم خۆشهویستمان چ حسابیکی بۆ ئیمه ی بۆ وهفا کردووه بهلام توخودا ئیمه واین بهرامبهر بهو وهفاو سۆزه ی بۆ ئیمه ی ههیه، زانیتان پیغه مبهری خودا (ﷺ) چهنده به پهروشه بۆبینیمان؟ ئایا ئهوه پهروشیه به پهروشیمان بۆی نهگۆرینهوه؟

بۆیه پێویسته که خۆشهویستی ئهوه پیشهوايه ئامانجیکی سههرکی بیت له ژبانی ههموومانداو سههرپێچی نهکهین، تاوهکو یهکێک بین بهئیزنی خوی گهوره لهو سههرفرازانهی لهسههر چهوزهکه لهئای سازگار دهخۆنهوه.

بۆیه پهحمهتت لیبیت با ئهم پهروشیه ی پیغه مبهری خوا (ﷺ) نهگۆرینهوه به خۆشیهکی کهمی ژبانی دنیا پهنا بهخودا، لهو کهسه دوورخراوه سههر شۆرانه بین که پێگری دهکرتن دوور دهخرینهوه له چهوزهکه.

کهوابوو تکادهکهم ئه ی بهندهکانی خودا، بابگه رێینهوه بۆ لای خوی گهوره دهست به یاساو بهرنامه کهیهوه بگرن بۆ ژبانیکی کاتی و کهمی دنیا دینه کهمان نه دۆرپنن، بهیانی له ژێر قهبر تهنها پرسباری دینه کهمان لیدهکری بۆیه باخه می ئیسلامه کهمان بیت و کاروکردهوی چاکه زۆر بۆ دواپۆژمان به پێ بکهین و گهنجیمان پیریکهین له ئیسلام و سههرهزانه بگه رێینهوه لبقای خوی گهوره تا جیگا و شوینی ئه به دیمان دوور له ناخۆشی و ئازاری دۆزهخ به ههشتی پر له نازو نیعمهت بیت.

۱- (صحيح المسلم، ژماره ی فهرمووده: ۲۴۹).

پاداشتی ههول و تیکۆشان و ماندوو بونمان به نووسینی ئەم چەن نامۆزگارییه که مه ته‌ن‌ها له‌خوای گه‌وره‌مان ده‌وێ و چاومان له‌رحم و سۆزی ئه‌وه، پێویستمان به‌سوپاس و ده‌ست خۆشی هیچ به‌نده‌یه‌کی خودانییه.

﴿لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا إِنْ أَجَرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾^۱. واته: له‌بری ئەم بانگه‌واز و نامۆزگاریانه‌م داوا‌ی هیچ مال و خه‌رجیتان لێناکه‌م، کرێ و پاداشتم ته‌ن‌ها لای خوایه. نازانم به‌چ زمانیک بنووسم که‌چۆن سوپاسی خوا‌ی گه‌وره‌ بکه‌م که‌ئه‌م به‌هره‌ی پێ به‌خشیوم تا‌کو له‌خزمه‌ت دینه‌که‌ی بم و نووسینه‌کانم بیکه‌مه‌ په‌رژین بۆ پاراستنی سنوری ئیسلام به‌رامبه‌ر ناحه‌زانی تا‌کو گیانم تێداماوه.

زه‌لیلی و نه‌زانیی خۆم به‌ملکه‌چی بۆ لای خوا‌ی گه‌وره‌ به‌رزده‌که‌مه‌وه که‌هه‌ر خۆی شایه‌نی گه‌وره‌ی و سوپاسکردن و به‌نده‌ایه‌تی بۆ کردنه، هه‌ر چاکه‌یه‌کی پێ به‌خشیوم هه‌مووی له‌رحم و سۆز و مه‌هره‌بانی خۆیه‌تی بۆ ئەم به‌نده‌ه‌زارو داماوه، نه‌گه‌ر سۆز و دینه‌که‌ی خودای گه‌وره‌ نه‌بوایه که‌سێکی گومراو سه‌ر لێشواو خه‌سارت مه‌ند ده‌بووین به‌لام زۆر شوکر و سوپاس بۆخودای گه‌وره‌ دێی په‌یوه‌ستکردین به‌ئیسلام. داواکارم له‌خوا‌ی گه‌وره‌ به‌ نیازنکی پاک و بێگه‌رد ئەم کاره‌مان لێ قبول بکات و به‌مانکات به‌یه‌کێک له‌به‌نده‌ راستگۆکانی که‌به‌پێ لێرسینه‌وه ده‌یانخاته به‌هه‌شتی پان و به‌رین و له‌گه‌ڵ سه‌رنج موسوڵمان له‌هه‌ر کوێیه‌کی ئەم زه‌ویه‌دا هه‌ن.

زۆر سوپاسی هه‌موو ئه‌وبراو خوشکانه‌م ده‌که‌م که‌ ئه‌رکی چاپه‌که‌یان گرته‌ ئه‌ستۆ ئه‌وانه‌ی گه‌ر به‌ که‌مترین بڕه‌ پاره‌ هاوکارمان بوون و ئه‌وانه‌ش که‌ هانده‌رو پشتیوانم بوون له‌وه‌ی له‌نووسینه‌کانم به‌رده‌وامم و ب‌لاویان بکه‌مه‌وه خوا‌ی گه‌وره‌ به‌ باشترین شێوه‌ پاداشتیان بداته‌وه، خوا‌ی په‌روه‌ردگار هه‌موومان به‌یه‌که‌وه کۆبکاته‌وه له‌ به‌هه‌شتی فێرده‌وس.

۱ - سوره‌تی هود نایه‌تی (۲۸).

سه رچاوه کان:

۱. قورناني پرشنگدار.
  ۲. ته فسيري پامان ..... شيخ احمد كاكه محمود.
  ۳. ته فسيري ئاسان ..... بورهان محمد امين.
  ۴. بوخته ي ته فسيري قورنان ..... مه لا محمد مه لا صالح.
  ۵. فهرمووده هاوبه شه كاني بوخاري و موسليم ..... حه مه كه ريم عبدالله.
  ۶. سه حيجي موسليم ..... نوري فارس حمه خان.
  ۷. ژباني نازيزمان .... حبيب محمد سعيد، چاپي يه كه م سالي ۲۰۰۷.
  ۸. خه ليفه ي نوڅوازو چاكساز عمري كوري عبدالعزیز، دكتور علي محمد الصلابي،
وه رگپړاني: عومه رتوفيق الخطاط، چاپي دووهم سالي ۲۰۱۳.
  ۹. بگه به كارو اني سالتحان .. عومه رتوفيق الخطاط، چاپي دووهم سالي ۲۰۱۴.
- نه مانه و كوښه لنيك سه رچاوه ي تركه له په راويزي لاپه ريكاني نه م كتيبه دا ناماژه يان بو كراوه.

ناوەرۆك

- پیشەکی مامۆستا رهنج شیخانی..... ۷
- پیشەکی نووسەر..... ۱۰
- سارنژی برینه کان له ئیسلامدا..... ۱۴
- وهفاو سۆزێك بۆ پیشه واکه م..... ۲۲
- هه موو نه وهی ئادهمین..... ۳۵
- نامۆبوونی ئیسلام له م سهردهمه!..... ۴۸
- پاشه رۆژ ههر بۆئیسلامه..... ۵۴
- به خشین له پیناو خودای گهره دا..... ۶۳
- نازاره کانی خو شه ویستی..... ۶۸
- نه که ی بئ ئاگابیت له قیامهت!..... ۷۸
- هۆکاری فریودانی ئافره تان..... ۸۷
- لێپرسینه وه له نه فست بکه خوشکم!..... ۹۳
- ژبانت چۆن بهرێ ده که ی؟..... ۱۰۰
- دارووخانی کۆمه لگه ۱۱۰
- سته م کردن له خێزان..... ۱۱۷
- هۆکار و چارسهری قهیره (گهره کچ)..... ۱۲۶
- ئایه ده زانی خوا چاودێرته؟!..... ۱۳۵
- شه یتان رینگات ئی ون نه کات!..... ۱۴۳

- ۱۴۹.....سهرنجامی پروادار
 ۱۶۳.....تۆره کۆمه لایه تی به کان و پیلانی رۆژئاوا!
 ۱۶۳.....زۆربوونی ته لاق و چارسه ری!
 ۱۶۸.....دوارۆژی مندالیکى سهرکه وتوو
 ۱۸۴.....غه م و ئازاره کانى دونیا!
 ۱۸۴.....له وانه مه به که له قیامت په شیمانن!
 ۱۹۳.....سهرنجام ههر جیابوونه وهیه!
 ۲۰۱.....له کۆتایی
 ۲۰۶.....سهرچاوه کان
 ۲۰۷.....ناوه رۆك

لەم کتیبەدا دەچینە خزمەت کێشە و ناخۆشییەکانی
لەم سەردەمەدا ئیستامان، کە مەرقەکان تێی
کەوتوون، نازان، هانا بۆ کوێ بێن، لەبەر زۆری
خەم و ئازار و ناخۆشییەکانی پوژگار، بۆیە وەک
بەندەیهکی دۆسۆزی رێبۆری رێگای پیرۆزی ئیسلام
گەڕاین لە هەموو کون و قوژنییەکەو بە هەول و
ماندوبوونیکی زۆرەو؛ تاوەکو دەرمانییەک بدۆزینەو
بۆ ژان و ئازاری خەڵک، بەلام بەماندویی و
شەکەتی زۆرەو هیچ چارەسەرمان نەدۆزییەو، بۆیە
بەسەرشۆری و ناچارییەو گەڕاینەو بۆ لای چاکترین
پزیشک لە میژووی مەرقایەتی، کە پیغمبەری
خودایە (ﷺ) و لە باشترین نەخۆشخانە، کە
ئیسلامە، بۆ چارەسەر و بە دەرمانی قورئان و
سوننەت. رێنمایییەکانی پزیشکی پێشەوا بخەینە روو
بۆ موسوڵمانان، تاوەکو چارەسەری گێشەکانیان پێ
بکەن، دووبارە بەتووندوتۆی هەستەو سەر پێ و
بەهیز و ورە و ئیمانیک پتەو بژین بۆ خۆی گەورە،
تاوەکو لە دنیا بەختەو و دڵخۆش بن، پاشان
بەهەشتی پان و بەرین بێتە جێگای مانەو
هەمیشەبێان.